

Zvuková stavba novořečtiny a její grafický záznam

Abeceda (αλφάβητο)

Novořecká abeceda má 24 znaků totožných s abecedou starořeckou, jež vznikla na základě abeced západosemitských (foinických). Protože se však výslovnost v řečtině v průběhu helénistického a římského období velmi změnila, zatímco pravopis byl konzervativně zachován, neodráží dnešní pravopis výslovnost: soustava znaků (grafémů) neodpovídá soustavě hlásek (fonémů).

Tiskací písmo	Obvyklá výslovnost (fonetický přepis API*)	Novořecký název písmene
A α	[a]	άλφα ['alfa]
B β	[v]	βήτα ['vita]
Γ γ	[ɣ], [j]	γάμα ['ɣama]
Δ δ	[ð]	δέλτα ['delta]
E ε	[e]	έψιλον ['epsilon]
Z ζ	[z]	ζήτα ['zita]
H η	[i]	ήτα ['ita]
Θ θ	[θ]	θήτα ['theta]
I ι	[i], [j], [ç]	ιώτα ['jota]
K κ	[k], [c]	κάπα ['kapa]
Λ λ	[l]	λάμδα ['lamða]
M μ	[m]	μι [mi]
N ν	[n]	νι [ni]
Ξ ξ	[ks]	ξι [ksi]
O ο	[o]	όμικρον ['omikron]
Π π	[p]	πι [pi]
P ρ	[r]	ρο [ro]
Σ σ, ς	[s], [z]	σίγμα ['siɣma]
T τ	[t]	ταυ [taf]
Υ υ	[i]	ύψιλον ['ipsilon]
Φ φ	[f]	φι [fi]
X χ	[x], [ç]	χι [çi]
Ψ ψ	[ps]	ψι [psi]
Ω ω	[o]	ωμέγα [o'meɣa]

*Pojem fonetického přepisu API je vysvětlen na následující straně. Dílčí objasnění jednotlivých znaků API uvádíme spolu s následujícím výkladem o výslovnosti řeckých hlásek, stejně tak jako údaje o tom, ve kterých případech se uplatní různé typy výslovnosti téhož grafému.)

+ ε, αι (e)

Pro zápis některých fonémů existuje řada možností, např. pro foném /o/ dvě: o nebo ω, pro foném /i/ šest: η, ι, υ, ει, οι, υι. Naproti tomu jiné hlásky je možné zapsat jen kombinací grafémů, ne vždy jednoznačnou, např. /b/ pomocí μπ, /u/ pomocí ου apod.

Pro přepis výslovnosti užívá se v odborné lingvistické literatuře tzv. mezinárodní fonetická abeceda (*International Phonetic Alphabet*, zkratka *API*) a je třeba rozlišovat mezi přepisem fonetickým a fonologickým.

a) fonetický přepis (konvenčně uváděný v hranatých závorkách) zaznamenává všechny artikulační a akustické varianty, jimž při výslovnosti různých hláskových skupin jednotlivé hlásky mohou podléhat (tzv. *alofony*), a pokud je přesný, bývá poměrně složitý; z praktických důvodů se proto v následujících přepisech omezujeme jen na takové varianty, jejichž nerespektování kultivovaný řecký mluvčí vnímá jako nápadné.

b) fonologický přepis (konvenčně zapisovaný v šikmých závorkách) znamená pouze fonémy, tj. užívá jediného společného grafému pro přepis všech těch variant (*alofonů*), které jsou sice akusticky odlišné, ale neslouží ke změně významu a mluvčí je pociťuje jako různé realizace téže hlásky. Např. v češtině je /n/ vyslovováno zřetelně odlišně před zadopatrovými hláskami /g/, /k/, a to [ŋ] ve slovech jako [baŋka], [braŋka], ale český mluvčí přesto vnímá tento alofon jako podobu fonému /n/.

Samohlásky (φωνήεντα)

Řečtina má 5 samohláskových fonémů:

	přední (πρόσθια)	střední (κεντρικά)	zadní (οπίσθια)	Zápis samohlásek:
zavřené (άνω)	/i/		/u/	/i/ pomocí ι, υ, υι, η, ει, οι /u/ pomocí ου
středové (μέσα)	/e/		/o/	/e/ pomocí ε, αι /o/ pomocí ο, ω
otevřené (κάτω)		/a/		a/ pomocí α

Výslovnost samohlásek:

Řecké samohlásky se v podstatě neliší od odpovídajících samohlásek českých. Jsou vždy krátké, s výjimkou přízvukovaných (viz dále pravidla o přízvuku).

Z hlediska historického však bývají označovány jako dlouhé ty samohlásky, které se zapisují pomocí η, ω, ου (v klasickém antickém období šlo totiž skutečně o dlouhé samohlásky). Fonémy α, ι, υ mohou být z tohoto historického hlediska krátké i dlouhé (δίχρονα), o α ε jsou však i z historického hlediska vždy krátké. Tato historická délka nebo krátkost samohlásky nemá vliv na dnešní výslovnost, nýbrž jen na postavení přízvuku; ten je v řečtině pohyblivý (např. nom. άνθρωπος, gen. ανθρώπου).

Samohláskové digrafy (δίψηφα φωνήεντα)

Případy, kdy je jediný prostý samohláskový foném zapisován pomocí dvojice grafémů (αι, ει, οι, υι, ου), se nazývají *samohláskové digrafy* (δίψηφα φωνήεντα).

Dvojhlásky (δίφθογγοι)

V řečtině mohou po sobě následovat skupiny samohlásek, které se mohou (ale nemusejí) vyslovovat jednoslabičně. Bývají ne zcela právem označovány jako dvojhlásky (diftongy).

Část z nich se zapisuje odlišnými kombinacemi grafémů, než jaké tvoří digrafy, např. skupiny αι, οη: βόηθα ['voiθa], αηδόνι [ai'doni]. V těch případech, kdy se tyto skupiny vyznačují takovými skupinami grafémů, které slouží běžně jako samohláskové digrafy, užívá se k jejich odlišení dvou pravopisných prostředků:

1. Je-li na první z těchto samohlásek přízvuk, označí se na této samohlásce (zatímco u digrafů se přízvuk vyznačuje na samohlásce druhé, viz dále pravidla o kladení přízvuku), např.: τσάι ['tʃai], ρολόι [ro'loi].

2. Pokud žádná z těchto samohlásek přízvuk nenesí, je nutné dvojhláskovou výslovnost vyznačit pomocí znaku zvaného *trema* (řecky διαλυτικά), např.: χαϊδεύω [xai'devo], προϋπόθεση [proi'pothesi].

Konečně existují případy, označované jako *nepravé diftongy* (καταχρηστικοί δίφθογγοι). Za takové jsou v řecké gramatice pokládány skupiny samohlásek, z nichž první je foném /i/, zapisovaný jakýmkoliv možným způsobem. Ve výslovnosti těchto skupin dochází k tzv. *synizési*, která je popsána dále.

Změny samohlásek (πάθη φωνηέντων)

Rychlý rytmus mluvené řečtiny vede k hláskovým změnám ve výslovnosti uvnitř slov i na jejich rozhraní, které se někdy projevují i v písemné podobě jazyka. Řečtina se vyhýbá styku dvou samohlásek na rozhraní slov (hiát, χασμωδία) i uprostřed slova.

Synizéze (συνίζηση)

V případech tzv. *nepravých diftongů*, tj. tehdy, když po fonému /i/, ať je pravopisně vyjádřen jakkoliv, následuje další samohláska, dochází k jednoslabičné výslovnosti, při níž artikulačně /i/ zcela zaniká a projevuje se měkčením (tzv. palatalizací) předcházejícího konsonantu (pokud jde o tuto palatalizaci, viz dále výklad o výslovnosti souhlásek): *εννέα* [e'nea] > *εννιά* [e'na], *παλαιά* [pale'a] > *παλιά* [pa'la], *ήλιος* ['i.los].

U slov převzatých z katharevusy (jde o knižní slova označovaná v řečtině λόγιας λέξεις), je však patrná tendence vyslovovat všechny hlásky. Tento výslovnostní rozdíl se u některých slov projevuje skutečně jen ve výslovnosti: např. *λόγια* ['loja] 'slova' (obecný výraz) – *λόγια* ['lojia] 'vzdělaná, knižní' (knižní výraz). Méně často se tento rozdíl projevuje i v zápise. To nastává buď proto, že s sebou rozdíl v počtu slabik

nese odlišný přízvuk slova, např. *δουλειά* [du'la] 'práce' (obecný výraz) – *δουλεία* [du'lia] 'otroctví, poroba' (knižní výraz), nebo proto, že se ve slově objevuje jiný artikulační rozdíl (srov. např. již citované případy *εννέα* [e'nea] 'devět' (knižní výslovnost) > *εννιά* [e'na] (obecná výslovnost téhož slova), *παλαιά* [pale'a] 'stará' (knižní výraz, např. Παλαιά Διαθήκη 'Starý Zákon') > *παλιά* [pa'la] (obecný výraz se stejným významem).

Synkopa (συγκοπή)

Rychlou výslovností odpadá samohláska uprostřed slova nebo na rozhraní slova (αποκοπή): *περιπατώ* > *περπατώ*, *φέρετε* > *φέρτε*, *κόψετε* > *κόψτε*, *πάρε το* > *πάρ' το*.

Kontrakce (συναίρεση)

je stažení dvou po sobě uvnitř slova následujících samohlásek v jednu: *ακούουν* > *ακούν*, *λέ(γ)ετε* > *λέτε*. *ζέν ζενε*

Elize (έκθλιψη) αποστροφος

Při styku dvou slov odpadá koncová samohláska prvního slova (obvykle u členu, předložky, částice apod.); v písmu se na místě této samohlásky zapisuje apostrof: *τα άλλα* > *τ' άλλα*, *θα ακούσετε* > *θ' ακούσετε*, *σε εμένα* > *σ' εμένα*.

Afereze (αφαίρεση)

Při styku dvou slov odpadá počáteční samohláska druhého slova (obvykle jde o tvary slovesa *είμαι*, *έχω*, *έρχομαι* apod.); v písmu se na místě této samohlásky zapisuje apostrof: *πού είσαι* > *πού 'σαι*, *θα έχει* > *θα 'χει*, *να έρθει* > *να 'ρθει*.

Při elizi a aferezi se ve výslovnosti obvykle uchovávají otevřené samohlásky, zatímco zavřené se eliminují. Množství samohlásek ve výslovnosti eliminovaných je dáno rychlostí výslovnosti a kultivovaností stylu, např. větu *Τι είναι όλα αυτά τα αστεία*; 'Co znamenají všechny tyto vtipy?' lze podle stylistické úrovně zapsat i *Τι 'ναι όλα αυτά τ' αστεία*; nebo také *Τι 'ν' όλ' αυτά τ' αστεία*;

Souhlásky (σύμφωνα)

Řečtina má 20 souhláskových fonémů, jejichž výslovnost se ovšem v některých případech výrazně liší v závislosti na hláskovém okolí. V následující tabulce, uspořádané podle způsobu výslovnosti, je proto spolu se základními fonémy (v šikmých závorkách) zahrnuto i šest nejdůležitějších alofonů, tj. výslovnostních variant (v hranatých závorkách). Kdy a jak se tyto alofony uplatňují, uvádíme dále.

	frikativy (úžínové) τριβόμενα (στιγμαία)		semiokluzivy (polozávěrové) προστριβόμενα		okluzivy (závěrové) κλειστά (εξακολουθητικά)		nazály (nosové) έρρινα	laterály (bokové) πλευρικά	vibranty (kmitavé) παλλόμενα
	neznělé άηχα	znělé ηχηρά	neznělé άηχα	znělé ηχηρά	neznělé άηχα	znělé ηχηρά	znělé ηχηρά	znělé ηχηρά	
labiály (retné) χειλικά	/f/	/v/			/p/	/b/	/m/		
dentály (zubné) οδοντικά	/θ/	/ð/			/t/	/d/	/n/	/l/	/r/
alveolary φατνιακά	/s/	/z/	/ʃs/	/ðz/					
palatály (předopatrové) ουρανικά	[ç]	[j]			[c]	[ɟ]	[ɲ]	/ʎ/	
veláry (zadopatrové) υπερωικά	/χ/	/γ/			/k/	/g/	[ŋ]		

Způsob výslovnosti a grafický zápis hlásek

a) labiály

Výslovnost:

stejná jako v češtině;

/m/ je rovněž stejně jako v češtině; v případě, že na ním následuje skupina /i/ + samohláska, měkčí se často do podoby [mɲ] podobně jako č. *město* ['mɲesto]

Zápis:

/f/ pomocí φ nebo υ; druhý způsob se uplatňuje ve skupinách αυ, ευ, za nimiž následuje neznělá souhláska nebo konec slova; např. φόρος ['foros], φίλος ['filos], αυτοκίνητο [afto'cinito], ευχαριστία [efχaris'tia], ταν [taf]

/v/ pomocí β nebo υ; druhý způsob se uplatňuje ve skupinách αυ, ευ, za nimiž následuje samohláska nebo znělá souhláska; např. βέβαιος ['veveos], βαρύς [va'ris], αυλή [a'vli], εύρεστος [e'varestos]

/p/ pomocí π; např. παπάς [pa'pas], παπούτσι [pa'puʦi]

/b/ pomocí μπ; např. μπαμπάς [ba'bas], καρμπίνα [kara'bina], σόμπα ['soba] (uprostřed slova se však tato skupina písmen vyslovuje v některých případech jako [mb], např. τεμπέλης [tem'belis], κουμπί [kum'bi], a bez znalosti slova nelze o výslovnosti rozhodnout)

/m/ pomocí μ; např. μάνα ['mana], μαμούθ [ma'muθ]

b) dentály

Výslovnost:

/θ/ odpovídá neznělému anglickému *th* ve slovech *three, north*

/ð/ odpovídá znělému anglickému *th* ve slovech *the, brother, father*

/t/ a /d/ má stejnou výslovnost jako v češtině

/n/ má výslovnost stejnou jako v češtině včetně toho, že před hláskami zadopatrovými mění se na zadopatrovou nosovou hlásku [ɲ] (viz dále) stejně jako v č. slovech *banka* ['baŋka], *branka* ['braŋka]; následuje-li bezprostředně za ním skupina /i/ + samohláska, mění se na [ɲ], které přibližně odpovídá českému *ň*.

Zápis:

/θ/ pomocí θ; např. θρόνος ['θronos], θέλω ['θelo]

/ð/ pomocí δ; např. δρόμος ['ðromos], δάσκαλος ['ðaskalos]

/t/ pomocí τ; např. τόνος ['tonos], τρόπος ['tɾopos]

/d/ pomocí ντ, např. ντίζελ ['dizel], μοντέρνος [mo'dernos] (uprostřed slova se však tato skupina písmen vyslovuje v některých případech jako [nd], např. αντιγράφο [andi'ɣrafo], a bez znalosti slova nelze o výslovnosti rozhodnout)

/n/ pomocí ν; např. ναός [na'os], νησί [ni'si]

c) palatály a veláry

Výslovnost:

Základní výslovnost je u těchto hlásek velární, zatímco palatální hlásky jsou měkkými alofonními variantami hlásek velárních v těch případech, kdy za nimi následují přední samohlásky, tj. /i/ nebo /e/.

/γ/ je úžínové *g*, které se v běžně známých jazycích vyskytuje jen ve zvláštních hláskových kombinacích, v češtině např. při rychlé výslovnosti ve spojeních typu *to bych dal* ['tobiy'dal] (při vyslovování řečtiny čeští mluvčí často nepřesně zaměňují tuto hlásku za [g], [h] nebo vyslovují [gh]);

následuje-li za touto souhláskou přední samohláska, mění se její výslovnost na [j], výslovnostně blízké českému; následuje-li za /γ/ skupina /i/ + samohláska, dojde k popsání měkčení a /i/ výslovnostně zaniká, např. λόγια ['loja].

/x/ je výslovnostně blízké č. *ch*, vyslovuje se však hlouběji v hrdle, podobně jako *ch* v něm. *Bach*;

následuje-li po něm přední samohláska, měkčí se na [ç], které se výslovnostně podobá *ch* v něm. *ich* nebo rus. *-х* (tento znak API nemá tedy nic společného

s francouzskou hláskou zapisovanou *ç*); následuje-li za /χ/ skupina /i/ + samohláska, dojde k popsanému měkčení a /i/ výslovnostně zaniká, např. χιόνι ['çoni]; tatáž hláska [ç] se ve výslovnosti objevuje všude tam, kde následuje po neznělé závěrové souhlásce skupina /i/ + samohláska, např. μάτια ['matça], ποιος ['pços].

/κ/ je shodné s českým;

následuje-li však za ním přední samohláska, měkčí se na [c], což je hláska podobná palatalizovanému ruskému κ, např. ve spojení *ε ρυκε* [vruc'e] (tento znak API nemá tedy nic společného s českou hláskou zapisovanou *c*); český mluvčí tuto hlásku vnímá podobně jako české *t'*; následuje-li za /k/ skupina /i/ + samohláska, dojde k popsanému měkčení a /i/ výslovnostně zaniká, např. κίολας ['colas].

/g/ je shodné s českým;

následuje-li však za ním přední samohláska, měkčí se na [j], což je hláska podobná palatalizovanému ruskému ζ, např. ve spojení *ε νοζε* [vno'je]; český mluvčí tuto hlásku vnímá podobně jako české *d'*; následuje-li za /g/ skupina /i/ + samohláska, dojde k popsanému měkčení a /i/ výslovnostně zaniká, např. γκιόνης [ʝonis].

[ŋ] je zadopatrová nosová hláska, alofon základního zubního /n/ v pozici před zadopatrovou hláskou; vyslovuje se ve stejné pozici i v češtině, např. ve slovech *banka* ['baŋka], *branka* ['braŋka].

[ɲ] je palatální nosová hláska, alofon základního zubního /n/ v pozici před palatální hláskou; je výslovnostně shodné s českým [ɲ], např. ve slovech nic [ɲiʦ], šňupat ['ʃɲupat].

Zápis:

/γ/ i jeho alofon [j] pomocí γ; např. γάτα ['ɣata], γράφω ['ɣrafo]; γείτονας [ʝitonas], γέρος [ʝeros]; γιαούρτι [ja'urti], γιατρός [ja'tros]

/x/ i jeho alofon [ç] pomocí χ; např. χαμένος [xa'menos], χτυπώ [xti'po], ευχή [e'çi], χέρι ['çeri]; χιόνι ['çoni]

/k/ i jeho alofon [c] pomocí κ; např. καρπός [kar'pos], κρύο ['krio], κύριος ['cirios], καιρός [ce'ros], κίολας ['colas]

/g/ i jeho alofon [j] pomocí γκ; např. γκρεμίζω [gre'mizo], γκρι ['gri], Γιουγκοσλαβία [jugosla'via], γκιόνης [ʝonis]; uprostřed slova se však tato skupina písmen vyslovuje i jako [ŋg], např. όγκος [oŋgos], a bez znalosti slova nelze o výslovnosti rozhodnout.

[ŋ] na rozdíl od češtiny se uvnitř slova zapisuje jinak než základní /n/, a to pomocí γ; vznikají tak skupiny písmen: γγ – např. Αγγλία [aŋ'glia], γκ – např. εγκατάλειψη [eŋga'talipsi], γχ – např. αγκιστεία [aŋçi'stia], αχρόνη [aŋ'xoni]; zápis pomocí ν se v řečtině objevuje jen na hranici mezi slovy, tj. v případech, kdy za koncovým -ν následuje slovo začínající na zadopatrovou hlásku, např. τον ξέρω [toŋ'gzero].

[ɲ] se zapisuje stejně jako velární [ŋ] pomocí γ ve skupině γγ – např. άγγελος [aŋɟelos], γκ – např. ανάγκη [a'naŋçi]; o výslovnosti takto zapisované skupiny konsonantů tedy rozhoduje vokál, který za skupinou následuje; jiným možným způsobem zápisu je νι, např. νιάτα ['ɲata], πανιά [pa'ɲa].

d) sibilanty

Výslovnost:

/s/ a /z/ shodně s češtinou; protože řečtina nemá hlásky zapisované v češtině *š* a *ž* (v přepise API jde o [ʃ] a [ʒ]), přejímá cizí slova s těmito hláskami tak, že je mění na /s/ a /z/, např. σοκ [sok] 'šok', ζελέ [ze'le] 'želé'

/ʦ/ shodně s češtinou, tj. jako české *c*

/d͡z/ je znělá obdoba českého *c*, tedy [dz]

Zápis:

/s/ pomocí σ na začátku a uprostřed slova, pomocí ς na konci slova; např. σοβαρός [sova'ros], στοίχος [stixos]

/z/ pomocí ζ; např. ζέστη ['zesti], γκριζος ['grizos]

/ʦ/ pomocí τσ; např. τσάντα ['tsanda], τσάι ['tsai], Τσεχία [tse'çia]

/d͡z/ pomocí τζ; např. τζατζίκι [d͡za'd͡zici], τζαζ [d͡zas], τζάμι [d͡zami]

e) likvidy

Výslovnost:

/r/ stejně jako v češtině

/l/ stejně jako v češtině; pokud následuje skupina /i/ + samohláska, zaniká ve výslovnosti /i/ a dochází k měkčení na [ʎ], které je výslovnostně podobné jako palatalizované ruské -ль ve slovech jako *ноctель* [pos'ceʎ]

Zápis:

/r/ pomocí ρ; např. ραντάρ [ra'dar], ραδίκι [ra'dici]

/l/ i jeho alofon [ʎ] pomocí λ; např. γλώσσα ['ɣlosa], λαλιά [la'ʎa], κιάλια ['caʎa]

Způsob výslovnosti a zápis souhláskových skupin

Souhláskové digrafy (δίψηφα σύμφωνα)

Případy, kdy se jediná souhláska zapisuje pomocí dvojice grafémů (μπ, ντ, γκ apod.), se nazývají *souhláskové digrafy* (δίψηφα σύμφωνα).

Dvojkonzonanty (διπλά γράμματα)

Jde o 2 případy, kdy jediný grafém slouží pro záznam sledu dvou fonémů: ψ pro [ps] a ξ pro [ks], např.: ψάρι ['psari], ξύλο ['ksilo]. Následuje-li však v odvozeném slově po předponě εκ- foném /s/, dvojkonzonanta se neuzivá: εκστρατεία [ekstra'tia], έκσταση ['ekstasi].

Zdvojené souhlásky (όμοια σύμφωνα) a nehláskné znaky (άφωνα γράμματα)

Sledy grafémů ββ, κκ, λλ, μμ, νν, ππ, ρρ, σσ, ττ se vyslovují jako příslušné jednoduché souhlásky: αλλαγή [ala'ji], εκκλησία [ekli'sia], παπούς [pa'pus]. Obě souhlásky se v kultivované výslovnosti objevují, pokud se ve složeném slově setkávají na hranici slov: παλλαϊκός [palla'i'kos] – παν + λαϊκός. Zdvojenou souhláskou ovšem není γγ [ɣg]: φεγγάρι [feŋ'gari].

Specifickým případem zdvojené souhlásky jsou tzv. *nehlasné znaky*, tj. případy výskytu υ před β a φ (jde vlastně o dvojice -vv-, -ff-), kde ve výslovnosti zaniká υ: Εύβοια ['evia], εύφορος ['eforos].

Hláskové skupiny obecného a knižního jazyka

V lidové novořečtině původně nebyla možná kombinace dvou závěrových hlásek nebo dvou úžinových hlásek vedle sebe a ve slovech, v nichž původně existovaly, se tyto skupiny měnily na sled souhlásky úžinové a závěrové, např.: πτ > φτ, νδ > ντ, χθ > χτ. Dlouhým soužitím lidového jazyka s katharevusou se však v dnešní obecné mluvě tyto kombinace znovu objevují u tzv. knižních slov (λόγιες λέξεις, viz výše u samohlásek), a existují-li v řečtině slova od téhož základu, lišící se v těchto hláskových skupinách, svědčí to o jejich původu z různých stylistických vrstev. Např.:

τα λεφτά 'drobné peníze' – λεπτός 'drobný, jemný'
φτωχός 'chudý' – η πτώχευση 'bankrot, úpadek'
το φτερό 'křídlo' – το περίπτερο 'stánek'

Změny souhlásek (πάθη συμφώνων)

Spodoba znělosti (αφομοίωση και ανομοίωση ηχηρότητας)

Spodoba (asimilace) znělosti je hláskový zákon, podle něhož skupina složená ze souhlásek znělých i neznělých podléhá takové změně, kterou se všechny souhlásky skupiny stanou buď znělými nebo neznělými.

V řečtině je základním pravidlem tzv. *spodoba regresivní* (αφομοίωση ηχηρότητας), tj. znělostní přízvučením předcházející souhlásky souhláске následující (stejně jako

v češtině, srov. *pladba* ['pladba], *odpis* ['otpis]). Tato spodoba se uplatňuje uvnitř slov i přes hranici slov: např. έκζεμα ['egzema], εκδρομή [egdro'mi], έκσταση ['ekstasi], εκτωπότης [ektipo'tis], τους ναύτες [tu'znafes], τους καυλούς [tuska'vlus].

Opačným směrem probíhá spodoba ve skupině nosových souhlásek (vždy znělých) s následující souhláskou neznělou: dochází ke znělostnímu přízvučením následující souhlásky souhláске předcházející, tzv. *spodobě progresivní* (ανομοίωση ηχηρότητας): např. έμψυχος ['embzixos], τον ξέρω [ton'gzero], πέντε ['pende], εμπόριο [em'borio].

Elize (αποβολή) a vsouvání (ανάπτυξη)

Souhláska γ mezi samohláskami odpadá: τρώγω > τρώω, což se označuje jako *elize*, nebo se naopak vsouvá jako znak dvojslabičné výslovnosti: αέρας – αεράς.

Koncové v (τελικό v)

U členů τον, την, έναν a u záporů δεν a μην se zachovává před samohláskami a před závěrovými souhláskami (tj. před κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ, ξ, ψ), v ostatních případech odpadá. Vždy zůstává u akuzativu osobního zájmena mužského rodu τον, αυτόν, v genitivu plurálu των a u příslovce σαν: τον άνθρωπο, έναν καλό φίλο, των πατέρων, δεν έχω, δεν ξέρω, μην παίρνεις αυτό, ale: το γάμο, το δρόμο, τη βλέπω, δε θέλω, μη βιάζεσαι.

Přízvuk (τόνος)

Výslovnost přízvuku

Přízvuk je dynamický, důrazný. Je výraznější než v češtině, takže artikulačně prodlužuje přízvukovanou samohlásku, ačkoli jinak jsou řecké samohlásky ve výslovnosti vždy krátké. Na rozdíl od češtiny je pohyblivý (může zaujímat ve slově různou polohu) a jeho umístění je důležité pro pochopení významu slova, např. γέρος ['jeros] 'starý', ale γερός [je'ros] 'zdravý'; παίρνω ['perno] 'beru', ale περνά [pe'rno] 'trávím (čas)'.¹⁾

Přízvučná může být jedna z posledních tří slabik slova, případně slovo přízvuk mít nemusí. Podle polohy přízvuku se proto rozeznávají následující typy slov: *atona* (άτονα, slova bez vlastního přízvuku, tvoří přízvukovou jednotku s jiným slovem), *oxytona* (οξύτονα, přízvuk na poslední slabice), *paroxytona* (παροξύτονα, přízvuk na předposlední slabice), *proparoxytona* (προπαροξύτονα, přízvuk na třetí slabice od konce). *Atona* (bezpřízvuká slova) se ve větě uplatňují buď jako *proklitika* (προκλιτικά, č. *předklonky*, předcházejí před slovem, které nese přízvuk), nebo *enklitika* (εγκλιτικά, č. *příklonky*, následují za svým přízvučným slovem).

Vzhledem k tomu, že čeština má vždy hlavní přízvuk na první slabice, je nutno věnovat při nácviu výslovnosti správnému přízvuku značnou pozornost.

Zápis přízvuku

R. 1982 byl starší, tzv. *polytonický pravopis* nahrazen zjednodušeným, tzv. *monotonickým pravopisem*: přízvuk se zapisuje jednotně čárkou (příp. v tisku někdy tečkou) nad samohláskou přízvučné slabiky (οξεία), např.: *ά, ώ*.

Polytonický pravopis byl převzat z byzantského období a odpovídal historické výslovnosti řečtiny klasické, neměl však žádný význam pro výslovnost novořečtiny. Vedle ostrého přízvuku (οξεία), označovaného čárkou nad samohláskou jedné ze tří posledních slabik (např. *ά*), existoval ještě průtažný přízvuk (περισπωμένη), označovaný vlnovkou nebo obloučkem nad dlouhou samohláskou poslední nebo předposlední slabiky (např. *ω*), a těžký přízvuk (βαρεία) nad samohláskou poslední slabiky slova, pokud po něm následovalo ve větě další slovo (např. *ò*).

Součástí polytonického pravopisu byly kromě přízvukových značek dále tzv. *příděchy* nad první samohláskou slova, jimiž se v historické době vyznačovala přítomnost nebo nepřítomnost zaniklé souhlásky [h] na počátku slova; šlo o znaky: *lenis* (řecky ψιλή, např. *ά-* se starořeckou výslovností [a-]) a *asper* (řecky δασεία, např. *ά-* se starořeckou výslovností [ha-]). Ani tyto pravopisné znaky však neměly v novořečtině význam pro výslovnost, a proto byly podle nových pravopisných pravidel zrušeny. Uživatel textů vydaných do r. 1982 (a někdy i později) se ovšem s tímto historickým systémem setká.

Hlavní pravidla pro psaní přízvuku

1. Přízvuk se označuje nad samohláskou přízvučné slabiky; je-li tato samohláska zapsána velkým písmenem, píše se přízvuk před ním: Άννα.

2. Je-li tato samohláska zapsána pomocí *samohláskového digrafu*, nebo jedná-li se o spojení *av* [av] [af], *ev* [ev] [ef], přízvuk se píše nad druhou částí těchto spojení: Αιγαίο [e'jeo], είναι ['ine], αύριο ['avrio].

3. Pokud se dvojicemi grafémů, které slouží jako digrafy, zapisuje sled dvou samohlásek, užívá se k odlišení od digrafů dvou pravopisných prostředků.

a) Je-li na první z těchto samohlásek přízvuk, odliší se tato skupina od digrafu vyznačením přízvuku na první samohlásce, např.: τσάι [t'sai], ρολόι [ro'loi].

b) Pokud žádná z těchto samohlásek přízvuk nenesí, je nutné dvojhláskovou výslovnost vyznačit pomocí *trematu*, např.: χαϊδεύω [chai'devo], προϋπόθεση [proi'pothesi], včetně případů, kdy je v této skupině souhlásek přízvuk na druhé z nich: φαί [fa'i].

4. U jednoslabičných slov se přízvuk neoznačuje, kromě tázacích příslovcí πού, πώς 'kde, jak', bez rozdílu, zda uvádějí přímou či závislou otázku. Bez přízvuku se

που, πώς píše, mají-li význam zájmena nebo spojky. Přízvuk se rovněž píše nad spojkou ή 'nebo', aby se odlišila od členu ženského rodu η.

5. Bezpřízvuché (atona) jsou slabé tvary osobních zájmen μου, σου, του, της, τον, την, το, μας, σας, τους, které mohou mít dvojí význam. Ve funkci přivlastňovací jsou enklitika: ο πατέρας μου 'můj otec'. Jako náhrada dativu osobních zájmen stojí obvykle před přízvuchým slovesem, a jedná se tedy o proklitika: μου είπε 'mi řekl'. Mohlo-li by dojít k záměně označují se přízvukem ty tvary, které mají význam zájmen osobních: ο πατέρας μου είπε 'otec mi řekl'.

6. Následuje-li po proparoxytonu enklitikon, např. přivlastňovací zájmeno, přijímá přízvuk i poslední slabika předcházejícího slova: ο πρόεδρος 'předseda', ο πρόεδρος μας 'náš předseda'.

7. Následují-li po dvouslabičném rozkazovacím způsobu dvě enklitika, přijímá první z nich přízvuk: δώσε μου το 'dej mi to', φέρτε μας τους 'přineste nám je'.

Interpunkce (σημεία στίξης)

Od českého úzu se nápadně odlišuje otazník (ερωτηματικό) v podobě; a středník, který se označuje tečkou nahoře (άνω τελεία – ·). Poněkud odlišně jsou psány i uvozovky (εισαγωγικά), jejichž základní podoba je « », zatímco typ v českých textech nejběžnější se užívá jen v případech, kdy je v rámci přímé řeči nutno uvést znovu uvozovky.

Názvy pro ostatní diakritická znaménka jsou: τελεία 'tečka', κόμμα 'čárka', θυμαστικό 'vykřičník', διπλή τελεία (příp. άνω κάτω τελεία) 'dvojtečka', παρένθεση 'závorka, závorky', παύλα 'pomlčka'.

Odlišnosti od českých pravidel se objevují u některých vedlejších vět (např. účelových, vztažných, obsahových), které se ne vždy oddělují čárkou. Bude o tom pojednáno při výkladu o interpunkci (viz str. 409 – 410).

Cvičení výslovnosti

Samohlásky

/a/	αλαλία, αλλά, άμα, άμάν, άμάρακος, Άννα, σαν, σας, σάλα, ανανάς
/e/	a) εν, ένωση, ένατος, ένεση, ένοπλος, μένω, εμένα b) αίμα, Αίμος, μαινάδα, μαία, λαϊμά, ναι
/o/	a) Λονδίνο, λοταρία, λόχος, μόνος, ομότροπος b) λώρος, λωτός, μωρός, μώμος, θολώνω, ζώο, ζωολόγος
/u/	αλλού, ούλο, ουδός, ουρανός, ουδέ, ουρά, ουσία
/i/	a) ίδιος, ιδρύω, ιδικός, ιδέα b) ειδικός, είδωλο, εικόνα, κλειδί c) ήβη, ήδη, ήδονή, ηχηρός, τηλεφώνημα d) οικία, οικονομία, οίνος, κοινή, κοινοποίηση, ποιήμα, ποιητής e) ύαινα, ύβρις, υγεία, βαρύς, ύλη, υποθήκη, ύμνος, ηδύς f) υιοθετώ, υιοθεσία

Diftongy

- a) άντε, άχος, νεράιδα, νεραϊδόπαιδο, μαϊμού, βήθα, κοροϊδεύω, ρόιδι
b) νεργανέ παιδιά, ποιιο, βαθιά, καράβια, πιάνω, παιδιών, σιαγόνα, σιάλο, πιάτο, φιάλη, φιάσκο, μιάρος, μοιάζω

Souhlásky

labiály

- /f/ a) φίλος, φαίνομαι, φανάρι, φως, φέτος, φτάνω, φθόγγος, Φλεβάρης, φόρεμα, κωφός
b) αύθις, αυξάνω, Αυστραλία, αυστηρός, αυτός, αυτοψία, εύθετος, εύθυμος, ευθύς, ευχή, εύκολος, ευπορώ, ευτύχημα, εύφλεκτος, ευχείριστος, Δευτέρα, εύζωνας
- /v/ a) βάρβαρος, βάλλω, Βαλκάνια, Βαρβάρα, βαρέλα, βιβλίο
b) αυλαία, αυλακωτός, αυλή, αυλός, αυριανός, Αύγουστος, αυγό, παύω, ευδαιμονία, ευδοκία, εύελπις, ευεργεσία, ευλόγημα, ευμαθής, ευνόητος, εύρημα, εύρος, ευώδης
- /p/ a) πάγος, πάθος, παιδί, πάλη, πόλη, πόδι, πηδώ, πλάκα, πορτοκάλι, παππούς, πόρος, πόρτα
b) skurina [ps] ψάρι, ψαλίδα, έκοψα, ψέμα, ψηλός, ψιλός, ψόγος, ψυχή, ψωνίζω, ψωμί
- /b/ a) μπαμπάς, μπανάνα, μπάνιο, μπακάλης, μπάλος, ταμπού
b) skurina [mb] αμπέλι, κουμπί, λάμπα, κολύμπι, ταμπούρι, κουμπάρος, συμπάθεια, συμπέθερος; ale [mp]: σύμπτωμα
- /m/ μα, μαθητής, μαζί, μάλαμα, μέλι, μέλλω, μέρος, μητέρα, μίμηση, μνημείο, μολύβι, μούμια, μώμος

dentály

- /θ/ θα, θάλαμος, θάλασσα, θάλλω, θέατρο, θεός, μαθητής, μάθημα
- /ð/ δάδα, δακτυλίδι, Δανία, δύο, δάσος, δείπνο, δήμος, δύση, δώδεκα
- /t/ τάγμα, ταινία, ταξίδι, τελεία, τελετή, τηγάνι, τόλμη, τομάτα, τόξο, τόπι, τραπέζι, τώρα
- /d/ a) νταντά, ντολμάς, ντόπιος, ντομάτα, ντουνιάς, ντους, ντροπή, ντύνω
b) skurina [nd] πέντε, πάντα, αντίσταση, ανταποκρίνομαι; ale [nt]: αντένα, αντίκα, νταντέλα
- /n/ νάνος, νερό, νέος, νέφος, νόμος, νομός, νουνός, νωρίς

veláry a palatály

- /x/ a) χαλί, χαλκός, χόρτο, χούφτα, χρέος, χρήμα, χωρίζω, χώρος, χωριό
b) alofon [ç] χέρι, χαιρετώ, χαιρόμαι, χειμώνας, χείλος, χίλιοι, χιόνι, χοίρος, χυμός
- /ɣ/ a) γάλα, γαλάζιος, γαλαρία, Γαλλία, γάντι, γαρίφαλο
b) alofon [j] γέλως, γέλιο, γεμάτος, γιατί, γίγας, γίδα, γη, γύρω, γύφτος, γυαλιά, γυλιός, γιός, γιουβαρλάκια, γιουβέτσι
- /k/ a) κακός, καθαρός, κάθε, καθέδρα
b) alofon [c] καιρός, και, κείμενο, κέντρο, κίνηση, κοινός, κοίμηση
c) ve skuripě [ks] ξανά, ξανθός, ξένος, ξημερώνει, ξηρός, ξινός, ξύλο, ζωτικός, έξω
- /g/ a) γκαζ, γκαράζ, γκαλόπ, γκρεμίζω, γκρι, γκρίζος
b) skurina [ŋg] αγκώνας, συγκεντρώνω; ale [nk]: φράγκο, φραγκοκρατία
c) alofon [ɟ] γκέκας, γκέμι, γκιαούρης, γκιόνης, γκιουβέτσι, γκι.

- alofon [ŋ] a) φθόγγος, βόγγος, άχος, αγχόνη, ελεγκτής, Αγκιάλος; ale [ng]: συγγράφω; συγγνώμη
b) alofon [ɲ] νιάτα, νιαουρίζω, πανιά; αγκίστρι, αγκύλη, Άγκυρα, εγκαίνια, αγγείο, συγγένεια

sibilanty

- /s/ σάκκος, σαλάτα, σεντόνι, σηκώνω, σημαίνω, Σιλεσία, σιτάρι, σκιά, Σκόπια, Ισραήλ, προσράπτω, προσπάθεια
- /z/ a) ζακέτα, ζαμπόνι, ζέστη, ζώή, ζήτω, ζερβός
b) σνομπισμός, Σμύρνη, σμήνος, σμίξιμο, σγουρός, σβήνω, σβέλτος, προσμένω
- /ts/ τσάντα, τσαρίνα, τσαρουχάς, τσεκ, τσεκούρι, τσέπη, τσιγάρο, τσιγγάνος, τσιμέντο, τσίπουρο, τσουχτερός, έτσι
- /dz/ τζαζ, τζάκι, τζάμι, τζαμί, τζάμπα, τζελατίνα, τζιπ, τζιτζικας, μπογιατζής, τζίρος, τζιριτζάντζουλες

likvidy

- /l/ a) λαός, άλαλος, λέω, λήμμα, λίνος, λόγος, λύκος
b) alofon [ʎ] λιανίζω, λαλιά
- /r/ ράβω, ράγα, ραδίκι, ράχη, ράκος, κορίτσι, κόρος, Κορώνη, ρίζα, ρους, Ρώμη

ΞΥΝΤΟ

C

A α Αα Δ δ Δδ Η η Ηη
 Β β Ββ Ε ε Εε Θ θ Θθ
 Γ γ Γγ Ζ ζ Ζζ Ι ι Ιι
 Κ κ Κκ Λ λ Λλ Μ μ Μμ
 Ν ν Νν Ξ ξ Ξξ Ο ο Οο
 Π π Ππ Ρ ρ Ρρ

Αδελφοί, καλώς ορίσατε στη χώρα όπου γεννήθηκε η ελευθερία - ελευθερία ή θάνατος είναι πάντα το σύνθημα του αληθινού ανθρώπου στις κρίσιμες στιγμές - κρίσιμη η στιγμή που περνάει σήμερα η ανθρωπότητα - ας ενωθούμε να λυτρωθούν οι σκλαβομένοι ακόμα αδελφοί μας στις αποικίες. Είμαι εφτυχής να μπορέσω να δουλέψω κ' εγώ μαζί σας για τη λύτρωση του ανθρώπου.

Είμαι εφτυχής να μπορέσω να δουλέψω κ' εγώ μαζί σας για τη λύτρωση του ανθρώπου.

Αδελφοί, καλώς ορίσατε στη χώρα όπου γεννήθηκε η ελευθερία — Ελευθερία ή θάνατος — είναι πάντα το σύνθημα του αληθινού ανθρώπου στις κρίσιμες στιγμές · κρίσιμη η στιγμή που περνάει σήμερα η ανθρωπότητα · ας ενωθούμε να λυτρωθούν οι σκλαβομένοι ακόμα αδελφοί μας στις αποικίες. Είμαι εφτυχής να μπορέσω να δουλέψω κ' εγώ μαζί σας για τη λύτρωση του ανθρώπου.

(1957) Ν. Καζαντζάκης

Bratři, buďte vítáni v zemi, kde se narodila svoboda — Svoboda, nebo smrt — to je vždy heslo oprávněného člověka v rozhodujících okamžicích. Rozhodující je i okamžik, kterým dnes prochází lidstvo. Spojme se v zájmu osvobození našich bratří, kteří jsou dosud zotročeni v koloniích. Jsem šťasten, že i já mohu spolu s vámi pracovat ve prospěch osvobození člověka.

(1957) Ν. Kazantzakis

Σ σ σ' Ξ ξ ξ
 Τ τ Ττ Ζ ζ ζ

Υ υ Υυ

Φ φ Φφ

Χ χ Χχ

Ψ ψ Ψψ

Ω ω Ωω

Πρώτο μάθημα

Μαθαίνω ελληνικά

Με λένε Μίλαν. Είμαι σπουδαστής και μαθαίνω ελληνικά. Ο Πέτρος είναι φίλος μου. Είναι από το Μπρνο και σπουδάζει και αυτός ελληνικά. Κάθε πρωί ο καθηγητής φθάνει στο Πανεπιστήμιο, λέει «Καλημέρα» και το μάθημα αρχίζει. Ο καθηγητής διδάσκει. Οι σπουδαστές γράφουν και διαβάζουν. Η Άλενα διαβάζει καλά αλλά ο Κάρελ διαβάζει άσχημα. Ο καθηγητής διορθώνει τον Κάρελ. Το μάθημα τελειώνει αργά το μεσημέρι. Ο καθηγητής λέει «Χαίρετε» και οι σπουδαστές φεύγουν (στο σπίτι για φαγητό).

Διάλογος

A - Καλημέρα. Είμαι ο Πάβελ.

B - Γεια σου. Είμαι ο Αλέξανδρος.

A - Από πού είσαι;

B - Είμαι από την Ελλάδα. Είμαι Έλληνας και σπουδάζω τσεχικά στο Μπρνο. Κι εσύ;

A - Εγώ είμαι από το Όλομοουτς. Είμαι Τσέχος και είμαι επίσης φοιτητής. Μαθαίνω νέα ελληνικά στο Μπρνο.

B - Καταλαβαίνεις ελληνικά;

A - Ναι, λίγο. Πόσους καθηγητές έχετε;

B - Τέσσερις. Δύο Τσέχους και δύο Έλληνες. Τώρα όμως σε αφήνω γιατί σε λίγο το μάθημα αρχίζει. Γεια σου.

A - Γεια σου.

Γραμματική

Člen (άρθρο)

Řečtina na rozdíl od češtiny má člen, a to člen určitý a neurčitý podobně jako němčina, angličtina, francouzština aj.

Určitý člen (οριστικό άρθρο)

	singulár			plurál		
	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
nominativ	ο	η	το*	οι	οι	τα
akuzativ	το(ν)	τη(ν)	το	τους	τις	τα

Neurčitý člen (αόριστο άρθρο)

	singulár			plurál		
	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
nominativ	ένας	μία	ένα	-	-	-
akuzativ	ένα(v)	μία	ένα	-	-	-

Jako základní pravidlo o použití určitého či neurčitého členu lze pro začátek říci, že použití členu ve většině případů odpovídá jeho použití ve výše uvedených jazycích, v řečtině však stojí člen i u vlastního jména: Είμαι ο Πέτρος. Jsem Petr.

U doplňku po sponě είμαι zpravidla člen nestojí, pokud není zdůrazněn: Είναι δάσκαλος. Je učitelem.

Αυτός είναι ο δάσκαλος. On je učitel (ne někdo jiný).

Neurčitý člen nemá množné číslo. Ένας, μία, ένα překládáme do češtiny jen pokud se jedná o číslovky.

K případům, kdy zůstává koncové -v u členů το(v), τη(v), ένα(v), viz strana 17.

Pomocné sloveso είμαι 'být'

	singulár	plurál	Ζάπορ:	singulár	plurál
1. osoba	είμαι	είμαστε		δεν είμαι	δεν είμαστε
2. osoba	είσαι	είστε		δεν είσαι	δεν είστε
3. osoba	είναι	είναι		δεν είναι	δεν είναι

Ζάπορκα δε(v) je samostatným slovem.

Novořečtina nemá zvláštní tvar pro infinitiv, proto jsou ve slovnících uvedeny tvary 1. osoby singuláru.

Sloveso (ρήμα): 1. konjugace (πρώτη συζυγία):

Πřítomný čas, činný rod, způsob oznamovací

	singulár	plurál	Ζάπορ:	singulár	plurál
1. osoba	θέλω	θέλουμε		δε θέλω	δε θέλουμε
2. osoba	θέλεις	θέλετε		δε θέλεις	δε θέλετε
3. osoba	θέλει	θέλουν		δε θέλει	δε θέλουν

Podstatné jméno (ουσιαστικό):

Maskulina (αρσενικά) zakončená v nom. sg. na -ος, -ας, -ης

-ος

singulár						
N.	-ος	ο	γιατρός	ο	αδελφός	ο άνεμος
A.	-ο	το	γιατρό	τον	αδελφό	τον άνεμο
plurál						
N.	-οι	οι	γιατροί	οι	αδελφοί	οι άνεμοι
A.	-ους	τους	γιατρούς	τους	αδελφούς	τους ανέμους

Protože podstatná jména mužského rodu na -ος navazují na analogickou deklinaci staré řečtiny, dodržují podstatná jména, která mají více než dvě slabiky, pravidlo o posunu přízvuku v případech, kdy poslední slabika je z hlediska historické fonetiky dlouhá. Zde to platí pro akuzativ plurálu: οι δάσκαλοι, ale τους δασκάλους.

-ας

singulár						
N.	-ας	ο	πατέρας	ο	άντρας	ο πίνακας
A.	-α	τον	πατέρα	τον	άντρα	τον πίνακα
plurál						
N.	-ες	οι	πατέρες	οι	άντρες	οι πίνακες
A.	-ες	τους	πατέρες	τους	άντρες	τους πίνακες

-ης

singulár						
N.	-ης	ο	ναύτης	ο	μαθητής	
A.	-η	το	ναύτη	το	μαθητή	
plurál						
N.	-ες	οι	ναύτες	οι	μαθητές	
A.	-ες	τους	ναύτες	τους	μαθητές	

Číslovky 1-10 (αριθμητικά)

α'	ένας, μία (μια), ένα	jeden, jedna, jedno	ζ'	έξι	šest
β'	δύο	dvě	ζ'	εφτά (επτά)	sedm
γ'	τρεις, τρεις, τρία	tři	η'	οχτώ (οκτώ)	osm
δ'	τέσσερις, -ις, τέσσερα	čtyři	θ'	εννέα (εννιά)	devět
ε'	πέντε	pět	ι'	δέκα	deset

Κ dvojím tvarům číslovek 7, 8 a 9 viz výklad v části o fonetice na straně 16.

Číslovky 1, 3, 4 jsou sklonné. Na rozdíl od češtiny stojí podstatné jméno v příslušném pádu podle větné syntaxe, tedy v 1. pádu, jde-li o podmět, ve 4. pádu, jde-li o předmět, atd.

Πέντε φοιτητές γράφουν. Pět studentů píše.

Βλέπω τους πέντε φοιτητές. Vidím těch pět studentů.

V některých případech se v řečtině setkáváme s označováním čísel malými písmeny řecké abecedy s čárkou vpravo nahoře (jednotky, desítky, stovky) nebo vlevo dole (tisíce). Mohou tak být číslovány kapitoly, stránky předmluv apod. Zvláštní staré znaky se používají pro 6 (ς' – stigma), 90 (Ϟ – koppa) a 900 (Ϡ – sampi).

Osobní zájmena (προσωπικές αντωνυμίες)

εγώ	já	εμείς	my
εσύ	ty	εσείς	vy
αυτός, αυτή, αυτό	on, ona, ono (to)	αυτοί, αυτές, αυτά	oni, ony, ona

Na rozdíl od němčiny, angličtiny, francouzštiny nestojí osobní zájmeno povinně u slovesa, pokud na ně není kladen důraz:

Γράφω. Πíšu. Γράφεις. Píšeš.

ale

Εγώ γράφω, αλλά εσύ διαβάζεις. Já píšu, ale ty čteš.

Πříklad: Τι είναι αυτός; Αυτός είναι άντρας, δάσκαλος, μαθητής.
 Τι είναι αυτή; Αυτή είναι γυναίκα, κυρία, μαθήτρια.
 Τι είναι αυτό; Αυτό είναι τετράδιο, βιβλίο, μολύβι.

Základní tázací zájmena (ερωτηματικές αντωνυμίες) a příslovce (επιρρήματα)

Ποιος; Ποια; Ποιο;	Kdo? Který? Jaký?
Τι;	Co?
Από πού;	Odkud?
Ποιος είναι; Είναι ο Πέτρος.	Kdo je to? Je to Petr.
Ποια είναι; Είναι η Ελένη.	Kdo je to? Je to Helena.
Από πού είσαι; Είμαι από το Μαρόκο.	Odkud jsi? Jsem z Maroka.
τον Καναδά.	Kanady.
το Βέλγιο.	Belgie.

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο του ρήματος είναι:

Παράδειγμα: Εγώ είμαι φοιτητής.

Αυτός καθηγητής.

Εσείς από τον Καναδά.

Εμείς Τσέχοι.

Η Άννα και η Μαρία δεν στο σπίτι.

Αυτό το Πανεπιστήμιο.

Εσύ δεν ακόμη μαθητής.

Η Άλενα μαθήτρια.

Αυτοί καθηγητές.

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη αντωνυμία:

Παράδειγμα: Αυτός είναι φοιτητής.

..... είναι ο Γιάννης.

..... είναι η τσάντα.

..... είστε καθηγητής.

..... είσαι δάσκαλος.

..... είναι φίλοι.

..... είναι η Μαρία και η Γιάννα.

..... δεν είστε από το Βερολίνο;

..... είμαστε φοιτητές.

3. Να βάλετε το σωστό άρθρο ο, η, το – ένας, μία, ένα:

Παράδειγμα: σπίτι – το σπίτι – ένα σπίτι

σχολείο ξένος

καθηγητής μολύβι

μαθήτρια άνθρωπος

τσάντα γυναίκα

στρατιώτης παιδί

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με μία από τις παρακάτω λέξεις: *τι, πού, πώς, από πού, ποιος, -α, -ο.*

Παράδειγμα: *Πώς σε λένε;*

..... είναι αυτός; Είναι ο Γιάννης.
 είσαι; Είμαι στο Πανεπιστήμιο.
 είστε; Είμαι από το Όλομοουτς.
 είναι αυτό; Είναι ένα βιβλίο.
 σε λένε; Με λένε Άννα.
 είναι αυτή η κυρία; Είναι η κυρία Θέμελη.

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη πτώση του ουσιαστικού:

Παράδειγμα: *Αυτός είναι πίνακας. Βλέπω τον πίνακα.*

Ο σπουδαστής είναι στο Πανεπιστήμιο. Βλέπω

Ο καθηγητής διδάσκει ελληνικά. Ακούω

Αυτοί είναι ξένοι. Δεν ξέρω

Αυτοί είναι στρατιώτες. Βλέπω

Ο δάσκαλος δεν είναι στο σχολείο. Περιμένω

Αυτός είναι άντρας. Βλέπω

Αυτός είναι γιατρός. Ξέρω

Αυτοί είναι άνεμοι. Ακούω

6. *Přeložte:*

Jsem student. Jsem učitel. Jsem profesor. Ty jsi úředník. On je voják. My jsme žáci. Vy jste studenti. Oni nejsou žáci. On není voják, je úředník. My jsme Češi, on je Angličan. Kdo je učitel? Kdo je žák? Odkud je Petr? A odkud je Nikos? Učitel je Řek. Profesori nejsou Češi, jsou Řekové. Odkud jsou profesori? Jsou Američané a Angličané. Jsi cizinec? My nejsme cizinci. Petr a Nikos jsou přátelé. Kdo je on? Kdo jsi ty? Je Řek? Ne, je Angličan.

7. *Časujte v řečtině:*

Jsem student, jsem zaměstnanec, jsem cizinec. Nejsem cizinec, nejsem zaměstnanec, nejsem žák, jsem student. Já jsem student, ty jsi žák.

8. *Přeložte:*

Jeden voják, dva vojáci, tři cizinci, čtyři učitelé, pět žáků, šest studentů, sedm Američanů, osm Čechů a devět Angličanů, deset zaměstnanců.

Čtyři žáci jsou Češi, pět žáků jsou Řekové. Pět studentů je zde, šest studentů tu není.

Co je to? To je tabule. To je nějaká tabule.

Kdo je to? Je to Jiří. Kdo je to? Je to Petr? Ne, to není Petr, je to Ondřej.

Je to učitel. Je to nějaký učitel. Je tu nějaký žák. Odkud je? Je z Kanady. Tam je nějaký voják. Petr je voják.

9. *Tvořte věty pomocí slovní zásoby uvedené za cvičeními.*

Λεξιλόγιο

Άγγλος, ο Angličan

αδελφός, ο bratr

αιτιατική, η akuzativ

ακόμη ještě

ακούω, -(γ)ομαι slyším, poslouchám

αλλά ale

Αμερικανός, ο Američan

άνεμος, ο vítr

άνθρωπος, ο člověk

αντίο sbohem

άντρας, ο muž

αντωνυμία, η zájmeno

αόριστος, -η, -ο neomezený, neurčitý;

jaz. dokonavý minulý čas, aorist

από od, z

από πού odkud

αργά pozdě

άρθρο, το člen

αριθμητικό, το číslo

αρχίζω začínám

άσκηση, η (εις) cvičení, cvik, uplatnění

άσχημα špatně, ošklivě, neslušně

αυτός, -ή, -ό on, ona, ono

αυτοί, -ές, -ά oni, ony, ona

αφήνω, -ομαι pouštím, nechávám

βάζω umístím, dávám

Βέλγιο, το Belgie

Βερολίνο, το Berlín

βιβλίο, το kniha

βλέπω, -ομαι vidím

για σου bud' zdrav, nazdar, ahoj

για pro, kvůli

γιατί proč, protože, proto

γιατρός, ο, η lékař

γράφω, -ομαι píši

γυναίκα, η žena

δάσκαλος, ο učitel

δέκα deset

δε(ν)ne, nikoliv

διαβάζω, -ομαι čtu, studuji

διάλογος, ο rozhovor, dialog

διδάσκω, -ομαι učím, učím se

διορθώνω, -ομαι oprávuji, naprávuji,
koriguji

δύο, δυο dva, dvě

εγώ já

είμαι jsem

έκφραση, η (εις) vyjádření, výraz

Ελλάδα, η Řecko

Έλληνας, ο Řek

ελληνικά řecky

Ελληνική Δημοκρατία, η Helénská re-
publika

εμείς my

ένας, μία (μια), ένα jeden, jedna, jedno

εννέα (εννιά) devět

έξι šest

επίσης také

επτά (εφτά) sedm

ερωτηματικός, -ή, -ό tázací

εσείς vy

εσύ ty

ευχαριστώ, -ιέμαι děkuji

έχω mám

(η)μέρα, η den

ιδιωτισμός, ο idiom

κάθε každý

καθηγητής, ο profesor

καθηγήτρια, η profesorka

και, κι a, i

καιρός, ο čas; počasí

καλά dobře

καλημέρα dobrý den

καληνύχτα dobrou noc

καλησπέρα dobrý večer

Καναδάς, ο Kanada

κατάλληλος, -η, -ο vhodný

κενό, *το* prázdne místo, prázdnota
 κυρία, *η* paní
 κύριος, *ο* pán

λέ(γ)ω, *-(γ)ομαι* říkám
 λέξη, *η* (*εις*) slovo
 λεξιλόγιο, *το* slovní zásoba
 λίγο trochu, málo

μαθαίνω, *-ομαι* učím se, dovidám se
 μάθημα, *το* cvičení; vyučování
 μαθητής, *ο* žák
 μαθήτρια, *η* žákyně
 Μαρόκο, *το* Maroko
 με *s* (někým, něčím)
 μεσημέρι, *το* poledne
 μολύβι, *το* tužka
 μου můj; mně

ναι ano
 ναύτης, *ο* námořník
 νέος, *-α, -ο* mladý, nový

ξένος, *ο* cizinec
 ξέρω vím, znám

ο, *η, το* sg. určitého členu
 οι, *οι, τα* pl. určitého členu
 οκτώ (*οχτώ*) osm
 όμως ale, přece
 όνομα, *το* jméno
 ονομαστική, *η* jaz. nominativ
 οριστικός, *-ή, -ό* vymezený, určitý
 ουσιαστικό, *το* podstatné jméno
 όχι ne

παιδί, *το* dítě
 Πανεπιστήμιο, *το* univerzita
 παράδειγμα, *το* vzor
 παρακάτω níže, dále
 πατέρας, *ο* otec
 πέντε pět
 περιμένω čekám

πίνακας, *ο* tabule; obraz
 ποιος, *-α, -ο* kdo?, který, jaký
 πολύς, *πολλή, πολύ* mnohý, mnoho
 πόσος, *-η, -ο* kolik
 πού kde, kam
 που *že*, protože; který
 προσωπικός, *-ή, -ό* osobní
 πρώι, *το* ráno
 πτώση, *η* (*εις*) pád
 πώς jak
 πώς *že*
 ρήμα, *το* sloveso; řeč, věta, výrok
 σας *vás*; *vás*
 σε *v, na, do, za*
 σε *tebe*
 σπίτι, *το* byt; dům
 σπουδάζω studuji
 σπουδαστής, *ο* student
 σπουδάστρια, *η* studentka
 στρατιώτης, *ο* voják, voják
 συζυγία, *η* jaz. konjugace
 συμπληρώνω, *-ομαι* vyplňuji, doplňuji; přidávám
 σχολείο, *το* škola
 σωστός, *-ή, -ό* správný, vhodný
 τάξη, *η* (*εις*) třída; řád, pořádek
 τελειώνω končím
 τέσσερις, *-ις, -α* čtyři
 τετράδιο, *το* sešit
 τι *co*
 τόνος, *ο* přízvuk
 τραπέζι, *το* stůl
 τρεις, *τρεις, τρία* tři
 τσάντα, *η* taška
 τσεχικά česky
 τύπος, *ο* vzor, tisk, vydání, typ
 τώρα teď

υπάλληλος, *ο, η* úředník, zaměstnanec
 φαγητό, *το* jídlo, pokrm

φεύγω odcházím, odjíždím, vzdaluji se,
 utíkám
 φίλος, *ο* přítel
 φθάνω (*φτάνω*) přicházím; stačím

φοιτητής, *ο* student
 φοιτήτρια, *η* studentka
 χαίρετε *buďte* zdrávi! nashledanou!

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Πώς σε (<i>σας</i>) λένε;	Jak se jmenuješ (jmenujete)?
Με λένε Άλενα.	Jmenuji se Alena.
Ποιο είναι το όνομά σου;	Jak se jmenuješ?
Το όνομά μου είναι Πέτρος.	Mé jméno je Petr.
Πώς είσαι (<i>είστε</i>);	Jak se ti (<i>vám</i>) daří?
Καλά, ευχαριστώ.	Dobře, děkuji.
Καλημέρα.	Dobry den.
Καλησπέρα.	Dobry večer.
Καληνύχτα.	Dobrou noc.
Χαίρετε.	Na shledanou.
Γεια σου (<i>σας</i>).	Nazdar.
Αντίο.	Sbohem.

Δεύτερο μάθημα

Το σχολείο και η τάξη

Εδώ είναι το σχολείο μας. Να και η τάξη μας. Η τάξη μας έχει μία πόρτα και δύο παράθυρα. Υπάρχουν επίσης ένας πίνακας, μία βιβλιοθήκη, ένας χάρτης, ένα ρολόι, εικόνες, δέκα θρανία και είκοσι μαθητές. Ο δάσκαλος ανοίγει το βιβλίο του και γράφει με την κιμωλία. Οι μαθητές προσέχουν το δάσκαλο. Γράφουν με το μολύβι τους ή το στυλό τους. Ο δάσκαλος δείχνει το χάρτη. Οι μαθητές βλέπουν πού είναι η Ελλάδα και η Τσεχία. Σε λίγο κλείνουν τα βιβλία τους και τα τετράδιά τους και φεύγουν από την τάξη γιατί το διάλειμμα αρχίζει.

Διάλογος

- A – Πού είναι το σχολείο σου;
 B – Να, εδώ είναι.
 A – Έχεις δάσκαλο ή δασκάλα;
 B – Έχω μία δασκάλα και ένα δάσκαλο.
 A – Τι κάνεις εκεί;
 B – Γράφω, διαβάζω και ζωγραφίζω.
 A – Έχεις φίλους;
 B – Βέβαια. Έχω και φίλους και φίλες.
 A – Πηγαίνεις κάθε μέρα στο σχολείο;
 B – Ευτυχώς όχι, δύο μέρες δεν έχουμε μάθημα.

Γραμματική

Podstatné jméno (ουσιαστικό)

Feminina (θηλυκά), zakončená v nom. sg. na -a, -η

-α							
singulár							
N.	-α	η	καρδιά	η	χώρα	η	θάλασσα
A.	-α	την	καρδιά	τη	χώρα	τη	θάλασσα
plurál							
N.	-ες	οι	καρδιές	οι	χώρες	οι	θάλασσες
A.	-ες	τις	καρδιές	τις	χώρες	τις	θάλασσες

-η

singulár					
N.	-η	η	ψυχή	η	νίκη
A.	-η	την	ψυχή	τη	νίκη
plurál					
N.	-ες	οι	ψυχές	οι	νίκες
A.	-ες	τις	ψυχές	τις	νίκες

Neutra (ουδέτερα), zakončená v nom. sg. na -o, -ι (stejnoslabičná)

a -μα (nestejnoslabičná)

-ο

singulár							
N.	-ο	το	βουνό	το	βιβλίο	το	άλογο
A.	-ο	το	βουνό	το	βιβλίο	το	άλογο
plurál							
N.	-α	τα	βουνά	τα	βιβλία	τα	άλογα
A.	-α	τα	βουνά	τα	βιβλία	τα	άλογα

-ι

singulár					
N.	-ι	το	παιδί	το	τραγούδι
A.	-ι	το	παιδί	το	τραγούδι
plurál					
N.	-ια	τα	παιδιά	τα	τραγούδια
A.	-ια	τα	παιδιά	τα	τραγούδια

-μα

singulár					
N.	-μα	το	γράμμα	το	άγαλμα
A.	-μα	το	γράμμα	το	άγαλμα
plurál					
N.	-ματα	τα	γράμματα	τα	αγάλματα
A.	-ματα	τα	γράμματα	τα	αγάλματα

Slabé tvary osobních zájmen (προσωπικές αντωνυμίες – αδύνατοι τύποι) – 2. pád

(εγώ)	μου	(εμείς)	μας
(εσύ)	σου	(εσείς)	σας
(αυτός)	του	(αυτοί)	τους
(αυτή)	της	(αυτές)	τους
(αυτό)	του	(αυτά)	τους

2. pád slabého tvaru osobního zájmena má hlavně význam přivlastňovací a používá se v řečtině mnohem častěji než v češtině. O případech, kdy tento tvar nahrazuje dativ, viz strany 130 – 131.

Η μητέρα μου είναι σπίτι.	Matka je doma.
Ο πατέρας μου είναι στο γραφείο.	Otec je v kanceláři.
Ο φίλος μου σπουδάζει ελληνικά.	Můj přítel studuje řečtinu.

Do češtiny tato přivlastňovací zájmena překládáme jen v případech, kde bychom je přirozeně použili i v češtině.

Αυτός είναι ο δάσκαλός μου.	To je můj učitel.
Αυτή είναι η καθηγήτριά μου.	To je má učitelka.
Αυτό είναι το τετράδιό μου.	To je můj sešit.

Z hlediska přízvuku jsou slabé tvary osobních zájmen tzv. **příklonky** (enklitika). Následuje-li po proparoxytonu, tj. po slovu, které má přízvuk na třetí slabice od konce, dostává toto slovo další přízvuk na poslední slabice.

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ρημάτων:
 Ο καθηγητής ελληνικά τους σπουδαστές. (διδάσκω)
 Οι μαθητές τη δασκάλα τους. (προσέχω)
 Εγώ σπίτι μου. (πηγαίνω)
 Εμείς και (διαβάζω, γράφω)
 Ο Πέτρος το χάρτη. (κοιτάζω)
 Τα παιδιά τα παράθυρα. (κλείνω)
 Ο πατέρας και η μητέρα τα παιδιά. (προσέχω)
 Εσείς το γράμμα. (στέλνω)
 Το μολύβι δε (γράφω)
 Ο δάσκαλος την πόρτα. (ανοίγω)

2. Να γράψετε το σωστό τύπο του ουσιαστικού:
 Ο Μίλαν φωνάζει του. (η μητέρα)
 Συχνά στέλνουμε και (το δέμα, το γράμμα)
 Πού είναι ; (το μολύβι)
 Ο καθηγητής κοιτάζει (ο φοιτητής)
 Δείχνουμε (ο χάρτης)
 Η τάξη έχει , και (ο πίνακας, το ρολόι, το θρανίο)
 Εγώ γράφω (το μάθημα)
 Έχουμε δύο (το παιδί)
 Η Άννα δείχνει (το σχολείο)
3. Βάλετε τους τόνους στις λέξεις:
 τα τετραδια μας τα βιβλία σας
 η δασκάλα τους το κουτι τους
 ο δάσκαλος μου η φίλη σου
 το σχολείο του τα παιδιά της
 η αδελφή της τα γραμμάτα μου
4. Να συμπληρώσετε τα κενά:
 το σχολ...ο, τα μολ...βια, η Ελ...άδα, πηγ...νουμε, η ...κόνα, κλ...νω, αν...γεις,
 το παράθ...ρο, κ...τάζουν, το σπ...τι, η κ...ρία, ο στρατι...της, μαθ...νω, εσ...ς,
 το Πανεπιστ...μιο, τελει...νουμε, δ...χνουμε, επ...σης, ο κύρ...ος, γ...α σου
5. Να βάλετε στον πληθυντικό τις προτάσεις:
 Ο δάσκαλος κάνει μάθημα.
 Η μαθήτριά μαθαίνει ελληνικά.
 Ο φίλος μου και η φίλη μου είναι εδώ.
 Είστε Τσέχος;
 Δεν ξέρω πού μένει ο δάσκαλός μου.
 Είναι Ελληνίδα;
 Ο καθηγητής διορθώνει το μαθητή.
 Μένω με τον αδελφό μου και την αδελφή μου.
 Ξέρεις πού έχω την τσάντα μου;
 Κλείνει το παράθυρο και ανοίγει την πόρτα.
 Προσέχεις το παιδί.
 Ζωγραφίζω με την κιμωλία.
 Δείχνει την εικόνα.
6. Να μεταφράσετε στα τσεχικά:
 Είμαι σπουδάστριά και μαθαίνω τσεχικά. Η φίλη μου είναι επίσης σπουδάστριά.
 Το μάθημα τελειώνει το μεσημέρι. Έχουμε δύο βιβλιοθήκες. Το διάλειμμα αρχίζει

τώρα. Σε λίγο φεύγουμε. Ανοίγουμε τα τετράδιά μας. Δεν είμαστε καθηγήτριες αλλά είμαστε σπουδάστριες. Από πού είσαι; Καταλαβαίνετε ελληνικά; Οι φίλοι μας διαβάζουν άσχημα. Τα παιδιά τους γράφουν.

7. *Časujte slovesa κάνω, έχω, γράφω, διαβάζω, βλέπω, διδάσκω, μαθαίνω, ξέρω, στέλνω, φωνάζω v přítomném čase.*

8. *Časujte:*
γράφω και δε διαβάζω
δε διδάσκω, μαθαίνω
ξέρω, δε φωνάζω

9. *Přeložte:*
a) Co děláš? Jak se máš? Jak se máte vy? Učím řečtinu. Učím se řečtinu. Posílám dopis. Volám žáky. Učitel volá žáky. Vidím učitelku. Knihovna je zde. Zde je třída, učitelka je tam. Čtu knihy. Posílá knihy a dopisy. Otec a matka vidí děti. Chlapci píší úkoly, znají písň. Má dvě děti. Ona má čtyři děti. Zná pět písni.
b) Můj otec je lékař, matka je učitelka. Kde jsou moje knihy? Kde jsou jeho knihy? Kde jsou jejich knihy? Jsou to její dopisy. Posílám jejich dopisy. Volá její děti. Vidíte jejich přátele? Čteš svou knihu. Volají své děti. Zná jeho dcery. Volá svou dceru. Mám jen své knihy. Vidím jeho krabice. Zná jejich přátele. Vidím své přítelkyně.
c) Jak se máš? Já se učím, píší úkoly a čtu knihy. Mám knihovnu. Mám přátele a přítelkyně, píší dopisy. Otec je lékař, píše recepty. Matka je učitelka, učí češtinu. Žáci se učí, malují a čtou knihy, píší cvičení. Volají své přátele. Jsou to jejich spolužáci. Znají jejich otce i matky. Nevědí, co dělají.

10. *Tvořte věty ze slovní zásoby 1. a 2. cvičení.*

11. *Naše univerzita*
Brno má univerzitu. Jmenuje se Masarykova univerzita. Univerzita má i filozofickou fakultu. Novořečtinu studuje deset studentů. Jsou (to) Češi i Řekové, dívky i chlapci. Posluchárna má jedny dveře, dvě okna, čtyři stěny, podlahu, strop, dvě lampy, jednu tabuli a osm lavic. Studenti mají sešity, pera a tužky, profesor má křídu. Profesor vyučuje, studenti se učí a čtou.

Λεξιλόγιο

άγαλμα, το socha
αδελφή, η sestra
άλογο, το kůň
ανοίγω, -ομαι otevírám
άσχημα ošklivě, neslušně

βέβαια jistě, ovšem
βιβλιοθήκη, η knihovna
βουνό, το hora

γνωρίζω, -ομαι znám, vím; seznamuji
se, poznávám
γράμμα, το dopis
γραφείο, το kancelář

δασκάλα, η učitelka
δείχνω, -ομαι ukazuji
δέμα, το balík
διάλειμμα, το přestávka
δυστυχώς bohužel

εδώ zde
εικόνα, η obraz
είκοσι dvacet
εκεί tam
Ελληνίδα, η Řekyně
ευτυχώς naštěstí

ζωγραφίζω, -ομαι kreslím, maluji

θάλασσα, η moře
θέλω chci
θρανίο, το lavice

κάνω činím, dělám
καρδιά, η srdce
κιμωλία, η křída
κλείνω, -ομαι zavírám
κοιτάζω, -ομαι dívám se, prohlížím
κουτί, το krabice

λάμπα, η lampa

μένω bydlím; zůstávám
μεταφράζω překládám
μητέρα, η matka

να podívej! hele! hle!
νίκη, η vítězství

οροφή, η strop

παράθυρο, το okno
πάτωμα, το podlaha, patro
πηγαίνω jdu
πληθυντικός, ο množné číslo
πόρτα, η dveře
πράγμα, το věc
προσέχω dávám pozor
πρόταση, η (εις) věta

ρολόι, το hodin(k)y

σίγουρα určitě
στέλνω, -ομαι posílám
στυλό, το pero
συμμαθητής, ο spolužák
συνταγή, η recept
σχολή, η fakulta

τοίχος, ο stěna
τραγούδι, το píseň
Τσεχία, η české země
Τσεχική Δημοκρατία, η Česká republika

υπάρχω jsem, existuji

φίλη, η přítelkyně
φιλοσοφικός, -ή, -ό filosofický
φωνάζω volám, křičím

χάρτης, ο mapa; charta
χώρα, η krajina, země

ψυχή, η duše

Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

ευτυχώς × δυστυχώς
ευτυχώς είμαι καλά
δυστυχώς δεν έχω λεπτά

naštěstí × bohužel
naštěstí se mi daří dobře
bohužel nemám peníze

βέβαια
ναι
μάλιστα
σίγουρα
Είμαι βέβαιος.
Είμαι βέβαιος για το φίλο μου.
Είναι βέβαιο ότι όλα τα πράγματα
ακριβαίνουν.

jistě
ano
ovšem
určitě
Jsem si tím jist.
Jsem si jist svým přítelem
Je jisté, že všechno zdražuje.

εδώ × εκεί
σε λίγο – γρήγορα
σε λίγο × αργά

zde × tam
za chvíli – rychle
za chvíli × pozdě, pomalu

Τρίτο μάθημα

Στην πόλη. Κίνηση στους δρόμους.

Χθες η Μαρία ήταν στη φίλη της Βερόνικα. Αυτή μένει με τους γονείς της στο κέντρο της πόλης. Εκεί υπάρχουν παντού μεγάλα μαγαζιά, τράπεζες, θέατρα και διάφορα άλλα κτίρια. Η κίνηση στους δρόμους και στις λεωφόρους είναι μεγάλη.

Τα αυτοκίνητα τρέχουν με ταχύτητα. Οι πεζοί βαδίζουν στα πεζοδρόμια ή στους πεζόδρομους. Άλλοι θαυμάζουν τις βιτρίνες και άλλοι τρέχουν βιαστικά στη δουλειά τους. Στη διασταύρωση των δρόμων υπάρχουν φανάρια ή τροχονόμοι. Κάτω από την πόλη το μετρό, ο υπόγειος σιδηρόδρομος, μεταφέρει τους επιβάτες γρήγορα από τη μια στάση στην άλλη.

Το βράδυ η Μαρία επιστρέφει στο σπίτι της. Είναι κουρασμένη από το θόρυβο των αυτοκινήτων, την κίνηση των δρόμων, τα καυσαέρια, τους καπνούς των εργοστασίων.

Διάλογος

- A – Κύριε, μήπως ξέρετε πώς πηγαίνουν στο μουσείο;
B – Παίρνετε το λεωφορείο, το τραμ ή το τρόλεϊ. Όλα κάνουν στάση ακριβώς μπροστά στο μουσείο.
A – Πόση ώρα είναι η διαδρομή;
B – Μόνο πέντε λεπτά. Πρέπει να έχετε κάρτα ή εισιτήριο.
A – Κρίμα, δεν έχω το πορτοφόλι μου. Είναι μακριά με τα πόδια;
B – Όχι, και είναι εύκολο. Πηγαίνετε ίσια και μετά τη διασταύρωση στρίβετε δεξιά. Σε ένα τέταρτο είστε εκεί.
A – Ευχαριστώ για τις πληροφορίες.
B – Παρακαλώ.

Γραμματική

Minulý čas slovesa είμαι 'být'

	singulár	plurál	Zápor:	singulár	plurál
1. osoba	ήμουν(α)	ήμασταν		δεν ήμουν(α)	δεν ήμασταν
2. osoba	ήσουν(α)	ήσασταν		δεν ήσουν(α)	δεν ήσασταν
3. osoba	ήταν	ήταν(ε)		δεν ήταν	δεν ήταν(ε)

Minulý čas slovesa έχω 'mít'

	singulár	plurál	Ζάπορ:	singulár	plurál
1. osoba	είχα	είχαμε		δεν είχα	δεν είχαμε
2. osoba	είχες	είχατε		δεν είχες	δεν είχατε
3. osoba	είχε	είχαν(ε)		δεν είχε	δεν είχαν(ε)

Podstatné jméno (ουσιαστικό):

Maskulina stejnoslabičná na -ος, -ας, -ης (genitiv a vokativ)

-ος

singulár							
N.	-ος	ο	γιατρός	ο	δρόμος	ο	δάσκαλος
G.	-ου	του	γιατρού	του	δρόμου	του	δασκάλου
V.	-ε		γιατρέ		δρόμε		δάσκαλε
plurál							
N.	-οι	οι	γιατροί	οι	δρόμοι	οι	δάσκαλοι
G.	-ων	των	γιατρών	των	δρόμων	των	δασκάλων
V.	-οι		γιατροί		δρόμοι		δάσκαλοι

1) Protože maskulina na -ος navazují převážně na analogickou deklinaci staré řečtiny, platí pro tuto deklinaci z hlediska přízvuku pravidlo, podle něhož se u proparoxyton (tj. u slov, která mají přízvuk na třetí slabice od konce) posouvá přízvuk na předposlední slabiku, je-li poslední slabika z hlediska historického dlouhá (η, ου, ω). Toto pravidlo neplatí pro slova, která nepatří ke staré slovní zásobě: ο ανθόκηπος, του ανθόκηπου, των ανθόκηπων.

2) Některá paroxytona (slova s přízvukem na předposlední slabice) vlastní jména tvoří vokativ sg. na -ο: Γιώργο, Πέτρο, Νίκο, Αλέκο. Z obecných podstatných jmen se takto tvoří vokativ od substantiva γέρος – γέρο.

3) Vokativ nemá nikdy člen.

4) Některá feminina zakončená na -ος si zachovala ze staré řečtiny ženský rod, např.: η οδός a složeniny η μέθοδος, η περίοδος. Skloňují se stejně jako podstatná jména mužského rodu této deklinace. Jejich adjektivní přívlástek je v ženském rodě: η ωραία οδός.

-ας

singulár									
N.	-ας	ο	πατέρας	ο	άντρας	ο	ταμίας	ο	πίνακας
G.	-α	του	πατέρα	του	άντρα	του	ταμιά	του	πίνακα
V.	-α		πατέρα		άντρα		ταμιά		πίνακα
plurál									
N.	-ες	οι	πατέρες	οι	άντρες	οι	ταμίες	οι	πίνακες
G.	-ων	των	πατέρων	των	αντρών	των	ταμιών	των	πινάκων
V.	-ες		πατέρες		άντρες		ταμίες		πίνακες

Novořecká maskulina na -ας se utvořila na základě různých starořeckých deklinací. Patří sem jednak mužské a-kmeny typu ταμίας, u nichž se v genitivu plurálu přízvuk posouvá na poslední slabiku, podobně jako je tomu u ženských a-kmenů (viz níže). Jedná se o slabiku vzniklou původně stažením z -άων. Tato substantiva tedy zachovávají přízvuk podle staré řečtiny.

Proparoxytona typu πίνακας navazují na starořeckou 3. deklinaci (souhláskové kmeny). V genitivu plurálu posouvají přízvuk na 2. slabiku od konce s ohledem na délku (z historického hlediska) poslední slabiky.

Dvouslabičná substantiva na -ας typu άντρας, μήνας zachovávají v genitivu plurálu přízvuk na poslední slabice, jak tomu bylo ve staré řečtině.

-ης

singulár					
N.	-ης	ο	ναύτης	ο	μαθητής
G.	-η	του	ναύτη	του	μαθητή
V.	-η		ναύτη		μαθητή
plurál					
N.	-ες	οι	ναύτες	οι	μαθητές
G.	-ων	των	ναυτών	των	μαθητών
V.	-ες		ναύτες		μαθητές

Paroxytona maskulina na -ης posouvají v genitivu plurálu přízvuk na poslední slabiku (podobně jako proparoxytona feminina na -η – viz níže). Zachovávají přízvuk podle staré řečtiny ze stejného důvodu, jako tomu je u maskulin na -ας.

Feminina na -α, -η (genitiv a vokativ)

-α

singulár							
N.	-α	η	καρδιά	η	χώρα	η	θάλασσα
G.	-ας	της	καρδιάς	της	χώρας	της	θάλασσας
V.	-α		καρδιά		χώρα		θάλασσα
plurál							
N.	-ες	οι	καρδιές	οι	χώρες	οι	θάλασσες
G.	-ων	των	καρδιών	των	χωρών	των	θαλασσών
V.	-ες		καρδιές		χώρες		θάλασσες

1) Genitiv plurálu feminin na -α má přízvuk na poslední slabice, poněvadž tato deklinace navazuje na starořecké paradigma, kde z důvodů stažení kmenového α s koncovkou -ων došlo k tomuto posunu přízvuku.

2) Feminina zakončená na -άδα, -ίδα, -ότητα, -ύτητα končí v genitivu plurálu na -άδων, -ίδων, -οτήτων, -υτήτων, ομάδα – ομάδων, ελπίδα – ελπίδων, κοινότητα – κοινοτήτων, ταχύτητα – ταχυτήτων, protože jsou výsledkem vývoje jiného starověkého deklinačního typu.

-η

singulár							
N.	-η	η	ψυχή	η	νίκη	η	άνοιξη
G.	-ης	της	ψυχής	της	νίκης	της	άνοιξης
V.	-η		ψυχή		νίκη		άνοιξη
plurál							
N.	-ες	οι	ψυχές	οι	νίκες	οι	άνοιξεις
G.	-ων	των	ψυχών	των	νικών	–	–
V.	-ες		ψυχές		νίκες		άνοιξεις

Genitiv plurálu paroxyton má přízvuk na poslední slabice: τέχνη – τεχνών, ανάγκη – αναγκών. Proparoxytona, která většinou nepocházejí ze staré slovní zásoby (viz η άνοιξη), nemají genitiv plurálu.

Neutra na -ο, -ι (stejnoslabičná), -μα (nestejnoslabičná)
(genitiv a vokativ)

-ο

singulár							
N.	-ο	το	βουνό	το	βιβλίο	το	άλογο
G.	-ου	του	βουνού	του	βιβλίου	του	αλόγου
V.	-ο		βουνό		βιβλίο		άλογο
plurál							
N.	-α	τα	βουνά	τα	βιβλία	τα	άλογα
G.	-ων	των	βουνών	των	βιβλίων	των	αλόγων
V.	-α		βουνά		βιβλία		άλογα

U proparoxyton se přízvuk posouvá v genitivu singuláru i plurálu na předposlední slabiku, protože poslední slabika je z hlediska historického pravopisu dlouhá. Toto pravidlo neplatí pro slova, která nepatřila ke staré slovní zásobě: το σίδηρο – του σιδήρου, το σύννεφο – του σύννεφου.

-ι

singulár					
N.	-ι	το	παιδί	το	τραγούδι
G.	-ιού	του	παιδιού	του	τραγουδιού
V.	-ι		παιδί		τραγούδι
plurál					
N.	-ια	τα	παιδιά	τα	τραγούδια
G.	-ιών	των	παιδιών	των	τραγουδιών
V.	-ια		παιδιά		τραγούδια

-μα

singulár					
N.	-μα	το	γράμμα	το	άγαλμα
G.	-ματος	του	γράμματος	του	αγάλματος
V.	-μα		γράμμα		άγαλμα
plurál					
N.	-ματα	τα	γράμματα	τα	αγάλματα
G.	-μάτων	των	γραμμάτων	των	αγαλμάτων
V.	-ματα		γράμματα		αγάλματα

V genitivu plurálu se přízvuk posouvá na druhou slabiku od konce vzhledem k tomu, že poslední slabika je z historického hlediska dlouhá.

Řecké názvy pádů

nominativ	–	ονομαστική
genitiv	–	γενική
dativ	–	δοτική
akuzativ	–	αιτιατική
vokativ	–	κλητική

Vazba στο(ν), στη(ν), στο, στους, στις, στα

V novořečtině se starořecké syntetické skloňování pomocí pádových koncovek, jak je známe z českého jazyka, změnilo převážně na sklonění analytické pomocí předložek (obdobně jako v angličtině, francouzštině aj.). Jen u některých vzorů se zachovaly pádové koncovky genitivu: γιατρού, βουνού, ψυχής, δουλειάς, γράμματος, παιδιού atd. Téměř zcela v novořečtině (až na některé ustálené výrazy převzaté ze staré slovní zásoby) vymizel dativ. Dativ se nahrazuje v novořečtině předložkovou vazbou σε + člen το(ν), τη(ν), το, τους, τις, τα, která se stahuje do podoby: στο(ν), στη(ν), στο, στους, στις, στα.

Tato vazba nahrazuje:

a) **dativ**: Δávám knihu otci. Δίνω το βιβλίο στον πατέρα. Jdu k matce. Πηγαίνω στη μητέρα μου.

b) **lokál (poloha – kde?)**: Kniha je na stole. Το βιβλίο είναι στο τραπέζι. Jsem ve škole. Είμαι στο σχολείο.

c) **předložkovou vazbu označující směr (kam?)**: Δávám knihu do knihovny. Δίνω το βιβλίο στη βιβλιοθήκη. Jdu do školy. Πηγαίνω στο σχολείο. – Jdu do kina. Πηγαίνω στον κινηματογράφο.

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα ρήματα είμαι και έχω στον παρατατικό:

Χθες στην Πράγα.
Ο αδελφός μου τη γιορτή του.
..... πολλοί σπουδαστές μαζί του;
Η καθηγήτρια δεν (ακόμη) στην τάξη.
Φέτος το καλοκαίρι οι φίλοι μου και εγώ στην Ελλάδα για διακοπές.
Δεν λεπτά για το εισιτήριο του τρένου.
Πού είναι το παιδί; εδώ πριν από λίγο.
Εμείς χθες το βράδυ στο σπίτι γιατί πολλή δουλειά.
Εσείς φοιτητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης;
Η Αθήνα άλλοτε μικρή πόλη.

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ουσιαστικών που είναι στην παρένθεση:

Δε φωνάζουμε την ώρα (η διδασκαλία) ^{το μάθημα}
Ποια είναι τα ονόματα (ο φίλος) σου.
Ποια είναι η τιμή Πράγα – Αθήνα σε ; (το εισιτήριο, το τρένο)
Τι ωραία τσάντα! Είναι σου; (η φίλη)
..... , τι αρρώστια έχω; (ο γιατρός)
Η Ακρόπολη είναι σε (η Αθήνα)
Οι μοντέρνοι φορούν μοντέρνα (ο άντρας, το παντελόνι)
Υπάρχουν πολλοί σε (ο άνθρωπος, ο δρόμος)
Σε βλέπω , , και (η πλατεία, το μαγαζί, το θέατρο, ο κινηματογράφος, το ξενοδοχείο, η τράπεζα)
..... , τότε ήσουνα σε ; (ο Παύλος, η Ελλάδα)

3. *Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στην παρένθεση:*
 καταλαβαίνει ελληνικά; (φοιτήτρια, η φοιτήτρια, τη φοιτήτρια)
 Τα τετράδια είναι καθαρά. (ο μαθητής, μαθητή, του μαθητή)
 Το λεωφορείο περιμένει σε (η στάση, της στάσης, τη στάση)
 Παρακαλώ, ένα ποτήρι (νερό, του νερού, το νερό)
 θαυμάζουν τα μνημεία. (των τουριστών, οι τουρίστες, τους τουρίστες).
 Κάνουμε περίπατο στην παραλία (τη Θεσσαλονίκη, στη Θεσσαλονίκη, της Θεσσαλονίκης)
 Αγοράζουμε για το θέατρο. (το εισιτήριο, εισιτήριο, του εισιτηρίου)
 Η έδρα της Δημοκρατίας είναι στην Πράγα. (τον Πρόεδρο, του Προέδρου, Πρόεδρε)
 Ο καθηγητής μας είναι του Μπρνο. (τον κάτοικο, κατοίκους, κάτοικος)
 Ποια είναι αυτή; (η κυρία, κυρία, την κυρία)
4. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τις λέξεις στο(ν), στη(ν), στο, στους, στις, στα:*
 Μαθαίνω ελληνικά Πανεπιστήμιο.
 Μένω κοντά στάση.
 δρόμους υπάρχει κίνηση και θόρυβος.
 Τι πρόγραμμα έχει σήμερα τηλεόραση;
 πίνακα γράφουμε με την κιμωλία και τετράδιο με το μολύβι.
 Μένω κέντρο της πόλης.
 αποσκευές μας έχουμε βιβλία.
 Δίνω λεπτά παιδιά για τον κινηματογράφο.
5. *Να συμπληρώσετε τα κενά με κεφαλαία γράμματα ή σ, ς:*
 Η ...λεξάνδρα είναι από την ...λλάδα. ...πουδάζει ...το ...ανεπιστήμιο τη... ..
 ράγα... ..άθε πρωί πηγαίνει ...τη... ..χολή με τα πόδια γιατί το ...πίτι τη...
 είναι κοντά ...τη ...χολή. Μαζί τη... ..πουδάζουν ξένε... φοιτήτριε... και ξένοι
 φοιτητέ... ..
6. *Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:*
 Μένω στο Μπρνο. Το Μπρνο είναι στη Μοραβία. Χθες ήμουν στο κέντρο. Στους δρόμους είχε κίνηση και θόρυβο. Στα μαγαζιά, στις τράπεζες ήταν πολλοί άνθρωποι. Πηγαίνω στην πόλη με το τραμ. Το τραμ κάνει στάση στη δουλειά μου. Οι επιβάτες έχουν κάρτα ή εισιτήριο.

7. *Skloňujte:*
 ο χειμώνας, ο κανόνας, ο μήνας, ο γείτονας, ο ράφτης, ο γιος, ο ήλιος, ο άνεμος
 η δουλειά, η γλώσσα, η ζέστη, η πατρίδα
 το ψωμί, το καλοκαίρι, το σώμα, το αίμα
8. *Přeložte:*
 Včera jsem byl ve škole, nebyl jsem doma. Byli jsme v biografu. Otec byl učitel. Matka byla úřednice. Byli jste v Praze? Byli často nemocní. Nebyl jsi v Řecku? Neměl jsem čas. Neměli jste vyučování. Neměli ve škole (své) knihy a sešity. Neměl přítele. Měli jste (své) úkoly? Měl jsi peníze?
 Práce mého otce je nesnadná. Učitelovy knihy (knihy učitele) jsou v knihovně, knihy žáků jsou na stole. Petře, byl jsi ve škole? Pavle, měl jsi úkoly? Dítě, nejsi nemocný? Hory naší země nejsou vysoké. Kde jsou dopisy mých přátel a přítelkyň?
 Kde jsou mé knihy? Jsou na stole nebo v knihovně. Učitel dává žákům sešity. Dítě píše dopis matce a otci. Matka čte dětem pohádky. Večer se díváme na televizi. Vidíš obrázek v knize? Měli v kapse peníze.
 V létě je v Čechách horko. Máme čas. Máme prázdniny. Čteme knihy, píšeme přátelům dopisy. Chodíme k moři, doma (v naší zemi) jedeme (jdeme) na venkov. Tam je stín a není horko.
9. *Tlumočte rozhovor mezi řeckým a českým studentem:*
 A: Τι σπουδάζεις;
 B: Studuji řečtinu a angličtinu.
 A: Είναι δύσκολα τα ελληνικά;
 B: Ano, na gymnáziu jsme řečtinu neměli.
 A: Έχετε μάθημα κάθε μέρα;
 B: Ne, máme i angličtinu.
 A: Τα αγγλικά είναι εύκολα;
 B: Ano, angličtinu jsme měli na gymnáziu.
 A: Τώρα φεύγω. Έχω μάθημα. Γεια σου.
 B: I já. Buď zdrav.
10. *Český text:*
 Petře, kde jsi byl včera? Včera jsem měl čas, neměl jsem vyučování. Byl jsem odpoledne ve městě. Na ulicích byl dopravní ruch. Všude byla auta, autobusy a tramvaje. Na náměstí byl strážník. Pane, kde je stanice? Kde staví autobus č. 20? Tam na rohu ulice, na stanici vidíte lidi. Sedadla autobusu byla obsazena. V autobusu byl revizor, ale já jsem měl lístek, měl jsem ještě pět lístků. Pane, prosím, kde staví autobus? Na Náměstí Ústavy, jsme už zde. Děkuji. Na shledanou.

Λεξιλόγιο

αγγλικά, τα angličtina
 αγοράζω, -ομαι kupuji, nakupuji
 αδιέξοδο, το slepá ulice
 αεροπλάνο, το letadlo
 Αθήνα, η Atény
 αίμα, το krev
 ακριβώς přesně
 Ακρόπολη, η Akropolis
 άλλος, -η, -ο jiný
 άλλοτε jindy, příště, někdy
 ανάγκη, η nutnost, potřeba
 ανθόκηπος, ο květinová zahrada
 άνοιξη, η jaro
 απόγευμα, το odpoledne
 αποσκευές, οι zavazadla
 αριστερά vlevo
 αρρώστια, η nemoc
 άρρωστος, -η, -ο nemocný
 αυτοκίνητο, το auto
 βαδίζω chodím, kráčím
 βιαστικά spěšně, rychle
 βιτρίνα, η výklad, výloha
 Βοημία, η Čechy
 βράδυ, το večer
 γείτονας, ο soused
 γενική, η genitiv
 γιορτή (εορτή), η svátek, oslava, slavnost
 γιος, ο syn
 γλώσσα, η jazyk, řeč
 γονείς, οι rodiče
 γρήγορα rychle
 γυμνάσιο, το gymnázium
 γωνιά, η roh (ulice, domu)
 δεξιά vpravo
 δημοκρατία, η demokracie; republika
 διαδρομή, η chůze, běh, jízda
 διακοπές, οι prázdniny
 διαλέγω, -ομαι vybírám, volím

διασταύρωση, η (εις) křižovatka
 διάφορος, -η, -ο různý, rozličný
 διδασκαλία, η vyučování
 δίνω, -ομαι dávám
 διπλός, -ή, -ό dvojitý, dvojitý
 δουλειά, η práce
 δρόμος, ο ulice, cesta, silnice; chůze, běh
 δύσκολος, -η, -ο nesnadný, těžký
 έδρα, η sídelní město; katedra; funkce
 εισιτήριο, το jízdenka, lístek, vstupenka
 ελεγκτής, ο revizor
 ελπίδα, η naděje
 (ε)πάνω nahore; na
 επαρχία, η venkov; okres, prefektura; provincie
 επιβάτης, ο cestující, pasažér
 επίσκεψη, η (εις) návštěva
 επιστρέφω, -ομαι vracím se
 εποχή, η období; epocha
 εργοστάσιο, το továrna
 εύκολος, -η, -ο snadný, lehký
 ζέστη, η horko, teplo
 ήλιος, ο slunce
 θαυμάζω obdivuji
 θέατρο, το divadlo
 Θεσσαλονίκη, η Thesaloniki, Soluň
 θόρυβος, ο hluk
 ίσια rovně
 ίσκιος, ο stín
 καθαρός, -ή, -ό čistý
 κάθισμα, το sedadlo
 καλοκαίρι, το léto
 κανόνας, ο pravidlo, zásada; pravitko
 καπνός, ο kouř

κάρτα, η pohlednice, dopisnice, karta
 κάτοικος, ο obyvatel
 κάτω dole
 καυσαέρια, τα výfukové plyny; smog
 κέντρο, το střed; středisko; centrum (města)
 κινηματογράφος, ο biograf, kino
 κίνηση, η (εις) pohyb; dopravní ruch, provoz
 κλητική, η vokativ
 κοντά blízko
 κόσμος, ο svět; lidé
 κουρασμένος, -η, -ο unavený, vyčerpaný
 κρίμα škoda (citoslovce)
 κτίριο, το budova, stavba
 λεπτό, το (λεφτό) minuta; halěř
 λεωφορείο, το autobus
 λεωφόρος, η široká třída, ulice
 μαγαζί, το obchod
 μαζί spolu, společně
 μακριά daleko
 μεγάλος, -η, -ο velký
 μέθοδος, η metoda, systém, postup
 μετά potom, za
 μεταφέρω, -ομαι dopravuji, přepravuji, přenáším
 μετρό, το metro, pozemní dráha
 μήνας, ο měsíc (časově)
 μήπως zdali, snad
 μικρός, -ή, -ό malý
 μνημείο, το památka, monument; mohyla, pomník
 μόνο jen, jenom
 μοντέρνος, -α, -ο moderní
 Μοραβία, η Morava
 μουσείο, το muzeum
 μπορώ mohu
 μπροστά naproti, proti, přede mnou

να částice k vyjádření infinitivu, podmínky, rozkazu (původně starořecké ίνα aby)
 νερό, το voda
 ξενοδοχείο, το hotel
 οδός, η ulice, silnice
 όλος, -η, -ο celý; všechen
 ομάδα, η mužstvo, parta, kolektiv
 παίρνω, -ομαι беру
 παντελόνι, το kalhoty
 παντού všude, kdekoli
 παρακαλώ, -ούμαι prosím
 παραλία, η pobřeží, pláž
 παραμύθι, το pohádka
 παρατατικός, ο minulý čas trvácí
 παρένθεση, η (εις) závorka
 πατρίδα, η vlast
 πεζοδρόμιο, το chodník
 πεζόδρομος, ο ulice pro pěší
 πεζός, ο chodce
 περίοδος, η období, perioda
 περίπατος, ο procházka
 πιασμένος, -η, -ο obsazený
 πίσω vzadu, za
 πλατεία, η náměstí
 πληροφορία, η informace
 πλοίο, το loď
 πόδι, το noha
 πόλη, η (εις) město
 πορτοφόλι, το peněženka
 πότε kdy
 ποτήρι, το sklenice
 Πράγα, η Praha
 πρέπει je třeba
 πριν před, dříve, předtím
 πρόγραμμα, το program
 πρόεδρος, ο, η předseda; prezident
 ράφτης, ο (ράπτης) krejčí
 σήμερα dnes

σίδηρο, *το* železo
 σιδηρόδρομος, *ο* železnice
 στάση, *η* (εις) stanice, zastávka
 στρίβω otáčím (se), obracím (se), za-
 hýbám; kroutím, omotávám
 σύννεφο, *το* mrak, oblak
 σύνταγμα, *το* ústava
 σώμα, *το* tělo
 ταμίας, *ο, η* pokladník
 ταξιδεύω cestuji
 ταχύτητα, *η* rychlost
 τέταρτο, *το* čtvrtina, čtvrt hodina
 τέχνη, *η* umění; řemeslo
 τηλεόραση, *η* (εις) televize
 τιμή, *η* cena; pocta, čest, úcta
 τουρίστας, *ο* turista
 τραμ, *το* tramvaj
 τράπεζα, *η* banka

τρένο, *το* vlak
 τρέχω běžím
 τρόλεϊ, *το* trolejbus
 τροχονόμος, *ο* dopravní strážník
 υπόγειος σιδηρόδρομος, *ο* podzemní
 dráha; metro
 φανάρι, *το* semafor
 φέτος letos
 φορώ (άω), -ιέμαι nosím, oblékám se
 χάνω, -ομαι ztrácím
 χειμώνας, *ο* zima
 χθες (χτες) včera
 ψωμί, *το* chléb
 ώρα, *η* hodina
 ωραίος, -α, -ο krásný

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Πηγαίνω με τα πόδια.

Πηγαίνω με το τραμ, το τρόλεϊ, το
 λεωφορείο, το τρένο, το μετρό, το
 πλοίο, το αεροπλάνο – ταξιδεύω με
 το τραμ, το τρόλεϊ κλπ.

δρόμος μονής κατεύθυνσης

δρόμος διπλής κατεύθυνσης

το αδιέξοδο

ίσια

εμπρός

πίσω

δεξιά

αριστερά

στρίβω δεξιά

στρίβω αριστερά

Jdu pěšky.

Jedu tramvají, trolejbusem, auto-
 busem, vlakem, metrem, lodí, (letím)
 letadlem – cestuji tramvají, trolejbusem
 atd.

jednosměrná ulice

dvousměrná ulice

slepá ulice

přímο

vpřed

zpět

vpravo

vlevo

zatáčím vpravo

zatáčím vlevo

είμαι σε αδιέξοδο – βρίσκομαι σε
 αδιέξοδο – δε βρίσκω λύση

δεν υπάρχει διέξοδος

βρίσκω στη δουλειά μου διέξοδο

nenacházím východisko, řešení; do-
 stal jsem se do slepé uličky

není tu východisko

nacházím útěchu v práci

Τέταρτο μάθημα

Η οικογένεια και το σπίτι

Το σπίτι μας είναι μια μονοκατοικία στην οδό Υψηλάντη 22 στον Πειραιά. Έχει το ισόγειο και έναν όροφο. Γύρω του είναι ένας κήπος με δέντρα και λουλούδια. Στο ισόγειο υπάρχει το χολ, η σαλοτραπεζαρία και η κουζίνα. Η σαλοτραπεζαρία έχει τέσσερα παράθυρα και δύο πόρτες. Τους τοίχους της στολίζουν πίνακες ζωγραφικής, το πάτωμά της σκεπάζουν χαλιά. Στη μέση του δωματίου βάζουμε το τραπέζι όπου τρώμε, τις καρέκλες, τις δύο πολυθρόνες. Ο καναπές και η τηλεόραση είναι κοντά στον τοίχο. Η κουζίνα διαθέτει πολλά ντουλάπια, νεροχύτη, ηλεκτρικό ψυγείο και ηλεκτρική κουζίνα.

Στον πρώτο όροφο έχουμε δύο κρεβατοκάμαρες με τα κρεβάτια μας, τα κομοδίνα, το γραφείο μας και το κασετόφωνό μας απ' όπου ακούμε μουσική. Στον ίδιο όροφο έχουμε ένα λουτροκαμινέ. Μία βεράντα περιβάλλει ολόκληρο το σπίτι.

Καθώς δεν είμαι ακόμη παντρεμένη μένω με τους γονείς μου και τον αδελφό μου. Ο πατέρας μου είναι υπάλληλος στην τράπεζα και η μητέρα μου κάνει οικιακά. Ο αδελφός μου δουλεύει σε μια επιχείρηση. Ο παππούς και η γιαγιά νοικιάζουν το διαμέρισμα μιας πολυκατοικίας. Είναι ηλικιωμένοι και παίρνουν σύνταξη.

Στην οικογένειά μας υπάρχουν πολλοί θείοι, θείες και ξαδέλφια. Συνήθως πάμε στα σπίτια τους όταν γιορτάζουμε κάποια γιορτή στην οικογένεια.

Διάλογος

- A – Μητέρα, οι γιορτές πλησιάζουν. Γράφω κάρτες και γράμματα στους συγγενείς μας.
 B – Σε ποιους στέλνεις λοιπόν ευχές;
 A – Στον παππού, στη γιαγιά, στους θείους, θείες και ξαδέλφια μου.
 B – Δε γράφεις και στο γαμπρό σου, τη νύφη σου και τα παιδιά τους;
 A – Μα δεν τους γνωρίζω αυτούς τους ανθρώπους.
 B – Τους ξέρεις και πολύ καλά μάλιστα. Γαμπρός σου είναι ο σύζυγος της αδελφής σου, νύφη σου η σύζυγος του αδελφού σου και τα παιδιά του είναι ανίψια σου.
 A – Μαμά, ποιος είναι ο σύζυγος και ποια είναι η σύζυγος;
 B – Εσύ δεν καταλαβαίνεις τίποτε. Σύζυγο λέμε τον άντρα μιας γυναίκας αλλά και τη γυναίκα ενός άντρα, εάν αλλάξεις το άρθρο.
 A – Μα αυτό δεν είναι οικογένεια. Είναι σωστός γρίφος.

Γραμματική

Časování stažených sloves λέω, ακούω, πάω, τρώω.

Indikativu přítomného času

λέ(γ)ω	ακούω	πάω	τρώ(γ)ω
λες	ακούς	πας	τρως
λέει	ακούει	πάει	τρώει
λέμε	ακούμε	πάμε	τρώμε
λέτε	ακούτε	πάτε	τρώτε
λέ(ν)ε	ακούν(ε)	πάν(ε)	τρών(ε)

U těchto sloves se v některých osobách stahuje kmenová samohláska se samohláskou koncovky:

λέ(γ)εις – λες, λέ(γο)με – λέμε, ακούεις – ακούς.

Vedle stažených tvarů slovesa πάω existuje i plný tvar πηγαίνω.

Základní číslovky 11 – 100 (απόλυτα αριθμητικά)

ια'	11	έντεκα	κ'	20	είκοσι
ιβ'	12	δώδεκα	κα'	21	είκοσι ένας, μία, ένα
ιγ'	13	δεκατρία	κβ'	22	είκοσι δύο
		(m., f. δεκατρείς)	λ'	30	τριάντα
ιδ'	14	δεκατέσσερα	μ'	40	σαράντα
		(m., f. δεκατέσσερις)	ν'	50	πενήντα
ιε'	15	δεκαπέντε	ξ	60	εξήντα
ις'	16	δεκαέξι (δεκάξι)	ο'	70	εβδομήντα
ιζ'	17	δεκαεφτά	π'	80	ογδόντα
ιη'	18	δεκαοχτώ	ρ'	90	ενενήντα
ιθ'	19	δεκαεννέα	ρ'	100	εκατό

Podobně jako tři a čtyři jsou i složené číslovky dekaatři, dekaτέσσερις sklonné a chovají se jako přídavná jména shodující se v rodě, čísle a pádu se svými podstatnými jmény.

N. a A.: dekaatři φοιτητές, dekaatři φοιτήτριες, dekaτρία βιβλία
 dekaτέσσερις άντρες, dekaτέσσερις γυναίκες, dekaτέσσερα παιδιά

Při počítání se u sklonných číslovek používá střední rod: ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε atd. K označování čísel písmeny viz str. 26.

➔ Zájmena πόσος, -η, -ο 'kolik', πολλοί, -ές, -ά 'mnoho, mnoho'

Českému tázacímu příslovci *kolik?* odpovídá v češtině tázací zájmeno πόσος 'kolik, jak velký' (sg. πόσος, πόση, πόσο, pl. πόσοι, πόσες, πόσα), které se chová jako adjektivum shodné v pádu a čísle s podstatným jménem, které provází:

Πόσο καιρό είσαι εδώ;	Jak dlouho (jak dlouhý čas) jsi zde?
Πόση είναι η απόσταση... ;	Jak velká je vzdálenost... ?
Πόσο κρασί θέλεις;	Kolik vína chceš?
Πόσοι μαθητές είναι στην τάξη;	Kolik žáků je ve třídě?
Πόσες μαθήτριες είναι στην τάξη;	Kolik žákyň je ve třídě?
Πόσα βιβλία είναι στο τραπέζι;	Kolik knih je na stole?
Πόσους μαθητές βλέπεις στην τάξη;	Kolik žáků vidíš ve třídě?
Πόσες μαθήτριες βλέπεις στην τάξη;	Kolik žákyň vidíš ve třídě?
Πόσα βιβλία έχεις στη βιβλιοθήκη;	Kolik knih máš v knihovně?

Mnoho, mnoho se vyjadřuje přídavným jménem πολλοί, πολλές, πολλά, které je v čísle, rodu a pádu shodné s podstatným jménem, jemuž předchází:

Στην τάξη είναι πολλοί μαθητές.	Ve třídě je mnoho žáků.
Στην τάξη είναι πολλές μαθήτριες.	Ve třídě je mnoho žákyň.
Στην τάξη είναι πολλά παιδιά.	Ve třídě je mnoho dětí.
Έχω πολλούς φίλους.	Mám mnoho přátel.
Έχω πολλές φίλες.	Mám mnoho přítelkyň.
Έχει πολλά βιβλία στη βιβλιοθήκη του.	Má mnoho knih (v e své) knihovně.

➔ Předložka με 's'

Předložka με se podobně jako většina novořeckých předložek, které nebyly přežaty ze staré slovní zásoby, pojí s akuzativem. Vazba με + akuzativ nahrazuje český **instrumentál** kým, čím, s kým, s čím:

Ο δάσκαλος γράφει με την κιμωλία.	Učitel píše křídou.
Πάω στον κινηματογράφο με τους φίλους μου.	Jdu s přáteli do kina.
Σπουδάζω με τους φίλους μου.	Studuji s přáteli.
Πάω περίπατο με τις φίλες μου.	Jdu na procházku s přítelkyněmi.
Διαβάζω με τα παιδιά μου.	Čtu (nebo učím se) se svými dětmi.

Ασκήσεις

1. *Na γράψετε ολογράφως και να διαβάσετε τους αριθμούς:*
11, 12, 15, 19, 23, 28, 33, 27, 42, 44, 48, 51, 57, 65, 69, 72, 75, 77, 80, 83, 91, 99, 100.
2. *Na κλίνετε τα ρήματα πηγαίνω και πάω, λέγω και λέω, τρώω και τρώω.*
3. *Na συμπληρώσετε τα κενά με τα: πόσοι, πόσες, πόσα – πολλοί, πολλές, πολλά:*
..... εφημερίδες διαβάζετε, κύριε Παπαδόπουλε;
Το διαμέρισμά μας έχει πόρτες και παράθυρα.
..... φίλους και φίλες έχετε;
..... γράμματα στέλνετε στους γονείς σας;
..... είναι αυτοί οι κύριοι και είναι αυτές οι κυρίες;
..... ξένες γλώσσες μιλάτε;
..... δρόμοι οδηγούν από την πλατεία Ομόνοιας στην πλατεία Συντάγματος.
..... λόγια είναι φτώχεια.
..... λεφτά παίρνουν σύνταξη;
Με φίλες πηγαίνεις περίπατο;
Με ξαδέλφια σου διασκεδάζεις;
..... χρήματα θέλεις;
4. *Na συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη λέξη:*
Η μητέρα μου έχει τους γονείς της. Αυτοί είναι και μου.
Ο παππούς και η γιαγιά μου έχουν πολλούς και πολλές
Αυτοί είναι μου και μου.
Οι γονείς μου έχουν ακόμη δύο παιδιά. Αυτά είναι μου.
Η αδελφή μου έχει ένα γιο. Αυτός είναι μου.
Ο πατέρας μου έχει έναν αδελφό. Αυτός είναι μου.
Ο θείος μου έχει μία κόρη. Αυτή είναι μου.
5. *Na συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ουσιαστικών που είναι στην παρένθεση:*
Ο δάσκαλος γράφει στον πίνακα με (η κιμωλία)
Πηγαίνω στο γραφείο μου με (το πόδι)
Βγαίνω περίπατο με μου και μου. (οι ξαδέλφοι, οι ξαδέλφες)
Στολίζουμε το τραπέζι με (το λουλούδι)
Ο μαθητής γράφει στο τετράδιο με του ή με του. (το στυλό, το μολύβι)
Τρώω στην ταβέρνα με μου και μου. (οι φίλοι, οι φίλες)
Μένουμε στο διαμέρισμα με μου και μου. (ο πεθερός, η πεθερά)
Το βράδυ διασκεδάζουν με τους. (το παιδί)

Πάει στην τράπεζα με του. (η μητέρα)
 Πηγαίνω εκδρομή με (η Άλνα)
 Με το ταξίδι είναι γρήγορο. (το αεροπλάνο)
 Ο καθηγητής κουβεντιάζει με και του. (ο φοιτητής, η φοιτήτρια)
 Ο σκύλος είναι φίλος με (το παιδί)

6. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τους αριθμούς και τα ουσιαστικά που είναι στην παρένθεση:*

Στην τάξη υπάρχουν και (20, ο μαθητής, 20, η μαθήτρια)
 Στο λεωφορείο είναι και (100, ο επιβάτης, 60, ο άντρας, 40, η γυναίκα)
 Το εισιτήριο κοστίζει (75, η κορόνη)
 Με αγοράζουμε (40, η κορόνα, 10, το τετράδιο)

7. *Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:*

Με λένε Κατερίνα. Είμαι παντρεμένη και μένω με τον άντρα μου και τα τρία παιδιά μου, δύο αγόρια και ένα κορίτσι, στο διαμέρισμα μιας πολυκατοικίας. Μένουμε στον τρίτο όροφο. Ευτυχώς, έχουμε ασανσέρ. Το διαμέρισμά μας έχει τέσσερα δωμάτια, κουζίνα, μπάνιο και τουαλέτα. Έχει και ένα μεγάλο μπαλκόνι. Το πρωί όλη η οικογένειά μου λείπει από το σπίτι. Τα παιδιά είναι στο σχολείο και εμείς οι γονείς δουλεύουμε. Το βράδυ τρώμε όλοι μαζί, πηγαίνουμε περίπατο με τα πόδια, ακούμε μουσική ή βλέπουμε τηλεόραση. Πολλοί φίλοι μας θέλουν τη συντροφιά μας. Διασκεδάζουμε συχνά μαζί τους.

8. *Πřeložte:*

Posloucháš každý den rádio? Děti hodně jedí. Co říkáš, jdeme domů? Chodíš do školy každý den? Dnes jím jen málo. Kam jdeš, Petře? Co říkáte, jdeme do divadla? Co jíte každý den ráno? Posloucháme hudbu.
 Na stole je dvacet knih. Dnes je ve třídě třináct dětí. Mám sto korun. Má sedmdesát osm korun. Třicet žáků dnes nemělo vyučování. Dvacet pět studentek má prázdniny. Bydlím tu třicet dva dnů. Měl třicet šest sešitů.

9. *Čtěte:*

21, 26, 32, 38, 45, 47, 55, 56, 63, 71, 74, 88, 89, 90, 92, 100.

10. *Πřeložte:*

Kolik hodin máš vyučování? Kolik času máš? Kolik studentů se učí řecky a kolik anglicky? Kolik knih jsi měl? Kolik učitelů učí ve vaší škole? Kolik sešitů kupuješ? Kolik studentek bylo dnes ve škole? Kolik řeckých studentů znáš? Kolik jazyků umíš?

Mnoho žáků dnes není ve škole, protože jsou nemocní. Byl jsem na prázdninách s mnoha přáteli. V naší knihovně je mnoho knih. Byl jsem na horách mnoho dní. Mnoho mých přítelkyň se učí anglicky. Měl jsem čas mnoho hodin. Nevidím v parku mnoho dětí.

S kým jdeš do divadla? Čím píšeš úkol, perem nebo tužkou? S kým jedeš na výlet? Čím píšeme na tabuli? Jdu do kina se svým bratrem. Jde s dětmi do parku. Jdu se svým mužem do práce. Jedete do Řecka vlakem nebo autobusem?

11. *Πřeložte:*

Kde bydlíš? Bydlím v ulici Seferi 5. Slyším, že máte pěkný byt. Ano, nebydlíme v činžovním domě, bydlíme ve vile v prvním patře, tak nemáme výtah. Kolik pokojů máte? Máme čtyři pokoje, kuchyň a příslušenství, tedy předsíň, koupelnu a WC. V bytě je jídelna, obývací pokoj a dvě ložnice. Kolik vás je? Je nás pět: otec, matka, bratr, sestra a já. Otec se vrací pozdě večer, matka večer vaří v kuchyni, já čtu, bratr a sestra se dívají na televizi nebo poslouchají rádio. Dědeček a babička bydlí blízko. Jejich dům má zahradu, strýcův byt má balkon. Se strýcem a tetou bydlí bratranec a sestřenice.

V našem obývacím pokoji je koberec, stůl, šest židlí, knihovna, dvě křesla, pohovka, lampa a stolec s televizí. V ložnicích jsou postele a skříně. V obývacím pokoji posloucháme hudbu, v jídelně jíme, pozdě večer jdeme do ložnice. Tam ještě čtu. Kde bydlíš ty? Já bydlím na koleji. Moje adresa je Univerzitní městečko, blok C. V pokoji jsou dvě lůžka, malá knihovna a dvě skříně. V knihovně nemám mnoho knih. Kolik studentů bydlí na koleji? Na koleji bydlí mnoho studentů.

Λεξιλόγιο

αγόρι, το chlapec

αλλάζω měním

ανίψι, το synovec, neteř

ανιψιά, η neteř

ανιψιός, ο synovec

απόλυτος, -η, -ο úplný, absolutní

απόλυτα αριθμητικά základní číslovky

απόσταση, η (εις) vzdálenost

ασανσέρ, το výtah

βγαίνω vycházím, vystupuji

βεράντα, η veranda

γαμπρός, ο ženich; zet'; švagr

γαγιά, η babička

γιορτάζω (εορτάζω), -ζομαι slavím, oslavuji

γρίφος, ο hádanka

γύρω kolem

δέντρο, το strom

διαθέτω, διατίθεμαι rozmíst'uji, rozkládám; disponuji; přenechávám

διαμέρισμα, το byt; část

διασκεδάζω bavím se

δουλεύω pracuji

δραχμή, η drachma (řecká měna)

δωμάτιο, το pokoj

εάν (αν) když, jestliže

εγγονή, η vnučka

εγγόνι, το vnouče

εγγόνος, ο vnuk

εκατό sto

εκδρομή, η výlet

επιχείρηση, η (εις) podnik, podnikání

έρχομαι jdu, přicházím

ευχή, η přání, prosba, modlitba

εφημερίδα, η noviny

ζω (-εις) žiji

ζωγραφικός, -ή, -ό malířský

ζωντοχήρα, η rozvedená žena

ζωντοχήρος, ο rozvedený muž

ηλεκτρικός, -ή, -ό elektrický

ηλικιωμένος, -η, -ο starý; v letech

θεία, η teta

θείος, ο strýc

ίδιος, -α, -ο stejný

ισόγειο, το přízemí

καθώς jak; tak jako

καμπινέ, το záchod

καναπέδες, ο pohovka

κάποιος, -α, -ο někdo, kdosi; nějaký

καρέκλα, η židle

κασετόφωνο, το kazetový magnetofon

κατοικώ, -ομαι bydlím

κήπος, ο zahrada

κλίνω, -ομαι skloňuji, časuji

κομοδίνο, το noční stolek

κόρη, η dcera, dívka; zřítelnice

κορίτσι, το holčička

κορόνα, η koruna

κοστίζω stojím (ο ceně)

κουβεντιάζω, -ομαι diskutuji, beseduji

κουζίνα, η kuchyně

κουζίνα ηλεκτρική, η elektrický sporák

κρασί, το víno

κρεβάτι, το postel

κρεβατοκάμαρα, η ložnice

λείπω scházím, chybím

λόγια, τα slova

λοιπόν tedy, nuže

λουλούδι, το květina

λουτρό, το koupelna

λουτροκαμπινέ, το koupelna a WC

μα avšak; ale

μάλιστα zejména; ovšem, zajisté

μαμά, η maminka

μέση, η stěd; pas, bok

μητριά, η nevlastní matka, macecha

μιλώ (άω), -ιέμαι mluvím

μονοκατοικία, η rodinný dům, vila

μουσική, η hudba

μπαλκόνι, το balkon

μπάνιο, το koupelna; koupání, koupel

νεροχύτης, ο umyvadlo

(ε)νοικιάζω, -ομαι najímám

ντουλάπι, το skříň

νύφη, η nevěsta; snacha, švagrová

(ε)ξαδέλφη, η sestřenice

(ε)ξαδέλφι, το bratranec, sestřenice

(ε)ξαδέλφος, ο bratranec

οδηγώ, -ομαι vedu, provázím, řídím

οικιακός, -ή, -ό rodinný

οικογένεια, η rodina

ολογράφως slovy

ολόκληρος, -η, -ο celý

ομόνοια, η svornost

όπου tam, kde

όροφος, ο poschodí

όταν když

παντρεμένος, -η, -ο ženatý; vdaná

παππούς, ο dědeček

παράρτημα, το příslušenství

πάρκο, το park, sad

πατριός, ο nevlastní otec, otčím

πεθερά, η tchyně

πεθερός, ο tchán

Πειραιάς, ο Pireus

περιβάλλω, -ομαι obklopovat

πίνακας (ζωγραφικός), ο obraz

πλησιάζω blížím se

πολύ velmi, mnoho

πολυθρόνα, η křeslo

πολυκατοικία, η činžovní dům

σαλόνι, το salon

σαλοτραπεζαρία, η salon a jídelna

σκεπάζω, -ομαι kryji, přikrývám, zahaluji; přen. tajím

σκύλος, ο pes

στολίζω, -ομαι zdobím, kráším

συγγενής, ο (-είς) příbuzný

σύζυγος, ο, η manžel; manželka

συνήθως obvykle, obyčejně

σύνταξη, η (-εις) důchod, penze; jaz.

syntax; sestava, redakce

συνταξιούχος, ο, η důchodce; důchodkyně

συντροφιά, η přátelství, kamarádství; skupina přátel

συχνά často

ταβέρνα, η taverna, vinárna

τίποτα (τίποτε) něco; nic

τουαλέτα, η záchod

τραπεζαρία, η jídelna

τρό(γ)ω, -(γ)ομαι jím

φτώχεια, η chudoba

χαλί, το koberec

χήρα, η vdova

χήρος, ο vdovec

χολ, το hala

χρήμα, το peníze

ψυγείο, το lednička

Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Ακούω μουσική ελληνική και ξένη.

Ακούω τους γονείς μου.

Δε μου λες, τι θα κάνεις αύριο;

Δε μου λες, έχεις πολλά βιβλία;

παίρνω σύνταξη – είμαι συνταξιούχος

– μου δίνουν σύνταξη

κάνω οικιακά – ασχολούμαι με τις

δουλειές του σπιτιού – είμαι

(ν)οικοκυρά

Poslouchám řeckou a cizí hudbu.

Poslouchám rodiče.

(Řekni mi), co děláš zítra?

Máš hodně knih?

beru důchod, jsem důchodce,

dostávám důchod

jsem žena v domácnosti

Pomocí slovesa κάνω lze tvořit četné idiomatické výrazy:

τα κάνω θάλασσα

dělám nepořádek

κάνω κέφι

bavím se

κάνω παιδί

mám dítě

κάνω παρέα, συντροφιά

přátelím se

κάνω σπίτι, οικογένεια

zakládám rodinu

κάνω τραπέζι

hostím někoho, pořádám hostinu

κάνει ζέστη ή κρύο

je teplo nebo zima, chladno

Το ίδιο μου κάνει.

Je mi to jedno.

Πόσο κάνει;

Kolik to stojí?

είμαι ανύπαντρος – είμαι ελεύθερος
– δεν είμαι παντρεμένος

είμαι παντρεμένος; χωρισμένος (δια-
ζευγμένος), ζωντοχήρος

είμαι χήρος – η γυναίκα μου δε ζει

έχω πατριό – ο πατέρας μου δεν είναι ο
αληθινός μου πατέρας

έχω μητριά – η μητέρα μου δεν είναι η
αληθινή μου μητέρα

Πού μένεις – πού κατοικείς – πού είναι το
σπίτι σου;

Τι τον έχεις το Φίλιππο; – Τι σου είναι ο
Φίλιππος;

Τον έχω αδελφό μου. – Μου είναι
αδελφός μου.

Είμαστε αδέρφια.

Δεν τον έχω τίποτα. – Δε μου είναι
τίποτα.

Přísloví – Παροιμίες

Το γρήγορο και το καλό, δεν παν
μαζί τα δύο.

Όποιος τρώει λίγο, κερδίζει.

Τα πολλά τα λόγια είναι φτώχεια.

jsem svobodný

jsem ženatý; rozvedený

jsem vdovec

mám nevlastního otce

mám nevlastní matku

Kde bydlíš?

V jakém vztahu jsi k Filipovi?

Je mým bratrem.

Jsme sourozenci.

Nejsme nijak příbuzní.

Dvakrát měř, jednou řež. Práce kvapná
málo platná.

Kdo šetří, má za tři.

Mnoho slov, málo skutků.

Πέμπτο μάθημα

Το περίπτερο και ο τύπος

Βλέπεις αυτό εδώ το περίπτερο στη γωνιά του σπιτιού μας; Από εκεί αγοράζω τσιγάρα, σπέρτα, εισιτήρια για το τρόλεϊ, περιοδικά, εφημερίδες και άλλα μικροψώνια. Από τις εφημερίδες μαθαίνω τα γεγονότα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Οι εφημερίδες βγάζουν στη δημοσιότητα προβλήματα και κάνουν κριτική στα γεγονότα. Ξέρω καλά τον περιπτερούχο του και αυτός καθημερινά μου λέει ποια εφημερίδα παρουσιάζει ένα επίκαιρο θέμα. Αντίθετα, τον ιδιοκτήτη εκείνου του απέναντι περιπτέρου δεν ενδιαφέρει ούτε η πολιτική, ούτε ο αθλητισμός, ούτε η τέχνη. Δεν εκθέτει στο χώρο του περιπτέρου τίποτα από εκείνα τα μικροπράγματα που μαγνητίζουν τους ανθρώπους. Είναι κρίμα, γιατί ένα περίπτερο ζωντανεύει την εικόνα μιας γειτονιάς.

Διάλογος

A – Ορίστε, κυρία. Τι θέλετε;

B – Θέλω τέσσερα εισιτήρια για το τρόλεϊ και τρεις κάρτες. Θέλω επίσης αυτά τα τρία περιοδικά με τις φωτογραφίες και εκείνα τα τέσσερα μολύβια.

A – Τι άλλο θέλετε, παρακαλώ;

B – Έχετε παγωτά στο ψυγείο σας;

A – Όχι, έχω μόνο πορτοκαλάδες.

B – Τότε αυτά είναι όλα που θέλω. Πόσα λεφτά πληρώνω;

A – Περιμένετε. Κάνω λοιπόν το λογαριασμό. Δύο εκατοστάρικα τα εισιτήρια του τρόλεϊ, ένα εκατοστάρικο οι κάρτες, τέσσερα εκατοστάρικα τα περιοδικά και ένα εκατοστάρικο τα μολύβια. Όλα μαζί κάνουν οκτώ εκατοστάρικα.

B – A ... κάνουν ακριβά. Από αύριο θα αγοράζω τις εφημερίδες μου από το περίπτερο δίπλα. Θα λέω και στους φίλους μου πόσο είναι εδώ ακριβά.

A – Δε φταίω εγώ, κυρία μου. Η ζωή ακριβαίνει.

Γραμματική

Ukazovací zájmena (δεικτικές αντωνυμίες)

αυτός, αυτή, αυτό 'tento, tato, toto'

	singulár			plurál		
	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
N.	αυτός	αυτή	αυτό	αυτοί	αυτές	αυτά
G.	αυτού	αυτής	αυτού	αυτών	αυτών	αυτών
A.	αυτόν	αυτή	αυτό	αυτούς	αυτές	αυτά

1) Tvar osobního zájmena 3. osoby **αυτός, αυτή, αυτό** je zároveň ukazovacím zájmenem, které **ukazuje na blízkou osobu nebo předmět**, nebo na osobu či předmět, o nichž se právě hovořilo. Pokud provází podstatné jméno v přivlastkovém postavení, podržuje si toto podstatné jméno určitý člen.

Αυτός ο φοιτητής είναι φίλος μου. Αυτός είναι ο φίλος μου.

Ξέρεις αυτόν το φοιτητή;

Αυτοί οι κύριοι είναι οι καθηγητές μας.

Αυτοί είναι οι καθηγητές μας.

Ξέρεις αυτούς τους κυρίους;

Αυτή η κυρία είναι η δασκάλα μας. Αυτή

είναι η δασκάλα μας.

Βλέπεις αυτή την κυρία;

Αυτές οι φοιτήτριες πηγαίνουν στη βι-

βλιοθήκη. Αυτές πηγαίνουν στη βιβλιοθήκη.

Ακούς αυτές τις κυρίες;

Αυτό το βιβλίο είναι του φίλου μου. Αυτό

είναι του φίλου μου.

Βλέπεις αυτό το βιβλίο;

Αυτά τα παιδιά είναι άρρωστα. Αυτά είναι

άρρωστα.

Διδάσκεις αυτά τα παιδιά;

Το βιβλίο είναι αυτού του φοιτητή, αυτής της

φοιτήτριας, αυτού του παιδιού.

Τα βιβλία είναι αυτών των φοιτητών, αυτών

των φοιτητριών, αυτών των παιδιών.

Tento student je mým přítelem. Tento (on) je mým přítelem.

Znáš tohoto studenta?

Tito pánoné jsou naši profesori. Tito

(oni) jsou naši profesori.

Znáš tyto pány?

Tato paní je naše učitelka. Tato (ona)

je naše učitelka.

Vidíš tuto paní?

Tyto studentky jdou do knihovny.

Tyto (ony) jdou do knihovny.

Slyšíš tyto paní?

Tato kniha je mého přítele. Tato je

mého přítele.

Vidíš tuto knihu?

Tyto děti jsou nemocné. Tyto (ony)

jsou nemocné.

Učíš tyto děti?

Ta kniha je tohoto studenta, této stu-

dentky, tohoto dítěte.

Ty knihy jsou těchto studentů, těchto

studentek, těchto dětí.

2) Zastupuje-li ukazovací zájmeno **αυτός, -ή, -ό, -οί, -ές, -ά** podstatné jméno, shoduje se s podstatným jménem v rodě, čísle a pádu.

Αυτός είναι ο φίλος μου.

To je můj přítel

Αυτή είναι η φίλη μου.

To je má přítelkyně.

Αυτό είναι το παιδί μου.

To je mé dítě.

Αυτοί είναι οι φίλοι μου.

To jsou mí přátelé.

Αυτές είναι οι φίλες μου.

To jsou mé přítelkyně.

Αυτά είναι τα παιδιά μου.

To jsou mé děti.

Τι είναι αυτό;

Co je to?

Τι είναι αυτά;

Co je to?

3) Zastupuje-li ukazovací zájmeno **αυτός** v plurálu podměty různého rodu, odpovídá jeho použití následujícím příkladům:

Ο δάσκαλος και η δασκάλα είναι στην τάξη. **Αυτοί** είναι στην τάξη. (podměty jsou mužského a ženského rodu)

Ο δάσκαλος και το αγόρι είναι στην τάξη. **Αυτοί** είναι στην τάξη. (s přihlédnutím k přirozenému rodu jsou oba podměty mužského rodu)

Η δασκάλα και το παιδί είναι στην τάξη. **Αυτοί** είναι στην τάξη. (podměty v ženském a středním rodu, přirozený rod neutra není zjevný)

Η δασκάλα και το κορίτσι είναι στην τάξη. **Αυτές** είναι στην τάξη. (s přihlédnutím k přirozenému rodu jsou oba podměty ženského rodu)

Στην τάξη είναι ένας **πίνακας**, ένα **τραπέζι**, μία **καρέκλα** και **θρανία**.

Αυτά είναι στην τάξη.

(neživotné podměty různých rodů)

Εκείνος, εκείνη, εκείνο 'onen, ona, ono; tamten tamta, tamto'

	singulár			plurál		
	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
N.	εκείνος	εκείνη	εκείνο	εκείνοι	εκείνες	εκείνα
G.	εκείνου	εκείνης	εκείνου	εκείνων	εκείνων	εκείνων
A.	εκείνον	εκείνη	εκείνο	εκείνους	εκείνες	εκείνα

4) Ukazovací zájmeno εκείνος, εκείνη, εκείνο ukazuje na vzdálenější osobu nebo předmět, nebo na osobu či předmět, o nichž se hovořilo před delší dobou. Doprovází-li zájmeno εκείνος podstatné jméno v přívlastkovém postavení, podržuje si toto podstatné jméno určitý člen.

Εκείνος ο άντρας είναι Έλληνας.	Tamten (onen) muž je Řek. Tamten (on) je Řek.
Εκείνος είναι Έλληνας.	Tamta paní je Francouzka.
Εκείνη η κυρία είναι Γαλλίδα.	Tamta (ona) je Francouzka.
Εκείνη είναι Γαλλίδα.	Tamten sešit je mého bratra. Tamten je mého bratra.
Εκείνο το τετράδιο είναι του αδελφού μου.	Znáš tamtoho pána?
Εκείνο είναι του αδελφού μου.	Znáš tamtu paní?
Ξέρεις εκείνον τον κύριο;	Máš tamten sešit?
Ξέρεις εκείνη την κυρία;	Tamti muži jsou Řekové. Tamti (oni) jsou Řekové.
Έχεις εκείνο το τετράδιο;	Tamty dívky támhle jsou mé sestry.
Εκείνοι οι άντρες είναι Έλληνες. Εκείνοι είναι Έλληνες.	Tamty támhle jsou mé sestry.
Εκείνες οι κοπέλες εκεί πέρα είναι οι αδελφές μου. Εκείνες εκεί πέρα είναι οι αδελφές μου.	Tamty knihy jsou z Řecka. Tamty jsou z Řecka.
Εκείνα τα βιβλία είναι από την Ελλάδα.	Toto je moje peněženka, tamta je mého bratra.
Εκείνα είναι από την Ελλάδα.	Čtu tuto knihu, ne tamtu.
Αυτό είναι το πορτοφόλι μου, εκείνο είναι του αδελφού μου.	Dnes jdu do kina s těmito přáteli, všera jsem byl s tamtěmi.
Διαβάζω αυτό το βιβλίο, όχι εκείνο.	
Σήμερα πηγαίνω στον κινηματογράφο με αυτούς τους φίλους, χθες ήμουν με εκείνους.	

■ Τάζací zájmena (ερωτηματικές αντωνυμίες)

ποιος, ποια, ποιο 'kdo, který, jaký'; πόσοι, πόσες, πόσα 'kolik'

Na rozdíl od češtiny se ekvivalent tázacího zájmena *kdo?* (podobně jako tomu bylo u příslovce *kolik*) shoduje v rodě, čísle a pádu s podstatným jménem, které provází:

Ποιος είναι αυτός; Αυτός είναι ο φίλος μου.	Kdo je to? To je můj přítel.
Ποια είναι αυτή; Αυτή είναι η φίλη μου.	Kdo je to? To je má přítelkyně.
Ποιο είναι αυτό; Αυτό είναι το παιδί μου.	Kdo je to? To je mé dítě.
Ποιοι είναι αυτοί; Αυτοί είναι οι φίλοι μου.	Kdo je to? To jsou mí přátelé.
Ποιες είναι αυτές; Αυτές είναι οι φίλες μου.	Kdo je to? To jsou mé přítelkyně.
Ποια είναι αυτά; Αυτά είναι τα παιδιά μου.	Kdo je to? To jsou mé děti.

Ποιον από τους φίλους μου ξέρεις;	Koho (kterého) z mých přátel znáš?
Ποια από τις φίλες μου ξέρεις;	Kterou z mých přítelkyň znáš?
Ποιο από τα παιδιά μου ξέρεις;	Které z mých dětí znáš?
Ποιους απ' αυτούς ξέρεις;	Koho (které) z nich znáš?
Ποιες απ' αυτές ξέρεις;	Které z nich znáš?
Ποια από τα παιδιά ξέρεις;	Které z dětí znáš?

■ Skloňování číslovek **τρεις, τρεις, τρία a τέσσερις, τέσσερις, τέσσερα**

	mask.	fem.	neut.	mask.	fem.	neut.
N.	τρεις	τρεις	τρία	τέσσερις	τέσσερις	τέσσερα
G.	τριών	τριών	τριών	τεσσάρων	τεσσάρων	τεσσάρων
A.	τρεις	τρεις	τρία	τέσσερις	τέσσερις	τέσσερα

Τρεις μαθητές μαθαίνουν καλά.	Tři žáci se učí dobře.
Τρεις φοιτήτριες πηγαίνουν στο θέατρο.	Tři studentky jdou do divadla.
Τρία βιβλία είναι καινούρια.	Tři knihy jsou nové.
Έχω τρεις φίλους και τρεις φίλες.	Mám tři přátele a tři přítelkyně.
Αγοράζω τρία βιβλία.	Kupuji tři knihy.
Έχουμε τέσσερις δασκάλους και τέσσερις δασκάλες.	Máme čtyři učitele a čtyři učitelky.
Τέσσερα παράθυρα είναι ανοιχτά.	Čtyři okna jsou otevřená.

■ Budoucí čas slovesa είμαι a έχω. Budoucí čas nedokonavý (εξακολουθητικός μέλλοντας) sloves 1. konjugace

	(ne)budu	(ne)budu mít	(ne)budu psát
1. os. sg.	(δε) θα είμαι	(δε) θα έχω	(δε) θα γράφω
2. os. sg.	(δε) θα είσαι	(δε) θα έχεις	(δε) θα γράφεις
3. os. sg.	(δε) θα είναι	(δε) θα έχει	(δε) θα γράφει
1. os. pl.	(δε) θα είμαστε	(δε) θα έχουμε	(δε) θα γράφουμε
2. os. pl.	(δε) θα είστε	(δε) θα έχετε	(δε) θα γράφετε
3. os. pl.	(δε) θα είναι	(δε) θα έχουν	(δε) θα γράφουν

Budoucí čas nedokonavý označuje děj, který bude v budoucnosti souvisle probíhat nebo se bude opakovat. V češtině jej vyjadřujeme nedokonavým videm budoucího času:

Από αύριο θα αγοράζω...

Od zítřka budu kupovat...

(činnost se bude opakovat)

Θα γράφω όλη τη μέρα.

Celý den budu psát.

(souvislá činnost)

Tvoří se pomocí částice θα + příslušný tvar přítomného času, je to tedy čas opisný (περιφραστικός χρόνος). Částice θα se vyvinula ze slovesa θέλω 'chci, hodlám' (něco udělat – budu dělat).

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των αριθμητικών που είναι στην παρένθεση:

Στην τάξη είναι μαθητές και μαθήτριες. (3, 3)
 Η κυρία Νοβάκοβα είναι μητέρα παιδιών. (4)
 Διδάσκω ελληνικά φορές την εβδομάδα. (3)
 Αγοράζει εισιτήρια κορωνών. (4)
 Σπουδάζουμε στο Πανεπιστήμιο χρόνια. (4)
 Είμαι στην Πράγα χρόνια μήνες και μέρες. (3, 3, 3)
 Θέλω βιβλία και τετράδια. (4, 3)
 Αυτοί φοιτητές θα μαθαίνουν τσεχικά. (3)
2. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις αντωνυμίες αυτός, -ή, -ό, εκείνος, -η, -ο, ποιος, α, ο:

Θέλω το τραπέζι, όχι
 Σε Πανεπιστήμιο θα πηγαίνεις και καθηγητές θα έχεις;
 είναι η μητέρα μου. είναι η θεία μου.
 το αγόρι είναι όμορφο, αλλά είναι και όμορφο και έξυπνο.
 Παρακαλώ ανοίξτε τα βιβλία σας σε εδώ τη σελίδα.
 είναι το όνομά σας;
 τράπεζα στην οδό Μασαρούκοβα είναι πάντα ανοιχτή;
 οι τηλεκάρτες είναι όμορφες γιατί έχουν ωραία τοπία.
 το σπίτι είναι μονοκατοικία και με τα τρία πατώματα είναι πολυκατοικία.
 ώρα ακούς μουσική;
 την εβδομάδα θα πάω στην Ελλάδα.
 Σε το περίπτερο αγοράζεις όλες τις εφημερίδες;
 Το τετράδιο είναι του φοιτητή και το βιβλίο είναι της φοιτήτριας.

Τα μολύβια των παιδιών είναι επάνω στο τραπέζι.

Βλέπεις τις κυρίες; Είναι Τσέχες.

..... ο κύριος που βλέπεις είναι ο καθηγητής μου.

Η μητέρα του αγοριού είναι Γαλλίδα και του κοριτσιού είναι Ελληνίδα.

Δεν είμαι δασκάλα των μαθητών.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με το εξακολουθητικό μέλλοντα των ρημάτων που είναι στην παρένθεση:

Πότε στο σχολείο; (πάω)

Αύριο στο σπίτι από το πρωί μέχρι το βράδυ. (είμαι)

Το καλοκαίρι καιρό για μπάνια. (έχω)

Το απόγευμα τα παιδιά τα μαθήματά τους. (διαβάζω)

Η δασκάλα μας τσεχικά. (διδάσκω)

Το βράδυ τηλεόραση. (βλέπω)

Αύριο όλη τη μέρα τα μαθήματά της; (γράφω)

Σε λίγο για λεπτά στην τράπεζα. (πάω)

Πότε εδώ; (είμαι)

Γρήγορα διακοπές. (έχω)

Σήμερα όλη τη μέρα γράμματα στους φίλους μου. (γράφω)

Από το περίπτερο της γειτονιάς μου μολύβια, τσιγάρα, εφημερίδες και περιοδικά. (αγοράζω)

Στους γονείς σας πάντα την αλήθεια. (λέω)

Όσο σπουδάζει ο γιος μας, θα(του) μόνο(για) τα βιβλία του. (πληρώνω)

Από τώρα η ζωή κάθε μέρα. (ακριβαίνω)

Η τηλεόραση σήμερα όλο το απόγευμα το φεστιβάλ στο Στράζνιτσε. (παρουσιάζω)

4. Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:

Το περίπτερο της γειτονιάς μου είναι στη γωνία του δρόμου μας. Ανοίγει το πρωί και κλείνει το βράδυ. Εκεί βρίσκουμε όλα τα μικροπράγματα που θέλουμε. Οι φίλοι μου και η οικογένειά μου αγοράζουν εκεί εφημερίδες, περιοδικά, εισιτήρια για το τρόλεϊ και το λεωφορείο, κάρτες, μολύβια, καραμέλες, τσίκλες.

Δίπλα στο περίπτερο υπάρχει ένα ψυγείο με παγωτά και πορτοκαλάδες. Ο περιπτερούχος ή περιπτεράς, όπως λέμε, έχει πάντα πράγματα που ενδιαφέρουν και μαγνητίζουν. Καθημερινά κουβεντιάζω με τον περιπτερά γιατί αυτός διαβάζει τον τύπο και ξέρει τα γεγονότα. Είναι μια ζωντανή εφημερίδα.

5. Přeložte:

Tento žák se dobře učí. Tato dívka je krásná. Tento sešit je drahý. Tito chlapci jsou nemocní. Tyto ženy neumí šachy. Tyto tužky jsou nové. Chci tyto tužky, ne tamty. Znáš tento film? Čteš tuto knihu nebo tamtu? Nekupuji tato jablka, chci tamta.

Kdo jsou tito chlapci? Kdo je ta žena s dlouhými vlasy? Kdo jsou ty děti na stanici? Kdo je zde? Jsou to mí přátelé. Kdo je venku? Jsou to mé přítelkyně. Koho vidíš? Vidím tvé přítelkyně.

Mám tři sešity a čtyři tužky. Tři studenti a čtyři studentky budou mít prázdniny. Je to dům mých tří bratří. Budu mít čas čtyři hodiny. Chci čtyři jablka a tři pomeranče. Tyto tři chlapce neznám, znám tamty tři. Nevím, kde jsou má tři nová pera.

Kdy tu budeš? Budeme tu zítra. Byli jste tu včera? Budete mít zítra vyučování? Budeš mít peníze? Včera jsme byli v kině, zítra budeme doma. Brzy budeme mít prázdniny. Budeš mít zítra čas?

Kdy budeš psát úkoly? Kdy budou číst tuto knihu? Kdy půjdeme domů? Večer se budu dívat na televizi. Zítra nepůjdeme do divadla. Budu psát přátelům dopisy. O prázdninách se nebudu učit. Budou nás učit tito profesoři angličtinu?

6. Rozhovor:

A: Budeš mít zítra večer čas?

B: Proč?

A: Půjdeme s přáteli do restaurace.

B: Kolik vás bude?

A: Bude nás pět, tři dívky a dva chlapci. Když tam budeš i ty, bude nás šest, tři chlapci a tři dívky.

B: Kdo tam bude?

A: Bude tam Petr a Pavel, Helena, Eva a Marie.

B: To jsou mí přátelé a přítelkyně. Budu tam i já.

Λεξιλόγιο

αθλητισμός, ο sport

ακριβά draho

ακριβαίνω zdražuji (se)

ανοιχτός, -ή, -ό otevřený

αντίθετα naopak

απέναντι naproti

αύριο zítra

βγάζω vytahuji

βρίσκω nacházím, nalézám opatřuju si;

-ομαι nalézám se

Γαλλία, η Francie

Γαλλίδα, η Francouzka

Γάλλος, ο Francouz

γεγονότα, τα události

γειτονιά, η sousedství

γειτονεύω sousedím

δημοσιεύω zveřejňuji

δημοσιότητα, η veřejnost

δίπλα vedle

(€)κατοστάρικο, το stovka, sto drachem

εκείνος, -η, -ο onen, ona, ono

εκθέτω, εκτίθεμαι vystavuji, ukazuji

ενδιαφέρω budím zájem; -ομαι zajímám (se)

εξακολουθητικός, -ή, -ό pokračující, jaz. trvací

έξυπνος, -η, -ο chytrý

έξω venku

εξωτερικό, το cizina, zahraničí

επίκαιρος, -η, -ο aktuální

εστιατόριο, το restaurace

ζωή, η život

ζωντανεύω oživuji

ζωντανός, -ή, -ό živý

θέμα, το téma

ιδιοκτήτης, ο majitel

καθημερινά (καθdo)denně

καραμέλα, η bonbón, cukrátko

κοινό, το veřejnost

κριτική, η kritika

λογαριασμός, ο účet

μαγνήτης, ο magnet

μαγνητίζω magnetizuju; lákám

μαλλί, το vlna

μαλλιά, τα vlasy

μέλλοντας, ο budoucí čas

μέχρι až, až do, po

μήλο, το jablko

μικροπράγματα, τα drobnosti, maličkosti

μικροψώνια, τα drobné nákupy

όμορφος, -η, -ο krásný

ορίστε prosím (při podávání, nabízení) ούτε ani

παγωτό, το zmrzlina

πάντα (πάντοτε) vždy, vždycky

παρουσιάζω, -ομαι předkládám, poskytuji; představuji, prezentuji

πέρα dál, opodál

περιοδικό, το časopis

περιπτεράς, ο trafikant, stánkař

περίπτερο, το stánek, trafika

περιπτερ(ι)ούχος, ο trafikant, stánkař

περιφραστικός, -ή, -ό opisný

πληρώνω, -ομαι platím

πολιτική, η politika

πορτοκαλάδα, η oranžáda

πορτοκάλι, το pomeranč

πρόβλημα, το problém

σελίδα, η stránka

σκάκι, το šachy

σπίρτο, το sirka

ταινία, η film; stužka, proužek, pás

τηλεκάρτα, η telefonní karta

τοπίο, το krajina

τότε tehdy

τσιγάρο, το cigareta

τσίκλα, η (τσιχλα) žvýkačka

φεστιβάλ, το festival

φιλμ, το film

φορά, η oběh, pohyb; krát

φται(γ)ω zaviňuji, jsem příčinou

φωτογραφία, η fotografie

χρόνος, ο čas; rok

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

η γειτονιά – το σύνολο των κτηρίων που γειτονεύουν, που είναι το ένα δίπλα στο άλλο
– komplex sousedících domů

το σύνολο των γειτόνων – η συνοικία – ο μαχαλάς sousedství, okrsek, čtvrť

βγάζω στη δημοσιότητα – κάνω γνωστό στο κοινό – δημοσιεύω	uveřejňuji, zveřejňuji
το επίκαιρο θέμα – θέμα που γίνεται στον κατάλληλο χρόνο	aktuální téma
τα επίκαιρα – τα πρόσφατα γεγονότα	aktuality, nedávné události
μαγνητίζω – έλκω σαν μαγνήτης – τραβώ σαν μαγνήτης – γοητεύω	přitahuji (jako magnet)
πόσα (λεφτά) πληρώνω – πόσα λεφτά κοστίζει – πόσα λεφτά κάνει – πόσα οφείλω ακριβά × φτηνά	kolik platím, kolik stojí, kolik jsem dlužen draho × levně

Έκτο μάθημα

Τα χρώματα. Το σώμα. Τα ενδύματα.

Κάθε φορά που μπαίνουμε στην τραπεζαρία μας αντικρίζουμε, επάνω στον παλιό μπουφέ, μια ωραία έγχρωμη φωτογραφία. Είναι από τις καλοκαιρινές μας διακοπές. Δείχνει τα δύο μου αδέρφια. Αυτός εδώ ο όρθιος με το γκριζό παντελόνι και το αιγιματικό χαμόγελο είναι ο Ηλίας και εκείνος αριστερά με τις φαρδιές πλάτες και το μελαγχολικό βλέμμα είναι ο Γιάννης. Ο Ηλίας έχει τα χαρακτηριστικά της μητέρας μας. Ίσια μύτη, ψηλό μέτωπο, γαλανά μάτια με μαύρες βλεφαρίδες, ξανθά μαλλιά και μάγουλα κόκκινα σαν μήλα. Όλοι στην οικογένεια της μητέρας είναι ξανθοί.

Αντίθετα ο Γιάννης είναι φτυστός ο πατέρας μας. Έχει σβέλτο σώμα, μαύρα μαλλιά, καστανά μάτια και σκούρο δέρμα. Αυτός είναι μελαχρινός. Παρ' όλα αυτά όμως τα δύο αδέρφια μοιάζουν μεταξύ τους.

Στο βάθος της φωτογραφίας διακρίνουμε ακόμα τους καθαρούς άσπρους τοίχους, τα πράσινα παράθυρα και τη σιδερένια πόρτα του σπιτιού μας. Εκεί στη γωνία είναι ο καφετής μας σκύλος, ο Φρίξος.

Ευτυχώς που το φιλμ ήταν χρωματιστό και όχι ασπρόμαυρο.

Η φίλη μου είναι μια μοντέρνα και κομψή γυναίκα. Τα φορέματά της είναι απλά. Προσέχει όμως πολύ το χρώμα των παπουτσιών, των γαντιών, της τσάντας της. Οι μπλούζες της μοιάζουν με τα ανδρικά πουκάμισα και οι φούστες της είναι φαρδιές. Βέβαια είναι όμορφη και έχει ένα ωραίο σώμα. Έχει πάντα ψηλά το κεφάλι, δε σκύβει το λαιμό της και τους ώμους της.

Αντίθετα ο άντρας της δεν προσέχει τα ρούχα του. Το παντελόνι του είναι φαρδύ και δεν ταιριάζει με το σακάκι του. Ούτε οι γραβάτες και οι κάλτσες του είναι όμορφες. Δεν έχει άσχημα χαρακτηριστικά. Έχει λεπτή μύτη, ψηλό μέτωπο. Αλλά σκύβει την πλάτη του και έχει μακριά χέρια και πόδια.

Εξωτερικά είναι ένα αταίριαστο ζευγάρι. Ταιριάζουν όμως στο χαρακτήρα.

Διάλογος

- A – Τι λες, Άννα, κάνουμε μια βόλτα στα μαγαζιά;
B – Και δεν πάμε; Σήμερα δεν έχω γραφείο. Μα δε μου λες; Πάλι ψώνια;
A – Αυτή τη φορά θέλω μόνο μία μπλουζίτσα.
B – Λοιπόν ξέρω ένα μαγαζί που έχει μπλούζες, φούστες, φορέματα, παλτά όλων των ειδών και όλων των χρωμάτων. Μπλούζες με μακρύ ή κοντό μανίκι, για παχιές ή αδύνατες, κόκκινες, κίτρινες, άσπρες, μαύρες...

A – Εμένα μου πάνε τα μαύρα. Και το μαύρο χρώμα είναι της μόδας. Αλλά το μαγαζί δεν είναι ακριβό;

B – Μα με περνάς για κουτή; Εγώ, αγαπητή μου, δεν πληρώνω ποτέ βιτρίνα.

Γραμματική

Adjektiva stejnoslabičná (επίθετα ισοσύλλαβα)

1. skupina (adjektiva zakončená na -ος, -η, -ο)

singulár			
N.	καλός	καλή	καλό
G.	καλού	καλής	καλού
A.	καλό	καλή	καλό
V.	καλέ	καλή	καλό
plurál			
N.	καλοί	καλές	καλά
G.	καλών	καλών	καλών
A.	καλούς	καλές	καλά
V.	καλοί	καλές	καλά

Do skupiny adjektiv zakončených koncovkami -ος, -η, -ο patří:

a) převážná většina adjektiv, jejichž kmen končí souhláskou: δυνατός, -ή, -ό; έτοιμος, -η, -ο; καλός, -ή, -ό.

Výjimky: γκριζός, -α, -ο; πανούργος, -α, -ο; σκούρος, -α, -ο; φίνος, -α, -ο.

b) adjektiva oxytona nebo proparoxytona, jejichž kmen končí samohláskou kromě /i/: αραιός, -ή, -ό; βέβαιος, -η, -ο; δίκαιος, -η, -ο; όγδοος, -η, -ο; στερεός, -ή, -ό.

1) Adjektiva mužského rodu na -ος se skloňují jako substantiva mužského rodu na -ος. Adjektiva ženského rodu na -η se skloňují jako substantiva ženského rodu na -η. Adjektiva středního rodu na -ο se skloňují jako substantiva středního rodu na -ο. Ve všech rodech a číslech zůstává přízvuk při změně rodu a čísla na téže slabice jako v nominativu a nemění svou polohu. Pouze jde-li o zpodstatnělé adjektivum, řídí se přízvuk pravidlem o substantivech: άρρωστος, άρρωστου, ale ο άρρωστος, του άρρώστου.

2) Vokativy καλέ, μωρέ (> μπρε, βρε, ρε) nabyly významu citoslovce používaného při důvěrném oslovení bez rozdílu rodu (přibližně 'můj milý').

2. skupina (adjektiva zakončená na -ος, -α, -ο)

a)

singulár			
N.	ωραίος	ωραία	ωραίο
G.	ωραίου	ωραίας	ωραίου
A.	ωραίο	ωραία	ωραίο
V.	ωραίε	ωραία	ωραίο
plurál			
N.	ωραίοι	ωραίες	ωραία
G.	ωραίων	ωραίων	ωραίων
A.	ωραίους	ωραίες	ωραία
V.	ωραίοι	ωραίες	ωραία

b)

singulár			
N.	πλούσιος	πλούσια	πλούσιο
G.	πλούσιου	πλούσιας	πλούσιου
A.	πλούσιο	πλούσια	πλούσιο
V.	πλούσιε	πλούσια	πλούσιο
plurál			
N.	πλούσιοι	πλούσιες	πλούσια
G.	πλούσιων	πλούσιων	πλούσιων
A.	πλούσιους	πλούσιες	πλούσια
V.	πλούσιοι	πλούσιες	πλούσια

Do skupiny adjektiv zakončených koncovkami -ος, -α, -ο patří:

a) adjektiva, jejichž kmen je zakončen přízvučným fonémem: αρχαίος, -α, -ο; κρύος, -α, -ο; νέος, -α, -ο; ωραίος, -α, -ο.

b) adjektiva, u nichž koncovce -ος předchází foném /i/ (ι, υ, ει, οι) bez rozdílu, zda je přízvučný či nikoli, včetně odvozených adjektiv na -ένιος, -ίσιος: άγριος, -α, -ο; μέτριος, -α, -ο; όμοιος, -α, -ο; τίμιος, -α, -ο; όρθιος, -α, -ο; πλούσιος, -α, -ο; σιδερένιος, -α, -ο; αρνίσιος, -α, -ο.

1) Adjektiva mužského rodu na -ος se skloňují jako substantiva mužského rodu na -ος. Adjektiva ženského rodu na -α se skloňují jako substantiva ženského rodu na -α. Adjektiva středního rodu na -ο se skloňují jako substantiva středního rodu na -ο. O přízvučném viz předchozí poznámku.

2) Některá adjektiva na -ιος (s polosamohláskou /-ios/) mají vedle tohoto tvaru i tvary s plnou platností vokálu, např.: παλιός, -ιά, -ό /pal'os, pal'a, pal'o/ – παλαιός, -ιά, -ό /pale'os, -a, -o/; δίκιος, -α, -ο – δίκαιος, -η, -ο (viz výklad o synizési na str. 9).

3. skupina (adjektiva zakončená na -ός, -ιά, -ό)

singulár			
N.	γλυκός	γλυκιά	γλυκό
G.	γλυκού	γλυκιάς	γλυκού
A.	γλυκό	γλυκιά	γλυκό
V.	γλυκέ	γλυκιά	γλυκό
plurál			
N.	γλυκοί	γλυκές	γλυκά
G.	γλυκών	γλυκών	γλυκών
A.	γλυκούς	γλυκές	γλυκά
V.	γλυκοί	γλυκές	γλυκά

Do skupiny adjektiv zakončených koncovkami -ός, -ιά, -ό patří adjektiva zakončená koncovkami -κός, -γκός, -χός, -νός a několik málo oxyton na -ός, jejichž kmen je zakončen jinou souhláskou: γλυκός, -ιά, -ό; κακός, -ιά, -ό; φτωχός, -ιά, -ό; ξανθός, -ιά, -ό; ελαφρός, -ιά, -ό.

Výjimka: paroxytonon φρέσκος, -ια, -ο. Vedle tvaru ελαφρός se vyskytuje i tvar ελαφρύς (viz adjektiva 4. skupiny).

Adjektiva ženského rodu na -ιά mají tendenci přecházet ke sklonění na -ή: κακή, φτωχή, ελαφρή apod. Pokud mají koncovku -ιά, skloňují se podle vzoru καρδιά, ale v plurálu odpadá ι.

4. skupina (adjektiva zakončená na -ύς, -ιά, -ύ)

singulár			
N.	βαθύς	βαθιά	βαθύ
G.	βαθιού	βαθιάς	βαθιού
A.	βαθύ	βαθιά	βαθύ
V.	βαθύ	βαθιά	βαθύ
plurál			
N.	βαθιοί	βαθιές	βαθιά
G.	βαθιών	βαθιών	βαθιών
A.	βαθιούς	βαθιές	βαθιά
V.	βαθιοί	βαθιές	βαθιά

Do skupiny adjektiv zakončených koncovkami -ύς, -ιά, -ύ patří adjektiva označující kvalitu, objem, rozměr nebo váhu: τραχύς, -ιά, -ύ; βαρύς, -ιά, -ύ; πλατύς, -ιά, -ύ; βαθύς, -ιά, -ύ; μακρύς, -ιά, -ύ, παχύς, -ιά, -ύ aj.

υ zůstává jen v nominativu, akuzativu a vokativu u singuláru maskulina a neutra, v ostatních pádech je v pravopise ι.

5. skupina (adjektiva zakončená na -ής, -ιά, -ί)

singulár			
N.	σταχτής	σταχτιά	σταχτί
G.	σταχτιού	σταχτιάς	σταχτιού
A.	σταχτή	σταχτιά	σταχτί
V.	σταχτή	σταχτιά	σταχτί
plurál			
N.	σταχτιοί	σταχτιές	σταχτιά
G.	σταχτιών	σταχτιών	σταχτιών
A.	σταχτιούς	σταχτιές	σταχτιά
V.	σταχτιοί	σταχτιές	σταχτιά

Do skupiny adjektiv zakončených koncovkami -ής, -ιά, -ί patří adjektiva odvozená od substantiv označujících barvu: πορτοκαλής, -ιά, -ί; καφετής, -ιά, -ί; σταχτής, -ιά, -ί; θαλασσής, -ιά, -ί aj.

η zůstává jen v nominativu, akuzativu a vokativu u singuláru maskulina, v ostatních pádech je v pravopise ι.

■ Základní číslovky 100-1000 (απόλυτα αριθμητικά ρ' – 'α)

ρ'	100	εκατό
ρα'	101	εκατόν ένας, εκατό μία, εκατόν ένα
ρβ'	102	εκατό δύο
σ'	200	διακόσιοι, -ες, -α
τ'	300	τριακόσιοι, -ες, -α
υ'	400	τετρακόσιοι, -ες, -α
φ'	500	πεντακόσιοι, -ες, -α
χ'	600	εξακόσιοι, -ες, -α
ψ'	700	εφτακόσιοι, -ες, -α
ω'	800	οχτακόσιοι, -ες, -α
ϑ'	900	εννιακόσιοι, -ες, -α
.α	1000	χιλιοι, -ες, -α

(K označování čísel písmeny viz str. 26.)

Číslovky διακόσιοι, -ες, -α a další se chovají jako adjektiva, skloňují se jako adjektiva na -ος, -α, -ο v plurálu, shodují se v rodě, čísle a pádu se svým substantivem:

διακόσιοι στρατιώτες	dvě stě vojáků
διακόσιες κοπέλες	dvě stě dívek
διακόσια παιδιά	dvě stě děti
διακόσιοι σαράντα μαθητές	dvě stě čtyřicet žáků
διακόσιες τριάντα πέντε δραχμές	dvě stě třicet pět drachem
τετρακόσια είκοσι ένα βιβλία	čtyři sta dvacet jedna kniha

Ασκήσεις

1. Na συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των επιθέτων που είναι στην παρένθεση:

Τα μάτια ανθρώπων είναι συνήθως (ξανθός, γαλανός)
 Το δωμάτιό μου είναι και (ζεστός, ευχάριστος)
 Έχει μαλλιά και όχι (μακρύς, κοντός)
 Δεν τρώμε και φαγητά. (παχύς, γλυκός)
 Ο κύριος Αποστόλου έχει και τρόπους. (ευγενικός, λεπτός)
 Είμαι αλλά κοπέλα. (φτωχός, τίμιος)
 Έχει δόντια αλλά (αραιός, γερός)
 Η δουλειά του είναι και (βαρύς, δύσκολος)
 Η Ελλάδα είναι από ναούς. (γεμάτος, αρχαίος, ελληνικός)
 Η αδελφή μου έχει χαρακτηριστικά με τον πατέρα μου. (όμοιος)
 Τα υπεραστικά λεωφορεία δεν παίρνουν επιβάτες. (όρθιος)
 Τα νερά της θάλασσας εδώ έχουν ένα χρώμα. (βαθύς, γαλανός)
 Με χαρά βλέπω μου φίλους. (παλιός, καλός)
 Μένει στο κρεβάτι γιατί είναι άνθρωπος. (άρρωστος)
 Τρώω πολλά φρούτα. (φρέσκος)
 Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ήταν (μέτριος)
 Όλη τη μέρα πέφτει μια βροχή. (ψιλός)
 Η Πράγα έχει και δρόμους. (φαρδύς, μακρύς)
 Τα πόδια μου είναι από την κούραση. (βαρύς)
 Οι μαθητές του είναι (έξυπνος)

2. Na δώσετε τα θηλυκά και τα ουδέτερα των παρακάτω επιθέτων:

ακριβός	κακός	μακρύς	δυνατός
σωστός	γκρίζος	καφετής	άρρωστος
αραιός	μικρός	πλούσιος	σταχτής
γαλανός	δίκαιος	νηστικός	μέτριος
ελαφρός	πορτοκαλής	κρύος	σιδερένιος
όρθιος	ωραίος	πλατύς	σκούρος
βέβαιος	ευγενικός	έτοιμος	φρέσκος
χλωμός	φτωχός	γλυκός	ζεστός
παλιός	ρηχός	ψηλός	βαθύς

3. Na διαβάσετε τα αριθμητικά:

101, 118, 132, 156, 189, 200, 217, 246, 273, 291, 333, 315, 325, 362, 371, 427, 450, 477, 494, 413, 510, 534, 561, 622, 668, 713, 721, 880, 945, 1000

4. Na μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:

Το χρώμα των ταξί είναι κίτρινο. Αγοράζω ένα μαύρο παντελόνι και ένα γαλάζιο πουκάμισο με κοντά μανίκια. Το καπέλο της είναι ζεστό αλλά ελαφρύ. Ο άρρωστος έχει χλωμά μάγουλα. Έχει γλυκό πρόσωπο και μεγάλα αινιγματικά μάτια. Είναι σίγουρος για αυτά που λέει. Τα φύλλα των δένδρων είναι πράσινα. Πολλές Ελληνίδες είναι μελαχρινές και πολλές Τσέχες είναι ξανθές.

5. Skloňujte:

ο καθαρός ποταμός, ο δυνατός άντρας, η καλή γυναίκα, το μαύρο σύννεφο, ο πλούσιος άνθρωπος, η ωραία κοπέλα, το νέο σπίτι, ο κακός σκύλος, η φτωχιά γυναίκα, το νηστικό παιδί, η σταχτιά γάτα, η φαρδιά φούστα, το πορτοκαλί χρώμα.

6. Přeložte:

250 vojáků, 525 knih, 361 dní, 644 studentů, 987 korun, 243 žen, 333 dětí, 199 korun, 444 stromů, 776 stran.

Ve své knihovně mám devět set padesát knih. Tato sukně stojí šest set třicet šest korun. Bylo tam dvě stě dvacet studentů. Platím nájem tři sta padesát pět korun. Pokoj v hotelu stojí sedm set padesát korun. Na ulicích byly tisíce lidí. Rok má tři sta šedesát pět dní.

Kupuji červená a žlutá jablka. Na dvoře byl hnědý pes a šedivá kočka. Mám černou sukni, bílou blůzu a zelený kabát. Její bratr má modré oči. Řecká vlajka je modrobílá. Nebe je dnes modré. Na nebi jsou šedé mraky. Moje sestra má hnědé vlasy.

7. *Πřeložte:*

Moje přítelkyně a já
 Moje přítelkyně Helena má plavé vlasy a modré oči. Je vysoká. Já mám černé vlasy, jsem snědá a mám hnědé oči. Jsem malá. Helena kupuje modré sukně a šaty a bílé nebo žluté blůzy. Já kupuji červené šaty, šedou blůzu, černé střevíce a hnědý kabát. Do školy jezdíme modrým autobusem, červený autobus jezdí na nádraží. Dnes je krásný den, nebe je modré, slunce svítí, v zahradách jsou červené, žluté a oranžové květiny.

Λεξιλόγιο

αγαπητός, -ή, -ό milý, milovaný; oblíbený
άγριος, -α, -ο divoký, prudký; volně rostoucí; *πřen.* bujný
αδύνατος, -η, -ο hubený, slabý; nemožný
αινιγματικός, -ή, -ό záhadný
ακριβός, -ή, -ό drahý (o ceně)
αλεξανδρινός, -ή, -ό alexandrijský
αντικρίζω jsem naproti; spatřuji, setkávám se
αποτέλεσμα, το výsledek
αραιός, -ή, -ό řídký
αρνίσιος, -α, -ο jehněčí
αρχαίος, -α, -ο starý, dávný, starověký; antický
ασπρόμαυρος, -η, -ο černobílý
άσπρος, -η, -ο bílý
αταίριαστος, -η, -ο nehodící se, vzájemně si odporující
βάθος, το hloubka
βαθός, -ιά, -ύ hluboký
βαρύς, -ιά, -ύ těžký
βέβαιος, -η, -ο jistý
βλάκας, ο, η hlupák
βλέμμα, το pohled
βλεφαρίδα, η řasa
βόλτα, η obrat; procházka
βροχή, η déšť
γαλάζιος, -ια, -ιο modrý
γαλανός, -ή, -ό modrý

γάντι, το rukavice
γάτα, η kočka
γεμάτος, -η, -ο plný, úplný, naplněný; sytý
γερός, -ή, -ό zdatný, zdravý
γκρίζος, -α, -ο šedivý, šedý
γλυκός, -ιά, -ό sladký
γραβάτα, η kravata
δάχτυλο, το prst
δέρμα, το kůže
διακρίνω, -ομαι rozeznávám, rozlišuji; *pas.* vyznačuji se, vynikám
δίκαιος, -η, -ο spravedlivý
δόντι, το zub; stroužek
έγχρωμος, -η, -ο barevný
είδος, το tvar; druh; kvalita
ελαφρός, -ά, -ό, lehký
ελαφρύς, -ιά, -ύ lehký
ένδυμα, το oblek, oděv
εξέταση, η (εις) zkouška
εξωτερικός, -ή, -ό zahraniční
επίθετο jaz. přídavné jméno
εργάζομαι pracuji
έτοιμος, -η, -ο připravený, hotový, ochotný
ευγενικός, -ιά, -ό zdvořilý, laskavý
ευχάριστος -η -ο příjemný; milý, radostný
ζεστός, -ή, -ό teplý
ζευγάρι, το pár, dvojice
θαλασσίς, -ιά, -ί modrý, blankytný

ίσιος, -α, -ο stejný, rovný
κακός, -ή, (-ιά), -ό špatný, zlý
καλοκαιρινός, -ή, -ό letní
κάλτσα, η runčocha, ponožka
καπέλο, το klobouk
καστανός, -ή, -ό kaštanový, hnědý
καφετής, -ιά, -ί hnědý
κεφάλι, το hlava
κίτρινος, -η, -ο žlutý
κόκκινος, -η, -ο červený
κομψός, -ή, -ό vkusný; elegantní
κοντός, -ή, -ό krátký
κοπέλα, η dívka
κοστούμι, το kostým
κούραση, η (εις) únava, námaha
κουτός, -ή, -ό hloupý
κρύος, -α, -ο studený
λαιμός, ο krk
λάμπω svítím
λεπτός, -ή, -ό drobný, jemný
μάγουλο, το tvář
μακρύς, -ιά, -ύ dlouhý
μανίκι, το rukáv
μάτι, το oko
μαύρος, -η, -ο černý
μελαγχολικός, -ή, -ό melancholický
μελαχρινός, -ή, -ό snědý
μεταξύ mezi
μέτριος, -α, -ο střední, průměrný
μέτωπο, το čelo
μόδα, η móda
μοιάζω (ομοιάζω) podobám se
μπαίνω vstupuji
μπλούζα, η blůza, halenka
μπλουζίτσα, η blůzička
μπουφές, ο příborník; bufet
μύτη, η nos
ναός, ο chrám
νηστικός, -ή, -ό lačný, hladový
νοίκι, το pájem
ξανθός, -ή, (ιά), -ό plavovlasý, blond
όγδοος, -η, -ο osmý
όμοιος, -α, -ο stejný

όρθιος, -α, -ο vzpřímený, stojící
ουρανός, ο nebe
πάλι opět
παλιός, -ά, -ό (παλαιός) starý
παλτό, το kabát
πανούργος, -α, -ο lstivý, vychytralý
παπούτσι, το bota
παρόλα αυτά přese všechno, přesto
παχύς, -ιά, -ύ tlustý
πέφτω padám, klesám
πλάτη, η záda
πλατός, -ιά, -ύ široký, plochý
πλούσιος, -α, -ο bohatý
πορτοκαλής, -ιά, -ί oranžový
ποταμός, ο řeka
ποτέ nikdy
πουκάμισο, το košile
πράσινος, -η, -ο zelený
πρόσωπο, το obličej
ρηχός, -ή, -ό mělký
ρούχο, το oděv, oblek
σακάκι, το sako
σαν jako
σβέλτος, -η, -ο štíhlý
σημαία, η vlajka
σιγά tiše, pomalu
σίγουρος, -η, -ο jistý
σιδερένιος, -α, -ο železný
σκύβω ohýbám, skláním se; *πřen.* pokorně se chovám, snižuji se
σκούρος, -α, -ο tmavý
σταχτής, -ιά, -ί popelavý, šedivý
στερεός, -ή, -ό pevný
στόμα, το ústa
ταιριάζω, -ομαι hodím se, přizpůsobím se
τίμιος, -α, -ο čestný, poctivý
τραχύς, -ιά, -ύ drsný
τρόπος, ο způsob, styl
υπεραστικός, -ή, -ό meziměstský
φαρδός, -ιά, -ύ široký
φίνος, -α, -ο znamenitý
φόρεμα, το oblek, šaty
φούστα, η sukně
φρέσκος, -ια, -ο čerstvý, svěží

φρούτο, το ovoce
 φρύδι, το obočí
 φτυστός, -ή, -ό velmi podobný (doslova: vyplivnutý)
 φτωχός, -ιά, -ό chudý, nemajetný
 φύλλο, το list
 χαμόγελο, το úsměv
 χαρά, η radost, potěšení
 χαρακτηριστικό, το charakteristický
 znak, rys

χέρι, το ruka
 χίλιοι, -ες, -α tisíc
 χλωμός, -ή, -ό bledý, pobledlý
 χρώμα, το barva
 χρωματιστός, -ή, -ό barevný
 ψηλός, -ή, -ό vysoký
 ψιλός, -ή, -ό tenký, jemný, drobný
 ψώνιο, το nákup
 ώμος, ο rameno

📐 Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Έχω γραφείο – πηγαίνω στη δουλειά – δουλεύω – εργάζομαι.

Pracuji.

Με παίρνεις για κουτή – με θεωρείς βλάκα – με παίρνεις για κορόιδο.

Myslíš, že jsem hloupá, máš mě za hlupáka.

Μου πάει το μαύρο χρώμα – μου πάνε τα μαύρα – μου ταιριάζουν τα μαύρα.

Sluší mi černá barva.

Μου πάνε τα παπούτσια – μου χωράνε τα παπούτσια.

Boty mi jsou dobře, boty mi jdou – jsou dost veliké.

Είναι φτυστός ο πατέρας του.

Je úplný tatínek.

Κόκκινος σαν μήλο.

Červený jako jablko.

Κίτρινος σαν λεμόνι.

Žlutý jako citrón.

Ασπρος σαν το χιόνι.

Bílý jako sníh.

Μαύρος σαν το χάρο.

Černý jako smrt.

το αστικό αυτοκίνητο

městský spoj

το υπεραστικό αυτοκίνητο

meziměstský spoj

το αστικό τηλεφώνημα

městský telefonní hovor

το υπεραστικό τηλεφώνημα

meziměstský telefonní hovor

Έβδομο μάθημα

Οι εποχές του χρόνου. Οι μήνες. Οι μέρες της εβδομάδας. Ο χρόνος.

Σήμερα είναι Σάββατο, δεκαπέντε Απριλίου και είμαι στο σπίτι. Δεν πάω στο γραφείο μου όπως τις άλλες μέρες της εβδομάδας. Ο καιρός είναι ευχάριστος. Ο αέρας δροσερός και δεν κάνει ζέστη. Αφήνω το παράθυρο του δωματίου μου ανοιχτό. Πριν λίγο καιρό οι νύχτες ήταν μεγάλες και οι μέρες μικρές. Την προηγούμενη Τρίτη είχε ακόμα χιόνια στα γύρω βουνά. Ο αέρας ήταν κρύος και δυνατός.

Αλήθεια, ποιος θέλει το χειμώνα; Μόνο οι φίλοι των χειμερινών σπορ.

Εγώ λατρεύω το καλοκαίρι. Δε βρέχει, δε χιονίζει, δε νυχτώνει από τις τέσσερις η ώρα το απόγευμα. Κάθε Κυριακή πρωί πηγαίνω για μπάνιο με την παρέα μου στη θάλασσα και τα βράδια της Παρασκευής κουβεντιάζω με τους φίλους μου στο καφενείο της γειτονιάς μου μέχρι τα μεσάνυχτα.

Από τις δεκαπέντε Σεπτεμβρίου, όταν αρχίζει το φθινόπωρο, πέφτουν τα φύλλα των δέντρων και οι πρώτες βροχές, επιστρέφω με χαρά, στη δουλειά μου, στο σπίτι μου και στα μαθήματά μου.

Διάλογος

- A – Κώστα, πάμε στη βιβλιοθήκη; Στις δέκα Ιανουαρίου έχουμε την πρώτη μας εξέταση.
- B – Είσαι καλά, Ζντένιεκ; Με τέτοιο κρύο που τσακίζει κόκκαλα; Ξέρεις τι δείχνει το θερμόμετρο; Πέντε βαθμούς Κελσίου πάνω από το μηδέν (+5 °K).
- A – Και το λες αυτό κρύο; Εμείς στην Τσεχία, την ίδια εποχή, έχουμε δέκα βαθμούς Κελσίου κάτω από το μηδέν (-10 °K). Μάλιστα το χειμώνα του χίλια εννιακόσια ογδόντα πέντε είχαμε είκοσι πέντε βαθμούς κάτω από το μηδέν.
- B – Εγώ πάντως με τέτοιο καιρό δεν κάνω βήμα. Εάν θέλεις, σε περιμένω στο δωμάτιό μου. Ετοιμάζω ήδη ένα ζεστό τσάι και τις παντούφλες μου. Αλήθεια. Στις 5 το απόγευμα η τηλεόραση παρουσιάζει τον αγώνα ποδοσφαίρου μεταξύ Σλάβιας – Παναθηναϊκού.
- A – Τι θαυμάσια ιδέα. Φθάνω αμέσως. Τουρτουρίζω ολόκληρος από το κρύο. Σε μισή ώρα θα είμαι εκεί.

Γραμματική

➤ **Řadové číslovky 1. – 20. (τακτικά αριθμητικά Α' – Κ')**

Α'	πρώτος, -η, -ο	ΙΑ'	ενδέκατος, -η, -ο
Β'	δεύτερος, -η, -ο	ΙΒ'	δωδέκατος, -η, -ο
Γ'	τρίτος, -η, -ο	ΙΓ'	δέκατος τρίτος, -η, -ο
Δ'	τέταρτος, -η, -ο	ΙΔ'	δέκατος τέταρτος, -η, -ο
Ε'	πέμπτος, -η, -ο	ΙΕ'	δέκατος πέμπτος, -η, -ο
ΣΤ'	έκτος, -η, -ο	ΙΣΤ'	δέκατος έκτος, -η, -ο
Ζ'	έβδομος, -η, -ο	ΙΖ'	δέκατος έβδομος, -η, -ο
Η'	όγδοος, -η, -ο	ΙΗ'	δέκατος όγδοος, -η, -ο
Θ'	ένατος, -η, -ο	ΙΘ'	δέκατος ένατος, -η, -ο
Ι'	δέκατος, -η, -ο	Κ'	εικοστός, -ή, -ό

1) Řadové číslovky se chovají jako trojvýchodná adjektiva, řídí se rodem, pádem a číslem svého substantiva. Přízvuk zůstává na slabice, na níž je v nominativu singuláru maskulina.

2) Pouze zpodstatnělé řadové číslovky, označující prvé čtyři dny v týdnu, ustrnulé z katharevusy, se řídí starým pravidlem, podle něhož se přízvuk posouvá na předposlední slabiku, je-li poslední slabika dlouhá: η Δευτέρα (viz níže).

3) Označování řadových číslovek velkým písmenem, které odpovídá malému písmeni základních číslovek (tedy 6 – ζ', 6. – ΣΤ', tzv. stigma), nacházíme například při číslování svazků v řadě periodik.

➤ **Dny v týdnu**

Κυριακή	neděle	την Κυριακή	v neděli
Δευτέρα	pondělí	τη Δευτέρα	v pondělí
Τρίτη	úterý	την Τρίτη	v úterý
Τετάρτη	středa	την Τετάρτη	ve středu
Πέμπτη	čtvrtek	την Πέμπτη	ve čtvrtek
Παρασκευή	pátek	την Παρασκευή	v pátek
Σάββατο	sobota	το Σάββατο	v sobotu

1) Řečtina počítá dny v týdnu od neděle. Proto pozor: čtvrtek – Πέμπτη (μέρα, tj. vlastně pátý den).

2) Jména dnů v týdnu se píší s velkými počátečními písmeny.

3) Dny od pondělka do čtvrtka označujeme řadovými číslovkami, a to ze staré jazykové vrstvy. Rozlišujte proto: η Δευτέρα 'pondělí' – δεύτερη 'druhá'; η Τετάρτη 'středa' – τέταρτη 'čtvrtá'.

4) Kromě soboty (το Σάββατο) jsou jména dní ženského rodu: η Κυριακή 'neděle' je vlastně η Κυριακή (μέρα) 'den Páně' (Κύριος 'Pán, Bůh'); η Δευτέρα (μέρα) 'pondělí' (srovnej ruské *вторник*), vlastně 'druhý den'; η Τρίτη (μέρα) 'úterý' ('třetí den'); η Τετάρτη (μέρα) 'středa' ('čtvrtý den'); η Πέμπτη (μέρα) 'čtvrtek' ('pátý den'); η Παρασκευή 'pátek' (η Παρασκευή 'příprava', tj. příprava na sváteční dny); το Σάββατο 'sobota'.

5) το Σαββατοκύριακο 'víkend' ('sobota a neděle').

➤ **Měsíce v roce**

ο Ιανουάριος	ο Γενάρης	leden	τον Ιανουάριο	v lednu
ο Φεβρουάριος	ο Φλεβάρης	únor	το Φεβρουάριο	v únoru
ο Μάρτιος	ο Μάρτης	březen	το Μάρτιο	v březnu
ο Απρίλιος	ο Απρίλης	duben	τον Απρίλιο	v dubnu
ο Μάιος	ο Μάης	květen	το Μάιο	v květnu
ο Ιούνιος	ο Ιούνης	červen	τον Ιούνιο	v červnu
ο Ιούλιος	ο Ιούλης	červenec	τον Ιούλιο	v červenci
ο Αύγουστος	ο Αύγουστος	srpen	τον Αύγουστο	v srpnu
ο Σεπτέμβριος	ο Σεπτέμβρης	září	το Σεπτέμβριο	v září
ο Οκτώβριος	ο Οκτώβρης	říjen	τον Οκτώβριο	v říjnu
ο Νοέμβριος	ο Νοέμβρης	listopad	το Νοέμβριο	v listopadu
ο Δεκέμβριος	ο Δεκέμβρης	prosinec	το Δεκέμβριο	v prosinci

1) Řečtina převzala latinské názvy měsíců, jak je známe ze slovenštiny, angličtiny, francouzštiny, němčiny aj. (január, January, janvier, Januar).

2) Jména měsíců se v řečtině píší s velkými počátečními písmeny.

3) Jména měsíců se skloňují jako maskulina proparoxytona na -ος, -ου. V genitivu tedy posouvají přízvuk na předposlední slabiku: Ιανουάριος – Ιανουαρίου; Μάρτιος – Μαρτίου. Názvy končící na -ης se skloňují jako maskulina paroxytona na -ης.

Roční doby (Εποχές του χρόνου)

η άνοιξη	jaro	την άνοιξη	na jaře
το καλοκαίρι	léto	το καλοκαίρι	v létě
το φθινόπωρο	podzim	το φθινόπωρο	na podzim
ο χειμώνας	zima	το χειμώνα	v zimě

Udávání času

Udáváme-li dobu označením dne, měsíce, svátku, roční doby nebo denní doby, používáme na rozdíl od češtiny vždy prostý akuzativ bez předložky (akuzativ časový).

Τη Δευτέρα δεν έχω σχολείο.

V pondělí nemám školu.

Την Πέμπτη ήμουν στον κινηματογράφο.

Ve čtvrtek jsem byl v kině.

Τον Ιανουάριο ήμουν στα βουνά.

V lednu jsem byl na horách.

Το Σεπτέμβριο αρχίζει το σχολείο.

V září začíná škola.

Την άνοιξη ο καιρός είναι καλός.

Na jaře je pěkné počasí.

Το καλοκαίρι κάνει ζέστη.

V létě je horko.

Το φθινόπωρο βρέχει.

Na podzim prší.

Το χειμώνα χιονίζει, και εμείς πάμε στα βουνά.

V zimě sněží a my jezdíme na hory.

το πρωί	ráno, dopoledne
το μεσημέρι	v poledne
το απόγευμα	odpoledne
το βράδυ	večer
τη νύχτα	v noci
τα μεσάνυχτα	o půlnoci

Το απόγευμα θα είμαι σπίτι.

Odpoledne budu doma.

Θα έχω μάθημα αγγλικών το βράδυ.

Večer budu mít hodinu angličtiny.

Akuzativem časovým rovněž vyjadřujeme opakování:

Kolikrát denně...	Πόσες φορές τη μέρα...
Kolikrát týdně...	Πόσες φορές την εβδομάδα...
Kolikrát měsíčně...	Πόσες φορές το μήνα...
Kolikrát ročně...	Πόσες φορές το χρόνο...

Πόσες φορές την εβδομάδα έχετε αγγλικά;

Kolikrát týdně máte angličtinu?

Πηγαίνω στον κινηματογράφο δύο φορές το μήνα.

Chodím do kina dvakrát měsíčně.

Πηγαίνω στην Ελλάδα δύο φορές το χρόνο.

Jezdím do Řecka dvakrát ročně.

Ήμουν στην Αγγλία τον περασμένο μήνα.

Byl jsem v Anglii minulý měsíc.

τον περασμένο μήνα, χρόνο	minulý měsíc, rok
τον επόμενο μήνα, χρόνο	příští měsíc, rok
τον ερχόμενο μήνα, χρόνο	—"—
τον άλλο μήνα, χρόνο	—"—
την περασμένη (ε)βδομάδα	minulý týden
την επόμενη (ε)βδομάδα	příští týden
την ερχόμενη (ε)βδομάδα	—"—
την άλλη (ε)βδομάδα	—"—

χθες, προχθές ήμουν	σήμερα είμαι	αύριο, μεθαύριο θα είμαι
včera, předevčirem jsem byl	dnes jsem	zítra, pozítří budu
πέρσι, πρόπερσι ήμουν	φέτος είμαι	του χρόνου θα είμαι
loni, předloni jsem byl	letos jsem	příští rok budu

Datum (ημερομηνία)

a) Určení aktuálního data

Πόσες του μηνός έχουμε σήμερα;

Kolikátého je dnes?

Τι ημερομηνία είναι σήμερα;

První den měsíce se udává řadovou číslovkou:

Είναι πρώτη Μαρτίου. Je 1. března.

Έχουμε πρώτη Απριλίου. Je 1. dubna.

Ostatní dny se udávají na rozdíl od češtiny základní číslovkou:

Είναι είκοσι Μαρτίου. Je 20. března.

Έχουμε πέντε Απριλίου. Je 5. dubna.

Είναι είκοσι μία Σεπτεμβρίου. Je 21. září.

b) Určení data jiného dne

Udáváme-li dobu pomocí data, používáme předložkovou vazbu s předložkou **σε** (spojenou s akuzativem plurálu ženského členu – στις) kromě 1. dne v měsíci, kdy se datum vyjadřuje 4. pádem ž.ř. řadové číslovky πρώτος.

στις τέσσερις Δεκεμβρίου 4. prosince

στις τρεις Οκτωβρίου 3. října

Πότε ήσασταν στην Αθήνα; Ήμουν στην Αθήνα στις δεκατέσσερις Μαΐου. Kdy jste byl v Aténách? Byl jsem v Aténách 14. května.

Πότε αρχίζει ο χρόνος; Ο χρόνος αρχίζει την πρώτη Ιανουαρίου. Kdy začíná rok? Rok začíná prvního ledna.

Rok se udává buď prostým akuzativem nebo předložkovou vazbou s předložkou **σε** (tj. se členem – στα):

Ήταν στην Πράγα το χίλια εννιακόσια ογδόντα πέντε. Ήταν στην Πράγα στα χίλια εννιακόσια ογδόντα πέντε. Byl v Praze roku 1985.

➔ Věk (ηλικία)

Věk udáváme **genitivem plurálu**:

Πόσω(ν) χρονών είναι; Kolik je mu let?

Είναι είκοσι πέντε χρονών. Je mu dvacet pět let.

Είναι είκοσι τριών χρονών. Jsou mu dvacet tři roky. (Je mu třidvacet roků.)

Ασκήσεις

1. *Να συμπληρώσετε την πρόταση με τις παρακάτω ημερομηνίες:*
8. 3. 19...., 1. 5. 19...., 25. 12. 19...., 1. 1. 19...., 15. 1. 19...., 7. 9. 19...., 1. 7. 19...., 13. 2. 19...., 28. 10. 19...., 11. 6. 19...., 3. 8. 19...., 21. 4. 19....
2. *Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:*
Τι καιρό κάνει το καλοκαίρι στην Ελλάδα;
Πώς είναι ο καιρός το Δεκέμβριο στην Πράγα;
Ο Νοέμβριος είναι ανοιξιάτικος μήνας;
Τι ρούχα αγοράζουμε για το καλοκαίρι και τι ρούχα για το χειμώνα;
Ποιος είναι ο πρώτος μήνας του χρόνου;
Ποιες είναι οι τέσσερις εποχές του χρόνου;
Ποιο μήνα έχουμε Χριστούγεννα;
Πόσες μέρες έχει η εβδομάδα, ο μήνας, ο χρόνος;
Τι καιρό έχουμε το Μάιο;
Πότε έχετε τα γενέθλιά σας;
Πόσων χρονών είναι ο πατέρας σου;
Τι ημερομηνία έχουμε σήμερα;
Σε ποια τάξη πηγαίνεις στο σχολείο;
Σε ποιο έτος είσαι στο Πανεπιστήμιο;
Τι ώρα παίρνετε το μεσημεριανό σας φαγητό;
Ποιες μέρες συνήθως αγοράζουμε τις κάρτες μας για το τραμ;
3. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις:*
..... ήμουν στο φίλο μου.
..... θα είμαι στο Πανεπιστήμιο.
..... είμαι στο σπίτι και διαβάζω.
..... ήμουν στην Ελλάδα για διακοπές.
..... ήμουν στη Θεσσαλονίκη στην εθνική γιορτή των Ελλήνων.
..... είναι η πρώτη μέρα του χρόνου;
Ο Φραγκίσκος είναι ο μαθητής της τάξης.
Έχω τα γενέθλιά μου
Η φίλη μου γιορτάζει
Τα σχολεία αρχίζουν και κλείνουν
..... κάνουμε εκδρομές ή πηγαίνουμε στο θέατρο και στον κινηματογράφο.
4. *Να βάλετε τις παρακάτω λέξεις στη σωστή σειρά:*
– μάθημα, θα, αύριο, τι, έχουμε
– το, πόσες, δεκαπενθήμερο, μέρες, έχει

- απόγευμα, θα, περίπατο, φίλους, το, πάω, με, τους, μου
- εποχή, πολλή, ποια, κάνει, ζέστη;
- Κυριακή, θάλασσα, πηγαίνω, κάθε, μπάνιο, στη, για

5. *Na βάλετε τα ι, η, υ, οι, ει στις κενές θέσεις:*

Η θ...α μου ...ναι μ...ά κ...ρία τρ...άντα τρ...ών χρόνων. Μέν... με το σ...ζυγό τ...ς, το γ...ο της, την κόρ... της και τους γον...ς της σε μ...ά πολ...κατ...κ...α πέντε ορόφων. Το διαμέρ...σμά της έχ... τέσσερ...ς χώρους. Η θ...α μου κάν... ...κιακά. Το πρω... ψων...ζει στα μαγαζ...ά της γ...τονιάς και ép...τα κάν... όλες τις δουλ...ές του σπιτ...ού. Η μόν... της διασκέδασ... είναι ... βράδ... ή τ... λείραση.

6. *Na μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:*

Είμαι υπάλληλος στην τράπεζα. Δουλεύω καθημερινά από το πρωί μέχρι το απόγευμα. Έπειτα είμαι ελεύθερος. Δύο φορές την εβδομάδα, κάθε Δευτέρα και Πέμπτη, μαθαίνω τσεχικά στη Σχολή ξένων γλωσσών. Την Τρίτη μένω στο σπίτι μου και γράφω γράμματα ή ακούω μουσική. Κάθε Τετάρτη βγαίνω με τους φίλους μου έξω. Το σαββατοκύριακο φεύγω από την πόλη και πηγαίνω στους γονείς μου που μένουν στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης.

7. *Přeložte:*

28. října je státní svátek v Řecku i v České republice.

Druhá světová válka byla od roku 1939 do roku 1945.

První moderní olympijské hry byly roku 1896 v Aténách.

Studuji řečtinu od roku 1999.

Vyučování končí 22. prosince.

24. prosince slavíme vánoce, dětem dáváme mnoho hezkých dárků.

Co budete dělat 1. ledna?

Kolik let je tvé sestře?

Mé sestře je 19 let.

Bude v Praze 23. dubna.

8. *Čtíte a napište slovy:*

1. 3. 1925; 23. 4. 1992; 31. 12. 1995; 22. 11. 1931; 25. 2. 1911; 18. 5. 1882; 15. 5. 1820; 17. 6. 1920; 2. 7. 1894; 13. 8. 1984; 11. 11. 1955; 19. 10. 1920

9. *Přeložte:*

V pondělí ráno půjdu k lékaři.

Ve čtvrtek odpoledne jsem byl doma.

V neděli chodíme obyčejně do parku na procházku.

Máš v sobotu hodně práce?

V pátek jsme byli v divadle.

V úterý večer máme němčinu.

Ve středu v noci budu poslouchat hudbu z rádia.

První den v týdnu je neděle, pondělí je druhý den a čtvrtek je pátý den týdne.

V únoru a v březnu je u nás velmi chladno, sněží, jezdíme na hory.

V květnu je krásné počasí, je teplo, slunce svítí.

V červenci a v srpnu máme prázdniny, jezdíme k moři.

V září začíná vyučování, žáci se vrací do školy.

V říjnu často prší, nechodím na procházku, čtu a studuji.

Máme čtyři roční doby: jaro, léto, podzim, zimu. Na jaře je pěkné počasí, v létě je horko, na podzim prší, v zimě sněží.

Kolikrát jezdíte v létě na výlet?

Kolikrát jezdíte v zimě na hory?

Kolikrát ročně jedete do ciziny?

Minulý rok jsem byl v Německu, příští rok pojedu do Anglie.

10. *Přeložte:*

Můj týden

V pondělí máme čtyři hodiny vyučování. Ráno jdu na univerzitu. Učíme se řeckou gramatiku, literaturu a konverzaci. V poledne jím v menze. Odpoledne jdu do univerzitní knihovny, kde studuji až do večera. V úterý mám volno. Dopoledne se učím, ale odpoledne jdu do kina nebo na procházku. Ve středu mám mnoho práce od rána do večera. Ve čtvrtek máme jen dvě hodiny vyučování – dějiny Řecka a starou řečtinu. O víkendy jezdím autobusem domů k rodičům. V sobotu pracuji trochu na naší zahradě a v neděli jdu s přáteli. Na jaře a v létě chodíme na výlety, na podzim hrajeme fotbal, v zimě chodíme do divadla nebo do kavárny.

11. *Rozhovor:*

A: Co děláš letos v létě? Kam pojedíš na prázdniny?

B: Ještě nevím. Loni jsem byl v Rakousku na horách. Tam je hodně sněhu, často sněží.

A: Pojedeš k moři?

B: Nebudu mít tolik peněz. Letadlo je drahé.

A: I u nás je v létě hezké počasí. Někdy ovšem prší.

B: Ano, a není tak horko.

A: Já pojedu letos v zimě na hory u nás, budu šetřit a příští rok pojedu do Řecka na ostrovy.

B: Dobře. I já budu šetřit a pojedeme spolu. Na ostrovech fouká větřík a není tak horko. Podnebí je tam příjemné. Tam v létě nikdy neprší.

Λεξιλόγιο

Αγγλία, η Anglie
αγώνας, ο boj, zápas; závod
αέρας, ο vzduch, vítr
αλήθεια opravdu
αλήθεια, η pravda
αμέσως ihned, okamžitě
ανοιξιάτικος, -η, -ο jarní
Απρίλιος, ο, Απρίλης, ο duben
Αύγουστος, ο srpen
Αυστρία, η Rakousko
βαθμός, ο stupeň, známka; hodnost, klasifikace
βήμα, το krok, chůze; tribuna; oltář
βρέχει prší
Γενάρης, ο leden
γενέθλια, τα narozeniny
Γερμανία, η Německo
γερμανικά, τα němčina
δεκαπενθήμερο, το dva týdny, 14 dní
δέκατος, -η, -ο desátý
Δεκέμβριος, ο, Δεκέμβρης, ο prosinec
Δευτέρα, η pondělí
δεύτερος, -η, -ο druhý
δροσερός, -ή, -ό svěží, čerstvý
δωδέκατος, -η, -ο dvanáctý
δώρο, το dárek, dar
(ε)βδομάδα, η týden
έβδομος, -η, -ο sedmý
εθνικός, -ή, -ό národní
εικοστός, -ή, -ό dvacátý
έκτος, -η, -ο šestý
ελαφρά lehce
ελεύθερος, -η, -ο svobodný, volný
ένατος, -η, -ο devátý
ενδέκατος, -η, -ο jedenáctý
έπειτα pak, potom
επόμενος, -η, -ο následující, příští
ερχόμενος, -η, -ο následující, příští

ετοιμάζω, -ομαι připravuji
έτος, το rok
ήδη již, už
ημερομηνία, η datum
θαυμάσιος, -α, -ο obdivuhodný
θερμόμετρο, το teploměr
Ιανουάριος, ο leden
ιδέα, η idea, myšlenka, nápad
Ιούλιος, ο, Ιούλης, ο červenec
Ιούνιος, ο, Ιούνης, ο červen
ιστορία, η dějiny
καλοκαίρι, το léto
κακοκαιρία, η špatné počasí
καφενείο, το kavárna
Κέλσιος, ο Celsius
κλίμα, το podnebí, klima
κόκ(κ)αλο, το kost
κουνώ (άω), -ιέμαι houřám, pohybuji
κρύο, το zima, chladno
Κυριακή, η neděle
λατρεύω, -ομαι uctívám, zbožňuji, obdivuji, chci
λίγος, -η, -ο malý, nemnohý
λογοτεχνία, η literatura
Μάιος, ο, Μάης, ο květen
Μάρτιος, ο, Μάρτης, ο březen
μεθαύριο, το pozítří
μέσα uvnitř, v
μεσάνυχτα, τα půlnoc
μεσημεριανό, το oběd
μηδέν, το nula
μισός, -ή, -ό poloviční
μόνος, -η, -ο samotný, jediný, sám
μυρίζω, -ομαι voním; čichám
νησί, το ostrov
Νοέμβριος, ο, Νοέμβρης, ο listopad

νύχτα, η noc
νυχτώνει stmívá se

οικονομώ, -ούμαι šetřím
Οκτώβριος, ο, Οκτώβρης, ο říjen
ολυμπιακός, -ή, -ό olympijský
όπως jak; jako

παγκόσμιος, -α, -ο světový
παντούφλα, η bačkora
πάντως v každém případě
Παρασκευή, η pátek
παρέα, η parta, společnost
Πέμπτη, η čtvrtak
πέμπτος, -η, -ο pátý
περασμένος, -η, -ο minulý
περίχωρα, τα okolí (města)
πέρ(υ)σι loni, minulý rok
ποδόσφαιρο, το kopaná, fotbal
πόλεμος, ο válka
πουθενά nikde
προηγούμενος, -η, -ο minulý, dřívější
πρόπερσι předloni
προχθές předevčirem
πρώτος, -η, -ο první

ρωτό (άω), -ιέμαι ptám se

Σάββατο, το sobota
σαββατοκύριακο, το víkend

Σεπτέμβριος, ο, Σεπτέμβρης, ο září
σπορ, το sport
συμπατριώτης, ο krajan, rodák
συμφωνώ, -ούμαι dohodnu se, souhlasím
συννεφιάζει mračí se
συνομιλία, η konverzace, rozhovor

ταβερνάκι, το malá taverna
Τετάρτη, η středa
τέταρτος, -η, -ο čtvrtý
τέτοιος, -α, -ο takový
τρέμω třesu se
Τρίτη, η úterý
τρίτος, -η, -ο třetí
τουρτουρίζω třesu se
τσάι, το čaj
τσακίζω, -ομαι ohýbám, lámu, ničím

υπόλοιπος, -η, -ο zbylý

Φεβρουάριος, ο únor
φθινόπωρο, το podzim
Φλεβάρης, ο únor
φυσώ (άω), -ιέμαι foukám

χειμερινός, -ή, -ό zimní
χιόνι, το sníh
χιονίζει sněží
Χριστούγεννα, τα vánoce
ψύχρα, η chlad

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Το κρύο μου τσακίζει τα κόκαλα (είναι πολύ μεγάλο κρύο).
δεν κάνω βήμα – δεν κάνω ρούπι; δεν πάω πουθενά

Mráz mi proniká do kostí.

neudělám ani krok; nikam nejdu.

Přísloví – Παροιμίες

Ο καιρός δεν περιμένει.

Καιρός παντί πράγματι.

Ο χρόνος είναι χρήμα.

Μήνα που δεν έχει ρω βάλε στο κρασί νερό.

Απ' τον Αύγουστο χειμώνα κι απ' το Μάρτη καλοκαίρι.

Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.

Všechno má svůj čas.

Čas jsou peníze.

V měsíci, který nemá (v názvu) ró, lej vodu do vína.

Od srpna zima a od března léto.

Ανέκδοτο

Ένας Γάλλος ρωτάει ένα συμπατριώτη του που ζει στην Αγγλία πολύ καιρό, πώς είναι εκεί ο καιρός. Και αυτός του λέει: Τριακόσιες μέρες το χρόνο βρέχει και τις υπόλοιπες είναι κακοκαιρία.

Όγδοο μάθημα

Η ώρα

«Ο χρόνος είναι χρήμα» λέει μία παροιμία. Για το μέτρημα του χρόνου υπάρχουν τα ρολόγια. Ρολόγια του χεριού και του τοίχου, ρολόγια επιτραπέζια και άλλα που στολίζουν τα καμπαναριά των εκκλησιών. Μεγάλα ρολόγια που φωτίζουν τους πύργους των δημαρχείων. Ρολόγια στους διαδρόμους των σχολείων. Ξυπνητήρια που μας τρομάζουν την πιο ακατάλληλη ώρα στον ύπνο μας. Υπάρχουν ρολόγια ηλεκτρονικά ή απλά που κουρδίζουμε κάθε μέρα. Οι δείκτες τους αλλάζουν θέση ρυθμικά και μας δείχνουν τις ώρες, τα λεπτά, τα δευτερόλεπτα. Και φυσικά υπάρχουν τα ηλιακά ρολόγια. Όλα μας λένε ότι ο χρόνος είναι η διάρκεια, η αιωνιότητα. Οι αρχαίοι Έλληνες τον λένε «πατέρα όλων των πραγμάτων» και τον παρουσιάζουν σαν θεό.

Διάλογος

- A – Πω, πω, οκτώ και τέταρτο και είμαστε ακόμη στο σπίτι. Πρέπει να κά-νουμε γρήγορα γιατί όλα τα παιδιά μας περιμένουν στη στάση του λεωφορείου. Το ξυπνητήρι φταίει, πάει μία ώρα πίσω.
- B – Θέλεις να είμαστε δηλαδή εκεί, μέσα σε μισή ώρα; Μα αυτό είναι αδύνατο.
- A – Τίποτα δεν είναι αδύνατο. Παρακαλώ μου δίνεις τις κάλτσες μου, το πουκάμισό μου, το μπουφάν μου;
- B – Ορίστε, εδώ είναι όλα.
- A – Ευχαριστώ. Αλήθεια πού έχω το πορτοφόλι μου;
- B – Να και το πορτοφόλι σου.
- A – Θαυμάσια. Καθώς βλέπεις είμαι έτοιμος. Παίρνουμε ένα ταξί και φθάνουμε ακριβώς στις εννέα παρά τέταρτο.
- B – Εσύ σίγουρα προλαβαίνεις αλλά όχι εγώ. Γιατί καθώς ξέρεις, εσύ δε μου δίνεις ούτε τη τσάντα μου, ούτε τα γάντια μου, ούτε τίποτε άλλο. Καλή διασκέδαση λοιπόν.
- A – Ωραία. Τότε δεν πηγαίνω ούτε εγώ εκδρομή. Δε θέλω να τρέχω συνέχεια όπως οι δείκτες του ρολογιού μου.

Γραμματική

➤ Ζlomky (κλάσματα)

Při tvoření zlomků je v čitateli (ο αριθμητής) číslovka základní, ve jmenovateli (ο παρονομαστής) číslovka řadová:

ένα τέταρτο – jedna čtvrtina	δύο τέταρτα – dvě čtvrtiny
ένα πέμπτο – jedna pětina	δύο πέμπτα – dvě pětiny
ένα δέκατο – jedna desetina	δύο δέκατα – dvě desetiny,

ale ένα μισό – polovina

Μισός, μισή, μισό 'poloviční':

μισός δρόμος	poloviční cesta
μισή ώρα	půl hodiny
μισό κιλό	půl kila

Při spojení s jinou číslovkou do 20 nabývá μισός nesklonný tvar -ήμισι po souhlásce a -μισι po samohlásce:

τρεισήμισι μήνες	τři a půl měsíce
δύομισι μήλα	dvě a půl jablka
τεσσερισήμισι βδομάδες	čtyři a půl týdne

Celá číslovka, s níž je tvar -ήμισι nebo -μισι spojen, se neskloňuje:

ένα παιδί τρεισήμισι χρόνων	τři a půlleté dítě
στη διάρκεια πεντέμισι μηνών	v průběhu pěti a půl měsíců

Je-li první částí složeniny číslovka ένας, μία, ένα, je výsledným tvarem trojvýchodné adjektivum:

N.	ενάμισης	μιάμιση	ενάμισι
G.	ενάμιση	μιάμισης	ενάμισι
A.	ενάμιση	μιάμιση	ενάμισι

Είναι πια ενάμισης χρόνος...	Je tomu už jeden a půl roku...
Πριν από ενάμιση χρόνο...	Před rokem a půl...
Θέλω ενάμισι μέτρο αυτού του υφάσματος.	Chci jeden a půl metru této látky.
Τα μολύβια κοστίζουν εικοσίμισι δραχμές.	Tužky stojí 20 drachem 50.
Θα είμαι εδώ ενάμιση μήνα.	Budu zde jeden a půl měsíce.
Ήταν εδώ πριν από μιάμιση ώρα.	Byl zde před hodinou a půl.
Το τρένο πάει τεσσερισήμισι ώρες.	Vlak jede čtyři a půl hodiny.

Pro číslovky nad 20 se zpravidla používají oddělené výrazy, tj. číslovka + adjektivum μισός v příslušném rodu a pádu:

εκατό και μισός,
είκοσι ένα και μισό

➤ Kolik je hodin? Τι ώρα είναι;

Pro udání hodiny používáme základní číslovky, případně i zlomky ένα τέταρτο 'čtvrt', ένα μισό 'půl', τρία τέταρτα 'tři čtvrtě'.

Είναι μία. Είναι μία η ώρα.	Je jedna. Je jedna hodina.
Είναι οκτώ. Είναι οκτώ η ώρα.	Je osm. Je osm hodin.

Udáváme-li čas o více než celé hodině, pak až do půl hodiny po celé hodině přičítáme zlomky hodin nebo minuty spojku και k předchozí hodině, jedná-li se o více než půl hodiny, odečítáme předložkou παρά od další hodiny:

Είναι επτά και δέκα (λεπτά).	Je sedm deset (sedm hodin deset minut).
Είναι επτά παρά δέκα (λεπτά).	Je za deset minut sedm.
Είναι επτά και τέταρτο.	Je čtvrt na osm.
Είναι επτά παρά τέταρτο.	Je tři čtvrtě na sedm.
Είναι επτά και μισή.	Je půl osmé.
Είναι έξι και μισή.	Je půl sedmé.
Είναι επτά ακριβώς.	Je přesně sedm.

Udáváme-li dobu pomocí hodiny, používáme předložkovou vazbu s předložkou σε (se členem ženského rodu v singuláru nebo plurálu):

στη μία	v jednu, v jednu hodinu
στις δύο, τρεις, ...	ve dvě, ve tři, ...
στις οχτώμισι, στις οχτώ και μισή	v půl deváté

Podobně jako v češtině se v běžném hovoru používají pro udání denní i noční hodiny číslovky 1 – 12. Pro upřesnění se mohou spojovat s časovým údajem το πρωί 'dopoledne', το απόγευμα 'odpoledne', το βράδυ 'večer', τη νύχτα 'v noci', ve zkratkách:

π. μ. – πριν από το μεσημέρι	před polednem, dopoledne
μ. μ. – μετά το μεσημέρι	po poledni, odpoledne
Είναι εφτά το πρωί. Είναι 7 π. μ.	Je 7 ráno.
Είναι εφτά το βράδυ. Είναι 7 μ. μ.	Je 7 večer.
Στις δώδεκα τη νύχτα. Στις 12 μ. μ.	Ve 12 hodin v noci.

Číslovky 1 – 24 se pro udávání času používají podobně jako u nás v jízdních řádech, v úředním čase a pod.

Pro přibližné udání času se používají předložky κατά, περίπου στη, περίπου στις, γύρω στη, γύρω στις:

Θα είμαι εδώ κατά τη μία.	Budu tu přibližně v jednu.
Θα είναι εδώ περίπου στις δύο.	Bude tu přibližně ve dvě.
Ήταν εδώ γύρω στη μία.	Byl tu kolem jedné.

Ζα jak dlouho?

σε μία ώρα	za hodinu
σε μισή ώρα	za půl hodiny
σ' ένα τέταρτο	za čtvrt hodiny
Θα είμαι εδώ σε δύο ώρες.	Budu zde za dvě hodiny.
Θα έχει μάθημα σ' ένα τέταρτο.	Bude mít vyučování za čtvrt hodiny.

Οδκdy dokdy?

Από πότε;	Odkdy?
Από τι ώρα;	Od kolika hodin?
Ως πότε;	Dokdy?
Ως τι ώρα;	Do kolika hodin?

Ζακ často?

Κάθε πότε; Πόσο συχνά;	Jak často?
Από πότε μαθαίνεις ελληνικά;	Odkdy se učíš řecky?
Από τι ώρα έχεις μάθημα;	Od kolika hodin máš vyučování?
Ως πότε θα είσαι στην Αθήνα;	Dokdy budeš v Aténách?
Ως τι ώρα έχεις μάθημα;	Do kolika hodin máš vyučování?
Πόσο συχνά πηγαίνεις στη βιβλιοθήκη;	Jak často chodíš do knihovny?
Κάθε πότε πηγαίνεις στον κινηματογράφο;	Jak často chodíš do kina?

Νέκτερέ časové výrazy a fráze

Έχετε καιρό;	Máte čas?
Έχετε ώρα;	Máte čas?
Μέρα με τη μέρα.	Den ze dne, každý den.
Μέρα παρά μέρα.	Obden.
Στις τρεις τοπική ώρα.	Ve tři hodiny místního času.
θερινή, χειμερινή ώρα	letní, zimní čas
εγκαίρως, έγκαιρα	včas
νωρίς	brzy
αργά	pozdě
αμέσως	ihned
ακριβώς	přesně
πρόσφατα	nedávno
Εδώ και ένα, δύο, τρία χρόνια.	Před jedním, dvěma, třemi roky.
Είναι εδώ και πέντε χρόνια.	Je tomu už pět let.

➔ **Řadové číslovky 20-100 (τακτικά αριθμητικά Κ'-Ρ')**

Κ'	εικοστός	dvacátý
ΚΑ'	εικοστός πρώτος	dvacátý první
ΚΒ'	εικοστός δεύτερος	dvacátý druhý
ΚΓ'	εικοστός τρίτος	dvacátý třetí
Λ'	τριακοστός	třicátý
Μ'	τεσσαρακοστός	čtyřicátý
Ν'	πεντηκοστός	padesátý
Ξ'	εξηκοστός	šedesátý
Ο'	εβδομηκοστός	sedmdesátý
Π'	ογδοηκοστός	osmdesátý
Ρ'	ενενηκοστός	devadesátý
Ρ'	εκατοστός	stý

➔ **Několik poznámek k použití jednotlivých pádů v novořečtině (πάδové funkce)**

Novořečtina má na základě historického vývoje pouze **čtyři pády**: **nominativ, genitiv, akuzativ, vokativ**.

Dativ se začal ztrácet už od konce starověku. Nahrazuje jej nejčastěji předložková vazba **σε + akuzativ** členu (στο(ν), στη(ν), στο, στους, στις, στα), nebo **genitiv** (viz dále). Tvary původního dativu se zachovaly jen v ustrnulých rčeních, např.:

Δόξα τῷ Θεῷ!	Sláva Bohu! Díky Bohu!
Εντάξει.	V pořádku.

Vazba **σε + akuzativ** členu nahrazuje i český lokál:

στην Πράγα	v Praze
------------	---------

Nominativ

a) vyjadřuje podmět a jmennou část přísudku u slovesa **být, stávat se** (είμαι, υπάρχομαι, γίνομαι), ale i **σπουδάζω** 'studuji medicínu'.

b) Po částici **να** následuje **nominativ** zvolací:

Να ο πατέρας!	Tady je otec!
---------------	---------------

c) V některých **idiomatických** vazbách:

από μικρός	od malička
------------	------------

Genitiv

a) plní funkci **přivlastňovací**:

το τετράδιο του μαθητή	žákův sešit
το σπίτι μου	můj dům

b) **nahrazuje dativ** u sloves typu říkat někomu něco, dávat někomu něco (viz dále str. 131–132):

Μου δίνει το βιβλίο.	Dává mi knihu.
Σου λέω ...	Říkám ti ...
Δίνω του φίλου λεφτά.	Dávám příteli peníze.

Akuzativ

a) vyjadřuje **přímý předmět** u přechodných sloves (koho? co?)

Έχω ένα φίλο.	Mám přítele.
Βλέπω την εικόνα.	Vidím obraz.

b) většina nových řeckých předložek se pojí s **akuzativem**:

στο τραπέζι	na stole, na stůl
Το βιβλίο είναι στο τραπέζι.	Kniha je na stole. (kde? – poloha)
Βάζω το βιβλίο στο τραπέζι.	Dávám knihu na stůl. (kam? – směr)

c) vyjadřuje **přísllovečné určení času** (viz str. 84–85):

το καλοκαίρι	v létě
την Κυριακή	v neděli
τη Δευτέρα	v pondělí

Vokativ má tutéž funkci jako v češtině. Zvláštní koncovku má jen u maskulin (resp. feminin) zakončených koncovkou -ος (viz str. 40): Δάσκαλε! Πέτρο!

V ostatních deklinacích se rovná akuzativu bez členu: Μαθητή! Ταμία! Μαρία! Παιδί!

Nejčastěji používaným pádem je v novořečtině **akuzativ**, a to jak v předložkových tak i ve slovesných vazbách, které se, pokud se týče pádové rekece, někdy liší od češtiny:

Συγχαίρω το φίλο μου.	Gratuluji příteli.
Αυτό με βλάπτει.	To mi škodí.

Měně častý je genitiv, novořečtina se vyhýbá zejména genitivu plurálu. Někdy je genitiv nahrazován předložkovou vazbou από + akuzativ:

μία φέτα από αυτό το ψωμί krajíc tohoto chleba
σειρά από θρανία řada lavic

Ασκήσεις

1. Να διαβάσετε και να γράψετε ολογράφως τα κλάσματα:
 $\frac{1}{5}, \frac{2}{4}, \frac{8}{10}, \frac{3}{4}, \frac{7}{8}, \frac{3}{5}, \frac{1}{2}, \frac{2}{10}, \frac{6}{9}, \frac{2}{3}, \frac{1}{6}, \frac{9}{10}$.
2. Να συμπληρώσετε τα κενά με το αριθμητικό που είναι στην παρένθεση:
Θέλω μήλο. ($\frac{1}{2}$)
Αγοράζουμε κιλά πατάτες. ($4\frac{1}{2}$)
Σε εβδομάδα θα είμαστε στην Πράγα. ($1\frac{1}{2}$)
Πριν μήνες ήταν ακόμα στο εξωτερικό. ($2\frac{1}{2}$)
Το ταξίδι Πειραιά – Σαντορίνη είναι ώρες. ($6\frac{1}{2}$)
Σε πόσα χρόνια τελειώνει αιώνας; (21)
Η γιαγιά μου γιορτάζει σήμερα έτος της ηλικίας της. (80)
Διαβάζουμε το μάθημα σελίδας. (40)
Ο Άγγλος αθλητής ήταν στο τρέξιμο του μαραθώνιου. (23)
Ο φίλος μου μένει σε λεωφόρο της Νέας Υόρκης, σε όροφο ενός ουρανοξύστη. (21, 30)
Στις εισαγωγικές του Πανεπιστημίου ήμουν σε θέση. (50)
3. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:
Τι ώρα ανοίγει η τράπεζα; Ανοίγει στις οκτώ ακριβώς.
Τι ώρα αρχίζει το μάθημα; (8.00)
Τι ώρα κλείνει το εστιατόριο; (8.15)
Τι ώρα τρως το μεσημέρι; (12.45)
Τι ώρα πας στο γραφείο; (7.55)
Τι ώρα αρχίζει το θέατρο; (6.30)
Τι ώρα πας για ύπνο; (11.00 το βράδυ)
Πότε ξημερώνει το καλοκαίρι; (5.00 το πρωί)
Πότε νυχτώνει το χειμώνα; (16.00)
Πότε γυρίζουν οι γονείς σου; (2.00 το πρωί)
Το τρένο φθάνει στο Όλομοουτς σε (13.35)
Μαρία, θα είσαι εδώ ως ; (12.00 το μεσημέρι)
Ο κινηματογράφος τελειώνει σε (20.00)
Τα μουσεία ανοίγουν καθημερινά σε και κλείνουν (9.00, 16.00 το απόγευμα)

4. Να συμπληρώσετε τα κενά διαλέγοντας την κατάλληλη λέξη από την παρένθεση:
Μένουμε στην Τσεχία μήνα. (ενάμιση, ενάμισι, μιάμιση)
..... την εβδομάδα έχεις ελληνικά; (κάθε πότε, πόσες φορές, πόσο συχνά)
..... ώρα είσαι στο γραφείο; (ως τι, ως πότε, μέχρι πότε)
Δεν ξέρω θα έχω καιρό. (πως, πότε, σε μια ώρα)
Το ρολόι μου χάνει δέκα λεπτά. Πάει (καλά, μπροστά, πίσω)
Φθάνω στο σπίτι μου στις 8. (κατά, γύρω, μετά)
5. Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:
Α – Συγγνώμη, τι ώρα είναι;
Β – Είναι δέκα και τέταρτο ακριβώς.
Α – Είναι ακόμα νωρίς. Μα πάει καλά το ρολόι σας;
Β – Το ρολόι μου, δεσποινίς, είναι ΩΜΕΓΑ και δε χάνει ούτε δευτερόλεπτο.
Α – Μήπως ξέρετε εδώ κοντά κανένα καφενείο;
Β – Ξέρω ένα καφενείο που μένει αργά ανοιχτό. Κάνει και ωραίο καφέ. Είναι στο δεύτερο δρόμο αριστερά.
Α – Σας ευχαριστώ πολύ και καληνύχτα σας.
6. Přeložte:
Je šest hodin ráno. Je dvanáct hodin. Jsou čtyři hodiny odpoledne. Je deset hodin večer. Je už půlnoc. Je přesně poledne. Je šest hodin deset minut. Je sedm deset večer. Je za deset minut deset. Je tři čtvrtě na deset. Před chvílí bylo půl dvanácté. Už je tři čtvrtě na dvanáct.
Budu zde v půl třetí odpoledne. Budu tady za půldruhé hodiny. Vyučování začíná ve dvanáct hodin. Přestávka je od 13.30 do 13.45. Vlak odjíždí ve 22.10. Jak často jezdíš vlakem? Bude v knihovně asi ve čtyři hodiny. Jak často chodíš do divadla? Budu doma kolem sedmé večer. Za půl hodiny končí vyučování.
Máte dnes odpoledne čas? Studuje den ze dne od rána do večera. Máme vyučování obden. Letadlo odlétá z Atén ve 14.20 místního času. Kdy začíná letní čas? Před třemi roky jsem byl v Anglii. Už je čas, jdeme. Vlak tady bude včas, přesně v 17 hodin. Nedávno jsem měl narozeniny.
7. Čtěte:
 $\frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \frac{3}{10}, \frac{4}{8}, \frac{2}{4}, \frac{1}{2}, \frac{5}{8}, \frac{6}{7}, \frac{4}{5}, \frac{8}{9}, \frac{5}{6}$.
8. Přeložte:
První olympijské hry byly roku 776 před Kristem. Letos byl v tomto závodě druhý, loni byl třicátý třetí. Čtu už dvacátou pátou řeckou knihu. Dnes slaví můj otec padesáté narozeniny. „Svatodušní svátky“ se řecky jmenují „Padesátý (den)“. Petr byl čtyřicátý a Pavel padesátý. Velký půst začíná čtyřicátý den před velikonoce.

Poslední den měsíce je třicátý nebo třicátý první, jen v únoru je to dvacátý osmý nebo dvacátý devátý den.

Nové hodinky

Mám nové náramkové hodinky. Ukazují hodiny, minuty i sekundy. Natahuji své hodinky vždy večer. Teď budu všude včas, nebudu už chodit pozdě na vyučování. Vyučování začíná v osm hodin a končí za pět a čtvrt hodiny.

Máme dvě přestávky, v 9.30 patnáct minut a v 11 hodin deset minut, končíme v 13.15. Máme hodinu a půl řečtinu a hodinu a půl literaturu. V sobotu jedu domů dvě a půl hodiny vlakem.

9. Rozhovor:

A: Ahoj, co děláš? Nemáš dnes práci?

B: Ano, ale pracuji jen dopoledne od 7,30.

A: Kdy končíš práci?

B: Ve 13 hodin. Potom jdu do restaurace a jím. Je tam vždy několik mých přátel a všichni jíme spolu. Co děláš ty dnes?

A: Odpoledne mám vyučování, učím se německy.

B: Kdy začíná vyučování?

A: Brzy odpoledne. Mám němčinu od půl třetí do půl páté.

B: A co děláš dnes večer?

A: Dnes jdu s přítelem do divadla. Máme tři lístky. Jdeš s námi?

B: Dnes nemohu. Snad budu mít čas příští týden. Byl jsem v divadle minulý týden. Byli jsme tam všichni, celá rodina. Neměli jsme lístky, ale byli jsme tam včas a lístky měli v pokladně.

Λεξιλόγιο

αθλητής, ο sportovec, atlet

αίνιγμα, το hádanka

αιώνας, ο století

αιωνιότητα, η věčnost

ακατάλληλος, -η, -ο nevhodný

απλός, -ή, -ό jednoduchý

αργοπορώ (-είς) opožděuji se

αργότερα později

αριθμητής, ο číselník

βασιλιάς, ο král

βλάπτω škodím

γυρίζω, -ομαι vracím (se), otáčím(se)

δείκτης, ο (δείκτης) ukazatel; ukazovací
ček

δεσποινίς, η (δεσποινίδα) slečna

δευτερόλεπτο, το sekunda

δηλαδή to jest, tedy

δημαρχείο, το radnice

διαγωνισμός, ο konkurs, soutěž

διάδρομος, ο chodba, průchod

διάρκεια, η trvání

διασκέδαση, η (εις) zábava, pobavení

εγκαίρα, εγκαίρως včas
εισαγωγικός, -ή, -ό vstupní, přijímací
εκκλησία, η kostel; církev
εντάξει v pořádku, dobře, O. K.
επιτραπέζιος, -α, -ο stolní

ηλεκτρονικός, -ή, -ό elektronický
ηλιακός, -ή, -ό sluneční
ηλικία, η věk, stáří; ročník

θαυμάσια nádherně, obdivuhodně
θεός, ο bůh

θερινός, -ή, -ό letní; žňový

θέση, η (εις) poloha, místo, postavení

καθυστέρηση, η (εις) zpoždění, opoždě-
ní; zaostalost, zastaralost

καθυστερώ, -ομαι opožděuji se

καμπαναριό, το zvonice

κανένας, καμιά, κανένα nikdo

κατά podle, v souladu; přibližně, asi;
směrem, proti

καφές, ο káva

κιλό, το kilogram

κλάσμα, το zlomek

κουρδίζω, -ομαι natahuji (hodinky)

μαραθώνιος, -ια, -ιο maratónský

μαραθώνιος δρόμος, ο maratónský
běh

μέτρημα, το vyměření, počítání

μέτρο, το míra, množství; metr, měřítko

μουφάν, το bunda

Νέα Υόρκη, η New York

νωρίς brzy

ξημερώνει svítá, rozednívá se

ξυπνητήρι, το budík

ουρανοξύστης, ο mrakodrap

παρά přes, při, u

παροιμία, η přísloví

παρονομαστής, ο jmenovatel

Πάσχα, το velikonoce

πατάτα, η brambor

περίπου asi, přibližně

περνώ (άω), -ιέμαι trávím (čas), ubí-
hám, plynu; míjím, přecházím

πια již, už

προλαβαίνω stíhám (něco),
předháním

πρόσφατα nedávno

προ Χριστού (π.Χ.) před Kristem (př.
Kr.)

πύργος, ο věž, hrad

ρυθμικά rytmicky

σειρά, η řada, pásmo, série; návaznost

σκοτώνω, -ομαι zabíjím

συγγνώμη, η oduštění, omluva

συγγνώμη s prominutím, pardon

συγχαίρω, -ομαι gratuluji, blahopřeji

συνέχεια, η souvislost, pokračování

ταξί, το taxi

ταξίδι, το cesta

τοπικός, -ή, -ό místní

τρέξιμο, το běhání, spěch

τρομάζω třesu se, straším, děším (se)

ύπνος, ο spánek

ύφασμα, το látka, tkanina, textil

φέτα, η krajíc, plátek; balkánský sýr

φοιτητική εστία, η menza

φυσικά přirozeně, pochopitelně

φωτίζω, -ομαι svítím, osvětluji

χωρίς bez

ψάρι, το ryba

ωμέγα, το písmeno omega

Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Το ρολόι δουλεύει.	Hodinky jdou.
Το ρολόι πάει καλά – το ρολόι δείχνει ακριβώς την ώρα του.	Hodinky jdou dobře – hodinky ukazují čas přesně.
Το ρολόι τρέχει – το ρολόι πάει μπροστά.	Hodinky se předbíhají.
Το ρολόι χάνει πέντε λεπτά – το ρολόι πάει πίσω πέντε λεπτά.	Hodinky se opoždíjí o pět minut.
Είμαι πάντα στην ώρα μου – φτάνω έγκαιρα.	Jsem vždy dochvilný.
Έχω καθυστέρηση – καθυστερώ – αργοπορώ.	Mám zpoždění.
ψάρι της ώρας – φρέσκο ψάρι	čerstvá ryba
Ο Μιχάλης είναι πάντα της ώρας.	Michalis je vždy jako ze škatulky.
Τρώω την ώρα μου.	Marním čas.
Περνάω την ώρα μου.	Trávím čas.
Σκοτώνω την ώρα μου.	Zabíjím čas.
Διαβάζω με τις ώρες.	Studuji mnoho hodin.
Κατά τις πέντε – γύρω στις πέντε – περίπου στις πέντε.	Asi v pět hodin.

Αίνιγμα

Βασιλιάς δεν είναι,
κορόνα φοράει,
ρολόι δεν έχει
τις ώρες μετράει.
Τι είναι;
(ο κόκορας)

Ένατο μάθημα

Εκδρομή – ξενοδοχείο – ταχυδρομείο – λεπτά

Σήμερα το πρωί με πήρε τηλέφωνο ο πατέρας μου από το χωριό. Μου είπε ότι τους έλειψα πολύ όλες αυτές τις μέρες. Έτσι, μόλις άφησα το ακουστικό, μάζεψα τα πράγματά μου και έφυγα για τον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό. Στις αποβάθρες κόσμος πολύς περίμενε με τις αποσκευές του την επιβίβασή του στο τρένο. Έσπρωξα τον κόσμο και μπήκα στο βαγόνι της πρώτης θέσης. Ευτυχώς ήμουν κοντά στο παράθυρο. Όταν ήρθε το βράδυ πήγα στο εστιατόριο για βραδινό φαγητό. Διάλεξα χοιρινό κρέας με λάχανο και μία κρύα μπίρα.

Το τρένο έφτασε στο τέρμα. Εγώ πήρα το λεωφορείο για το χωριό μου. Πολλοί όμως από τους ταξιδιώτες πέρασαν τη νύχτα τους στο ξενοδοχείο. Το ξενοδοχείο αυτό είναι μοντέρνο και καθαρό. Είναι πρώτης κατηγορίας με μονόκλινα, δίκλινα και τρίκλινα δωμάτια, μπάνιο με ζεστό και κρύο νερό. Στα δωμάτια υπάρχει τηλεόραση και τηλέφωνο. Στο ισόγειο υπάρχει εστιατόριο και μπαρ, στο υπόγειο γκαράζ για τα αυτοκίνητα των πελατών και θέση για τα σκι.

Η περιοχή μας έχει χιονοδρομικό κέντρο. Το χειμώνα πολλοί άνθρωποι ανεβαίνουν με τα τελεφερίκ στις πλαγιές των λόφων και γεμίζουν τις πίστες του σκι. Το καλοκαίρι πάλι πολλοί τουρίστες κάνουν εκδρομές στις κορυφές των βουνών.

Διάλογος

A

- A – Κατερίνα, κοίταξε το γραμματοκιβώτιο.
B – Το κοίταξα, μαμά. Έχουμε μόνο το λογαριασμό για το ενοίκιο, το ηλεκτρικό και το τηλέφωνο. Επειδή δεν ήμασταν στο σπίτι ο ταχυδρόμος μας άφησε και μία ειδοποίηση για ένα συστημένο γράμμα.
A – Δες, πότε λήγει ο λογαριασμός.
B – Στις 15 του μήνα. Αύριο θα πάω στο ταχυδρομείο για το συστημένο γράμμα. Πληρώνω και το λογαριασμό, αν θέλεις.
A – Πάρε λουπόν 3.500 κορόνες για την εξόφληση του λογαριασμού, την ταυτότητα ή το διαβατήριό σου για το συστημένο γράμμα.

B

Στο τουριστικό γραφείο

- A – Παρακαλώ, ένα εισιτήριο για τη Ρόδο.
B – Ατμοπλοϊκώς ή αεροπορικώς;
A – Αεροπορικώς. Η θάλασσα σήμερα είναι λίγο ταραγμένη.
B – Απλό ή με επιστροφή;

- A – Μόνο ένα απλό. Πόσο κοστίζει;
 B – Δεκαπέντε χιλιάδες δραχμές.
 A – Από ποιο αεροδρόμιο φεύγει το αεροπλάνο;
 B – Από το αεροδρόμιο του Ελληνικού. Η αναχώρηση είναι στις 17.00 το απόγευμα και η άφιξη στις 18.30. Το αεροπλάνο είναι της Ολυμπιακής εταιρείας και ο πιλότος και οι αεροσυνοδοί είναι πολύ καλοί.
 A – Η επιστροφή μου θα είναι με το πλοίο;
 B – Σωστά. Το καλοκαίρι, το ταξίδι με το πλοίο είναι πολύ ευχάριστο. Εξ άλλου υπάρχουν και καμπίνες πρώτης θέσης και τουριστικής με κρεβάτι. Το πλήρωμα, από τον καπετάνιο μέχρι τους ναύτες είναι στη διάθεση του επιβάτη.
 A – Ευχαριστώ για όλα.
 B – Παρακαλώ. Καλή διαμονή.

Γραμματική

Slovesa 1. konjugace (ρήματα Α' συζυγίας)

Aorist (αόριστος)

Indikativ aoristu aktiva (ενεργητική φωνή της οριστικής αορίστου)

έδεσα	διάβασα	άλλαξα	έγραψα	δούλεψα
έδεσες	διάβασες	άλλαξες	έγραψες	δούλεψες
έδεσε	διάβασε	άλλαξε	έγραψε	δούλεψε
δέσαμε	διαβάσαμε	αλλάξαμε	γράψαμε	δουλέψαμε
δέσατε	διαβάσατε	αλλάξατε	γράψατε	δουλέψατε
έδεσαν	διάβασαν	άλλαξαν	έγραψαν	δούλεψαν

1) Aorist vyjadřuje jednorázový minulý děj, který v minulosti začal a skončil. Odpovídá v češtině minulému času dokonavých sloves: έδεσα 'svázal jsem', έγραψα 'napsal jsem', άλλαξα 'změnil jsem'.

2) U dvojslabičných sloves se v singuláru zachoval ze staré řečtiny augment (αύξηση 'přímnožek'). Zachoval se tu, protože se jednalo o přízvučnou slabiku. U sloves postupuje přízvuk co nejdále od konce, tj. je-li poslední slabika krátká, je přízvuk na třetí slabice od konce: έδεσα, έγραψα. V čtyřslabičných tvarech množného čísla nepřízvučný augment zanikl: εδέσαμε – δέσαμε, εγράψαμε – γράψαμε. V novořečtině až na malé výjimky zanikl tzv. časový augment, tvořený prodloužením náslovné samohlásky. Zachoval se pouze v katharevuse.

Hláskové a pravopisné změny při tvorbě sigmatického aoristu:

a) Slovesa, jejichž kmen je zakončen samohláskou nebo na -νω, -ζω, -θω mají v aoristu koncovku -σα:

présens	aorist	présens	aorist
ακούω	άκουσα	αγοράζω	αγόρασα
ιδρύω	ίδρυσα	αρχίζω	άρχισα
κλείνω	έκλεισα	γιορτάζω	γιόρτασα
λύνω	έλυσα	δανείζω	δάνεισα
ντύνω	έντυσα	διαβάζω	διάβασα
πιάνω	έπιασα	ελπίζω	έλπισα
πληρώνω	πλήρωσα	ετοιμάζω	ετοίμασα
σβήνω	έσβησα	καθαρίζω	καθάρισα
τελειώνω	τελείωσα	λούζω	έλουσα
φτάνω	έφτασα	νιώθω	ένιωσα
χάνω	έχασα	πείθω	έπεισα

Sufix -v- rozšířil původní samohláskový kmen sloves. Zubnice ζ, θ ve spojení se -σ odpadly.

b) Slovesa zakončená na -κω, -γω, -χω, -σκω, -χνω, -γγω, -γχω, -ττω a některá zakončená na -ζω mají v aoristu koncovku -ξα:

présens	aorist	présens	aorist
ανοίγω	άνοιξα	προσέχω	πρόσεξα
διαλέγω	διάλεξα	τρέχω	έτρεξα
φυλάγω	φύλαξα	διδάσκω	δίδαξα
αλλάζω	άλλαξα	δείχνω	έδειξα
κοιτάζω	κοίταξα	διώχνω	έδιωξα
παίζω	έπαιξα	ρίχνω	έριξα
πλέκω	έπλεξα	φτιάχνω	έφτιαξα
στηρίζω	στήριξα	σφίγγω	έσφιξα
τρομάζω	τρόμαξα	ελέγχω	έλεγα
φωνάζω	φώναξα	κηρύττω	κήρυξα

Jedná se převážně o slovesa, jejichž kmen je zakončen velárou -κ, -γ, -χ, která se ve spojení se -σ změnila v ξ. U sloves na -ζω a -ττω se jedná o tzv. nepravé dentály, které se vyvinuly z původních velár. Srv. αλλάζω 'měním' – αλλαγή 'změna', τρομάζω 'děším' – τρομακτικός 'děsivý', κηρύττω 'hlásám' – κήρυγμα 'zvěst'. Ale φεύγω – έφυγα.

c) Slovesa, jejichž kmen je zakončený na -πω, -βω, -φω, -πτω mají v aoristu koncovku -ψα:

présens	aorist	présens	aorist
λάμπω	έλαμψα	ανάβω	άναψα
λείπω	έλειψα	κλέβω	έκλεψα
βάφω	έβαψα	κόβω	έκοψα
γράφω	έγραψα	κρύβω	έκρυψα
ανακαλύπτω	ανακάλυψα	ράβω	έραψα

Jedná se o slovesa, jejichž kmen je zakončen labiálou -π, -β, -φ, která se ve spojení se -σ změnila v -ψ.

d) Slovesa zakončená na -αύω, -εύω mají v aoristu koncovku -αψα, -εψα:

présens	aorist	présens	aorist
παύω	έπαψα	μαζεύω	μάζεψα
		ξοδεύω	ξόδεψα
δουλεύω	δούλεψα	πιστεύω	πίστεψα
ζηλεύω	ζήλεψα	ταξιδεύω	ταξίδεψα
μαγειρεύω	μαγείρεψα	χορεύω	χόρεψα

-υ- má v těchto případech fonetický význam labiály, která se ve spojení se -σ mění v -ψ-.

Imperativ aoristu (προστακτική αορίστου)

Tvoří se připojením koncovek -ε, -(ε)τε k aoristovému kmeni (θέμα)(v. str. 109c).

Řecké sloveso má kmen přítentní (lze ho určit oddělením koncovky -ω od 1. os. sg. ind. prés. akt.: κλείν-ω, αρχίζ-ω, ανοίγ-ω) a kmen aoristový, který dostaneme oddělením koncovky -α od 1. os. sg. ind. aor. akt. (u dvouslabičných sloves i oddělením augmentu): ε-ντύσ-α, αγόρασ-α, δίδαξ-α, άναψ-α.

Od přítentního kmene se pak tvoří všechny časy a způsoby nedokonavého slovesného vidu, od aoristového kmene časy a způsoby dokonavého slovesného vidu:

άναψε	ανάψτε	rozsviť	rozsviťte
άνοιξε	ανοίξτε	otevři	otevřete
άρχισε	αρχίστε	začni	začněte
γράψε	γράψτε	napiš	napište
δείξε	δείξτε	ukaž	ukažte
δίδαξε	διδάξτε	nauč	naučte
κλείσε	κλείστε	zavři	zavřete
κοίταξε	κοιτάξτε	podívej se	podívejte se
σβήσε	σβήστε	zhasni; smaž	zhasněte; smažte
συνέχισε	συνεχίστε	pokračuj	pokračujte

a) U některých (často různokmenných) sloves se aorist odlišuje zcela od kmene přítentního. Jedná se zpravidla o aoristy asigmatické :

ind. prés. akt.		ind. aor. akt.	imp. aor. akt.	
βλέπω	vidím	είδα	δες	δέστε (δείτε)
βρίσκω	nalézám	βρήκα	βρες	βρέστε (βρείτε)
δίνω	dávám	έδωσα	δώσε	δώστε
έρχομαι	přicházím	ήρθα	έλα	ελάτε
καταλαβαίνω	rozumím	κατάλαβα	κατάλαβε	καταλάβετε
λέ(γ)ω	říkám	είπα	πες	πέστε (πείτε)
μαθαίνω	učím se	έμαθα	μάθε	μάθετε
μένω	bydlím, zůstávám	έμεινα	μείνε	μείνετε
μπαίνω	vcházím	μπήκα	μπες (έμπα)	μπίτε
παίρνω	beru	πήρα	πάρε	πάρτε
στέλνω	posílám	έστειλα	στείλε	στείλτε

b) Imperativ má v novořečtině jen kladný tvar. Záporný imperativ se nahrazuje záporným konjunktivem (viz str. 218–219).

c) V plurálu je zdánlivě narušeno pravidlo o přízvuku sloves, u nichž přízvuk stojí na třetí slabice od konce, je-li poslední slabika tvaru krátká. Imperativ plurálu měl původně koncovku -ετε, synkopou (viz str. 11) byl tvar zkrácen (např. κοιτάξτε – κοιτάξτε), přízvuk však zůstal na původní slabice. Plný tvar zůstal např. v případech: καταλάβετε, μάθετε, μείνετε, περιμένετε, φύγετε.

Ασκήσεις

1. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τα ρήματα που είναι στην παρένθεση στο σωστό τύπο:* (φτάνω, πληρώνω, ξεσκονίζω, λάμπω, γράφω, ανάβω, μπαίνω, πηγαίνω, καταλαβαίνω, δουλεύω, αρχίζω, πλένω, σκουπίζω, μαγειρεύω, κοιτάζω, κάνω)
- Το προηγούμενο Σάββατο στο σουπερμάρκετ της γειτονιάς μου και πολλά ψώνια. ένα μεγάλο λογαριασμό. στο σπίτι και τις δουλειές. τα έπιπλα, τα τζάμια, τα δωμάτια. Στο τέλος το φαγητό της Κυριακής. Το σπίτι από καθαριότητα. Έπειτα τα μαθήματα της Δευτέρας την τηλεόραση και ένα φιλμ. Όταν η μητέρα μου στο διαμέρισμα αμέσως ότι πολύ.
2. *Να σχηματίσετε την προστακτική των ρημάτων και να συμπληρώσετε τα κενά:*
- το τετράδιο. (ανοίγω)
 το χρώμα των μαλλιών σου. (αλλάζω)
 και μια φορά στην ώρα σας. (έρχομαι)
 τα μαθήματά σας και έπειτα τα λέμε. (διαβάζω)
 λίγα κιλά. (χάνω)
 το φαγητό γιατί είμαι κουρασμένη. (ετοιμάζω)
 μας λίγα λεφτά. (δανείζω)
 το παράθυρο γιατί έχει αέρα. (κλείνω)
 με τα έργα και όχι με τα λόγια. (πειθώ)
 εσείς το λογαριασμό και αύριο πληρώνουμε εμείς. (πληρώνω)
 μου λίγο καιρό ακόμα. (δίνω)
 μας και κανένα γράμμα. (στέλνω)
3. *Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ρημάτων που είναι στην παρένθεση:*
- α) (ανοίγω, διαβάζω, παίρνω, γράφω, βλέπω, πηγαίνω, λέω, έρχομαι)
 Παιδιά, το βιβλίο σας στη σελίδα είκοσι. καλά το μάθημα και μου αν το καταλάβατε. Δημήτρη, στον πίνακα την κιμωλία και χωρίς λάθη. Εντάξει. Τώρα ό, τι έγραψες. στη θέση σου.
- β) (παίρνω, στέλνω, βάζω, γράφω, κλείνω)
 Άλενα, σε παρακαλώ το γράμμα που έγραψα για τον παππού και τη γιαγιά. το φάκελο, τη διεύθυνση του παραλήπτη και του αποστολέα, γραμματόσημα και το από το ταχυδρομείο.
4. *Μεταφράστε το κείμενο από τα ελληνικά στα τσεχικά:*
- Είναι 28η Οκτωβρίου, η εθνική μας γιορτή. Οι φίλοι μου και εγώ πηγαίνουμε εκδρομή στην Αίγινα. Η Αίγινα είναι ένα όμορφο νησί κοντά στον Πειραιά.

Ήμασταν εκεί πέρσι το καλοκαίρι και μας άρεσε. Έχει καλούς δρόμους, πολλά δέντρα και ιστορικά μνημεία. Στην παραλία της τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια, τα καφενεία και οι δυσκοθήκες της μαζεύουν τα βράδια νέους και γέρους.

Παίρνουμε τον υπόγειο σιδηρόδρομο από την Αθήνα για το λιμάνι του Πειραιά. Το φεριμπότ φεύγει στις 7.30 ακριβώς. Το εισιτήριο κοστίζει 1200 δρχ. και με επιστροφή 2350 δρχ. Σε μία ώρα είμαστε στην Αίγινα. Εκεί κατεβαίνουν από το καράβι πολλά αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες και πολλός κόσμος. Εμείς αγοράζουμε έναν ταξιδιωτικό οδηγό. Έχουμε περιέργεια για όλα. Διασχίζουμε το νησί από τη μια άκρη στην άλλη. Βλέπουμε αρχαιολογικούς χώρους, βυζαντινές εκκλησίες, νεοκλασικά κτήρια του 19ου αιώνα. Κουβεντιάζουμε με τους κατοίκους. Το βράδυ κανένας δεν κρύβει την πείνα του. Στην παραλία του νησιού διαλέγουμε ένα εστιατόριο με καλό και φτηνό φαγητό. Τρώμε με μεγάλη όρεξη.

Από το πλοίο που μας πηγαίνει στον Πειραιά βλέπουμε τις ακρογιαλιές, τα σπίτια, τους ανθρώπους που ξεμακραίνουν.

5. Přeložte:

Včera jsem skončil úkoly velmi pozdě. Ještě jsme nezapltili telefonní účet. Tento měsíc jsi mnoho pracoval. Vypočítal jsi své příklady (λύνω προβλήματα)? Natrhali jste květiny na zahradě? Vyhnal psa ze zahrady. Zhasl světlo a odešel. Otevřel dveře a rozsvítil. Zaplatil nájemné včas. Kdy poslali balík rodičům?

Řekl mi, že je nemocný. Dozvěděl jsem se, že odešel. Loni jsem bydlel v pátém patře. Včera jsem si vzal tvou knihu. Poslal jsem dopis rodičům před týdnem. Viděl jsem ho včera na poště. Nerozuměl jsem, co jsi řekl. Kde jsi našel ty dopisy? Kdy jsi přišel domů? Vezmi si ty známky a pošli dopisy z hlavní pošty.

Kup mi dvě pohlednice a dopisní papír! Vezmi si klíč a otevři dveře! Zapni televizi a zhasni světlo! Zavřete okna, prší a je vítr. Ukažte mi, prosím, kdy jede vlak do Atén. Půjč mi prosím 950 korun. Uklid' odpoledne pokoj! Podívej se, přichází Petr! Zavolej děti a řekni jim, že přišel otec. Moje sestra ušila pěknou sukni.

6. Přeložte:

Výlet do hor

Je sobota ráno. Jedu s přáteli na výlet do hor. Byli jsme tam už loni a bydleli jsme v pěkném hotelu. Byl to velký, pohodlný, světlý pokoj s novým nábytkem. Měl velký balkón s pohledem na hory, měl ústřední topení, teplou a studenou vodu, pohodlnou postel s dvěma polštáři, prostěradlem a příkrývkou. Vedle postele byla skříňka se zásuvkami, tam jsem dal knihy, noviny a doklady. Do skříňě jsem zavřel šaty. Ráno jsem otevřel okna a díval jsem se na zasněžené hory. V 10 hodin jsme vzali lyže a šli jsme ven, do hotelu jsme se vrátili až večer. V recepci jsme si vzali klíče a šli jsme do svých pokojů. Po večeři jsme četli nebo jsme se dívali na televizi.

7. *Rozhovor:*

- A: Kde je prosím hlavní pošta?
 B: Hlavní pošta je na náměstí, proti divadlu. Je to odsud asi deset minut.
 A: Děkuji.
 B: Prosím. Na shledanou.
 A: Kde je prosím okénko na doporučené dopisy?
 B: Tam vpravo, okénko 10.
 A: Mám doporučený dopis do Prahy. Kolik stojí známky?
 B: Doporučený dopis 300 drachem, obyčejný 120 drachem. Ale napište ještě směrovací číslo.
 A: Zde je 1000 drachem, máte drobné?
 B: Prosím, tady máte peníze zpět.
 A: Kde jsou telefonní seznamy a telefonní budky?
 B: Telefonní seznamy jsou na stolech před halou, telefony jsou na chodbě.
 A: Děkuji vám.

8. *Přeložte:*

Cestujeme letadlem
 Cestování letadlem je nyní pohodlné a příjemné, proto jsem letěl do Atén letadlem. Zpáteční letenku jsem si nekoupil v cestovní kanceláři, ale v kanceláři letecké společnosti. Nejdříve jsem šel ke kontrole zavazadel a pasů. U dveří letadla čekala s úsměvem mladá a hezká letuška v modré uniformě. Vešel jsem dovnitř a našel jsem své místo.
 Přistání bylo hladké. Na letišti jsou všechny služby užitečné pro cizí turisty: turistická policie, pobočka banky pro výměnu cizí valuty, pošta, cestovní kancelář. Tam nám dají informace o hotelích a o výletech různých cestovních kancelářích i prospekty o různých oblastech a ostrovech Řecka.

Λεξιλόγιο

άδειος, -α, -ο prázdný, volný; *přen.* bezobsažný, planý
 αεροδρόμιο, *το* letiště
 αεροπορικώς letecky
 αεροσυνοδός, *ο, η* steward, stewardka (letuška)
 Αίγινα, *η* Aigina
 ακουστικό, *το* sluchátko
 άκρη, *η* okraj; předěl; výběžek
 ακρογιαλιά, *το* břeh, pobřeží, pláž
 ακρογιαλιά, *η* pobřeží

αλλαγή, *η* změna
 αν (εάν) jestliže, zdali, kdyby
 ανάβω zapaluji, rozsvěcuji, zapínám
 ανάθεμα, *το* cirk. klatba
 ανακαλύπτω, -ομαι objevuji, vynalézám; odhaluji
 αναχώρηση, *η* (εις) odchod, odjezd
 ανεβαίνω jdu nahoru, stoupám
 αποβάθρα, *η* nástupiště; výkladiště, přístavní hráz, molo
 αποστολέας, *ο* odesílatel

αρχαιολογικός, -ή, -ό archeologický
 ατμοπλοϊκώς lodí (cestování)
 ατμόπλοιο, *το* loď
 άφιξη, *η* (εις) příchod, příjezd

βαγόني, *το* vagon, vůz
 βάφω, -ομαι barvím, lakuji
 βυζαντινός, -ή, -ό byzantský

γεμίζω, -ομαι plním (se), naplňuji (se)
 γέρος, *ο* stařec, děda
 γκαράζ, *το* garáž
 γραμματοκιβώτιο, *το* poštovní schránka
 γραμματόσημο, *το* známka

δανείζω, -ομαι půjčuji
 δεκάρα, *η* desetník, deset lepta
 δένω, -ομαι vážu
 διαβατήριο, *το* cestovní pas
 διάθεση, *η* (εις) dispozice, nálada
 διαμονή, *η* pobyt, bydlení
 διασχίζω pronikám, prostupuji; přetínám, přetrhávám
 διεύθυνση, *η* (εις) adresa; správa, ředitelství
 δίκλιнос, -η, -ο dvoulůžkový
 διακοθήκη, *η* diskotéka
 διώχνω, -ομαι vyháním, vyhazuji

ειδοποίηση, *η* (εις) oznámení, zpráva
 ελέγγω, -ομαι kontroluji, ověřuji
 ελπίζω mám naději, doufám
 ενοίκιο, *το* nájemné
 εξόφληση, *η* (εις) vyrovnání, splacení dluhu
 επειδή protože, poněvadž
 επιβίβαση, *η* (εις) nastoupení, nasednutí, nástup
 έπιπλο, *το* nábytek
 επιστροφή, *η* návrat
 επιταγή, *η* příkaz, nařízení, ustanovení; poukázka, šek
 εταιρ(ε)ία, *η* sdružení, společnost
 έτσι tak, takto

ζηλεύω žárlím, závidím
 ηλεκτρικό, *το* světlo (elektrické)
 θυμάμαι vzpomínám si, pamatuji si
 ιδρώω, -ομαι zakládám, zřizuji, ustavuji
 ιστορικός, -ή, -ό historický
 καθαρίζω, -ομαι čistím, uklízím
 καθαριότητα, *η* čistota
 καμπίνα, *η* kabina
 καπετάνιος, *ο* kapitán
 καράβι, *το* loď
 κατεβαίνω sestupuji
 κατηγορία, *η* kategorie
 κείμενο, *το* text
 κεντρικός, -ή, -ό ústřední, centrální
 κεντρική θέρμανση, *η* ústřední topení
 κέρμα, *το* mince
 κηρύσσω (κηρύττω) ohlašuji; zvěstuji; kárám
 κλέβω, -ομαι kradu
 κλειδί, *το* klíč
 κοιτώ (άω), -ιέμαι dívám se, prohlížím
 κορυφή, *η* vrchol
 κουβέρτα, *η* deka, přikrývka
 κρέας, *το* maso
 κρύβω, -ομαι skrývám
 λάθος, *το* (πλ. λάθη) chyba, omyl
 λάχανο, *το* zelí
 λήγω končím
 λιμάνι, *το* přístav, přístaviště, kotviště
 λούζω, -ομαι koupám, umývám
 λόφος, *ο* kopec, vrch, pahorek
 λύνω, -ομαι řeším, rozvazuji
 μαγειρεύω, -ομαι vařím
 μαζεύω, -ομαι shromažďuji, sbírám
 μαξιλάρι, *το* polštář
 μόλις sotva, jakmile, právě
 μονόκλιнос, -η, -ο jednolůžkový
 μοτοσικλέτα, *η* motocykl, motorka
 μπαρ, *το* bar
 μπίρα, *η* pivo

νεοκλασικός, -ή, -ό novoklasický, neo-klasický
 ν(ο)ιώθω cítím se; pociťuji, vnímám, sdílím, rozumím
 νόμισμα, το měna; mince
 ντους, το sprcha
 ξεμακραίνω vzdalují se
 ξενοδόχος, ο hoteliér
 ξεσκονίζω uklízím, zbavuji prachu
 ξεχνώ (άω), -ίμαι zapomínám
 ξοδεύω, -ομαι utrácím, vydávám peníze
 ξυπνώ (άω) probouzím (se), budím
 οδηγός, ο průvodce; řidič
 οδικώς po silnici, autem
 ολοένα neustále, ustavičně
 όρεξη, η (εις) chuť
 οριστική, η indikativ
 παίζω, -ομαι hraji (si)
 παραλήπτης, ο příjemce
 παύω, -ομαι přestávám
 πείθω, -ομαι přesvědčuji
 πείνα, η hlad
 πελάτης, ο zákazník
 περιέργεια, η zvědavost
 περιοχή, η oblast, kraj, území; okruh, sféra, pole
 πετσέτα, η ubrousek, utěrka
 πιάνω, -ομαι uchopuji, chytám
 πιλότος, ο pilot
 πίστα, η sjezdovka; taneční parket
 πιστεύω, -ομαι věřím
 πλαγιά, η stráň, svah, úbočí
 πλέκω pletu
 πλήρωμα, το posádka; naplnění
 πολυτέλεια, η přepych, luxus; rozmařilost
 προστακτική, η jaz. imperativ, rozkazo
 -vací způsob
 ράβω, -ομαι šiju

ρέστα, τα zbytek (peněz)
 ρεσεψιόν, η recepcie
 ρίχνω, -ομαι hážu, vrhám
 Ρόδος, η Rhodos
 σβήνω, -ομαι zhasínám, smazávám
 σεντόνι, το prostěradlo
 σιδηροδρομικός, ή, ό železniční
 σιδηροδρομικός δραhou, vlakem
 σκι, το lyže
 σουπερμάρκετ, το obchodní dům, supermarket
 σπρώχνω strkám, tlačím
 σταθμός, ο zastávka, stanice
 στηρίζω, -ομαι podpírám, opírám
 συνάλλαγμα, το valuty, devizy
 συρτάρι, το zásuvka (u stolu)
 συστημένος, -η, -ο doporučený
 σφίγγω, -ομαι svírám
 σωστά správně

ταξιδιώτης, ο cestovatel, cestující
 ταξιδιωτικός, -ή, -ό cestovní, cestovateľský
 ταραγμένος, -η, -ο neklidný, vzrušený
 ταυτότητα, η totožnost; osobní průkaz
 ταχυδρομείο, το pošta
 ταχυδρόμος, ο listonoš
 τελεφερίκ, το lanovka
 τέλος, το konec
 τέρμα, το konečná stanice; gól
 τηλέφωνο, το telefon
 τζάμι, το sklo; okenní tabule
 τόπος, ο místo, krajina
 τουριστικός, -ή, -ό turistický
 τρίκλινος, -η, -ο trojlůžkový
 τσεχικός, -ή, -ό český
 υπόγειο, το podzemí; sklep
 υπόγειος, -α, -ο podzemní
 φάκελος, ο obálka
 φερμπότ, το trajekt, převoz
 φτιάχνω, -ομαι dělám, zhotovuji

φτηνός, -ή, -ό levný
 φυλά(γ)ω, -ομαι střežím, hlídám
 φυλλάδιο, το prospekt
 φωνή, η rod (slovesný), hlas
 χαμένος, -η, -ο ztracený
 χαρτονόμισμα, το bankovka

χιονοδρομικός, ή, -ό lyžařský
 χοιρινός, -ή, -ό vepřový
 χορεύω tančím
 χωριό, το vesnice
 ψιλά, τα drobné

□ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Στο άψε σβήσε.

Αυτό δεν είναι παίξε γέλασε.

Πες το λοιπόν!

Řecký systém oběživa

Το ελληνικό νόμισμα ήταν η δραχμή. Από την 1.1.2002 το εθνικό ελληνικό νόμισμα είναι το ευρώ (= 340,750 δραχμές).

Než bys řekl švec.

Není to žádná maličkost.

Řekni to konečně.

Řecká měnová jednotka byla drachma. Od 1.1.2002 je řecká národní měna euro (= 340,750 drachem).

Mince (κέρματα)

η δραχμή

δύο δραχμές, το δίδραχμο, το δίφραγκο

πέντε δραχμές, το πεντάδραχμο,

το τάλιρο

δέκα δραχμές, το δεκάρικο

είκοσι δραχμές, το εικοσάρικο

πενήντα δραχμές, το πενήντάρικο

εκατό δραχμές, το εκατοστάρικο

Bankovky (χαρτονομίσματα)

πενήντα δραχμές, το πενήντάρικο

εκατό δραχμές, το εκατοστάρικο

διακόσιες δραχμές, το διακοσάρικο

πεντακόσιες δραχμές, το πεντακοσά-

-ρικο

χιλίες δραχμές, το χιλιάρικο

πέντε χιλιάδες δραχμές, το πεντοχι-

λιαρο

Český systém oběživa

Το τσεχικό νόμισμα είναι η τσεχική κορόνα.

Česká měnová jednotka je česká koruna.

Mince (κέρματα)	Bankovky (χαρτονομίσματα)
50 λεπτά	50 κορόνες
1 κορόνα	100 κορόνες
2 κορόνες	200 κορόνες
5 κορόνες	500 κορόνες
10 κορόνες	1000 κορόνες
20 κορόνες	2000 κορόνες
50 κορόνες	5000 κορόνες

Δεν έχω δεκάρα – έχω άδειο πορτοφόλι – είμαι πανί με πανί – είμαι ταπί.

Δε δίνω δεκάρα (τσακιστή).

Έχω ψιλά.

Δίνω ψιλά.

Δίνω ρέστα.

ταξιδεύω στο εσωτερικό

ταξιδεύω στο εξωτερικό

ταξιδεύω οδικώς (με λεωφορείο, με αυτοκίνητο, με ταξί)

σιδηροδρομικώς (με τρένο)

αεροπορικώς (με αεροπλάνο)

ατμοπλοϊκώς (με πλοίο, με καράβι, με βαπόρι, με φεριμπότ)

Τα μέσα συγκοινωνίας

το αστικό λεωφορείο

το υπεραστικό λεωφορείο

Nemám ani vindru.

Nedám za to zlámanou grešli.

Mám drobné.

Dávám drobné.

Vracím zpět.

cestuji (někam) v tuzemsku.

cestuji do zahraničí.

cestuji autobusem, autem, taxíkem

cestuji vlakem

cestuji letecky, letadlem

cestuji lodí, parníkem, trajektem

Dopravní prostředky

městský autobus

meziměstský autobus

τα Κ.Τ.Ε.Λ. (Κοινό Ταμείο Εισπράξεων Λεωφορείων)

jméno nejrozšířenější místní autobusové přepravní společnosti v Řecku (překlad názvu: Všeobecná pokladna příjmů z autobusové dopravy)

το αυτοκίνητο – το αμάξι	auto
το φορτηγό – το καμιόνι – η νταλικά	nákladní auto
το τρένο – ο ηλεκτρικός σιδηρόδρομος	vlak
ταχεία αμαξοστοιχία	rychlík
το μετρό – ο υπόγειος	metro
ο σταθμάρχης	přednosta stanice
το βαγόνι	vagón
ο Ο.Σ.Ε. (Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας)	Řecké dráhy
το πλοίο – το καράβι – το βαπόρι	lod'
το φεριμπότ – το οχηματαγωγό	trajekt
το υπερωκεάνιο	zámořský parník
ο καπετάνιος	kapitán
ο ναύτης	námořník
το πλήρωμα	posádka
το αεροπλάνο	letadlo
το ελικόπτερο	helikoptéra
ο πιλότος, ο κυβερνήτης	pilot
το αεροδρόμιο	letišťe
ο, η αεροσυνοδός	steward, stewardka
η προσγείωση	přistání, přilet
η Ολυμπιακή εταιρεία	<i>jméno řecké letecké společnosti</i>
το ξενοδοχείο	hotel
ο ξενοδόχος	hoteliér
το ξενοδοχείο πολυτελείας	luxusní hotel
το ξενοδοχείο Α, Β, Γ κατηγορίας	hotel kategorie A, B, C
η ρεσεψιόν	recepce
το προσωπικό	personál

το ταχυδρομείο	pošta
το γράμμα απλό, αεροπορικό, συστημένο, εξπρές	dopis obyčejný, letecký, doporučený, expres
ο ταχυδρόμος – ο ταχυδρομικός διανομέας	listonoš, poštovní doručovatel
ο ταχυδρομικός κώδικας (Τ.Κ.)	poštovní směrovací číslo
το τηλεγράφημα	telegram
το τηλεφώνημα	telefonát
ο τηλεφωνικός θάλαμος	telefonní budka
η τηλεκάρτα	telefonní karta
ο τηλεφωνικός κατάλογος	telefonní seznam
το κινητό (τηλέφωνο)	mobil, mobilní telefon
το φαξ, το τηλεμοιότυπο	fax
ο Ο.Τ.Ε. (Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας)	Řecká telekomunikační společnost
η Δ.Ε.Η. (Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού)	Státní energetický podnik
το βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας.	Nobelova cena za literaturu
το βραβείο Νόμπελ ειρήνης.	Nobelova cena míru

Ο ταχυδρόμος

Οδυσσέας Ελύτης

Κάθε πρωί όπου ξυπνώ,
τρέχω στην πόρτα και κοιτώ,
Τρίτη, Κυριακή, Δευτέρα
κι άλλη μια χαμένη μέρα,
πάνε κι έρχονται ολοένα
τα βαπόρια και τα τρένα.

Ταχυδρόμε, ανάθεμά σε,
μόνο εμένα δε θυμάσαι,
πιάνει ο κόσμος περιστέρια
κι εγώ μένω μ' άδεια χέρια.

Δέκατο μάθημα

Επίσκεψη στο γιατρό

Από χθες το πρωί ο Γιάννης δεν ήταν καλά. Είχε πόνους στο κεφάλι και στο λαιμό του και δεν πήρε το πρωινό του. «Μείνε στο κρεβάτι σου», τον συμβούλεψε η μητέρα του. Αυτός όμως δεν την άκουσε και πήγε στο σχολείο. Το μεσημέρι, όταν γύρισε σπίτι, ξάπλωσε και πήρε τον πυρετό του. Το θερμομέτρο έδειξε 39°. «Εμένα κανένας δε με ακούει,» του γκρίνιασε η μητέρα. Ο Γιάννης αποφάσισε και πήγε στο γιατρό.

Στο ιατρείο ήταν πολλοί άνθρωποι. Ζήτησε την κάρτα με τα στοιχεία του από την χαρτοθήκη. Μετά περίμενε υπομονετικά με τους άλλους αρρώστους στην αίθουσα αναμονής. Σε μερικούς η νοσοκόμα έκανε ένεση, σε άλλους πήρε την πίεση. Πολλούς τους έστειλε στο μικροβιολόγο για ανάλυση αίματος, στον ακτινολόγο για ακτίνες, στον καρδιολόγο για καρδιογράφημα, στο χειρουργό για κάταγμα και στον οφθαλμίατρο για γυαλιά.

«Είναι η δική σας σειρά τώρα», του είπε η νοσοκόμα μετά από μισή ώρα.

«Σ' εμένα το λέτε;» ρώτησε ο Γιάννης.

«Ναι, σε σας. Περάστε στο γιατρό για εξέταση.»

Διάλογος

A – Καλησπέρα σας, γιατρέ.

B – Καλησπέρα, παιδιά μου. Μα πες μου. Εσένα από κάπου σε ξέρω. Μα βέβαια. Δεν είσαι ο συμμαθητής του γιου μου από το γυμνάσιο;

A – Μάλιστα, πηγαίνω με το γιο σας στην ίδια τάξη.

B – Γιάννη, σε βλέπω λίγο χλωμό.

A – Νιώθω άσχημα. Έχω πόνους σε ολόκληρο το σώμα, κρυώνω, βήχω, έχω 39° πυρετό.

B – Έχεις ανάγκη από λίγη ξεκούραση. Δεν προσέχεις. Ο οργανισμός σου είναι αδύνατος και έτσι σε χτύπησε η επιδημία γρίπης. Βγάλε το πουκάμισό σου, βήξε ...

A – Γκουχ, γκουχ...

B – Ασφαλώς έχεις βρογχικά, ο σφυγμός σου είναι γρήγορος. Τώρα άκουσέ με προσεκτικά. Πες μου, είσαι ασφαλισμένος;

A – Ναι, στο Ι. Κ. Α.

B – Θαυμαστά. Πήγαινε στο φαρμακείο και με τη συνταγή που σου έγραψα αγόρασε σταγόνες για το συνάχι, χάπια για το βήχα, ασπιρίνες και βιταμίνες. Μείνε στο κρεβάτι μία εβδομάδα. Θα πίνεις πολλά υγρά και θα τρως καλά. Μετά πέρασε από εμένα για νέα εξέταση. Ξέρεις ότι εμείς οι για-τροί είμαστε ανήσυχoi για τους αρρώστους μας.

A – Χαίρετε, γιατρέ, και σας ευχαριστώ πολύ. Τους χαιρετισμούς μου και στο γιο σας.

B – Ευχαριστώ και γίνε γρήγορα καλά.

Γραμματική

Skloňování osobních zájmen (κλίση των προσωπικών αντωνυμιών)

Řečtina má dva tvary osobních zájmen – silné a slabé tvary (δυνατοί τύποι, αδύνατοι τύποι).

Sklonění silných tvarů:

singulár	1. os.	2. os.	3. os. m.	3. os. f.	3. os. n.
N.	εγώ	εσύ	αυτός	αυτή	αυτό
G.	εμένα	εσένα	αυτού	αυτής	αυτού
A.	εμένα	εσένα	αυτόν	αυτή(ν)	αυτό
plurál					
N.	εμείς	εσείς	αυτοί	αυτές	αυτά
G.	εμάς	εσάς	αυτών	αυτών	αυτών
A.	εμάς	εσάς	αυτούς	αυτές	αυτά

Sklonění slabých tvarů:

singulár	1. os.	2. os.	3. os. m.	3. os. f.	3. os. n.
N.	–	–	τος	τη	το
G.	μου	σου	του	της	του
A.	με	σε	τον	τη(ν)	το
plurál					
N.	–	–	τοι	τες	τα
G.	μας	σας	τους	τους	τους
A.	μας	σας	τους	τις / τες	τα

Použití silných a slabých tvarů osobních zájmen

1) **Silné tvary** se používají podobně jako v češtině ve spojení se slovesem jen

a) pokud je na ně kladen **důraz**:

Εγώ δεν έχω τώρα καιρό, εσύ πάντα έχεις καιρό.
Εμένα με βλέπει συχνά, εσένα δε σε βλέπει τόσο συχνά.
Εσάς θέλουν, όχι εμάς.

Pozor na idiomatická spojení:

Εμείς οι Έλληνες.

My Řekové.

Εγώ ο κακομοίρης!

Já nešťastník!

b) stojí-li zájmeno samostatně bez slovesa:

Ποιον θέλεις; Εσένα.

c) po jednoduchých předložkách:

Πγαίνει στο θέατρο με εμένα.
Τι θέλεις από εμένα;
Το λέει σ' εμένα.

2) **Slabé tvary** se používají:

a) ve spojení se slovesem, není-li na zájmeno kladen důraz:

Σε βλέπω.
Μας κοιτάζουν.
Το διαβάζω.

Pokud je sloveso v indikativu, konjunktivu nebo kondicionálu, stojí zájmeno před slovesem, je-li v imperativu, stojí za slovesem: Φώναξέ τον!

b) za příslovcem, které má funkci předložky:

πλάι μου	vedle mne
μπροστά μου	přede mnou
πίσω μου	za mnou
πάνω του	na něm
κοντά μου	blízko mne
έξω του	venku (z něho, z toho)
μαζί μας	s námi apod.

c) ve spojení s pozdravy, zvoláním:

Καλημέρα σας!
Συμφορά μου!

Dobrý den!
Běda mi!

d) Nominativ slabého zájmena 3. os. se používá zejména ve spojení se zvolací částicí *να*:

Να τος!

Tady je!

- e) Akuzativ plurálu feminina ve slabém tvaru *τες* se používá, stojí-li za slovesem:
Χαιρέτα *τες*! Pozdravuj je!
ale
Τις χαιρετώ. Zdravím je.
- f) Vokativ má pouze 2. osoba:
Εσύ εκεί πέρα, τι θέλεις; Ty tam, co chceš?
Εσύ, έλα σ' εμένα! Ty, pojď ke mně!
Εσείς, ελάτε σ'εμένα!

Řečtina používá přivlastňovacích zájmen v podobě 2. pádu slabého tvaru osobního zájmena i v případech, kdy čeština přivlastňovací zájmeno nepotřebuje:

Ματκα není doma.	Η μητέρα μου δεν είναι σπίτι.
Οτεc je v práci.	Ο πατέρας μου είναι στη δουλειά του.

Při překladu z řečtiny do češtiny k těmto přivlastňovacím zájmenům nepřihlížíme.

Ορακονάνι a předsazení osobního zájmena (επαναληπτική και προληπτική αντωνυμία)

Mezi jevy, které spojují novořečtinu s některými jinými balkánskými jazyky patří zdůraznění substantivního předmětu předsazením nebo opakováním osobního zájmena vztahujícího se k tomuto předmětu:

a) Τον είδα τον Πέτρο.
Να την η δασκάλα!
Με είδες εμένα;
Το διάβασες αυτό το βιβλίο;
Αυτά τα παιδιά τα ξέρω όλα.	Petra jsem viděl.
Učitelka je zde.
Mě jsi viděl?
Tuto knihu jsi četl?
Tyto děti znám všechny.
b) Τον Πέτρο δεν τον είδα.
Το Γιώργο δεν τον ξέρω.
Εσένα δε σε θέλω εδώ.	Petra jsem neviděl.
Jiřího neznám.
Tebe tady nechci.

Idiomatická spojení:

Τι τον έχεις τον Πέτρο;	Β jakém vztahu jsi k Petrovi?
Τον έχω δεύτερο εξάδελφο.	Je mým vzdáleným bratrancem.

Σilná přivlastňovací zájmena (κτητικές αντωνυμίες – δυνατοί τύποι)

Vedle nám již známých přivlastňovacích zájmen, odpovídajících genitivu slabých tvarů osobních zájmen stojících za substantivem (το βιβλίο μου – viz str. 34), má novořečtina i silné tvary přivlastňovacího zájmena. Tvoří se pomocí adjektiva *δικός* (vlastní) + genitiv slabého tvaru osobních zájmen:

ο δικός μου, σου, του, της, του αδελφός	οι δικοί μου, σου, του, της, του αδελφοί
του δικού μου, ... αδελφού	των δικών μου, ... αδελφών
το δικό μου, ... αδελφό	τους δικούς μου, ... αδελφούς
η δική μου, σου, του, της, του αδελφή	οι δικές μου, σου, του, της, του αδελφές
της δικής μου, ... αδελφής	των δικών μου, ... αδελφών
τη δική μου, ... αδελφή	τις δικές μου, ... αδελφές
το δικό μου, σου, του, της, του παιδί	τα δικά μου, σου, του, της, του παιδιά
του δικού μου, ... παιδιού	των δικών μου, ... παιδιών
το δικό μου, ... παιδί	τα δικά μου, ... παιδιά
ο δικός μας, σας, τους κήπος	οι δικοί μας, σας, τους κήποι
του δικού μας, ... κήπου	των δικών μας, ... κήπων
το δικό μας, ... κήπο	τους δικούς μας, ... κήπους
η δική μας, σας, τους νίκη	οι δικές μας, σας, τους νίκες
της δικής μας, ... νίκης	των δικών μας, ... νικών
τη δική μας, ... νίκη	τις δικές μας, ... νίκες
το δικό μας, σας, τους βιβλίο	τα δικά μας, σας, τους βιβλία
του δικού μας, ... βιβλίου	των δικών μας, ... βιβλίων
το δικό μας, ... βιβλίο	τα δικά μας, ... βιβλία

Uvedené tvary se používají

- při zdůraznění vlastnického vztahu:
Αυτό το βιβλίο είναι δικό μου!
- při protikladu:
Το δικό μου αυτοκίνητο είναι άσπρο, το δικό σου είναι μπλε.
- v doplňkovém postavení:
Ποιανού είναι αυτό το μολύβι; Είναι δικό μου.
- i v jiných případech, kdy přivlastňovací zájmeno nedoprovází podstatné jméno:
Αυτό δεν είναι το βιβλίο μου. Δώσε μου το δικό μου! Toto není moje kniha. Dej mi tu mou!

- 1) Silné přivlastňovací zájmeno může stát před podstatným jménem: το δικό μου γραφείο nebo za podstatným jménem: το γραφείο το δικό μου.
- 2) Nominativ ženského rodu δική má též tvar δικιά.
- 3) οι δικοί μου, σου, μας, σας – ‘naši, vaši’
- 4) Do češtiny překládáme i tyto silné tvary většinou rouhým přivlastňovacím zájmenem:
Πού είναι το βιβλίο μου; – Πού είναι το δικό μου το βιβλίο;
Kde je moje kniha?

Τάzací zájmeno s významem ‘koho? či?’ (ερωτηματική αντωνυμία)

Ποιανού, ποιανής, ποιανού είναι; Ποιανών είναι; *Čí je?*
Τίνος (pro všechny rody a čísla) είναι; *Čí je?*

Είναι αυτό το βιβλίο του Γιώργου ή *Patří tato kniha Jiřímu nebo čí je?*
ποιανού είναι;
Είναι αυτό το βιβλίο της Ελένης ή ποιανής *Patří tato kniha Heleně nebo čí je?*
είναι;
Είναι αυτό το βιβλίο των παιδιών σας ή *Patří tato kniha vašim dětem nebo čí je?*
ποιανών είναι;

Novověština rozlišuje u tázacího zájmena rod i číslo osoby nebo věci, na niž se ptáme (srv. pro nom. ποιος, ποια, ποιο str. 64).

Ασκήσεις

1. *Na doplňte ta kéná me tis katállhles antwnumies:*

..... είμαστε από την Αγγλία.
..... από πού είστε;
..... περιμένουν στη στάση του λεωφορείου.
..... δεν πηγαίνεις ποτέ στο γιατρό;
..... είναι νοσοκόμα και δουλεύει στο I.K.A.
..... είναι παιδίατρος στο νοσοκομείο της γειτονιάς.
Πώς σας λένε; λένε Γιώργο.
Πώς λένε τη μητέρα σου; λένε Μαρία.
Περιμένετε τον καθηγητή σας; Όχι, δεν περιμένουμε γιατί είναι στον οδοντογιατρό.
Ξέρεις αυτούς τους κυρίους εκεί; Ναι, ξέρω.
Είδες τις εφημερίδες; Ναι, είδα.

Τι τον έχεις το Δημήτρη; έχω αδελφό.
Αγόρασες του πατέρα σου εισιτήρια για το θέατρο; Ναι, αγόρασα εισιτήρια για το θέατρο.
Ποιον θέλετε, παρακαλώ; θέλω, όχι εσένα.
Βλέπεις το καράβι στο λιμάνι; Ναι, βλέπω.
..... είναι αυτό το βιβλίο;
Ξέρεις κυρίας είναι η τσάντα;
..... παιδιά πηγαίνουν αύριο εκδρομή;
..... το ρολόι πάει ακριβώς;
..... ανθρώπων είναι το σπίτι;
..... είναι αυτό το βιβλίο;

2. *Na συμπληρώσετε τις λέξεις που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα με την κατάλληλη αντωνυμία:*

Η νοσοκόμα φωνάζει **τον άρρωστο**.
Στέλνω **τα δέματα** από το ταχυδρομείο.
Περιμένω **την παρέα μου** το βράδυ.
Διαβάζω **τις καθημερινές εφημερίδες**.
Ψωνίζουμε **τους δίσκους** με δικά μας λεπτά.
Βάζουμε **το αυτοκίνητο** στο γκαράζ.
Βλέπω **το φίλο μου** στο δρόμο.

3. *Na βρείτε τη σωστή ερμηνεία των προτάσεων:*

Όταν βήχουμε έχουμε
α) την καρδιά μας
β) το στομάχι μας
γ) βρογχικά.

Ο γιατρός που εξετάζει τα μάτια είναι
α) καρδιολόγος
β) οφθαλμίατρος
γ) χειρουργός.

Στο φαρμακείο αγοράζουμε
α) φάρμακα
β) ψωμί
γ) παιχνίδια.

Για αναλύσεις πηγαίνουμε
α) στον οδοντογιατρό (οδοντίατρο)
β) στον ωτορινολαρυγγολόγο
γ) στον μικροβιολόγο.

Η νοσοκόμα δουλεύει
α) στο σουπερμάρκετ
β) στο μουσείο
γ) στο νοσοκομείο.

Ο χειρουργός
α) κάνει εγχείρηση
β) κάνει φιλμ
γ) κάνει αναλύσεις.

4. Na μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:

Η γραβάτα είναι δική μου.

Ο σφυγμός μου είναι κανονικός. Ο δικός σου είναι γρήγορος.

Οι δικοί μας λείπουν κάθε βράδυ από το σπίτι.

Ο γιατρός σας είναι πολύ καλός. Όχι όμως ο δικός μου.

Το παιδί μου σπουδάζει στη Φιλοσοφική Σχολή. Σε ποια Σχολή σπουδάζει το δικό σας;

Βλέπουν τα σφάλματα των άλλων. Ποτέ τα δικά τους.

Το χρώμα του δικού σου καπέλου είναι ανοιχτό. Του δικού μου είναι σκούρο.

Παρακαλώ, ανοίξτε μας το παράθυρο. Κάνει ζέστη.

Μου ανάβετε το φως του χολ;

Ταξί, πήγαινε μας στην Ακρόπολη.

Δέστε τους πώς τρώνε με όρεξη!

Χαιρέτα τες. Εγώ τις χαιρετώ πάντα.

5. Přeložte:

Volá mne, ne tebe. Se mnou chodí často do kina. Tuto knihu má ode mne. Od tebe nechci nic. Jemu věřím, jí nevěřím. Čekala jsem na přítelkyně dvě hodiny, ale ony nepřišly. Evu vidíš často? Ne, nevidím ji často. A Martu vidíš často? Ano, ji vidím pravidelně. My jdeme do divadla, jdete s námi? My Češi pijeme pivo, vy Řekové pijete uzo a víno. Dobrý den, děti, jak se vám daří? Bydlí blízko mne. Byl v řadě před tebou. Šel s námi do knihovny.

Píšeš svým sestřám? Pozdravuj je ode mne! Podívej se na ně, vždy odpoledne studují. Tady je Petr! On má jízdenky na vlak! Já nešťastník, zapomněl jsem je doma na stole! Máš můj sešit? Ne, má ho můj bratr. Táhle je moje matka! Vidíš ji? Ji nevidím, ale vidím tvou sestru. Znáš našeho profesora? Ne, toho ještě neznám. Bratr je ve škole, otec je v kanceláři.

Moje sestra chodí vždy včas do školy. Náš profesor je Čech, váš je Američan. Naše auto je nové, jejich je už staré. Kde je moje kniha? Vidím jen tvou. Náš byt je ve vile, váš je v činžovním domě. Píší dopis své sestře. Byt mých sester je v pátém patře, v kterém patře je byt tvých sester? Naši jeli letos na prázdniny k moři, kam jeli vaši? To není mé pero, dej mi moje!

Čí je tato vila? Komu patří tato zahrada? Čí je toto dítě? Čí jsou tyto kabelky? Čí je tato fotografie? Čí jsou tyto fotografie? Čí jsou tyto peněženky? Na stole je pět knih, čí jsou? Čí je tento kufr, je můj nebo váš? Čí je tato vstupenka, je vaše?

6. Tvořte věty:

a) se silnými tvary osobních zájmen

b) se slabými tvary osobních zájmen.

7. Přeložte:

Zdraví a nemoce

Když byl můj bratr malý, byl často nemocný. Tvůj byl vždy zdravý? Ne, malé děti bývají často nemocné, jsou nastydlé, mají horečku a potí se. Nemají chuť k jídlu, bolí je hlava a krk. V zimě mají i dospělí často kašel a rýmu. Jedno české přísloví říká: „Kam nechodí slunce, tam chodí lékař.“ Máte i v Řecku toto přísloví? Ano, jen trochu jinak: „Byt, který nevidí slunce, vidí lékař.“ Smysl je však stejný. Lékař napsal recept, šli jsme do lékárny a přinesli jsme léky. Za týden šly děti opět do školy.

U lékaře

A: Dobrý den, pane doktore.

B: Co vám chybí?

A: Mám bolesti hlavy, točí se mi hlava a mám horečku.

B: Kolik?

A: 38°.

B: To není nic vážného. Otevřete ústa, ukažte jazyk. Máte kašel?

A: Ano, mám silný kašel.

B: Dostal jste chřipku. Zde je recept. Kupte si v lékárně prášky a brzy budete v pořádku.

A: Děkuji, pane doktore. Na shledanou.

B: Přeji vám brzké uzdravení.

Λεξιλόγιο

αδιάθετος, -η, -ο nemocný; indisponovaný; neužívaný

αίθουσα, η sál, místnost, posluchárna

αίθουσα αναμονής čekárna

αισθάνομαι cítím

ακτίνα, η paprsek, přen. rentgenový snímek

ακτινολόγος, ο rentgenolog

ανάλυση, η (εις) rozbor, analýza

αναμονή, η čekání

αναρρώνω zotavuji se, uzdravuji se

ανήσυχος, -η, -ο neklidný

απαραίτητος, -η, -ο nezbytný, neodbytný, nutný

αποφασίζω, -ομαι rozhoduji se, usnám se

ασπιρίνη, η aspirin

ασφάλεια, η bezpečnost, pojištění, jistota

ασφάλιση, η (εις) zabezpečení; pojištění

ασφαλισμένος, -η, -ο pojištěný, pojištěnec

βήχας, ο kašel

βήχω kašlu, mám kašel

βιταμίνη, η vitamín

βρογχικά, τα průdušky

γεωργικός, -ή, -ό zemědělský; rolnický

γκρινιάζω reptám, naříkám, stěžuji si

γρίπη, η chřipka
 γυαλιά, τα brýle
 γυαλί, το sklo

δικός μου, -ή (-ιά), -ό můj (vlastní), můj (osobní)
 δοκιμάζω, -ομαι posuzuji něco, zkouším něco; snažím se o něco

εγχείρηση, η (εις) operace
 ένεση, η (εις) injekce
 εξετάζω, -ομαι zkouším; vyšetřuji
 επιδημία, η epidemie
 Ερυθρός Σταυρός, ο Červený kříž
 έσχατος, -η, -ο nejvzdálenější

ζητώ (άω), -ιέμαι hledám; žádám

ιατρείο, το lékařská ordinace
 ίδρυμα, το ústav, instituce; nadace

κακομοίρης, ο nešťastník
 καί(γ)ω, -(γ)ομαι hořím; pálím
 κανονικός, -ή, -ό pravidelný, obvyklý
 καρδιογράφημα, το kardiogram
 καρδιολόγος, ο kardiolog
 κάταγμα, το zlomenina
 κοινωνικός, -ή, -ό společenský, sociální
 κρυώνω jsem nachlazený; je mi zima

μερικός, -ή, -ό částečný
 μερικοί, -ές, -ά někteří
 μικροβιολόγος, ο mikrobiolog
 μπλε modrý

νοσοκόμα, η ošetřovatelka, zdravotní sestra

νοσοκομείο, το nemocnice

ξαπλώνω ležím, rozprostírám se

οδοντίατρος (οδοντογιατρός), ο, η zubní lékař

οργανισμός, ο organismus, organizace

ούζο, το uzo (lihovina)

οφθαλμίατρος, ο οční lékař

παθολόγος, ο internista
 παιδίατρος, ο dětský lékař
 παιχνίδι, το hra, hračka
 περαστικά dočasně; přání brzkého uzdravení při nemoci
 πίεση, η (εις) tlak
 πόνος, ο bolest; námaha, úsilí
 πρεσβυωπία, η dalekozrakost
 προσεκτικά pozorně
 πρωινό, το snídaně
 πυρετός, ο horečka

σπουδαίος, -α, -ο důležitý, závažný; pozoruhodný

σταγόνα, η kapka
 στομάχι, το žaludek
 στοιχείο, το prvek, složka; údaj
 συμβουλευώ, -ομαι radím
 συνάχι, το rýma
 σφάλμα, το omyl, chyba
 σφυγμός, ο tep

υγρό, το tekutina, kapalina
 υπομονετικά trpělivě

φαρμακείο, το lékárna
 φαρμακοποιός, ο, η lékárník, farmaceut

χαιρετισμός, ο pozdrav
 χάπι, το pilulka
 χαρτοθήκη, η kartotéka
 χειρουργός, ο chirurg
 χολή, η žluč; žlučník

ψωνίζω nakupuji

ωτορινολαρυγγολόγος, ο (ΩΡΛ) ušní, nosní a krční lékař

□ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

παίρνω την πίεση – μετρώ την πίεση	měřím tlak
παίρνω τον πυρετό μου – μετρώ τον πυρετό μου – βάζω θερμομέτρο	měřím teplotu
κάνω ιατρική εξέταση – περνώ ιατρική εξέταση – πηγαίνω για ιατρική εξέταση	jdu na vyšetření
κάνω εγχείρηση – εγχειρίζομαι – κάνω ένεση	jsem operován, dostávám injekci
νιώθω άσχημα – είμαι άσχημα	není mi dobře
αρπάζω συνάχι – έχω συνάχι	mám rýmu
με πειράζει το στομάχι μου – έχω πόνους στο στομάχι – έχω το στομάχι μου	mám žaludeční potíže
με πειράζουν τα παπούτσια – τα παπούτσια είναι στενά	tlačí mě boty
γίνε καλά – περαστικά – να αναρρώσεις γρήγορα	Uzdrav se brzy!
Είμαι ασφαλισμένος στο Ι.Κ.Α. (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων)	Jsem pojištěný u Všeobecné pojišťovny.
Είμαι ασφαλισμένος στον Ο.Γ.Α. (Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων)	Jsem pojištěný u Zemědělské pojišťovny.

Πρísloví – Παροιμίες

Σπίτι που δεν βλέπει ο ήλιος, το βλέπει ο γιατρός.	Kam nechodí slunce, tam chodí lékař.
--	--------------------------------------

Ενδέκατο μάθημα

Διακοπές στην Ελλάδα

Κάθε μήνα βάζω στην άκρη λίγα χρήματα γιατί κάνω σχέδια να πάω το καλοκαίρι στην Ελλάδα. Η χώρα αυτή είναι σε όλους γνωστή σαν πατρίδα του Πλάτωνα, του Περικλή και του Σοφοκλή, αλλά και του Σεφέρη, Ελύτη και της Μαρίας Κάλλας.

Παρόλο που είναι μικρή σε έκταση έχει πολλά νησιά με καθαρές θάλασσες και όμορφες ακρογιαλιές. Εκτός από την Αθήνα με την Ακρόπολη και τη Θεσσαλονίκη με τις βυζαντινές εκκλησίες, μεγάλα πολιτιστικά κέντρα, υπάρχουν και πολλοί άλλοι ενδιαφέροντες τόποι και μουσεία.

Η Κρήτη συνδυάζει την αρχαία ιστορία, τέχνη και πολιτισμό με τη σύγχρονη ζωή της. Η Σαντορίνη, αρχαία Θήρα, έχει κάτασπρα σπίτια και συμπαθητικά γαϊδουράκια που ανεβάζουν τους τουρίστες από το λιμάνι στη χώρα.

Εάν σας αρέσουν τα μπάνια στη θάλασσα, τα φρέσκα ψάρια, τα φρούτα και τα λαχανικά, εάν σας αρέσουν τα ταξίδια με καΐκι, τα ελληνικά τραγούδια, το ελληνικό κρασί, πηγαίετε στην καταπράσινη Θάσο ή τη Λέσβο.

Παντού πουλάνε φτηνά δώρα που κάνουν χαρά σε όλους. Η Ελλάδα σας προσφέρει τον ήλιο της με το χαμόγελο των ανθρώπων της, βουνίσια και θαλασσινά.

Διάλογος «Στην ταβέρνα»

- Γιάννης: Ποπό, κόσμος! Παρακαλώ, υπάρχει κανένα τραπέζι ελεύθερο;
 Γκαρσόν: Πόσα άτομα είστε;
 Γιάννης: Οκτώ.
 Γκαρσόν: Ναι, βλέπω δύο τραπέζια εκεί στη γωνία. Τι θέλετε για φαγητό;
 Γιάννης: Εγώ, παιδιά, λέω όπως πάντα. Ένα κιλό ρετσίνα, χωριάτικη σαλάτα, τυρί φέτα, γύρο, ντολμαδάκια, και άλλα μεζεδάκια.
 Γκαρσόν: Σε λίγο θα τα έχετε όλα.

Συνταγή

Το τζατζίκι είναι μία ελληνική σπεσιαλιτέ.

- Υλικά: 2 δόντια σκόρδο
 1/2 κιλό γιαούρτι
 1 αγγούρι
 2 κουταλιές της σούπας λάδι
 αλάτι, πιπέρι

Εκτέλεση: Κόψτε το σκόρδο και το αγγούρι σε πολύ μικρά κομμάτια. Βάλτε το λάδι μαζί με το σκόρδο και το αγγούρι σε μια σαλατιέρα και έπειτα ρίξτε σιγά-σιγά το γιαούρτι. Προσθέστε το αλάτι και το πιπέρι. Το τζατζίκι είναι έτοιμο.

Γραμματική

Vyjadřování českého 3. pádu v novořečtině

Novořecká morfologie nemá zvláštní tvar pro dativ (δοτική). Tento tvar začal zanikat již koncem starověku. Starý dativ se v novořečtině zachoval jen v některých ustnulých rčech, např.: εν τάξει (εντάξει) 'v pořádku, O. K.', δόξα τω Θεώ 'chvála Bohu', εν ονόματι 'jménem'.

Dativ nahrazuje novořecká genitivem (vždy, pokud je v češtině dativ vyjádřen osobním zájmenem, na němž není důraz) nebo předložkovou vazbou (viz str. 44 – 45) **σε + akuzativ**.

Ve vazbě 'dát někomu něco' vyjadřuje akuzativ přímý předmět (άμεσο αντικείμενο) a dativ nepřímý předmět (έμμεσο αντικείμενο).

Dativ je (zpravidla osobním) předmětem u sloves vyžadujících přímý a nepřímý předmět, např.: αγοράζω 'koupit' (někomu něco); αφήνω 'nechat'; γράφω 'psát'; δανειζώ 'půjčit'; δίνω 'dávat'; δωρίζω 'darovat'; εύχομαι 'přát'; λέω 'říkat'; παίρνω 'brát'; πουλώ 'prodávat'; προσφέρω 'nabízet'; στέλνω 'posílat'; τηλεφωνώ 'telefonovat'; φέρνω 'nést'; φτιάχνω 'udělat, vyrobit'; χαρίζω 'darovat'; χρωστώ 'dlužit'.

Některá slovesa mají nepřímý předmět v akuzativu.

a) stejná vazba (rekce, valence) jako v češtině:

Τον μαθαίνω ελληνικά.

Učím ho řečtinu.

b) pozor na vazby, v nichž se česká a řecká slovesná rekce liší; český dativ je vyjádřen akuzativem. Jedná se zpravidla o slovesa vyjadřující dobré nebo naopak špatné jednání:

ευχαριστώ τον αδελφό	děkuji bratrovi
βοηθώ το παιδί	pomáhám dítěti
σε απειλώ	vyhrožuji ti
βλάπτω τους ανθρώπους	škodím lidem
συγχαίρω τον πατέρα	blahopřeji otci

Νεπřímý předmět vyjádřený osobním zájmenem

Zájmeno ve slabém tvaru má postavení proklitika, stojí před slovesem:

Μου αγοράζει ένα βιβλίο.

Kupuje mi knihu.

Σου αγοράζει ένα βιβλίο.

Kupuje ti knihu.

Του, της, του αγοράζει ένα βιβλίο.

Kupuje jemu, jí knihu.

Μας αγοράζει ένα βιβλίο.

Kupuje nám knihu.

Σας αγοράζει ένα βιβλίο.

Kupuje vám knihu.

Τους αγοράζει ένα βιβλίο.

Kupuje jim knihu.

Ve spojení s imperativem stojí nepřímý předmět za slovesem:

Στείλε μου το. Πες μου το.

Slovosled věty se slovesem v budoucím čase s nepřímým předmětem vyjádřený slabým tvarem osobního zájmena a s přímým předmětem vyjádřeným substantivem nebo silným tvarem osobního zájmena:

(Δε) θα + nepřímý předmět + sloveso + přímý předmět
(gen. slabého tvaru os. zájmena)

Θα μου αγοράζει ένα βιβλίο το μήνα.	Bude mi kupovat jednu knihu měsíčně.
Δε θα μου αγοράζει ένα βιβλίο το μήνα, γιατί τα βιβλία είναι ακριβά.	Nebude mi kupovat jednu knihu měsíčně, protože knihy jsou drahé.

(Δε) + nepřímý předmět + přímý předmět + sloveso

Έδωσες του Γιάννη το βιβλίο;	Dal jsi Janovi knihu?
Ακόμη δεν του το έδωσα.	Ještě jsem mu ji nedal.
Του το έδωσα χθες.	Dal jsem mu ji včera.

➤ Nepřímý předmět vyjádřený předložkovou vazbou σε + akuzativ silného osobního zájmena

Při spojení předložky σε se zájmeným tvarem začínajícím samohláskou dochází k elizi ε v předložce σε (viz str. 44 – 45):

σ' εμένα	σ' εμάς
σ' εσένα	σ' εσάς
σ' αυτόν, -ήν, -ό	σ' αυτούς, -ές, -ά

Ο πατέρας αγοράζει το βιβλίο σ' εμένα.
(s důrazem)

Ο πατέρας αγοράζει το βιβλίο σ' εσένα.

Ο πατέρας αγοράζει το βιβλίο σ' αυτόν, σ' αυτήν, σ' αυτό.

Ο πατέρας αγοράζει το βιβλίο σ' εμάς.

Ο πατέρας αγοράζει το βιβλίο σ' εσάς.

Ο πατέρας αγοράζει το βιβλίο σ' αυτούς, σ' αυτές, σ' αυτά.

Otec kupuje knihu **mně**.

Otec kupuje knihu **tobě**.

Otec kupuje knihu **jemu, jí**.

Otec kupuje knihu **nám**.

Otec kupuje knihu **vám**.

Otec kupuje knihu **jim**.

Také ve vazbách nahrazujících český dativ se při zdůraznění používá opakované nebo předsazené osobní zájmeno (επαναληπτική και προληπτική αντωνυμία, viz str. 122):

Εσένα, σου αγοράζω αυτό το βιβλίο.	Tobě kupuji tuto knihu.
Μου τηλεφωνάει εμένα κάθε μέρα.	Mně telefonuje každý den.

Poněvadž slabé tvary osobních zájmen mají stejný tvar ve funkci přivlastňovacího zájmena i ve funkci dativu, je třeba v některých případech tuto funkci v pravopise rozlišit, aby nedocházelo k nedorozumění. K tomuto rozlišení slouží v některých případech přízvuk na zájmenu vyjadřujícím dativ:

Ο πατέρας μου αγοράζει βιβλία.	Μůj otec kupuje knihy.
Ο πατέρας μου αγοράζει βιβλία.	Otec mi kupuje knihy.
Ο πατέρας μου αγοράζει βιβλία.	Μůj otec mi kupuje knihy.
Οι δάσκαλοί μας γράφουν βιβλία.	Naši učitelé píší knihy.
Οι δάσκαλοι μάς γράφουν συστατικά γράμματα.	Učitelé nám píší doporučující dopisy.
Οι δάσκαλοί μας γράφουν συστατικά γράμματα.	Naši učitelé nám píší doporučující dopisy.
Ο πατέρας μας είπε.	Νáš otec řekl.
Ο πατέρας μάς είπε.	Otec nám řekl.

Πředchází-li před zájmenem proparoxytonon, tj. slovo s přízvukem na třetí slabice od konce, strhává toto slovo na sebe přízvuk zájmena, které je v postavení příklonky (enklitika).

Αγόρασέ μου το.	Kup mi to.
-----------------	------------

➤ Nepřímý předmět vyjádřený podstatným jménem

Také v tomto případě je český dativ vyjádřen genitivem nebo předložkovou vazbou σε + člen + akuzativ podstatného jména. Při spojení σε + člen dochází k elizi v předložce σε a ke spojení s členem v jeden výraz: στο(v), στη(v), στο, στους, στις, στα (viz str. 44 – 45).

Δίνω το βιβλίο του Γιώργου.	Δávám knihu Jiřímu.
Δίνω το βιβλίο στο Γιώργο.	
Δίνω το βιβλίο σ' αυτόν.	Δávám knihu jemu.
Στέλνω το γράμμα της Μαρίας.	Posílám dopis Marii.
Της στέλνω το γράμμα.	Posílám jí dopis.
Στέλνω το γράμμα σ' αυτήν.	Posílám dopis jí.
Στείλε το γράμμα της Μαρίας!	Pošli dopis Marii!
Στείλε της το!	Pošli jí to / (ho, tj. dopis).

➤ Vazba μου αρέσει, μου πάει

Česká vazba 'líbí se mi', 'slyší mi' se v novořečtině vyjadřuje slabým tvarem osobního zájmena + příslušným slovesem:

(δε) μου αρέσει (αρέσουν)	(δε) μας αρέσει (αρέσουν)
(δε) σου αρέσει (αρέσουν)	(δε) σας αρέσει (αρέσουν)
(δεν) του, της, του αρέσει (αρέσουν)	(δεν) τους αρέσει (αρέσουν)

Αυτό το φόρεμα μου αρέσει.	Tyto šaty se mi líbí.
Αυτά τα φορέματα μας αρέσουν.	Tyto šaty se nám líbí.
Σου αρέσει αυτό το φόρεμα;	Líbí se ti tyto šaty?
Σας αρέσουν αυτά τα φορέματα;	Líbí se vám tyto šaty?
Δε μου αρέσεις.	Nelíbíš se mi.
Δε μας αρέσετε.	Nelíbíte se nám.
Σου αρέσω;	Líbím se ti?
Σας αρέσουμε;	Líbíme se vám?
Αυτό το φόρεμα μου πάει.	Tyto šaty mně sluší.
Αυτά τα φορέματα μας πάνε.	Tyto šaty nám sluší.

I v těchto případech lze při zdůraznění použít předsazený silný tvar osobního zájmena:

Εμένα μου αρέσει αυτό το φόρεμα, εσένα δεν σου αρέσει;	Mně se tyto šaty líbí, tobě se nelíbí?
Εμένα μου πάνε αυτά τα παπούτσια, εσένα δεν σου πάνε;	Mně tyto boty padnou, tobě nepadnou?

➤ Neosobní vazby μου αρέσει να, πρέπει να; vazba θέλω να

Poněvadž novořečtina nemá infinitiv, nahrazuje v některých vazbách tuto funkci konjunktiv (υποτακτική, systematicky bude probrán v 18. lekci), tj. částice να (ze starořeckého ἵνα) + indikativ presentu:

πρέπει να δουλεύω	je třeba, abych pracoval (musím pracovat)
θέλω να δουλεύω	chci pracovat
μου αρέσει να δουλεύω	líbí se mi pracovat (rád pracuji)

μου αρέσει να δουλεύω	μας αρέσει να δουλεύουμε
σου αρέσει να δουλεύεις	σας αρέσει να δουλεύετε
του αρέσει να δουλεύει	τους αρέσει να δουλεύουν
πρέπει να δουλεύω	πρέπει να δουλεύουμε
πρέπει να δουλεύεις	πρέπει να δουλεύετε
πρέπει να δουλεύει	πρέπει να δουλεύουν
θέλω να διαβάζω	θέλουμε να διαβάζουμε
θέλεις να διαβάζεις	θέλετε να διαβάζετε
θέλει να διαβάζει	θέλουν να διαβάζουν

➤ Místní příslovce (τοπικά επιρρήματα) ve spojení s osobními zájmeny

Novořečtina převzala ze staré řečtiny poměrně málo předložek, nahrazuje je přísllovečnými výrazy. V některých případech může ve spojení s tímto přísllovečným výrazem následovat genitiv slabého zájmena. Můžeme je však zdůraznit předložkou, která se pak pojí s akuzativem silného tvaru osobního zájmena. Vždy se pojí s předložkou výrazy: έξω από, πριν από, έπειτα από, σύμφωνα με aj.

vedle mne (atd.)	πλάι μου, σου, του, μας, σας, τους; πλάι σ' εμένα, σ' εσένα, σ' αυτόν, σ' εμάς, σ' εσάς, σ' αυτούς
πředě mnou	μπροστά μου, μπροστά σ' εμένα
blízko mne	κοντά μου, κοντά σ' εμένα
daleko ode mne	μακριά μου, μακριά απ' εμένα
nade mnou	πάνω μου, πάνω απ' εμένα
vlevo ode mne	αριστερά μου, αριστερά απ' εμένα
vpravo ode mne	δεξιά μου, δεξιά απ' εμένα
kolem mne	γύρω μου, γύρω απ' εμένα
proti mně	απέναντί μου, απέναντι απ' εμένα
za mnou	πίσω μου, πίσω απ' εμένα
vedle mne	δίπλα μου, δίπλα απ' εμένα

Ασκήσεις

1. *Να συμπληρώσετε τα κενά διαλέγοντας την κατάλληλη αντωνυμία:*
 Η γιαγιά ... αγόρασε για τη γιορτή ... ένα ρολόι. ... αφήνω το ψωμί επάνω στο τραπέζι. ... αρέσει να ... γράφει ένα γράμμα κάθε εβδομάδα. ... δάνεισε τα βιβλία ... για ένα μήνα. Ο αδελφός ... έχει πολλά λεπτά. ... δώρισαν για τα Χριστούγεννα έναν ωραίο δίσκο. ... εύχομαι χρόνια πολλά. Πες ... την αλήθεια. Παρακαλώ, ... παίρνετε μια εφημερίδα από το περίπτερο; Θέλεις το αυτοκίνητό μου; ... το χαρίζω. Ο θείος ... πρόσφερε ένα κουτί με σοκολατάκια. Μαρία, φτιάξε ... έναν ελληνικό καφέ. Τι λεπτά ... οφείλω ακόμη; Χθες ... έφερα ένα πακέτο τσιγάρα.
2. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τις αντωνυμίες που είναι στην παρένθεση στο σωστό τύπο:*
 ... με λένε Ελένη. ... πώς σε λένε; (εσύ, εμένα, αυτή, εσένα, εγώ)
 Δεν ... αγόρασα εγώ αυτό το βιβλίο. ... αγόρασε ο αδελφός του. (αυτός, αυτή, του, την, το)
 Σε ... λέει πάντα την αλήθεια. Όχι όμως και σε ... (εμένα, εσείς, του, εσένα, της)
 Δώστε ... την απόδειξη πληρωμής, παρακαλώ. (μας, εσείς, αυτοί, αυτές)
 Βοήθησέ ... να πάνε στο σπίτι ... (εγώ, μας, τους, αυτός)
 ... την έπεισε, ... όμως δε με έπεισε. (αυτός, αυτήν, εμάς, μου, εμένα)
 ... μιλάει γιατί ... αγαπάει. (σου, αυτές, εσείς, σε, εγώ)
 Δεν ... δίνουν σημασία σε ό, τι λέει. (εμένα, αυτά, του, εσένα).
3. *Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο του ρήματος αρέσω:*
 Μου ... τα ταξίδια και οι εκδρομές.
 Σου ... αυτό το τραγούδι;
 Δεν της ... τα κοντά μαλλιά, αλλά τα μακριά.
 Του ... να λέει αστείες ιστορίες.
 Σας ... τα τσεχικά φαγητά ή τα γαλλικά;
 Δε μας ... οι άνθρωποι που λένε ψέματα.
 Τους ... ο ποδοσφαιρικός αγώνας στην τηλεόραση.
 Μου ... πολύ η φούστα σου.
4. *Να αντικαταστήσετε με την κατάλληλη αντωνυμία τις λέξεις γραμμένες με έντονα γράμματα:*
 Δίνω **στις φίλες μου** τα βιβλία. Γράφουμε συχνά **στον αδελφό μας**. Αγοράσαμε για **τους γνωστούς μας** φρέσκα φρούτα. Μαθαίνει **στους φοιτητές** ελληνικά. Λένε **στις ξαδέλφες τους** όλα τους τα μυστικά. Πες **στον καθηγητή σου** όλη την αλήθεια. Δίνω **στους φίλους μου** δύο εισιτήρια για τη συναυλία. Έστειλα **στη φίλη μου** μια φωτογραφία. Κάθε Χριστούγεννα μου αρέσει να χαρίζω **στη μητέρα μου** μια κασέτα. Φέρε **στον παππού σου** ένα ποτήρι νερό.

5. *Να σχηματίσετε τις ακόλουθες φράσεις με διάφορους τρόπους, π. χ.:*
 Δίνω το βιβλίο στο Γιώργο. – Δίνω σ' αυτόν το βιβλίο. – Του δίνω το βιβλίο. – Δίνω του Γιώργου το βιβλίο. – Του το δίνω.
 Η Μαρία γράφει στη μητέρα της το γράμμα.
 Χαρίζω στο Δημήτρη τη φωτογραφία.
 Προσφέρουμε στην κυρία Παπαδοπούλου και στον κύριο Παπαδόπουλο γλυκά.
 Ο Γιάννης λέει στον αδελφό του μια ιστορία.
 Στέλνω το δέμα στη φίλη μου.
 Παίρνουμε τηλέφωνο τα παιδιά κάθε μέρα.
 Ο δάσκαλος διάβασε στους μαθητές του ελληνική μυθολογία.
 Η μητέρα δανείζει στον αδελφό μου λεφτά.
 Φτιάξτε ένα σπίτι για την κόρη σας.
 Ο ταχυδρόμος άφησε στη Μαρία μια επιταγή.
 Οφείλει στις φίλες της ένα χιλιάρικο.
6. *Να βάλετε τον τόνο στις λέξεις και να εξηγήσετε τις προτάσεις:*
 Ο ξαδελφος μου μου αγορασε ενα περιοδικο.
 Ο ξαδελφος μου αγορασε ενα περιοδικο.
 Ο ξαδελφος μου αγορασε ενα περιοδικο.
 Η μητερα σας σας εστειλε γραμμα.
 Η μητερα σας εστειλε γραμμα.
 Η μητερα σας εστειλε γραμμα.
 Οι γνωστοι μας μας ευχονται καλα Χριστουγεννα.
 Οι γνωστοι μας ευχονται καλα Χριστουγεννα.
 Οι γνωστοι μας ευχονται καλα Χριστουγεννα.
 Οι φιλοι τους τους εφτιαξαν ενα ωραιο γλυκο.
 Οι φιλοι τους εφτιαξαν ενα ωραιο γλυκο.
 Οι φιλοι τους εφτιαξαν ενα ωραιο γλυκο.
7. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τα κατάλληλα τοπικά επιρρήματα πλάνι μου, μπροστά μου, πάνω μου, αριστερά μου, γύρω μου, πίσω μου:*
 Στην τάξη βλέπω ... έναν πίνακα. ... είναι η έδρα του καθηγητή. ... είναι η κρεμάστρα για τα παλτά και τα καπέλα. ... υπάρχει μια ηλεκτρική λάμπα. ... στο θρανίο είναι ο συμμαθητής μου, ο Πέτρος. Όταν δε θέλω να προσέχω τον καθηγητή κοιτάζω ...
8. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες αντωνυμίες:*
 Πόση ώρα περιμένεις το λεωφορείο στη στάση; ... περιμένω περίπου ένα τέταρτο. Πού είναι ο πατέρας ... ; ... είδα να κουβεντιάζει με τους φίλους ... στο καφενείο. Μήπως ξέρετε τα ονόματα αυτών των φοιτητριών; Ναι, ... ξέρω. Το

αυτοκίνητο του Μιχάλη είναι γρήγορο και άνετο. χάρισε ο πατέρας του. Πες της ότι πρέπει να δουλεύει πολύ. Ναι, θα ... το πω. Τα μικρά παιδιά θέλουν να τους διαβάσω συνέχεια παραμύθια. Μακάρι να ... διαβάζεις. Γιατί δε ... προσέχετε όταν σας κουβεντιάζω; Πρέπει να γράφεις δύο ασκήσεις κάθε μέρα. Θα ... γράφεις; Η κυρία Μαρία κουβεντιάζει τόσο γρήγορα και δεν ... καταλαβαίνει κανέναν. Να ανάψω την τηλεόραση; Ναι, να ... ανάψεις. Παρακαλώ, κλείστε τις πόρτες του δωματίου γιατί κάνει κρύο. Αμέσως, ... κλείνω. Κλειδώνουμε την πόρτα με το κλειδί κι' έπειτα ... βάζουμε στην τσάντα μας. Φωνάζτε τον Πάνο και την Κατερίνα. Μάλιστα ... φωνάζουμε. Αυτός ο κύριος με το άσπρο πουκάμισο είναι ο κύριος Αλεξίου. ... γνωρίζεις;

9. *Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:*

Η Αθήνα είναι πρωτεύουσα της Ελλάδας και ο Πειραιάς είναι το λιμάνι της. Τον 5ο π.Χ. αιώνα, ο Θεμιστοκλής ένωσε την Αθήνα με τον Πειραιά με ένα διπλό οχύρωμα. Ο Πειραιάς αργότερα πήρε το όνομα Πόρτο-Λεόνε από το μαρμάρινο λιοντάρι στην είσοδο του λιμανιού του. Μετά την απελευθέρωση ξαναπήρε το αρχαίο του όνομα. Γύρω στα 1900 είχε τόσα πολλά εργοστάσια που τον έκαναν γνωστό σαν το «Μάντσεστερ της Ανατολής». Σήμερα εκατοντάδες πλοία τον συνδέουν με τα ελληνικά νησιά και ολόκληρο τον κόσμο. Εμείς τον ξέρουμε από το γνωστό τραγούδι του Μάνου Χατζηδάκη:

Τα παιδιά του Πειραιά

Απ' το παράθυρό μου στέλνω
ένα και δύο και τρία και τέσσερα φιλιά,
που φτάνουν στο λιμάνι
ένα και δύο και τρία και τέσσερα πουλιά.

Πώς θα 'θελα να είχα
ένα και δύο και τρία και τέσσερα παιδιά,
που σα θα μεγαλώσουν όλα να γίνουν λεβέντες
για χάρη του Πειραιά.

Όσο κι αν ψάξω δε βρίσκω άλλο λιμάνι
τρελή να μ' έχει κάνει
από τον Πειραιά.

Που όταν βραδιάζει τραγούδια μ' αραδιάζει
και τις πενιές του αλλάζει
γεμίζει από παιδιά.

10. *Πřeložte ..*

Matka mi kupuje nové šaty na vánoce. Nechávám ti tu peníze. Budu ti psát dva dopisy týdně. Přeji ti šťastné vánoce! Tuto knihu mi dáváš? Učitel dává žákům dobré známky. Učitel dává mému příteli dobré známky. Učitel mu dal dobré známky. Otec poslal dětem pohlednice. Nesete mi sešity? Holčička šije (dělá) šaty panence. Nedlužím ti mnoho peněz.

Učí nás řečtinu a němčinu. Děkuji ti za pěkný dárek. Kouření škodí lidem. Ve škole pomáhám přátelům. Blahopřeji ti!

Bude mi posílat 500 korun týdně nebo 2000 korun měsíčně. Učitel jim bude dávat úkoly každý den. Matka jim bude nabízet dobré a chutné jídlo. Budou vám psát často dopisy. Budeš mi kupovat pravidelně tyto noviny? Budeš jim půjčovat knihy ze své bohaté knihovny?

Tobě bude otec posílat peníze, mně ne. Mně řekl, že je nemocný, ale viděl jsem ho v parku. Jemu věřím, ale jí nevěřím. Tobě nosí nákupy domů, mně ne. Jemu dal svou novou adresu, tobě ji nedal? Tobě nedlužím nic, nepůjčil jsi mi peníze.

Dal jsi Janovi jeho lístky? Ano, dal jsem mu je.

Čteš babičce noviny? Ano, čtu jí je.

Přinesl jsi mi mou knihu? Ne, mám ji doma.

Poslal jsi dětem dárky? Ano, poslal jsem jim je.

Daroval ti tyhle knihy? Ne, půjčil mi je.

Kdy poslali balík rodičům? Ještě jim ho neposlali.

Vzal mi vstupenky do divadla? Ne, vzal je jen mně.

Tato červená barva se mi líbí, ta bílá se mi moc nelíbí. Máš nové šaty, moc se mi líbíš. Sluší ti. Mně červená barva nesluší, tobě sluší? Čtu novou knihu, kterou jsi mi dal. Líbí se mi. Líbí se jí dům, kde bydlíš? Dítěti se nelíbí ve škole. Tenhle film se vám líbí? Mně se vůbec nelíbí.

Rád cestuji (líbí se mi cestovat). Chci psát každý den řecké úkoly. Rád pracuji na zahradě. Musíš psát každý den cvičení. Musí jít k lékaři, je nemocný. Chce letos pravidelně studovat. Čteš rád řecké knihy? Chodíš rád do divadla? Můj bratr hraje rád fotbal. Co rád děláš? Nerad studuji každý den. Učíš se rád řecky? Chceme jít večer do kina.

Blízko nás je banka a škola. Rodiče bydlí daleko ode mne. V patře nade mnou bydlí můj bratr. Národní divadlo je na plánu města vlevo od naší ulice, filozofická fakulta je vpravo. Kdo sedí vedle tebe a kdo za tebou? Bydlí tvoje sestra blízko tebe nebo blízko tvého bratra? Kolem nás je krásná příroda.

11. *Přeložte:*

Prázdniny v Řecku

Letos chci jet v létě do Řecka. Rád cestuji sám, mně se nelíbí cestovat se skupinou s cestovní kanceláří. Líbí se mi hlavní město Řecka, Atény. Jsou tam slavné historické památky: Parthenón, chrám bohyně Athény, stará agora, staré divadlo i památky z římského období. Rád chodím i do muzeí, v Aténách je bohaté archeologické muzeum. Tam musíš samozřejmě jít. Aténský přístav se jmenuje Pireus. Odtamtud chci jet lodí na ostrovy. Ostrovy Poros a Hydra nejsou daleko od Atén, jsou velmi blízko. Na oběd půjdu do malé restaurace. Mám rád řeckou kuchyni i řecká vína. Mému příteli nechutná recina, mně chutná. Večer se vracíme lodí do Atén, bydlím blízko přístavu, protože rád jezdím na výlety.

V restauraci

A: Dobrý večer. Prosím, je volný stůl pro čtyři lidi?

B: Ano. Tam v rohu.

B: Co si přejete?

A: Prosím, jídelní lístek.

B: Prosím, zde je jídelní lístek.

B: Přejete si předkrm?

A: Přineste nám nějaké jednohubky a láhev vína. Potom nám přineste jednu šašlik a smažené brambůrky, jednu pečené kuře, jednu játra a jednu pstruha na roštu.

B: Prosím, jak si přejete. A k pití?

A: Přineste nám láhev červeného vína.

B: Dobrou chuť! Chutná vám jídlo?

A: Ano, je velmi chutné. Děkujeme. Přineste nám prosím účet.

Λεξιλόγιο

αγαπώ (άω), -ιέμαι mám rád, miluji

αγγούρι, το okurka

ακόλουθος, -η, -ο následující

αλάτι, το sůl

ανάποδα obráceně

ανατολή, η východ (geograficky)

ανεβάζω zvedám, zvyšuji

άνετος, -η, -ο pohodlný, příjemný

αντικατασταίνω, αντικαθίσταμαι nahra-
zuji, doplňuji

απειλώ (-είς), -ούμαι ohrožuji, vyhro-
žuji, naháním strach

απελευθέρωση, η (εις) osvobození

απόδειξη, η (εις) důkaz; stvrzenka

αραδιάζω řadím, vyčísľuji, vyjmenová-
vám

αρέσω mám rád, líbím se

αστείος, -α, -ο vtipný, směšný

άτομο, το osoba; atom

βοηθώ (άω), -ούμαι (-ιέμαι) pomáhám

βουνίσσιος, -α, -ο horský, hornatý

βραδιάζει stmívá se

γαϊδουράκι, το oslík

γαλλικός, -ή, -ό francouzský

γιαούρτι, το jogurt

γίνομαι stávám se; dít se

γκαρσόν(ι), το číšník

γλυκό, το sladkost, zákusek

γνωστός, -ή, -ό známý

γύρος, ο gyros – maso opékané na rožni;
okruh, oběh

δίσκος, ο deska, disk, kruh

δωρίζω daruji

είσοδος, η vchod, vstup, vjezd

εκατοντάδα, η stovka

έκταση, η (εις) plocha, rozloha

εκτέλεση, η (εις) provedení, uskuteč-
nění

εκτός mimo, kromě, vyjma

ενδιαφέρων, -ουσα, -ον zajímavý

ενώνω, -ομαι spojuji, sjednocuji

εξηγώ (-είς), -ούμαι vysvětluji, vyklá-
dám

εύχομαι přeji (si), toužím; modlím se,
prosím; *cír.k.* žehnám

θαλάσσιος, -α, -ο mořský

Θάσος, η Thasos

Θεμιστοκλής, ο Themistoklés

Θήρα, η Théra (dnešní Santorin)

καϊκι, το kajak, člun, menší plachetnice

κασέτα, η kazeta

καταπράσινος, -η, -ο celý zelený

κάτασπρος, -η, -ο celý bílý, bělostný

κλειδώνω, -ομαι zamykám

κούκλα, η panenka

κουταλιά, η lžička (množství)

κρεμάστρα, η věšák

Κρήτη, η Kréta

λάδι, το olej

λαχανικό, το zelenina

λεβέντης, ο švihák, statečný mladý muž

Λέσβος, η Lesbos

λιοντάρι, το lev

μακάρι kéž by

Μάντσεστερ, το Manchester

μαρμάρinos, -η, -ο mramorový

μεζεδάκι, το jednohubka, předkrm

μυθολογία, η mytologie

μυστικό, το tajemství

ντοлмаδάκι, το plněný vinný list

ξανπαίρνω, -ομαι znovu беру

οφείλω, -ομαι dlužím; jsem povinen

οχύρωμα, το opevnění

πακέτο, το balíček

παρόλο ačkoliv

πενιά, η škrť perem; drnkání

Περικλής, ο Periklés

πιπέρι, το pepř

πλάι vedle

Πλάτων (gen. Πλάτωνος), Πλάτωνας,
ο Plátón

πληρωμή, η platba

ποδοσφαιρικός, -ή, -ό fotbalový

πολιτισμός, ο kultura, civilizace

πολιτιστικός, -ή, -ό kulturní

ποπό jé!

πουλί, το pták

πουλώ (άω), -ιέμαι prodávám

προσθέτω, -τίθεμαι přidávám, sčítám

προσφέρω, -ομαι nabízím, poskytuji

πρωτεύουσα, η hlavní město

πωλητής, ο prodavač

ρετσίνα, η recina (druh vína)

σαλάτα, η salát

σαλατιέρα, η mísa na salát

Σαντορίνη, η Santorin

σημασία, η význam, smysl, důležitost
σκόρδο, το česnek
σοκολάτα, η čokoláda
σοκολατάκι, το čokoládový bonbón
σούπα, η polévka
Σοφοκλής, ο Sofoklés
σπεσιαλιτέ, η specialita
σύγχρονος, -η, -ο současný
συμπαθητικός, -ή, -ό sympatický
συναυλία, η koncert
συνδέω, -ομαι spojuji, sceluji, integruji
συνδυάζω, -ομαι spojuji, kombinuji, koordinuji
συνέχεια stále, souvisle
συστατικός, -ή, -ό doporučující
σχέδιο, το plán, projekt; vzor, náčrt, kresba

τζατζίκι, το salát z okurek a jogurtu
τηλεφωνώ (άω), -ιέμαι telefonuji
τρελός, -ή, -ό bláznivý, šílený
τυρί, το sýr
υλικό, το materiál, hmota
φέρω (φέρνω), -ομαι (-νομαι) nesu, přináším
φιλί, το polibek
φράση, η (εις) fráze, vyjádření
χάρη, η rŭvab, radost
χαρίζω, -ομαι daruji, věnuji
χρωστό (άω) dlužím
χωριάτικος, -η, -ο venkovský, vesnický
ψέμα, το lež

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Μου είναι αδιάφορο.
 Το ίδιο μου κάνει.
 ένα μπουκάλι κρασί

Je mi to lhostejné.
 Je mi to jedno.
 láhev vína

Δε μου αρέσει όταν ψωνίζω με τη φίλη μου, τη Μαρία. Ενώ είναι καλή, σου βγάζει το λάδι, σε σένα και στους πωλητές μέχρι να αγοράσει κάτι.

Nerada chodím nakupovat se svou kamarádkou Marií. Je sice hodná, ale než si něco koupí, rozčiluje jak tebe, tak prodavače.

σου βγάζει το λάδι – σου βγάζει την ψυχή
 ανάποδα – σου κάνει δυσκολίες στη ζωή σου

trápit někoho, rozčilovat, rŭsobit těžkosti

βάζω στην άκρη – οικονομώ

dávat stranou, šetřit

Δωδέκατο μάθημα

Γράμμα σ' ένα φίλο. Αρχαιολογικά μνημεία και μουσεία της πρωτεύουσας

Αγαπητέ μου φίλε,

ντρέπομαι γιατί σου γράφω μόλις σήμερα, αν και βρίσκομαι στην Αθήνα εδώ και δύο βδομάδες. Χαίρομαι που διάλεξα την Ελλάδα για τις διακοπές μου και δεν έχω κανένα παράπονο.

Κάθομαι στο κέντρο της Αθήνας, στην οδό Λυκούργου. Από το δωμάτιό μου φαίνεται η Ακρόπολη με τα Προπύλαια, το Ερεχθείο και ο ναός της Αθηνάς, ο Παρθενώνας.

Η Αθήνα είναι μεγάλη πόλη και χρειάζομαι έναν οδηγό για να μη χάνομαι στους δρόμους της. Αισθάνομαι ευτυχισμένος που μέχρι τώρα είδα τόσα αρχαία μνημεία, όπως το Θησείο, τις βυζαντινές εκκλησίες των Αγίων Θεοδώρων και της Καπνικαρέας.

Δε χάνω καθόλου τον καιρό μου αλλά σε πολλά μουσεία δεν ήμουν ακόμα όπως το Αρχαιολογικό μουσείο με τα χρυσά ευρήματα των Μυκηνών, το Βυζαντινό μουσείο, το Ιστορικό μουσείο, το μουσείο λαϊκών οργάνων στην Πλάκα, κάτω από την Ακρόπολη.

Κουράζομαι πού και πού γιατί ζεσταίνομαι τόσες ώρες κάτω από τον ήλιο. Όμως η κούρασή μου φεύγει όταν κάθομαι και κουβεντιάζω με τους Έλληνες φίλους μου ή κάνω μπάνιο στο Σούνιο, κοντά στον αρχαίο ναό του θεού της θάλασσας, του Ποσειδώνα.

Συχνά τα βράδια πηγαίνω στο ρωμαϊκό θέατρο του Ηρώδη Αττικού και βλέπω αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες.

Σκέφτομαι ότι εσύ στην Πράγα τώρα εργάζεσαι, αλλά σου υπόσχομαι πως του χρόνου θα βρισκόμαστε μαζί στην Αθήνα.

Καλή αντάμωση στην Πράγα

Πετρ

Διάλογος

A – Νίκο, τι σκέφτεσαι να κάνεις στις διακοπές;

B – Δεν ξέρω ακόμη.

A – Δέχεσαι να κάνουμε μερικές ανόδους στα βουνά της Ελλάδας, στον Όλυμπο και στο Πήλιο και έπειτα να πάμε στα νησιά;

B – Δεν είναι άσχημη ιδέα.

- A – Μήπως κουράζεσαι εύκολα;
 B – Όχι και τόσο εύκολα.
 A – Φοβάσαι να κάνεις μπάνιο στη θάλασσα;
 B – Εγώ ξέρω μπάνιο σαν δελφίни.
 A – Είσαι λοιπόν σύμφωνος;
 B – Και βέβαια. Χρειαζόμαστε μόνο λεφτά.

Γραμματική

Παθητική φωνή – α' συζυγία – ενεστώτας (pasivum praesentis verborum 1. conjugationis)

Slovesa 1. konjugace mají v první osobě přítomného času přízvuk na předposlední slabice a na třetí slabice od konce v 1. osobě přítomného času pasiva: δένω – δένομαι

δένομαι	jsem vázán, váží se	πλένομαι	jsem myt, myji se
δένεσαι		πλένεσαι	
δένεται		πλένεται	
δενόμαστε		πλενόμαστε	
δένεστε		πλένεστε	
δένονται		πλένονται	

Παθητική φωνή – α' συζυγία – συνεχής μέλλοντας (pasivum futuri temporis durativi verborum 1. conjugationis)

θα δένομαι	буду vázán, budu se vázat	θα κάθομαι	буду sedět
θα δένεσαι		θα κάθεσαι	
θα δένεται		θα κάθεται	
θα δενόμαστε		θα καθόμαστε	
θα δένεστε		θα κάθεστε	
θα δένονται		θα κάθονται	

Řecká gramatika člení slovesa jednak podle tvaru (φωνή), jednak podle stavu (διάθεση), který vyjadřují. Tvar slovesa může být činný (ενεργητική φωνή) nebo trpný (παθητική φωνή, přesněji mediopasivní).

Stav, který sloveso vyjadřuje, může být a) činný (ενεργητική διάθεση), b) trpný (παθητική διάθεση), c) zvrtný, medium (μέση διάθεση) nebo d) neutrální (ουδέτερη διάθεση):

a) Η μητέρα πλένει το παιδί.	Matka koupe dítě.
b) Το παιδί πλένεται από τη μητέρα.	Dítě je koupáno matkou.
c) Το παιδί πλένεται.	Dítě se myje.
d) Το παιδί κάθεται.	Dítě sedí.

Činitel pasivního děje se vyjadřuje předložkovou vazbou από + akuzativ. Řecké pasivum se do češtiny překládá často aktivem.

Αυτά τα βιβλία διαβάζονται από πολλούς ανθρώπους. Tyto knihy čte mnoho lidí.

Vedle sloves, která mohou tvořit aktivní i pasivní tvary s aktivním nebo pasivním významem (např. πλένω, ντύνω, χτενίζω aj.), existují v řečtině i slovesa, která mají pouze pasivní tvar, ale aktivní význam (αποθετικά ρήματα, deponentia).

έρχομαι	přicházím
έρχεσαι	
έρχεται	
ερχόμαστε	
έρχεστε	
έρχονται	

Příklady deponentních sloves: κάθομαι 'sedím', εργάζομαι 'pracuji', σκέφτομαι 'přemýšlím, zamýšlím', εύχομαι 'přeji', αισθάνομαι 'cítím', χρειάζομαι 'potřebuji', γίνομαι 'stávám se'. Deponentia nelze použít v pasivním významu:

Μεταχειρίζομαι το εργαλείο.	Používám nástroj, náradí.
Το εργαλείο χρησιμοποιείται.	Νástroj je používán, používá se.

Na rozdíl od češtiny vyjadřuje řečtina zvrtnost (medium) jednoslovně (monolekticky) pasivním tvarem slovesa, přesněji tedy označujeme tyto tvary jako mediopasivní.

χτενίζομαι	jsem česán, češu se
προμηθεύομαι	jsem opatřován, opatřuji si
δανειζομαι βιβλία	půjčuji si knihy (medium prospěchové)

την αλήθεια. Τα κορίτσια για το πάρτι. Αυτές οι κυρίες τα μαλλιά τους. Πριν το φαγητό τα χέρια μας. Μας αρέσει να με κρύο νερό. Η μητέρα το παιδί με την κουβέρτα κι έπειτα και η ίδια.

3. *Να συμπληρώσετε τα κενά με το κατάλληλο ουσιαστικό η λεωφόρος, η άνοδος, η περίοδος, η Πελοπόννησος, η διάλεκτος, η άβυσσος, η Επίδαυρος, η ηθοποιός, η μέθοδος, η είσοδος, η οδός:*

Η Κόρινθος βρίσκεται στην Εκεί κοντά είναι και το αρχαίο θέατρο της

Υπάρχει γνώμων ανάμεσα σε εμένα και τους γονείς μου.

Τον τελευταίο καιρό είχαμε του δολαρίου.

Κατά την της Τουρκοκρατίας πολλοί Έλληνες έφυγαν στην Κεντρική Ευρώπη.

Η Νέα Υόρκη έχει μεγάλες

Η Ειρήνη Παππά είναι μια πολύ γνωστή Ελληνίδα

Στην αρχαία Ελλάδα είχαν πολλές Στη Σπάρτη π. χ. είχαν τη δωρική και στην Αθήνα την αττική

Μένουμε στην Αιγύπτου στον Πειραιά.

Ο καθηγητής μας έχει μια πολύ καλή γαλλικής γλώσσας.

Η στον κινηματογράφο κοστίζει 1.000 δραχμές.

4. *Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ρημάτων: εργάζομαι, χτενίζομαι, σκουπίζομαι, σηκώνομαι, ντύνομαι, ξεκουράζομαι, μαζεύομαι, πλένομαι, γυμνάζομαι, ξυρίζομαι, λούζομαι:*

Πρέπει να (εσύ) κάθε μέρα νωρίς το πρωί και να λίγα λεπτά. Σου αρέσει πολύ να και να με ζεστό νερό και σαπούνι. Θέλεις επίσης να και μετά να με καθαρή πετσέτα. γρήγορα με τη χτένα και με ωραία ρούχα. μέχρι τις 15 η ώρα. Στο σπίτι σου μέχρι το απόγευμα και το βραδάκι, εσύ και οι φίλοι σου στην καφετέρια της γειτονιάς σου και τα λέτε.

5. *Να αλλάξετε τις παρακάτω προτάσεις από την ενεργητική φωνή στην παθητική:*

Η τράπεζα πληρώνει καλά τους υπαλλήλους της.

Οι γονείς μου μου στέλνουν ένα γράμμα.

Συχνά η φίλη μου καίει το φαγητό της.

Με κουράζει η πολλή δουλειά.

Ο καθηγητής πείθει τους μαθητές τους.

6. *Να αλλάξετε τις παρακάτω προτάσεις από την παθητική φωνή στην ενεργητική:*

Τα έξοδα του σπιτιού πληρώνονται από τον πατέρα μου.

Δανείζομαι λεπτά από τη φίλη μου.

Το πρόγραμμα για το σεμινάριο στέλνεται από τον κύριο Παπαδόπουλο.

Συχνά οργανώνονται από τους καθηγητές γιορτές στο σχολείο για τους μαθητές.

Το χειμώνα οι πόρτες του σπιτιού κλείνονται καλά.

7. *Να βρείτε τη σωστή ερμηνεία των λέξεων που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα:*

κάθομαι στην οδό

α) βλέπω την οδό

β) μένω στην οδό

γ) βρίσκω την οδό

χρειάζομαι λεπτά

α) θέλω λεπτά

β) χάνω λεπτά

γ) δανείζω λεπτά

χαίρομαι

α) ανησυχώ

β) διαμαρτύρομαι

γ) είμαι χαρούμενος

ντύνομαι

α) βάζω τα ρούχα μου

β) φωνάζω

γ) έρχομαι

το φαγητό γίνεται

α) φαίνεται

β) χρειάζεται

γ) ετοιμάζεται

κάθομαι στο τραπέζι

α) ετοιμάζω το τραπέζι

β) κάθομαι για φαγητό

γ) στρώνω το τραπέζι

8. *Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:*

Κατά τις ανασκαφές για τη θεμελίωση του Βαρβακείου Λυκείου, το 1878, οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν ένα μικρό άγαλμα της Αθηνάς που σήμερα βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας. Το άγαλμα αυτό φθάνει το ένα μέτρο περίπου και είναι πιστό αντίγραφο της Αθηνάς του Φειδία που ήταν στον Παρθενώνα. Η ανεύρεσή του έφερε συγκίνηση στους θεμελιωτές του Βαρβακείου που το πήραν σαν καλό οιασμό για την τύχη του κτηρίου, μέσα στο οποίο θα έλαμπε η σοφία της θεάς.

Από το βιβλίο του Δημητρίου Σκουζέ: «Η Αθήνα που έφυγε», σελ. 62 (με αλλαγές).

9. *Časujte v přítomném čase pasivní tvary těchto sloves:*

βλέπω, διαβάζω, κλίνω, κρύβω, κτίζω, ξυρίζω, παίρνω, πιάνω, σβήνω

10. *Časujte věty:*

Εργάζομαι γιατί χρειάζομαι λεπτά.

Σου εύχομαι καλές γιορτές.

Φαίνομαι άρρωστος.

Κάθομαι και γράφω το μάθημά μου.

Ξυρίζομαι μόνος μου.

11. *Skloňujte:*

η Εθνική οδός, η ελληνική διάλεκτος, η ωραία ηθοποιός, η βαθιά άβυσσος,

η πρώτη είσοδος, η παλαιά Αίγυπτος, η πανέμορφη Κύπρος

12. *Přeložte:*

Knihovna se nachází blízko univerzity. Myslím na svého přítele. Kde bydlíš? Bydlím na koleji (bydlím – κάθομαι). Sedíme v první řadě. V kolik hodin přicházejí děti ze školy? V neděli nebudete o prázdninách vstávat brzy. Bude si půjčovat nové knihy jednou měsíčně. Tato blůza se nesmí prát v horké vodě. Vstáváme brzy ráno a myjeme se studenou vodou. Vídáme se každé pondělí. Večer se bavíme ve studentském klubu.

13. *Přeložte:*

V horách jsou hluboké propasti. Řecké dialekty jsou nesnadné. Loni jsme strávili prázdniny na překrásném Kypru. V práci používáme novou metodu. V létě je písek horký. V Epidauru hrají staré tragédie. Amaliina třída je jednou z hlavních tříd Atén. Autobus jede po Amaliině třídě. Ulice Atén jsou plné aut. Jeho manželka je schopná právní zástupkyně.

14. *Přeložte:*

Μιλύ φίτελι,

toto je první dopis, který píší řecky. Jsme v Aténách už druhý týden a znám už některá muzea a památky. Hned první den jsem byl nahoře na Akropoli, vždyť už jako děti jsme přečetli mnoho knih o Parthenónu, chrámu bohyně Atény, a o Erechtheiu. Na Akropoli přichází zvláště v neděli mnoho turistů, je odtud krásný rozhled na město. Turisté vystupují také na Areopagos a dívají se dolů na ulice plné aut a lidí. Včera jsem byl v Národním archeologickém muzeu. V sálech jsou mykénské masky, archaické, klasické i helénistické sochy, řecké vázy se scénami z řecké mytologie a náhrobní stély. Jeden den samozřejmě nestačí. Jistě tam půjdu mnohokrát. V neděli pojedeme na mys Sunion, tam je chrám Poseidónův. Navštívují také bohaté aténské knihovny a odpoledne studuji.

Studuji klasickou archeologii, ale učím se nejen starou, ale i novou řečtinu, a tak se mohu zúčastnit letních kurzů na univerzitě v Aténách a poznávat starověké památky Atén a Attiky. Nechceš se i ty učít novořecky?

Se srdečným pozdravem

Petr

15. *Napište sami dopis rodině nebo známým.*

Λεξιλόγιο

άβυσσος, η propast

αγγείο, το nádoba, váza

αθλήτρια, η sportovkyně

Αίγυπτος, η Egypt

άμμος, η písek

ανασκαφή, η vykopávka

ανεύρεση, η (-εις) objev, vynález

ανησυχώ (-εις) jsem neklidný

άνοδος, η stoupání, růst (cen), výstup;

vzestup, rozmach, prosperita

αντάμωση, η (εις) setkání

αντίγραφο, το kopie

απαγορεύω, -ομαι zakazuji, nedovoluji

απάντηση, η (εις) odpověď, vyjádření

αποκλείεται je vyloučeno, je nemožné

άσχημος, -η, -ο ošklivý

βραδάκι, το večer

γνώμη, η názor, mínění

γριά, η stařenka

γυμνάζω, -ομαι cvičím (se)

δελφίνι, το delfin

δέχομαι přijímám, přebírám;

vyhovuji

Δήλος, η Délos

διάλεκτος, η dialekt, nářečí

διαμαρτύρομαι protestuji

δικηγόρος, ο, η advokát; právní zá-

stupce; obhájce

δολάριο, το dolar

δωρικός, -ή, -ό dórský

εγκύκλιος, η oběžník, směrnice

εδώ και ένα χρόνο už před rokem

ενεστώτας, ο jaz. přítomný čas

εξελίσσω, -ομαι vyníjím, rozvíjím

έξοδος, η východ

Επίδαυρος, η Epidaurus

επισκέπτομαι navštívují, zavítávám

εργαλείο, το nástroj

ερείπιο, το troska, ruina

Ερεχθείο, το Erechtheion

εύκολα snadně

εύρημα, το nález, vynález; objev

ευτυχισμένος, -η, -ο šťastný, radostný

ευχαριστημένος, -η, -ο spokojený

ζεσταίνω, -ομαι, ohřívám

ηθοποιός, ο, η herec, herečka

θεμελίωση, η (εις) položení základů

θεμελιωτής, ο zakladatel

Θησείο, το Théseion

ιερό, το svatyně

ιωνικός, -ή, -ό iónský

καθόλου vůbec

κάθομαι sedím

καφετέρια, η kavárna

κιβωτός, η truhla

κορινθιακός, -ή, -ό korintský

Κόρινθος, η Korint

κουράζω, -ομαι unavuji

κτίζω, -ομαι stavím, zakládám

Κύπρος, η Kypṛ
 κωμωδία, η komedie
 λαϊκός, -ή, -ό lidový
 Μυκήνες, οι Mykény
 μουσικός, -ή, -ό hudební
 ντρέπομαι stydím se
 ντύνω, -ομαι oblékám
 ξεκουράζω dávám odpočívát, -ομαι
 odpočívám
 ξυρίζω, -ομαι holím
 οιωνός, ο věštné znamení
 Όλυμπος, ο Olymp
 ονομάζω dávám jméno -ομαι jmenuji se
 ο οποίος, -α, -ο (se členem) který, jenž
 όργανο, το nástroj (hudební), orgán
 οργανώνω, -ομαι organizuji, pořádám,
 svolávám
 πανέμορφος, -η, -ο neobvykle krásný
 παντρεύω, -ομαι oddávám; žením se,
 vdávám se
 παράγραφος, η paragraf, odstavec
 παραδέχομαι přijímám, přiznávám
 παράπονο, το stížnost
 Παρθενών (gen. Παρθενώνος), Παρθε-
 νώνας, ο Parthenón
 πάροδος, η vedlejší cesta, ulička, ro-
 stranní vchod
 πάρτι, το večírek
 Πελοπόννησος, η Peloponés
 Πήλιο, το Pélion
 πίνω, -ομαι piji
 πιστός, -ή, -ό věrný
 πλάκα, η deska, dlažba
 πλένω, -ομαι myji (se)
 Ποσειδών, (gen. Ποσειδώνος) Ποσει-
 δώνας, ο Poseidón
 προμηθεύω, -ομαι zásobuji, dodávám
 Προπύλαια, τα Propylaje
 Πρωτοχρονιά, η Nový rok

ρυθμός, ο rytmus, tempo; sloh
 ρωμαϊκός, -ή, -ό římský
 σαπούνι, το mýdlo
 σεμινάριο, το seminář
 σηκώνω, -ομαι zvedám; -ομαι vstávám
 σκέφτομαι myslím, přemýšlím
 σκουπίζω, -ομαι zametám, uklízím; utí-
 rám
 Σούνιο, το Súnio(n)
 σοφία, η moudrost
 στήλη, η stéla, sloup
 στύλος, ο sloup
 συγκίνηση, η (εις) dojetí, pohnutí
 σύμφωνος, -η, -ο souhlasný, souhlasící
 συνηθίζω, -ομαι jsem zvyklý, mám ve
 zvyku, zvykám si
 σύνοδος, η shromáždění, církv. koncil
 τάφος, ο hrob, náhrobek
 τελευταίος, -α, -ο poslední
 Τουρκοκρατία, η období turecké nad-
 vlády
 τραγωδία, η tragédie
 τύχη, η osud
 υπόσχομαι slibuji
 φαίνομαι jevím se, vypadám
 Φειδίας, ο Feidiás
 φοβάμαι (φοβούμαι) bojím se
 χαίρω, jsem šťastný, -ομαι raduji se,
 jsem rád; těším se
 χαρούμενος, -η, -ο veselý
 χρειάζομαι potřebuji
 χρυσός, -ή, -ό zlatý
 χτένα, η hřeben
 χτενίζω, -ομαι češu
 ψηφιδωτό, το mozaika

Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Αξιότιμη κύριε	Vážený pane
Αξιότιμη κυρία	Vážená paní
Αγαπητέ φίλε	Milý příteli
Σεβαστέ κύριε διευθυντά	Vážený pane řediteli
Σεβαστέ κύριε καθηγητά	Vážený pane profesore
Ακριβή μου Κατερίνη	Drahá Kateřino
με εγκάρδιους χαιρετισμούς	se srdečnými pozdravy
με φιλικούς χαιρετισμούς	s přátelským pozdravem
με πολλούς εγκάρδιους χαιρετισμούς	s mnoha srdečnými pozdravy
αναμένω την απάντησή σας και εγκάρδια σας χαιρετώ	očekávám Vaši odpověď a srdečně Vás zdravím
με τιμή	s úctou
Κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα.	Sedím na žhavém uhlí. Jsem ohrožen.
Αυτό αποκλείεται.	To je vyloučeno.
Αστειεύεσαι;	Děláš si žerty?
Μη γένοιτο. (ustrnulý starořecký optativ)	Kéž se to nestane!
Απαγορεύεται η είσοδος.	Vstup zakázán.
Δεν ντρέπεσαι;	Nestydíš se?
η Ιερά σύνοδος	Svatý synod (nejvyšší orgán v pravoslavné církvi)
σηκώνομαι από τα άγρια χαράματα – ξυπνάω πολύ νωρίς	budím se velmi brzy
ντύνομαι στο πι και φι – βάζω γρήγορα τα ρούχα μου	oblékám se velmi rychle
πνίγομαι σε μια κουταλιά νερό – χά- νομαι εύκολα	snadno se rozčilit
κλείνομαι στον εαυτό μου – δε λέω στους άλλους τίποτα για εμένα	nemluvit o sobě

Přísloví – Παροιμίες

Όλα δε γίνονται σε μία μέρα.
 Τα γινόμενα δεν απογίνονται.
 Με την υπομονή όλα κατορθώνονται.
 Το αίμα νερό δε γίνεται.
 Ο φίλος στην ανάγκη φαίνεται.
 Το δέντρο γνωρίζεται από τον καρπό.

Všechno se nedá udělat za jeden den.
 Co se stalo, nemůže se odestát.
 Trpělivost přináší růže.
 Krev není voda.
 V nouzi poznáš přítele.
 Jaký strom, takové ovoce.

Δέκατο τρίτο μάθημα

A' επαναληπτικό μάθημα

Μεταφορικά μέσα

Η μεταφορά των κατοίκων των μεγάλων κέντρων από το σπίτι στον τόπο εργασίας τους γίνεται συνήθως με το τρόλεϊ, το τραμ, το λεωφορείο ή το μετρό. Τα τελευταία χρόνια οι νέοι ιδιαίτερα, δείχνουν την προτίμησή τους στο μοτοποδήλατο και στη μοτοσικλέτα. Έτσι έλυσαν το πρόβλημα της κίνησης στους δρόμους και της στάθμευσης στο κέντρο της πόλης. Όταν η απόσταση είναι μεγάλη, ταξιδεύουμε οδικώς, με λεωφορείο (πούλμαν), αυτοκίνητο ή ταξί. Το οδικό δίκτυο πολλών χωρών έχει φαρδιούς αυτοκινητόδρομους. Άλλοι πάλι ταξιδεύουν σιδηροδρομικώς με το τρένο, γιατί είναι ευρύχωρο και φτάνει έγκαιρα στην ώρα του.

Σε χώρες με θάλασσα όπως η Ελλάδα, η σύνδεση των λιμανιών γίνεται αεροπορικώς. Υπάρχουν μικρά πλοία και οχηματαγωγά (φεριμπότ) που μεταφέρουν αυτοκίνητα, καμiónια και επιβάτες. Μα το πιο γρήγορο μεταφορικό μέσο μεγάλων αποστάσεων είναι αναμφισβήτητα το αεροπλάνο. Κάνουμε λοιπόν αεροπορικές ταξίδια αναψυχής αλλά και ταξίδια εργασίας. Ταξιδεύουμε από χώρα σε χώρα με αεροπλάνα που καλύπτουν εκατοντάδες χιλιόμετρα την ώρα. Φεύγουμε με θερμοκρασία -12° Κελσίου από το Ρούζινιε της Πράγας και φθάνουμε με θερμοκρασία +12° Κελσίου στην Αθήνα. Έτσι κερδίζουμε χρόνο και «ο χρόνος είναι χρήμα».

Διάλογος «Στο σιδηροδρομικό σταθμό»

- A – Κύριε σταθμάρχη, τι ώρα φεύγει η ταχεία αμαξοστοιχία για τη Θεσσαλονίκη;
- B – Στις 18.30.
- A – Από ποια αποβάθρα γίνεται η επιβίβαση των επιβατών;
- B – Από την αποβάθρα αριθμός 1.
- A – Πού δίνουν εισιτήρια;
- B – Στο ταμείο έκδοσης εισιτηρίων.
- A – Υπάρχουν ακόμη;
- B – Δεν ξέρω, γιατί αυτή την εποχή ταξιδεύει πολύς κόσμος. Είναι βλέπετε η 64η εμπορική έκθεση της Θεσσαλονίκης.
- A – Έχετε δίκιο. Πόσες ώρες διαρκεί το ταξίδι μας;
- B – Περίπου πέντε ώρες. Αλλά κάνετε γρήγορα. Το τρένο φεύγει χωρίς καθυστέρηση.

Ύμνος στην Ελευθερίαν

(Ο εθνικός ύμνος της Ελλάδας)

Διονύσιος Σολωμός

Σε γνωρίζω από την κόψη
του σπαθιού την τρομερή
σε γνωρίζω από την όψη
που με βία μετράει τη γη.

Απ' τα κόκαλα βγαλμένη
των Ελλήνων τα ιερά,
και σαν πρώτα ανδρειωμένη
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά!

Básník Dionysios Solomos (*1798 Zakynthos, †1857 Kerkyra) je zakladatelem novodobé řecké poezie, vycházející z lidových písní. První dvě strofy jeho Hymnu na svobodu (1823) jsou od roku 1865 řeckou národní hymnou. Hudbu složil N. Mantzaros.

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του οριστικού άρθρου:

Το μάθημα των ελληνικών αρχίζει σε ... έντεκα. Πώς είναι ... Γιώργος; Μένω μαζί με ... γονείς μου. Θα είσαι το απόγευμα σε ... σπίτι σου; Το επόμενο πλοίο φεύγει σε ... η ώρα. Μαρία, που ήσουνα φέτος ... καλοκαίρι; Μου αρέσει ... Κυριακές να ακούω μουσική. Γράφεις συχνά σε ... φίλες σου; Πηγαίνω σε ... σχολείο με ... πόδια, ... λεωφορείο ή ... τραμ. ... Πράγα είναι ... πρωτεύουσα ... Τσεχικής Δημοκρατίας. Γνωρίζεις ... φίλους του; ... βράδια βλέπω τηλεόραση ή πηγαίνω σε ... κινηματογράφο. Κλείστε ... πόρτες και ... παράθυρα. Σε ... καράβι υπάρχουν καμπίνες. Κάθομαι κοντά σε ... πίνακα.

2. Να σχηματίσετε τον πληθυντικό των προτάσεων:

Το παιδί ζωγραφίζει με την κλωδιά. Έχω μία καθηγήτρια κι έναν καθηγητή. Πού μένει ο φοιτητής; Τι ώρα κλείνει το μαγαζί; Σου αρέσει να ταξιδεύεις οδικώς, αεροπορικώς ή αεροπορικώς; Το κορίτσι διαβάζει και γράφει σωστά. Δε γνωρίζω ούτε τον αδελφό του ούτε την αδελφή του. Αυτή ρίχνει το γράμμα στο γραμματοκιβώτιο. Ξέρεις πού βάζει το κλειδί; Η μητέρα φωνάζει το παιδί. Η θεία προσέχει την ανιψιά της. Ο επιβάτης δείχνει το εισιτήριο στον ελεγκτή. Το ταξίδι με το τρένο είναι ευχάριστο. Η μοτοσικλέτα τρέχει με μεγάλη ταχύτητα.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα ρήματα είμαι και έχω:

Πού χθες; Δεν λεπτά ούτε για το φαγητό μου. Η Πάτρα άλλοτε μία μικρή, επαρχιακή πόλη. Εμείς γρίπη και δεν πήγαμε για επίσκεψη. Εγώ τόση δουλειά που δεν κάνω ούτε βήμα από το γραφείο μου. Οι υπάλληλοι των τραπεζών απεργία. Το νερό της θάλασσας κρύο. Φέτος τα Χριστούγεννα πολλά χιόνια στα βουνά. να κουβεντιάζω μαζί τους πολύ καιρό. Στο εστιατόριο το μεσημέρι ένα ωραίο φαγητό.

4. Να διαβάσετε τους αριθμούς:

11, 29, 33, 47, 54, 66, 71, 87, 99, 100.

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο του ρήματος τρώω:

Τι ώρα συνήθως το βράδυ; Οι Έλληνες πολλές σαλάτες και πολλά λαχανικά. Πρέπει να ελαφρά. Αυτό το παιδί πολλές φορές την ημέρα. Κάθε μέρα η μητέρα μου με με τη γκρίνια της. αργά γιατί του πονάει το δόντι.

6. Να συμπληρώσετε τα κενά με το πόσος, πόση, πόσο και πόλως, πολλή, πολύ:

..... περιοδικά διαβάζετε; Θέλουμε εισιτήρια για το τραμ. Στέλνετε τις γιορτές κάρτες στους φίλους σας; Με κουράζει η κίνηση στους δρόμους. Αυτό το διαμέρισμα κοστίζει εκατομμύρια. θείους και θείες έχεις; χρόνια θέλεις να τελειώσεις το Πανεπιστήμιο; τουρίστες θαυμάζουν κάθε χρόνο την ομορφιά της Πράγας. Θέλω να σου γράψω τόσα πράγματα που δεν ξέρω ποια είναι η αρχή και ποιο το τέλος.

7. Να συμπληρώσετε με το σωστό τύπο των επιθέτων:

Διψάω γιατί τα γλυκά ήταν (γλυκός)
Η φίλη σου είναι πολύ κοπέλα. (γλυκός)
Οι Ισπανίδες δεν είναι συνήθως (ξανθός)
Μου αρέσουν οι ντομάτες. (φρέσκος)
Η ζωή στο χωριό είναι (ήσυχος)
Τα ταξίδια είναι (αεροπορικός, ακριβός)
Η Κατερίνα είναι πάντα κοπέλα. (γελαστός)
Στις γιορτές το ταχυδρομείο είναι από κόσμο. (γεμάτος)
Αυτοί οι μήνες είναι ακόμη (κρύος)
Δεν αγαπάω τα φαγητά. (παχύς)
Το πουκάμισό του είναι γιατί έχει ώμους. (φαρδύς, φαρδύς)
Το καλοκαίρι θα είναι της μόδας το χρώμα. (θαλασσίης)
Τα νερά εδώ είναι (βαθύς)

Τα μάτια της είναι με σκιές. (πράσινος, σταχτής)
Μένω σ' ένα και δρόμο. (φαρδύς, μακρύς)

8. Να διαβάσετε τις ημερομηνίες:

28. 10. 1918, 25. 3. 1821, 14. 7. 1789, 13. 5. 1453, 5. 6. 1647, 19. 2. 1500,
1. 1. 1996, 30. 8. 1322, 12. 10. 1265, 15. 9. 1871.

9. Να διαβάσετε τα αριθμητικά όπως στο παράδειγμα: 5 – πέντε, πέμπτος.

1, 20, 9, 32, 45, 68, 99, 55, 87, 3, 76, 100.

10. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των ρημάτων στον αόριστο, που είναι στην παρένθεση:

Εγώ το πρώτο έτος της Φιλοσοφικής Σχολής. (τελειώνω)
Εμείς στον κήπο. (δουλεύω)
Αυτοί τα παράθυρα γιατί είχε ζέστη. (ανοίγω)
Χθες εγώ δεν ψωμί. (αγοράζω)
Εσύ γιατί ήσουν άρρωστη. (λείπω)
Την Πρωτοχρονιά εσείς χαρτιά. (παίζω)
..... δυνατά γιατί δε μας άκουσαν. (φωνάζω)
Στο μουσείο οι μαθητές ωραία αντικείμενα. (βλέπω)
Εγώ γράμμα από τη φίλη μου. (παίρνω)
Αυτός γρήγορα να γράφει και να διαβάζει ελληνικά. (μαθαίνω)
Εσύ τα κλειδιά; Ήταν μέσα στην τσάντα μου. (βρίσκω)
Αυτές το λογαριασμό και (πληρώνω, φεύγω)
Της (εγώ) να σας τηλεφωνήσει. (λέω)
Όταν ο καθηγητής στην τάξη δεν ούτε ένα μαθητή.
(μπαίνω, βρίσκω)
Τους (εμείς) εκ μέρους σας πολλούς χαιρετισμούς. (δίνω)

11. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο της αντωνυμίας, που είναι στην παρένθεση:

Πάντα λένε την αλήθεια. (αυτός)
Η μητέρα αγοράζει ένα καινούριο σακάκι. (εγώ)
Ξέρετε αυτές τις κυρίες; Ναι ξέρουμε. (αυτή)
Πώς λένε το φίλο σου; λένε Νίκο. (αυτός)
Βγάζουμε το καπέλο όταν είμαστε στην εκκλησία. (εμείς)
..... από πού είστε; (εσείς)

12. Καταλαβαίνετε το κείμενο:

Το πρώτο εναέριο ταξίδι το κάνει κανένας για το καινούριο του πράγματος: να δοκιμάσει μια νέα συγκίνηση και να λέει, με κάποια κρυφή περηφάνεια, ότι γνώρισε κι αυτό το μέσο συγκοινωνίας. ...

Το πρώτο ταξίδι του δίνει εκείνο ακριβώς που είχε την εντύπωση ότι λείπει από το αεροπλάνο: το αίσθημα της ασφάλειας. Η ιδέα και ο φόβος του κινδύνου παύουν να υφίστανται από τα πρώτα λεπτά της ώρας. Δε μένει παρά η απόλαυση του ταξιδιού και η ηδονή της εκμηδένισης της απόστασης. Μια ώρα αεροπλάνου είναι οχτώ ώρες ελληνικού τρένου. Δύο ώρες υδροπλάνου είναι δεκαοχτώ ώρες βαποριού. Είναι φυσικό λοιπόν να βρίσκει κανείς κάθε άλλο τρόπο μεταφοράς καθυστερημένο, κουραστικό και αργό.

Από το βιβλίο του Κώστα Ουράνη «Δύο ώρες πάνω από το Αιγαίο»,
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, σελ. 244 (με αλλαγές)

13. Να συμπληρώσετε την προστακτική των κατάλληλων ρημάτων:

Παιδιά, τι ωραία μέρα είναι σήμερα!
Μαρία, το παράθυρο, κάνει ζέστη.
Πέτρο, πάντα καλά την πόρτα, όταν φεύγεις!
Ανδρέα, τη μπάλα στην αδελφή μου!
Μαθητές, για αύριο δέκα ελληνικές προτάσεις και το ποίημα απ' έξω!

14. Να συμπληρώσετε τις ερωτήσεις του διαλόγου:

A –
B – Θα είμαι σπίτι.
A –
B – Γιατί έχω πολλή δουλειά.
A –
B – Διαβάζω, γιατί δίνω τις εξετάσεις.
A –
B – Την άλλη βδομάδα.
A –
B – Την Τρίτη.
A –
B – Ναι, την άλλη Πέμπτη έχω καιρό. Θα πάμε μαζί στον κινηματογράφο.

15. Να συμπληρώσετε το κατάλληλο άρθρο:

... δάσκαλός μας είναι Τσέχος. Ξέρω ... κοπέλα από ... Δανία. Χθες πήρα γράμμα από ... Ελλάδα. Να, ... Πέτρος, ... φίλος μου. Στη βιβλιοθήκη μου είναι πολλά ... νέα βιβλία.

16. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων που είναι στην παρένθεση:

Τα μάτια των δύο μου είναι γαλανά. (η κόρη)
Γράψτε μου (το όνομα, αυτός, ο πολίτης – στον πληθυντικό)

Η θέση είναι σε (αυτή, η εικόνα, αυτός, ο τοίχος)
 Το χρώμα δεν μου αρέσει. (αυτή, η μπλούζα)
 Ποια είναι η τιμή (το φόρεμα, πορτοκαλής)

17. *Na συμπληρώσετε τα κατάλληλα χρονολογικά στοιχεία:*

Πηγαίνει στο θέατρο. Δεν είχα διακοπές
 τελειώνει η βδομάδα. θα έχω πολλή δουλειά. τελειώνω τις
 σπουδές μου.

18. *Na συμπληρώσετε τις αντωνυμίες πόσος, ποιος, εκείνος, αυτός, εκείνος ο, αυτός ο:*

..... από αυτά τα βιβλία θέλεις; ώρες διαβάζεις κάθε μέρα;
 Κοίταξε εικόνα, σου αρέσει; Για
 είναι γράμμα; μαθητές είναι από την Πράγα,
 είναι από το Μπρνο.

19. *Napište slovy číslovky pro desítky 10 – 100.*

20. *Uveďte příklady, kdy adjektiva ženského rodu, odvozená od adjektiv mužského rodu na -ος, končí na -α a vysvětlíte pravidlo.*

21. *Υγρπίστε časový údaj slovy:*

Θα είμαι εδώ στις 5.30.

Ακούω τα νέα κάθε μέρα στις 22.30.

Η αδελφή μου γεννήθηκε 25. 3. 1995.

Το τρένο φεύγει στις 12.35.

Οι εθνικές γιορτές της Ελλάδας είναι 25. 3. και 28. 10.

22. *Překládejte:*

δům mého bratra, kniha mého syna, učitelova třída, strýcová zahrada, žákův sešit, studentova třída, otcovy noviny, stránka knihy, míč dítěte, barva sukně; sešity mých bratří, tužky mých synů, židle učitelů, židle učitelek, zahrady strýců a tet, práce otců, stránky knih, míče dětí, ceny hodin, barva mraků, platy pokladníků.

Μέ sešity jsou na stole, tvé knihy jsou v knihovně. Kde jsou mé nové šaty? Jsou ve skříni. Dej bratrovi 100 korun. Mám jenom 500 korun, nemám drobné. Mám peníze v bance. Zítřa půjdu na nádraží, čekám rodiče. Jdu na poštu, posílám tři dopisy do ciziny. Do školy chodím pěšky.

Toto je moje pero, tvoje je na stole. Čí jsou támhle ty peníze? Čí jsou ty boty? Čí jsou ty sešity? Jsou moje, támhle ty jsou Mariiny. Čí jsou ty knihy? Nevím, nejsou moje.

Viděl jsi Jiřího? Ne, toho jsem neviděl. Četl jsi tuto knihu? Ne, tu jsem nečetl.

Koupil jsi ty lístky do divadla? Ano, koupil jsem je. Znáš tam tu paní? Ne, neznám ji. Bydlí tam mé sestry. Pozdravuj je! My Řekové máme slavné dějiny.

Zavřeli jste okna? Slavili jste včera narozeniny? Půjčil jsi mi tuto knihu? Uklidili jsme včera celý byt. Děti běžely na hřiště. Je tma, rozsviť! Kdo ušil ty šaty? Moje rodina odcestovala do ciziny. Našel jsem tu knihu včera vzadu v knihovně.

23. *Přeložte:*

a) Atény

Atény jsou hlavním městem Řecka. V Aténách je mnoho krásných budov, jsou tu bohatá muzea, slavné Archeologické muzeum, divadlo a první řecká univerzita. Celý svět zná Akropoli s bílým Parthenónem na pahorku nad městem. Uprostřed města je velký park, jmenuje se Národní zahrada. Tady nacházíme i v létě příjemný chládek, když sem přicházíme unaveni z horkých ulic.

Před parlamentem je veliké náměstí s hrobem Neznámého vojína. Dvě hlavní aténská náměstí jsou Náměstí Ústavy a Náměstí Svornosti. Na ulici Univerzity se nachází univerzita, Akademie a Národní knihovna.

b) Thessaloniki

Thessaloniki je velké město, druhé hlavní město Řecka. Jsou tu krásná náměstí, moderní obytné domy, ale i starověké památky a byzantské chrámy. Město bylo slavné v byzantském období, je to skutečný ráj byzantské kultury a byzantského umění. Řekové i cizinci obdivují jeho chrámy s krásnými freskami a ikonami.

c) Milý příteli,

brzy budou vánoce. Budeme mít dva týdny prázdniny. Budu chodit na procházky, do kina, ale také studovat. O vánocích mi rodiče vždy dávají knihy. Letos máme krásnou zimu, často sněží, ale svítí i slunce na modrém nebi. Koupil jsem též lístky do divadla. V našem městě je mnoho divadel. Jedno je v naší ulici blízko našeho domu. Je to nové, malé divadlo. Lístky nejsou drahé, chodím tam často. Napiš mi brzy, co děláš a jak se máš.

S pozdravem

Petr

Λεξιλόγιο

αίσθημα, το pocit

αμαξοστοιχία, η vlaková souprava

αναμφισβήτητα nepochybně

αναψυχή, η zotavení, oddech

ανδρειωμένος, -η, -ο statečný, zmužilý

αντικείμενο, το věc, předmět

απεργία, η stávka

απόλαυση, η (εις) užitek, požitek

αρχή, η začátek, princip, úřad

αυτοκινητόδρομος, ο dálnice

βγαλμένος, -η, -ο vytažený, vyvolený

βία, η násilí, spěch

γελαστός, -ή, -ό usměvaný

γεννιέμαι jsem narozen

γ(κ)ρίνια, η nespokojenost, reptání

Δανία, η Dánsko

διαρκώ, (-είς) trvám (ο čas), jsem stá-
lý, mám trvání
δίκιο, το právo, pravda
δίκτυο, το síť
εκατομμύριο, το milión
έκδοση, η (εις) vydání, edice
έκθεση, η (εις) výstava, kompozice,
slohová práce
εκμηδένιση, η (εις) zničení
εμπορικός, -ή, -ό obchodní
εναέριος, -α, -ο vzdušný, letecký
εντύπωση, η (εις) dojem, vjem; vrytí,
vytištění
επαναληπτικός, -ή, -ό opakovací
επαρχιακός, -ή, -ό venkovský, provin-
ciální
επιβίωση, η (εις) přežití
εργασία, η práce
ευρύχωρος, -η, -ο prostorný
ηδονή, η rozkoš, požitek
ήσυχος, -η, -ο klidný, tichý, pokojný
θερμοκρασία, η teplota
ιδιαίτερα zvláště, odděleně; osobitě
Ισπανός, ο Španěl
Ισπανίδα, η Španělka
Ιταλία, η Itálie
καινούριος, -α, -ο nový
καλύπτω, -ομαι pokrývám
καμιόνι, το kamión
κερδίζω, -ομαι vydělávám, získávám;
mám úspěch
κίνδυνος, ο nebezpečí
κουραστικός, -ή, -ό únavný, unavující,
vyčerpávající
κόψη, η (εις) ostří
κρυφός, -ή, -ό skrytý
μέσο, το prostředek
μεταφορά, η doprava, přeprava

μεταφορικός, -ή, -ό dopravní, trans-
portní
μετρώ (άω), -ιέμαι (-ούμαι) měřím, vy-
měřuji; počítám, vyčísľuji
μοτοποδήλατο, το motorové kolo
μπάλα, η míč, koule
ντομάτα, η rajské jablko, rajče
οχηματογωγό, το trajekt
όψη, η (εις) pohled, vzhled, vzezření;
tvář, lice
Πάτρα, η Patras
περηφάνια (υπερηφάνεια), η pýcha,
hrdost
πούλμαν, το autobus
προτίμηση, η (εις) dávání přednosti
σπαθί, το meč
σταθμάρχης, ο přednosta stanice
στάθμευση, η (εις) zastávka, zastavení;
parkování
συγκοινωνία, η doprava; spojení, ko-
munikace
σύνδεση, η (εις) spojení (dopravní);
spjatost
ταχύς, -ία, -ύ rychlý
τρομερός, -ή, -ό strašný, hrozný
υδροπλάνο, το hydroplán
ύμνος, ο hymna, hymnus
υφίσταμαι existuji, jsem; trpím, jsem
podřizen
φόβος, ο strach
φουρτούνα, η bouře, nečas
χαρτιά, τα hrací karty
χιλιόμετρο, το kilometr

□ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

από το άλφα ως το ωμέγα	od A do Z
αυτό είναι από άλλο ανέκδοτο	to s tím nemá nic společného, to je něco jiného
αργά ή γρήγορα	dříve či později
αλλού βρέχει	to se mě (nás) netýká
με δύο λόγια	stručně
Δεν ξέρω ποια είναι η αρχή και ποιο το τέλος.	Nemá to hlavu ani patu.
Με τρώει με την γκρίνια του.	Rozčiluje mě svým naříkáním.
Πρὶςλοὶ – Παροιμίες	
Μικρό καράβι, μικρή φουρτούνα. Μεγάλο καράβι, μεγάλη φουρτούνα.	Malé děti malá starost, velké děti velká starost.

Δέκατο τέταρτο μάθημα

Οι δουλειές μας – Τα επαγγέλματα

Ένα πρόβλημα της εποχής μας είναι η επαγγελματική αποκατάσταση. Είναι αλήθεια ότι σήμερα υπάρχουν περισσότερα επαγγέλματα από τα παλιά χρόνια γιατί η κοινωνία μας εξελίσσεται. Δίπλα στα γνωστά επαγγέλματα του δασκάλου, του γιατρού, του δικηγόρου, του αξιωματικού, του εργάτη και του εμπόρου έχουμε αυτά του προγραμματιστή ηλεκτρονικών υπολογιστών, του δημοσιογράφου, του συντηρητή έργων τέχνης, του ηθοποιού, του σχεδιαστή ρούχων, του φωτογράφου. Παρ' όλη όμως την προσφορά επαγγελμάτων υπάρχει ανεργία. Οι άνεργοι, νέοι ιδιαίτερα και γυναίκες, πληθαίνουν από μέρα σε μέρα. Καθημερινά διαβάζουν τις μικρές αγγελίες ή γράφονται στο γραφείο ανεργίας. Μερικοί κάνουν δουλειές του ποδαριού για καλύτερη τύχη όπως στη Γερμανία ή στην Αμερική. Στις χώρες αυτές η εργασία δεν είναι πιο λίγη. Είναι πιο σκληρή, αλλά έχει δυναμικό ρυθμό και μεγάλα οικονομικά αποτελέσματα. Είναι πιο κοντά στην εποχή μας. Την εποχή των κομπιούτερ και της τεχνολογίας.

Διάλογος

A

- A – Τι επάγγελμα έχει η Μαρία;
 B – Είναι λογίστρια.
 A – Πού εργάζεται;
 B – Στην Εμπορική Τράπεζα, στο υποκατάστημα της λεωφόρου Αλεξάνδρας.
 A – Είναι έκτακτη ή μόνιμη;
 B – Ευτυχώς μόνιμη. Ξέρει καλά τη δουλειά της.
 A – Κάνει και υπερωρίες;
 B – Ναι, όταν χρειάζεται.
 A – Έχει καλό μισθό;
 B – Η αμοιβή της είναι πολύ καλή. Πάρνει και 13ο μισθό. Όμως, ακόμη πριν ένα χρόνο, ήταν υπάλληλος σε κάποια εμπορική εταιρεία με σύμβαση και μειωμένο ωράριο.
 A – Τώρα λοιπόν είναι ευχαριστημένη;
 B – Βέβαια. Βλέπετε σήμερα με την ανεργία, είναι δύσκολο να έχει κανείς δουλειά και μάλιστα καλή.

B

- A – Καλημέρα σας, κύριε.
 B – Καλημέρα.
 A – Είστε ο εργοδότης;
 B – Ναι, εγώ είμαι.

- A – Ο φίλος μου ο Γιώργος μου είπε ότι χρειάζεστε έναν εργάτη. Είναι αλήθεια;
 B – Ναι. Δουλεύεις σε οικοδομές;
 A – Δεν έχω μεγάλη πείρα από οικοδομικές εργασίες, αλλά είμαι νέος και δυνατός.
 B – Θα κάνουμε λοιπόν μια δοκιμή. Εμείς αρχίζουμε δουλειά το πρωί στις 7.00 και τελειώνουμε στις 15.00.
 A – Πόσο είναι το μεροκάματο;
 B – Είναι 7.000 δραχμές και τα ένσημα του Ι.Κ.Α. Έχεις βιβλιάριο;
 A – Και βέβαια έχω. Ξέρετε έχω μεγάλη ανάγκη από δουλειά γιατί είμαι οικογενειάρχης.
 B – Εντάξει λοιπόν. Αρχίζεις αύριο δουλειά.
 A – Σας ευχαριστώ πολύ.

Γραμματική

Slovesa 2. konjugace (ρήματα Β' συζυγίας)

Přítomný čas (ενεστώτας)

Indikativu přítomného času (ενεργητική φωνή της οριστικής ενεστώτα)

1. třída (πρώτη τάξη):	2. třída (δεύτερη τάξη):
ρωτά (-άω)	κινώ
ρωτάς	κινείς
ρωτά (-άει)	κινεί
ρωτούμε (-άμε)	κινούμε
ρωτάτε	κινείτε
ρωτούν (-άνε)	κινούν

Slovesa 1. třídy:

αγαπώ, απαντώ, βοηθώ, γελώ, διψώ, ζητώ, κολυμπώ, κρατώ, κρεμώ, κυβερνώ, μελετώ, μετρώ, μιλώ, νικώ, ξεχνώ, πεινώ, περνώ, περπατώ, πετώ, πηδώ, πονώ, πουλώ, προτιμώ, σταματώ, συζητώ, συναντώ, τηλεφωνώ, τιμώ, τραβώ, τραγουδώ, φυσώ, χαιρετώ, χαλώ, χρωστώ, χτυπώ

Slovesa 2. třídy:

αδικώ, απειλώ, αποτελώ, αργώ, αφαιρώ, ειδοποιώ, εξηγώ, επιθυμώ, ζω, θεωρώ, ικανοποιώ, καλλιεργώ, καλώ, μπορώ, παρακολουθώ, πληροφορώ, προσπαθώ, συγκινώ, συμφωνώ, τηλεγραφώ, τιμωρώ, χρησιμοποιώ, ωφελώ

Podstatná jména – maskulina – nestejnoslabičná, zakončená na -ας, -ης. Αρσενικά ανισοσύλλαβα σε -ας, -ης.

singulár						
N.	-άς	ο	ψαράς	-ης	ο	μανάβης
G.	-ά	του	ψαρά	-η	του	μανάβη
A.	-ά	τον	ψαρά	-η	το	μανάβη
V.	-ά		ψαρά	-η		μανάβη
plurál						
N.	-άδες	οι	ψαράδες	-ηδες	οι	μανάβηδες
G.	-άδων	των	ψαράδων	-ηδων	των	μανάβηδων
A.	-άδες	τους	ψαράδες	-ηδες	τους	μανάβηδες
V.	-άδες		ψαράδες	-ηδες		μανάβηδες

Podle vzoru ψαράς se skloňují všechna oxytona na -ας a některá paroxytona a proparoxytona. Do této skupiny patří čtená jména označující povolání a některá substantiva tureckého původu: ο αμαξάς, ο παπάς, ο γαλατάς, ο ψωμάς, ο ραγιάς.

Paroxytona a proparoxytona mají v plurálu přízvuk na předposlední slabice: ο μπάρμπας – οι μπαρμπάδες.

Podle vzoru μανάβης se také skloňují většinou jména označující povolání nebo substantiva tureckého původu: ο καφετζής, ο βαρκάρης, ο φούρναρης, ο περιβολάρης, ο μπέης, ο κοτζαμπάσης.

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ρημάτων στην παρένθεση:
- (εγώ) με τα αστεία του Τσάρλι Τσάπλιν. (γελώ)
 Το καλοκαίρι με τις μεγάλες ζέστες (εμείς) ελαφρά ρούχα. (φορώ)
 Τους αρέσει όταν στην εξοχή, αλλά όχι στην πόλη. (περπατάω)
 Ο πιλότος το αεροπλάνο και ο καπετάνιος το καράβι. (κυβερνώ)
 Εδώ δε τα λεωφορεία γιατί δεν είναι στάση. (σταματώ)
 Από πού ; Από το σπίτι σας ή τον τηλεφωνικό θάλαμο; (τηλεφωνώ)
 Ανοιξτε! Κάποιος το κουδούνι της πόρτας. (χτυπάω)
 Όλη τη νύχτα οι τουρίστες και τον κόσμο με τις φωνές τους. (τραγουδώ, χαλώ)

Δεν ποτέ πόσο καλός ήταν μαζί μου. (ξεχνώ)
 Οι φοιτητές πολύ γιατί είναι ο μήνας των εξετάσεων. (μελετώ)
 Μη με (εσύ) πού ήμουν χθες. (ρωτώ)
 Οι γιατροί συχνά για το άγχος της ανεργίας. (μιλώ)
 Από τότε που δεν έχουν δουλειά συνέχεια τα λεπτά τους. (μετρώ)
 Είναι πολύ ευγενής κύριος. Με πάντα όταν με στο δρόμο. (χαιρετώ, συναντώ)
 (εσείς) τις υπερωρίες και έτσι κερδίζετε παραπάνω λεπτά. (προτιμώ)

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των παρακάτω ρημάτων απορώ, θεωρώ, πληροφορώ, ζω, οδηγώ, αργώ, χρησιμοποιώ, προσπαθώ, καλλιεργώ, συμφωνώ, ειδοποιώ, εξηγώ, συγκινώ, ικανοποιώ:
- Η γιαγιά μου στο διαμέρισμά της μόνη με συντροφιά τη γάτα της. Εγώ αυτοκίνητο από την ηλικία των 20 χρονών. Η φίλη μου στη δουλειά της και ο προϊστάμενός της δεν είναι ευχαριστημένος. Ο γιος μου με ότι ο φίλος του έρχεται σήμερα το βράδυ για δείπνο. Πολλοί ότι ο Ελύτης είναι ο καλύτερος σύγχρονος Έλληνας ποιητής. Εμείς το τραμ ή το λεωφορείο για τη μετακίνησή μας στην πόλη. Όταν πετυχαίνουμε πολλά στη ζωή μας. Οι τόσες προσπάθειες που κάνεις δεν σε τίποτε. Η θεία μου στον κήπο της λουλούδια και λαχανικά. κανένας που βρίσκει τόσο καιρό και δουλεύει. Τα αποτελέσματα της εργασίας μου δεν με Δεν (αυτοί) ποτέ με αυτά που τους λέω. Η ταχυδρόμος με ότι έχω μία επιταγή στο ταχυδρομείο. Είναι κουραστικό να σου τα προβλήματα κάθε μέρα. Με γιατί μου φέρνετε δώρα στη γιορτή μου.
3. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ουσιαστικών στην παρένθεση:
- Σήμερα οιαπεργούν από τις 10 το πρωί έως στις 12 τα μεσάνυχτα. (ο ταξιτζής)
 Για 400 χρόνια οι Έλληνες ήταν των Τούρκων. (ο ραγιάς)
 Με τη δημιουργία των σουπερμάρκετ χάνονται σιγά-σιγά οι (ο μακάλης)
 Από έγινε καρaboκύρης. (ο βαρκάρης)
 Το επάγγελμα των είναι πολύ συχνό στην Ελλάδα. (ο ψαράς)
 Αυτός ο έχει πολύ καλό κρασί. (ο ταβερνιάρης)
 Μου αρέσει να κουβεντιάζω με τους μου. (ο μπάρμπας)
 Οι ήταν Τούρκοι ή Αιγύπτιοι αξιωματούχοι. (ο πασάς)
 Μια ελληνική παροιμία λέει: «Το ράσο δεν κάνει τον αλλά ο το ράσο.» (ο παπάς)
 Οι τιμές του μου είναι πάντα λογικές. (ο μανάβης)
 Την 1η Ιανουαρίου γιορτάζουν οι και στις 7 του ίδιου μήνα οι (ο Βασίλης, ο Γιάννης)

4. Συνεχίστε:

τα φρούτα του μανάβη – των μανάβηδων
 τα ταξί του ταξιτζή – των ταξιτζήδων
 τα παπούτσια (ο παπουτσής)
 τα τρόφιμα (ο μπακάλης)
 τα ψωμιά (ο ψωμάς)
 οι βάρκες (ο βαρκάρης)
 οι ταβέρνες (ο ταβερνιάρης)
 τα ράσα (ο παπάς)
 τα σφουγγάρια (ο σφουγγαράς)
 τα ρολόγια (ο ρολογάς)
 τα ψάρια (ο ψαράς)

5. Να σχηματίσετε σωστές προτάσεις:

ο γιατρός	εργάζεται	στο χωράφι
ο αγρότης		στο νοσοκομείο
ο καθηγητής		στο μουσείο
ο αρχαιολόγος		στο Πανεπιστήμιο
ο δημοσιογράφος		στην εφημερίδα
ο φαρμακοποιός		στο εστιατόριο
ο ηθοποιός		στο κατάστημα
ο πωλητής		στο θέατρο
ο εστιατοράς		στο φαρμακείο
ο οδηγός		στο λεωφορείο

6. Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:

Οι σφουγγαράδες της Καλύμνου είναι γνωστοί σ' όλο τον κόσμο. Η μητέρα μου ξέρει και κάνει πολύ καλούς μεζέδες. Το επάγγελμα του καφετζή είναι κουραστικό. Δε συζητούμε ποτέ τέτοια θέματα με τους γονείς μας. Όταν πονάει το κεφάλι μου παίρνω ασπιρίνη. Όταν πεινώ μπορώ και τρώω δύο πιάτα πατάτες. Οδηγούμε προσεκτικά γιατί ο δρόμος γλιστρά. Δεν περνά απ' αυτό το δρόμο γιατί έχει μεγάλη κίνηση. Γλεντούν κάθε βράδυ και το πρωί αργούν να πάνε στο γραφείο τους. Όταν με ρωτάνε, απαντώ. Πουλάει το σπίτι της γιατί είναι παλιό. Αγαπάμε και το βουνό και τη θάλασσα. Οι πωλητές εξυπηρετούν τους πελάτες. Είμαστε νέοι γιατροί και βοηθούμε τον γιατρό που χειρουργεί. Ζεις σε πόλη ή σε χωριό;

7. Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:

Η γυναίκα στο πέρασμα των αιώνων
 Τους περασμένους αιώνες, σε όλες τις χώρες του κόσμου και στη δική μας, οι γυναίκες ήταν σε μειονεκτική θέση: είχαν πολλές υποχρεώσεις και ελάχιστα δικαιώματα. Στα πολύ παλιά χρόνια, π. χ. δεν είχαν το δικαίωμα ούτε γράμματα να μαθαίνουν ούτε να εργάζονται έξω από το σπίτι. Αλλά και κατά το 19ο αιώνα και το πρώτο μισό του 20ού αιώνα η θέση της γυναίκας δεν ήταν καλή. Σήμερα όμως στα πιο πολιτισμένα κράτη και στο δικό μας οι γυναίκες είναι ισότιμες με τους άντρες. Έτσι στην εποχή μας οι Ελληνίδες κάνουν όποια εργασία τους αρέσει, σπουδάζουν ό, τι επιθυμούν, σταδιοδρομούν επαγγελματικά, αμειβονται με τις ίδιες αμοιβές που παίρνουν και οι άντρες για την προσφορά της ίδιας εργασίας, ζουν και έχουν δραστηριότητες στην οικογένεια και στο κοινωνικό περιβάλλον ελεύθερα και ισότιμα με τους άντρες.

Από το βιβλίο «Νεοελληνική γλώσσα. Για το γυμνάσιο Ο. Ε. Δ. Β.», σελ. 244.

8. Καταλαβαίνετε τι γράφουν οι εφημερίδες;

Και σήμερα ανοιχτά τα καταστήματα

Όσοι δεν προλάβετε να κάνετε τα ψώνια σας τα Χριστούγεννα, σπεύσατε, γιατί τα καταστήματα θα μείνουν ανοικτά και σήμερα. Συγκεκριμένα, τα εμπορικά λειτουργούν από τις 10.00 ως τις 17.00, τα σουπερμάρκετ από τις 8.00 ως τις 21.00, τα κρεοπωλεία από τις 8.00 ως τις 17.00 και τα πολυκαταστήματα από τις 9.00 ως τις 21.00. Υπενθυμίζεται ότι τη Δευτέρα, ανήμερα την Πρωτοχρονιά, αλλά και την Τρίτη 2 Ιανουαρίου όλα τα καταστήματα θα μείνουν κλειστά.

Προσφέρουν εργασία

Ζητείται πωλήτρια για κατάστημα τροφίμων. Τηλ. 2230631.

Ζητείται προγραμματιστής κομπιούτερ για ιδιωτική εταιρεία. Συστάσεις απαραίτητες. Τηλ. 6021888.

Ζητείται δεσποινίς ή κυρία για να ασχολείται με παιδιά ηλικίας 5 ετών από τις 7.00 – 14.00. Τηλ. 7238300.

Ζητούν εργασία

Νέος 18 ετών χωρίς στρατιωτική θητεία ζητεί εργασία. Τηλ. 7986454

Καθηγητής αγγλικών προετοιμάζει φοιτητές για αγγλικά πανεπιστήμια. Τηλ. 9311582

Έμπειρη δακτυλογράφος ζητά εργασία σε Τράπεζα ή ιδιωτική εταιρεία. Τηλ. 7223914 (Το Βήμα, 31 Δεκεμβρίου 1995)

9. Přeložte:

Rodiče pomáhají svým dětem. V létě máme často žízeň. O prázdninách plavete v moři. Hovoří o svých učitelích. Proč se směješ? Prodává své auto. Diskutujeme o tomto problému celý večer. Žáci odpovídají učitelům. Bolí mě zuby a hlava.

Děti tráví prázdniny u dědečka a babičky. Moderní letadla létají velmi vysoko. Zahradník obdělává zahradu. Telegrafujete často do ciziny? Jak často telefonujete? Žije už mnoho let v Aténách. Považujeme ho za dobrého člověka a za svého přítele. Učitelé vysvětlují žákům novou lekci. Navštěvuje hodiny angličtiny, ale často přichází pozdě. Některé knihy nás dojmají. Používáte často svůj nový řecký slovník? Oznamují nám, že už jsou doma. Prázdniny na horách vám prospívají.

Na řeckých ostrovech žije mnoho rybářů. Tady je obchod našeho pekaře. Práce pekařů je nesnadná, musí pracovat i v noci. Strýčku Jane, jak se ti daří? V našem městě pracují mlékaři, pekaři i zelináři. Řečtí kněží se žení. Vidiš tam ty rybáře a bárkaře, jsou z naší vesnice. Kavárníci, kteří mají kavárny v centru města, kam chodí mnoho turistů, vydělávají mnoho peněz. Líbí se mi práce zahradníka, nelíbí se mi práce ševce.

10. Rozhovor:

A: Jaké je, prosím, vaše povolání?

B: Jsem profesorem na střední škole.

A: Na jaké střední škole učíte?

B: Učím na gymnáziu.

A: Jaké předměty vyučujete?

B: Učím angličtinu a němčinu.

A: Máte mnoho žáků?

B: Ano, zvláště angličtinu se teď učí mnoho žáků.

A: Měl jste příležitost jet do Anglie?

B: Ano, byl jsem v Anglii tři měsíce a v Německu půl roku.

A: A vaši žáci?

B: Ti jezdí o prázdninách na letní kurzy, dostávají stipendium.

A: Uspokojuje vás vaše zaměstnání?

B: Ano. Líbí se mi práce s mladými lidmi.

11. Přeložte:

Můj otec je ekonom, pracuje v zahraničním obchodě. Jeho podnik prodává různé stroje. Pracuje v něm mnoho zaměstnanců: inženýři, úředníci a dělníci. Otec má dobré místo, má dobrý plat, ale musí tvrdě pracovat, často i dlouho do večera nebo o víkendech. Matka je novinářka, často jezdí do ciziny na různé konference. Její práce se jí velmi líbí. Já studuji práva, budu soudcem nebo advokátem, můj bratr končí lékařskou fakultu, myslím, že bude chirurgem, bude pracovat v nemocnici.

Λεξιλόγιο

αγρότης, ο *zemědělec*

άγχος, το *úzkost, strach; stres*

αδικώ (-είς), -ούμαι *křivdím*

Αιγύπτιος ο *Egyptan*

αμείβω, -ομαι *odměňuji (se)*

αμοιβή, η *odměna*

ανεργία, η *nezaměstnanost*

άνεργος, -η, -ο, *nezaměstnaný*

ανισοσύλλαβος, -η, -ο *nestejnoslabičný*

αξιωματικός, ο *důstojník*

αξιωματούχος, ο *hodnostář, prominent*

απαντώ (άω), -ώμαι *odpovídám, setkávám (se)*

απεργώ (-είς) *stávkovat, odmítat práci*

αποκαθιστώ (άω), *αποκαθίσταμαι* *zajišťuji, obnovuji*

αποκατάσταση, η (είς) *zajištění, zabezpečení; obnovení*

αποτελώ (-είς), -ούμαι *tvořím, jsem součástí; skládám se*

αργώ (-είς) *mám zpoždění, opožďuji (se), zdržuji (se)*

ασχολούμαι *trávím čas, zabývám se, věnuji se*

αφαιρώ (-είς), -ούμαι *zbovuji, odnímám, zprošťuji; odečítám*

βαρκάρης, ο *majitel bárky*

γαλατάς, ο *prodavač mléka, mlékař*

γελώ (άω), -ιέμαι *směji se*

γλεντώ (άω) *bavím se, veselím se*

γλιστρώ (άω) *kloužu, smekám se*

δακτυλογράφος, ο, η *písař(ka) na stroji*

δείπνο, το *večeře*

δικαίωμα, το *právo*

δοκιμή, η *zkouška, pokus*

δραστηριότητα, η *aktivita*

δυναμικός, -ή, -ό *dynamický*

δυνατός, -ή, -ό *silný, mocný; možný*

ειδοποιώ (-είς), -ούμαι *sděluji, zpravuji, informuji*

έκτακτος, -η, -ο *výjimečný, mimořádný*

ελάχιστος, -η, -ο *minimální*

έμπειρος, -η, -ο *zkušený, znalý*

έμπορος, ο, η *obchodník, kupec*

ένσημο, το *známka, kolek*

εξοχή, η *venkov, příroda*

εξυπηρετώ (-είς), -ούμαι *obsluhuji, sloužím, pomáhám*

επάγγελμα, το *profese*

επαγγελματικός, -ή, -ό *profesionální, týkající se určitého povolání*

επιθυμώ (-είς) *toužím, přeji si, dychtím*

εργάτης, ο *dělník*

εργοδότης, ο *zaměstnavatel*

εστίατορας, ο *majitel restaurace*

ευγενής, -ής, -ές *zdvořilý, urozený*

θεωρώ (-είς), -ούμαι *pozoruji, domnívám se, myslím, pokládám za*

θητεία, η *služba*

ιδιωτικός, -ή, -ό *soukromý, osobní; nevšední, neoficiální*

ικανοποιώ (-είς), -ούμαι *uspokojuji, splňuji nároky; ospravedlňuji*

ισότιμος, -η, -ο *rovnocenný*

καλλιεργώ (-είς), -ούμαι *obdělávám, přestuji*

Κάλυμνος, η *Kalymnos*

καλώ (-είς), -ούμαι *volám, jmenuji, zvu*

καραβοκύρης, ο *kapitán, majitel lodi*

κατάστημα, το *obchod*

καφετζής, ο *kavárník*

κινώ (-είς), -ούμαι *hýbám, pohybuji*

κοινωνία, η *společnost*

κολυμπώ (άω) *plavu*

κομπιούτερ, το počítač
 κοτζαμπάσης, ο starosta, statkář
 κράτος, το stát; moc, síla
 κρατώ (άω), -ούμαι (-ιέμαι) ovládám,
 držím
 κρεμώ (άω), -ιέμαι věším
 κυβερνώ (άω), -ιέμαι vládnu, řídím,
 vedu, velím

λογίστρια, η účetní

μανάβης, ο zelinář
 μειονεκτικός, -ή, -ό nedostatečný, ne-
 úplný, vadný
 μειωμένος, -η, -ο zmenšený, snížený
 μελετώ (άω), -ώμαι studuji
 μεροκάματο, το denní mzda
 μετακίνηση, η (είς) přesun
 μηχανοποιώ (-είς), -ούμαι vyrábím
 (strojně)

μικρή αγγελία, η inzerát
 μισθός, ο mzda, plat
 μισό, το polovina
 μόνιμος, -η, -ο stálý
 μπακάλης, ο prodavač smíšeného zbo-
 ží

μπάρμπα, ο strýc
 μπέης, ο bej; přen. povaleč
 μπορώ (-είς) mohu

νικό (άω), -ιέμαι vítězím

οικογενειάρχης, ο hlava rodiny
 οικοδομή, η stavba
 οικοδομικός, -ή, -ό stavební, stavařský
 οικονομικός, -ή, -ό ekonomický, hos-
 podářský; úsporný
 όποιος, -α, -ο jakýkoli

παπάς, ο pop
 παρακολουθώ (-είς), -ούμαι sleduji, po-
 zoruji
 παραπάνω navíc, výše
 πασάς, ο paša
 πεινώ (άω) mám hlad

πέρασμα, το průjezd, průchod, zasko-
 čení na návštěvu
 περιβάλλον, το okolí, prostředí
 περιβολάρης, ο zahradník
 περπατώ (άω), -ιέμαι chodím
 πετώ (άω), -ιέμαι létám, házím, vyha-
 zuji
 πηδώ (άω), -ιέμαι skáču
 πιάτο, το talíř
 πληθαίνω množím
 πληροφοροφώ (-είς), -ούμαι informuji,
 oznamuji
 πνίγω, -ομαι dusím, topím; přen. tlu-
 mím; škrtím
 ποδάρι, το noha
 πολιτισμένος, -η, -ο zdvořilý
 πολυκατάστημα, το obchodní dům
 πονώ (άω) trpím; mám bolesti, bolí mě
 πραγματιστής, ο realista
 προγραμματιστής, ο programátor
 προετοιμάζω, -ομαι připravuji předem
 προσπαθώ (-είς) pokouším se, snažím se
 προσφορά, η nabídka, dárek, dar, oběť
 προτιμώ (άω), -ούμαι dávám přednost
 πωλήτρια, η prodavačka

ραγιάς, ο otrok
 ράσο, το klerika, sutana; roucho (pra-
 voslavných mnichů)
 ρολογάς, ο hodinář

σκληρός, -ή, -ό tvrdý
 σπεύδω spěchám
 σταδιοδρομώ (-είς) dělám kariéru, pro-
 spínám
 σταματώ (άω) zastavuji se
 στρατιωτικός, -ή, -ό vojenský
 συγκεκριμένα konkrétně
 συγκινώ (-είς), -ούμαι dojíám, vzru-
 šuji
 συζητώ (άω), -ούμαι (-ιέμαι) diskutuji,
 vedu rozpravu
 σύμβαση, η (είς) smlouva, kontrakt

συναντώ (άω), -ιέμαι potkávám
 συντηρητής, ο konzervátor, správce
 σύσταση, η (-είς) doporučení, rada, adresa
 συχνός, -ή, -ό častý, hojný
 σφουγγαράς, ο lovec mořských hub
 σφουγγάρι, το mořská houba, houba (na
 utírání tabule)
 σχεδιαστής, ο projektant

ταβερνιάρης, ο majitel restaurace (ta-
 verny)
 ταξιτζής, ο taxikář
 τεχνίτης, ο řemeslník
 τεχνολογία, η technologie
 τηλεγραφώ (-είς) telegrafuji
 τιμώ (άω), -ώμαι cením, vážím si
 τιμωρώ (-είς), -ούμαι trestám
 τραβώ (άω), -ιέμαι táhnu, přen. přita-
 huji
 τραγουδώ (άω), -ιέμαι zpívám
 τρόφιμα, τα potraviny

υπενθυμίζω připomínám, upozorňuji
 υπερωρία, η přesčas
 υποκατάστημα, το pobočka
 υπολογιστής, ο počítač
 υποχρέωση, η (-είς) povinnost

φούρναρης, ο pekař
 φωτογράφος, ο fotograf

χαιρετώ (άω), -ιέμαι zdravím
 χαλ(ν)ώ (άω) ničím, kazím (se)
 χειρουργώ (-είς) operuji
 χρησιμοποιώ (-είς), -ούμαι používám,
 užívám, uplatňuji
 χτυπώ (άω), -ιέμαι biju, klepu
 χωράφι, το pole

ψαράς, ο rybář
 ψωμάς, ο pekař

ωράριο, το rozvrh, pracovní doba
 ωφελώ (-είς), -ούμαι prospívám, jsem
 užitečný

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

κάνω δουλειές του ποδαριού

(= κάνω οποιαδήποτε δουλειά)

από βαρκάρης έγινε караβοκύρης

(= από φτωχός έγινε πλούσιος)

πνίγομαι στη δουλειά

topím se v práci

έχει μπάρμπα στην Κορώνη

má protekci

μιλάει ελληνικά τσάτρα πάτρα

mluví lánanou řečtinou

πετώ στα σύννεφα

jsem velmi šťastný, jsem v sedmém nebi,
 vznáším se v oblacích – sním

Ρήσλοβί – Παροιμίες

Από τη δουλειά του γνωρίζεται ο καλός
 τεχνίτης.

Dobrý řemeslník se pozná podle své prá-
 ce. Krásné dílo mistra chválí.

Δέκατο πέμπτο μάθημα

Καταστήματα – Ψώνια

Μένω σε μια πολυκατοικία με πολλούς ορόφους στο κέντρο της πόλης. Στο ισόγειο υπάρχουν, εκτός από ένα μανάβικο, ένα μπακάλικο και ένα κρεοπωλείο, πολλά άλλα καταστήματα: ένα ψυλκατζίδικο, ένα ωρολογοποιείο, ένα βιβλιοπωλείο και ένα ζαχαροπλαστείο. Αυτά τα καταστήματα εξυπηρετούν πολλούς περαστικούς και ιδιαίτερα εμάς που μένουμε στην πολυκατοικία.

Γιατί να μεταφέρουμε ψώνια από μακριά; Παρόλα αυτά, μια φορά το μήνα, παίρνουμε το αυτοκίνητό μας και πηγαίνουμε για ψώνια στην υπεραγορά (μεγάλο κατάστημα) που είναι στην άκρη της πόλης. Εκεί υπάρχει ένας τεράστιος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων.

Στο κατάστημα αυτό βρίσκουμε ό,τι βάζει το μυαλό σας. Σε ολόκληρο το ισόγειο είναι το κατάστημα τροφίμων με φρέσκα και κατεψυγμένα τρόφιμα. Τα καροτσάκια γεμίζουν πολύ γρήγορα με λάδι, ψωμί, αλεύρι, τυρί, ρύζι αλλά και κρέατα και λαχανικά.

Στους υπόλοιπους ορόφους είναι ειδικά τμήματα με παπούτσια, υφάσματα, παιχνίδια, φωτογραφικές μηχανές, έπιπλα, ανδρικά, γυναικεία ακόμη και παιδικά ενδύματα. Είναι σίγουρο ότι περνάει εκεί κανένας μισή μέρα και ξοδεύει πολλά λεφτά.

Όμως είτε το θέλουμε είτε όχι, η υπεραγορά αποτελεί και αυτή μέρος της σημερινής καταναλωτικής μας κοινωνίας.

Διάλογος

A – Καλημέρα σας, κυρία μου, τι θέλετε;

B – Θέλω ένα ζευγάρι παπούτσια.

A – Για σας την ίδια;

B – Μάλιστα. Ξέρετε, έχω ένα καινούριο παλτό και αναγκαστικά χρειάζομαι και παπούτσια.

A – Φυσικά. Πώς τα θέλετε;

B – Θέλω να έχουν χαμηλό τακούνι και να είναι μαλακά.

A – Ποιο είναι το νούμερό σας;

B – Έχω 38 νούμερο. Θέλω να είναι μαύρα.

A – Νομίζω ότι αυτό το ζευγάρι είναι ό,τι χρειάζεται. Άνετο και φτηνό αυτή την περίοδο με τις εκπτώσεις.

B – Λοιπόν δώστε μου να το δοκιμάσω. Έχετε δίκιο. Είναι άνετο και θα το πάρω. Θέλω επίσης και μια τσάντα που να πηγαίνει με τα παπούτσια. Έχετε μία όμορφη στη βιτρίνα σας.

A – Βέβαια. Το κατάστημά μας έχει μακριά παράδοση στις τσάντες, παπούτσια και γενικά σε όλα τα δερμάτινα προϊόντα. Ορίστε η τσάντα της βιτρίνας.

B – Από κοντά είναι ακόμη πιο όμορφη. Τελικά αγοράζω και την τσάντα και τα παπούτσια.

A – Εδώ είναι η απόδειξή σας. Πληρώνετε στο ταμείο τοις μετρητοίς ή με πιστωτική κάρτα και η παραλαβή είναι δίπλα στο ταμείο.

B – Ευχαριστώ, κύριε.

A – Κι εγώ σας ευχαριστώ και με γεια σας.

Στης ακρίβειας τον καιρό

Στης ακρίβειας τον καιρό
επαντρεύτηκα κι εγώ
και μου δώσαν μια γυναίκα
που 'τρωγε για πέντε δέκα.
Όταν την επρωτοπήρα
έφαγε μια προβατίνα,
και τη δεύτερη βραδιά
προβατίνα κι έξι αρνιά,
και το τρίτο τρίτο βράδυ
μου 'φαγε όλο το κοπάδι.

(Συλλογή. Φεγγαράκι μου λαμπρό. Λαϊκά παιχνίδια και τραγούδια), σ. 29.

Γραμματική

Adjektiva

6. skupina: adjektiva rŭznoslabičnŭ (επίθετα ανισοσύλλαβα) zakončena na -ης, -α, -ικο

singulár			
N.	ζηλιάρης	ζηλιάρα	ζηλιάρικο
G.	ζηλιάρη	ζηλιάρας	ζηλιάρικου
A.	ζηλιάρη	ζηλιάρα	ζηλιάρικο
V.	ζηλιάρη	ζηλιάρα	ζηλιάρικο
plurál			
N.	ζηλιάρηδες	ζηλιάρες	ζηλιάρικα
G.	ζηλιάρηδων	–	ζηλιάρικων
A.	ζηλιάρηδες	ζηλιάρες	ζηλιάρικα
V.	ζηλιάρηδες	ζηλιάρες	ζηλιάρικα

Adjektiva této skupiny nepocházejí ze staré slovní zásoby, proto u nich nedochází k posunu přízvuku v genitivu singuláru a v genitivu plurálu. Patří sem:

- a) adjektiva obvykle charakterizující nějakou rovhonou vlastnost, zakončená na -άρης, -ιάρης, např.: αρρωστιάρης, γκρινιάρης, πεισματάρης, πενηντάρης, τεμπέλης, φοβητσιάρης
- b) odvozeniny charakterizující nějakou tělesnou vlastnost, např.: ανοιχτομάτης, μαυρομάτης, ξανθομάλλης, σγουρομάλλης, στραβοπόδης
- c) zdobněliny na -ούλης, která často tvoří neutrum na -ούλι: μικρούλης – μικρούλι, φτωχούλης – φτωχούλι. Některá feminina této skupiny adjektiv mají někdy koncovku -ούσα nebo -ού: ξανθομάλλα i ξανθομαλλούσα nebo ξανθομαλλού, μαυρομάτα i μαυροματούσα nebo μαυροματού.

7. skupina: adjektiva zakončená na -ης, -ης, -ες

singulár			
N.	ευγενής	ευγενής	ευγενές
G.	ευγενοῦς	ευγενοῦς	ευγενοῦς
A.	ευγενή	ευγενή	ευγενές
V.	ευγενή	ευγενή	ευγενές
plurál			
N.	ευγενείς	ευγενείς	ευγενή
G.	ευγενών	ευγενών	ευγενών
A.	ευγενείς	ευγενείς	ευγενή
V.	ευγενείς	ευγενείς	ευγενή

Do této skupiny adjektiv patří adjektiva ze staré slovní zásoby, často se jedná o odborné nebo abstraktní výrazy. U paroxyton se v genitivu plurálu posouvá přízvuček na poslední slabiku: αυθάδης – αυθαδών, ελώδης – ελωδών (koncovka ών vznikla stažením é + ω po odpadnutí původního kmenového σ: -έσων > ών, původně ὦν). Zpodobnělá adjektiva o syγγενής, o ευγενής mají genitiv singuláru του συγγενή, του ευγενή.

Zdobněliny podstatných jmen (υποκοριστικά)

Řečtina má k dispozici značné množství koncovek, jimiž může tvořit zdobněliny:

-άκι	ψάρι – ψαράκι, ψωμί – ψωμάκι, παιδί – παιδάκι
-άκης	Δημήτρης – Δημητράκης, Γιώργος – Γιωργάκης
-άκος	γέροντας – γεροντάκος, μαθητής – μαθητάκος
-ίτσα	Ελένη – Ελενίτσα, κοπέλα – κοπελίτσα
-ούλα	βρύση – βρυσούλα, μητέρα – μητερούλα
-ούλης	πατέρας – πατερούλης
-ούλι	γάτα – γατούλι
-όπουλο, -οπούλα	κότα – κοτόπουλο, βλαχοπούλα

Zdobněliny se mohou odvozovat i od zdobnělých substantiv: πέτρα – πετράδι – πετραδάκι, γάτα – γατάκι – γατίτσα – γατούλα – γατούλι.

Řečtina může emotivně naznačit koncovkou i zvětšení základního významu slova (μεγεθυντικά). Nejčastěji používaná koncovka je v tomto případě koncovka -αρος (maskulina), -άρα (feminina): σκυλί – σκύλαρος, Γιάννης – Γιάνναρος, γυναίκα – γυναικάρα.

Ασκήσεις

- I. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των επιθέτων στην παρένθεση:
- Κάθε Σεπτέμβριο γίνεται έκθεση Θεσσαλονίκης. (διεθνής)
- Ο καθηγητής μας μας εξηγεί πάντα τα σημεία των μαθημάτων. (ουσιώδης)
- Ο θεός Νίκος έχει ένα αυτοκίνητο που τρέχει με ταχύτητα. (πολυτελής, ιλιγγιώδης)
- Μου αρέσουν οι άνθρωποι. (συνεπής)
- Τραγουδάει τόσο όμορφα. Είναι ο πιο τραγουδιστής μας. (δημοφιλής)
- Η Ελλάδα έχει πολλές ακτές. (βραχώδης)
- Το πρόγραμμα των εβδομάδων τους είναι φορτωμένο. (προσεχής)
- Σήμερα πνέουν βόρειοι άνεμοι. (ασθενής)
- Με ενοχλεί με τα τηλεφωνήματά της. (συνεχής)
- Οι μισθοί του είναι για να πληρώνει τόσο μεγάλο ενοίκιο. (ανεπαρκής)
- Ο πατέρας μου είναι καπνιστής. (μανιώδης)
- Μου έκανε περιγραφή του σπιτιού της. (λεπτομερής)
- Πολλά μανιτάρια είναι (δηλητηριώδης)

Τα σημερινά μεταφορικά μέσα είναι αρκετά (ασφαλής)
 Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ένας ηγέτης. (λαοφιλής)
 Η ζωή είναι ένας αγώνας. (διαρκής)

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα κατάλληλα επίθετα: προσεχής, αμμώδης, συνεχής, επιμελής, ενθουσιώδης, ακριβής, επιεικής, αγενής, υγιής, διεθνής:

Είναι πάντα στα ραντεβού του.
 Ο καθηγητής ήταν πολύ μαζί του.
 Οι άνθρωποι μιλούν με άσχημο τρόπο.
 Είναι ένα αγόρι με κατακόκκινα μάγουλα.
 Τα προβλήματα απασχολούν πολλούς από εμάς.
 Οι ακρογιαλιές της Χαλκιδικής είναι
 Δεν αντέχω τον θόρυβο της Αθήνας.
 Τα βιβλία των μαθητών είναι καθαρά.
 Τον υποδέχονται με φωνές.
 Τις ημέρες η υγεία του θα είναι καλύτερα.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των επιθέτων στην παρένθεση:

Αυτό το παιδί είναι τόσο γιατί δεν τρώει τίποτε. (κοκαλιάρης)
 Η γυναίκα του είναι αντιπαθής και (ζηλιάρης)
 Δεν αγαπάνε το σκοτάδι. Είναι φοβερά (φοβητσιάρης)
 Αλλάζει δύσκολα γνώμη και είναι (πεισματάρης)
 Τα μαλλιά του είναι γκριζα. (σαραντάρης)
 Έχει ένα χρώμα. (αρρωστιάρης)
 Οι Έλληνες σπάνια είναι (ξανθομάλλης)
 Οι ποδοσφαιριστές είναι συχνά (στραβοπόδης)
 Τα μαλλιά των παιδιών είναι σγουρά. (σγουρομάλλης)

4. Να γράψετε τα υποκοριστικά των ουσιαστικών:

το νερό, ο μαθητής, η γιαγιά, η αυγή, η κόρη, ο φοιτητής, το χαρτί, το καράβι, η Ελένη, ο Γιώργος

5. Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:

– Είμαστε μεσ' στο τραμ. Εγώ εδώ, αυτή εκεί. Κάθομαι απέναντί της. Έρχεται ο εισπράκτορας, της ζητά το εισιτήριο. Ανοίγει τη μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, βγάζει τα λεφτά, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει τη μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει τη μεγάλη τσάντα, δίνει τα λεφτά στον εισπράκτορα.

- Λοιπόν;
 – Της δίνει ο εισπράκτορας το εισιτήριο. Ανοίγει τη μεγάλη τσάντα...

Από τη συλλογή ευθυμογραφημάτων Δημήτρη Ψαθά «Η Θέμις έχει κέφια».

6. Καταλαβαίνετε το παρακάτω κείμενο;

Η συμπαθής τάξη των κουτσομπόληδων

Φοβάμαι ότι οι κουτσομπόληδες είναι μια πολύ παρεξηγημένη ιστορία για δύο λόγους και φαρμακερούς. 1. Σε πολύ σοβαρό αγγλικό περιοδικό διάβασα την πολύ σοβαρή επιστημονική δήλωση, ότι το κουτσομπολιό κάνει καλό στα νεύρα και εκτονώνει με το πιο ιδανικό τρόπο τον ανθρώπινο οργανισμό. 2. Δεν είναι όποιος και όποιος κουτσομπόλης. Ο σωστός κουτσομπόλης που σέβεται τον εαυτό του, διαθέτει πολλά προσόντα, όπως ευαισθησία, παρατηρητικότητα, χιούμορ, ευφράδεια, γερή μνήμη. Είναι δηλαδή ένα έμφυτο δώρο ή το έχεις ή δεν το έχεις.

Απόσπασμα από το βιβλίο της Έλενας Ακρίτα «Από την Έλενα με χαμόγελο», με αλλαγές.

7. Přeložte a skloňujte:

zárlivé dítě, tvrdohlavá žena, kudrnatý chlapec, zdvořilý student, mezinárodní politika, přesný zákon, ustavičný hluk, zdravá žena, populární program

8. Tvořte věty s různými pády těchto výrazů v singuláru i v plurálu:

η βαριά βιομηχανία, το βαρύ επάγγελμα, ο πλατύς ποταμός, η άσπρη γατούλα, το βουσσίνι τριαντάφυλλο, η δίκαια οργή, η μάταια προσμονή, το ασύνηθες θέαμα, το αύταρκες πρόγραμμα, το ποδήρες ένδυμα.

9. Přeložte:

Chlapec si hraje s míčem. Tady prodávají dobré rybičky. Znáám pramínek dobré vody. Helenka chodí ráda na hřiště, hraji si tam i jiné holčičky. Na břehu moře nacházíme mnoho kamínků. Na ulici byla veliká žena s obrovským psem.

Vedle našeho domu je velký obchod s obleky. Ve výkladech vidíme krásné pánské obleky i dámské šaty. Jsou velmi hezké a moderní. Každý den tam přichází mnoho zákazníků. Předevčirem jsem tam byl i já, protože jsem si musel koupit nový oblek. Prodavačka mi jej ukázala, zkusil jsem si jej a koupil jsem si jej. Prodavačka mi dala stvrzenku, zaplatil jsem u pokladny a vzal jsem si šaty u výdeje.

Je tu někde blízko obchodní dům? V kolik hodin otvírají obchody? A kdy zavírají? Prodávají tam také konfekci? Je tam i oddělení látek? Přejete si, pane (paní)? Líbí se mi tyto boty. Kolik stojí? Jsou drahé, ale pěkné. Kde je tu knihkupectví? Je za rohem. Je tam také papírnictví? Potřebuji plán Atén, balicí papír a dopisní papír.

V naší ulici je mnoho obchodů s potravinami. Nemusíme chodit daleko. Je tu pekařství, řeznictví, mlékárna i cukrárna a obchod s ovocem a zeleninou. Dnes lidé nakupují spíše v samoobsluhách, kde prodávají potraviny i průmyslové zboží.

Λεξιλόγιο

αγενής -ής, -ές neslušný, nezdrvořilý
 αλεύρι, το mouka
 αμώδης -ης, -ες písčítý
 αναγκαστικά nutně, povinně
 ανδρικός, -ή, -ό pánský, mužský
 ανεπαρκής, -ής, -ές nedostatečný, ne-
 uspokojivý
 άνθρωπος, -η, -ο lidský
 αντιπαθής, -ής, -ές nesympatický, pro-
 tivný
 απασχολώ (-είς) zaměstnávám,
 -σχολεύμαι zabývám se něčím
 αρρωστιάρας, -α, -ικο náchylný k ne-
 mocím, neduživý
 ασυνήθης, -ης, -ές nevdědný, neobvyklý
 αυγή, η jitřenka, svítání
 αυθάδης, -ης, -ες drzý, bezohledný
 αυτάρκης, -ης, -ες soběstačný; střídmý,
 skrovný
 βιβλιοπωλείο, το knihkupectví
 βραχώδης, -ης, -ες skalnatý
 βυσσινης, -ιά, -ί višňový (o barvě)
 γέροντας, ο stařec
 γκρινιάρης, -α, -ικο reptavý, nařikavý
 γυναικείος, -α, -ο dámský, ženský
 δερμάτινος, -η, -ο kožený
 δηλητηριώδης, -ης, -ες jedovatý
 δήλωση, η (εις) oznámení, prohlášení
 δοκιμάζω, -ομαι zkouším; ochutnávám
 ειδικός, -ή, -ό zvláštní, speciální
 εισπράκτορας, ο průvodčí; výběřčí
 (peněz)
 έκπτωση, η (εις) sleva
 εκτονώνω oslabuji, ochabuji
 ελώδης, -ης, -ες bažinatý, bahenní
 έμφυτος, -η, -ο vrozený, dědičný
 ένδυμα, το oblek, oděv, oblečení
 ενοχλώ (-είς) obtěžuji, vyrušuji

επιεικής, -ής, -ές mírný, shovívavý,
 vlídný
 επιμελής, -ής, -ές pilný, pečlivý
 ευαισθησία, η citlivost
 ευγενής, ο šlechtic
 ευθυμογράφημα, το humoristická po-
 vídka, fejeton
 ευφράδεια, η krasořečnění
 ζαχαροπλαστέιο, το cukrárna, cukrář-
 ství
 ζηλιάρης, -α, -ικο žárlivý, závistivý
 θέαμα, το podivaná, atrakce, předsta-
 vení
 ιδανικός, -ή, -ό ideální, dokonalý
 ιλιγγιώδης, -ης, -ες závratný; přen. ne-
 představitelný, nesmírný
 καροτσάκι, το vozík
 κατακόκκινος, -η, -ο sytě červený
 καταναλωτικός, -ή, -ό spotřební, kon-
 zumní, komerční
 κατεψυγμένος, -η, -ο mražený
 κέφι, το dobrá nálada, radost
 κοκαλιάρης, -α, -ικο hubený, kostnatý
 κοπάδι, το stádo, houf
 κουτσομπόλης, -α, -ικο pomlouvačný;
 ο pomlouvač
 κουτσομπολιό, το pomluva, klep
 κρεοπωλείο, το řeznictví, maso – uze-
 niny
 λαοφιλής, -ής, -ές populární, lidový
 λεπτομερής, -ής, -ές podrobný, obšír-
 ný, detailní
 μαλακός, -ή (-ιά), -ό měkký
 μανάβικο, το zelinářství
 μανιτάρι, το houba, hřib
 μανιώδης, -ης, -ες vášnivý, zanícený
 μάταιος, -α, -ο marný, zbytečný, planý

μαυρομάτης, -α, -ικο černooký
 μνήμη, η paměť
 μπακάλικο, το obchod se smíšeným
 zbožím
 μυαλό, το mozek, rozum, mysl
 νεύρο, το nerv
 νούμερο, το číslo
 ξανθομάλλης, -α, -ικο plavovlasý
 οργή, η hněv, zloba
 ουσιώδης, -ης, -ες podstatný, základní
 παιδικός, -ή, -ό dětský
 παραλαβή, η výdej zboží
 παρατηρητικότητα, η vnímavost
 παρεξηγώ mylně vykládám
 πεισματάρης, -α, -ικο tvrdohlavý, umí-
 něný
 πενηντάρης, -α, -ικο padesátiletý, pade-
 sátník
 περιγραφή, η popis, vyličení
 πιστωτική κάρτα, η kreditní karta
 πνέω vanu, foukám
 ποδήρης, -ης, -ες sahající až k zemi
 (o šatech)
 πολυτελής, -ής, -ές přepychový, luxus-
 ní
 προϊόν, το výrobek, produkt
 προσμονή, η naděje, očekávání
 ραντεβού, το schůzka
 ρύζι, το rýže
 σγουρός, -ή, -ό kučeravý, kudrnatý

σγουρομάλλης, -α, -ικο kučeravý, ku-
 drnatý
 σημείο, το bod, místo; znak
 σκοτάδι, το tma
 σπάνια (σπανίως) vzácně, řídce
 στραβοπόδης, -ης, -ικο křivonohý
 συμπαθής, -ής, -ές sympatický
 τακούνι, το podpatek
 ταμείο, το pokladna
 τελικά konečně, na konec
 τεμπέλης, -α, -ικο líný; o lenoch, pova-
 leč
 τεράστιος, -α, -ο prostorný, obrovský
 τμήμα, το oddělení
 τοις μετρητοίς v hotovosti, hotově
 τριαντάφυλλο, το růže (květina)
 υγιής, -ής, -ές zdravý
 υπεραγορά, η obchodní dům
 υποδέχομαι vítám, přijímám
 φαρμακερός, -ή, -ό jedovatý
 φοβητσιάρης, -α, -ικο bázlivý, nesmělý
 φωτογραφική μηχανή, η fotoaparát
 Χαλκιδική, η Chalkidiki
 χαμηλός, -ή, -ό nízký, nevysoký; tichý
 (o hlasu)
 χαρτί, το papír
 χιούμορ, το humor
 ψιλικατζίδικο, το obchod s drobným
 zbožím, galanterie
 ωρολογοποιείο, το hodinářství

☐ Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Τον πουλώ και τον αγοράζω.

Τρώω το κεφάλι μου.

Τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα.

Τρώω τα λεφτά μου.

Σφίγγω το ζωνάρι.

Prísloví – Παροιμίες

Φασούλι το φασούλι γεμίζει το σακούλι.

Strčit někoho do kapsy.

Přijít o hlavu. Riskovat život, existenci.

Hádají se jako pes a kočka.

Vyhazovat peníze.

Utáhnout si opasek.

Fazolka k fazolce a pytel je plný. Z kapek moře, z haléřů milióny.

Δέκατο έκτο μάθημα

Τα θεάματα

Πάντα στην Ελλάδα μου άρεσαν οι θερινοί κινηματογράφοι. Εκεί πήγαινα τακτικά με την παρέα μου και βλέπαμε ελληνικές ή ξένες ταινίες. Πολλές φορές τα έργα δεν ήταν πολύ καλά αλλά μας άρεσε η ατμόσφαιρα αυτών των κινηματογράφων. Είχαν δροσιά γιατί ήταν γεμάτοι από πρασινάδες και λουλούδια που τα πότιζαν πριν από την πρώτη παράσταση των 8 το βράδυ.

Παίρναμε πάντα μια πορτοκαλάδα ή λεμονάδα και το γνωστό πασατέμπο. Όταν έσβηναν τα φώτα και άρχιζε η προβολή της ταινίας τότε ξαφνικά, γέμιζαν και τα γύρω μπαλκόνια των γειτονικών σπιτιών και πολυκατοικιών με τους θεατές που δεν πλήρωναν. Συχνά το φεγγάρι μας φώτιζε από ψηλά.

Τώρα τα θερινά σινεμά λιγότεψαν αλλά οι άνθρωποι των γραμμάτων και τέχνης κάνουν πολλές προσπάθειες να σώσουν αυτά που απέμειναν.

Διάλογος

- A – Γιώργο, δούλευες και διάβαζες όλη την ημέρα. Τι κάνεις απόψε το βράδυ;
 B – Έχεις δίκιο. Έλυνα συνέχεια τα προβλήματα των μαθηματικών και δεν έβρισκα πάντα τη σωστή λύση.
- A – Εγώ προτείνω να πάμε στο Ηρώδειο. Το Εθνικό Θέατρο της Αθήνας παρουσιάζει τη Λυσιστράτη, κωμωδία του Αριστοφάνη. Λένε ότι είναι πολύ καλή παράσταση.
 B – Στις χθεσινές εφημερίδες, μετά την πρεμιέρα, οι κριτικοί έγραφαν ότι είναι από τα πιο ωραία έργα του αρχαίου θεάτρου. Επίσης αναφέρουν κολακευτικά το όνομα του πρωταγωνιστή και του σκηνοθέτη.
- A – Ξέρω ότι σου αρέσει το αρχαίο θέατρο, κωμωδία ή τραγωδία. Φυσικά αγόρασα και τα εισιτήρια.
 B – Θαυμάσια! Εξ άλλου κάνει τόση ζέστη που δεν έχω διάθεση για δουλειά. Λοιπόν ραντεβού στην είσοδο του θεάτρου, στις 8 το βράδυ. Αλλά την άλλη φορά σε καλώ εγώ στον κινηματογράφο.

Γραμματική

Slovesa 1. konjugace (ρήματα Α' συζυγίας)

Minulý čas trvací (πααρατατικός)

Aktivum (ενεργητική φωνή)

έδενα	δεν έδενα	πλήρωνα	δεν πλήρωνα
έδενες	δεν έδενες	πλήρωνες	δεν πλήρωνες
έδενε	δεν έδενε	πλήρωνε	δεν πλήρωνε
δέναμε	δε δέναμε	πληρώναμε	δεν πληρώναμε
δένατε	δε δένατε	πληρώνατε	δεν πληρώνατε
έδεναν	δεν έδεναν	πλήρωναν	δεν πλήρωναν

Pasivum (παθητική φωνή)

(δε) δενόμουν	(δεν) πληρωνόμουν
(δε) δενόσουν	(δεν) πληρωνόσουν
(δε) δενόταν(ε)	(δεν) πληρωνόταν(ε)
(δε) δενόμασταν/μαστε	(δεν) πληρωνόμασταν/μαστε
(δε) δενόσασταν/σαστε	(δεν) πληρωνόσασταν/σαστε
(δε) δένονταν	(δεν) πληρώνονταν

Slabičný augment -e- (αύξηση) jako znak minulého času se ze staré řečtiny zachoval jen u dvojslabičných sloves ve tvarech, v nichž augment tvořil třetí slabiku od konce a byl tudíž přízvučný (slovesa mají přízvuk co nejdále od konce v souladu s pravidly o přízvuku, nejdále však na třetí slabice od konce).

Časový augment se vyskytuje jen výjimečně:

θέλω – ήθελα
ξέρω – ήξερα

V dimotiki se rovněž jen výjimečně objevuje vnitřní augment:

συμβαίνει – συνέβαινε 'stávalo se'
υπάρχω – υπήρχα

ale: καταλάβαινα, πρότεινα, πρόβαλλα.

Význam paratativu ve větné syntaxi

1) Paratativos označuje děj, který v minulosti trval nebo se v minulosti opakoval.

a) Na trvání děje ukazují ve větě výrazy:

ενώ 'zatím co'
την ώρα που 'zatím co'
από καιρό 'už dávno'
όλη μέρα κτλ. 'celý den' ap.
την άνοιξη, το καλοκαίρι, το φθινόπωρο, το χειμώνα
'na jaře, v létě, na podzim, v zimě' (tj. po celou dobu daného období)
τον περασμένο χρόνο κτλ. 'minulý rok' ap.

Χθες διάβαζα όλη μέρα. Včera jsem studoval celý den.

Τον περασμένο χρόνο πήγαινα στα βουνά, μα φέτος δεν έχω καιρό. Loni jsem jezdil na hory, ale letos nemám čas.

b) Na opakování děje ukazují ve větě výrazy:

κάθε πότε 'jak často'
κάθε φορά που 'pokaždé, když'
πάντα 'vždy'
συχνά 'často'
κάθε μέρα, μήνα, χρόνο 'každý den, měsíc, rok'
τακτικά 'pravidelně'
όταν ήμουν 'když jsem byl(a)'

Πέρσι ερχόμουν συχνά στο θέατρο.

Loni jsem chodil často do divadla.

Όταν ήμουν φοιτητής, πήγαινα στην Εθνική Βιβλιοθήκη.

Když jsem studoval, chodíval jsem do Národní knihovny.

Οι γονείς μου πήγαιναν κάθε Κυριακή εκδρομή.

Rodiče jezdili (chodili) každou neděli na výlet.

2) Použití paratativu a aoristu v souvětí.

Paratativos a aorist stojí vedle sebe v hlavní a vedlejší větě příslovečného souvětí, jedná-li se o jednorázovou minulou událost, k níž došlo v rámci minulého děje trvacího:

Ενώ πήγαινα σπίτι, συνάντησα το Γιώργο.

Když jsem šel domů, potkal jsem Jiřího.

Ήρθες, όταν κοίταζα την τηλεόραση.

Přišel jsi, když jsem se díval na televizi.

Όταν χτύπησες την πόρτα, ντυνόμουν.

Když jsi zaklepal na dveře, (právě) jsem se oblékal.

Ξημέρωνε πια, όταν φτάσαμε στη Θήρα.

Už se rozednívalo, když jsme dorazili na Théru.

V hlavní i vedlejší větě je paratatikos, pokud trvaly nebo se opakovaly oba děje:

Όταν ήμουν στην Ελλάδα, πήγαινα συχνά στο θέατρο.
Když jsem byl v Řecku, chodil jsem často do divadla.
Ενώ πήγαινα σπίτι, όλο τον καιρό έβρεχε.
Když jsem šel domů, celou dobu pršelo.

3) Povšimněte si rozdílů ve významu:

Όταν έγραφα το γράμμα, χτύπησε το κουδούνι.
Když jsem psal dopis, zazvonil zvonek.
Όταν έγραψα το γράμμα, χτύπησε το κουδούνι.
Když jsem dopsal dopis, zazvonil zvonek.

Τον γνώριζα. Znal jsem ho.
Τον γνώρισα. Seznámil jsem se s ním.

Συνήθιζα να διαβάζω τη νύχτα. Obyčejně jsem studoval v noci.
Συνήθισα να διαβάζω τη νύχτα. Zvykl jsem si studovat v noci.

- 4) Je třeba mít na paměti, že aorist (αόριστος χρόνος – neomezený čas) označuje v nové řečtině (podobně jako ve staré řečtině) také souborně chápaný děj, který v minulosti trval nebo se opakoval. Na rozdíl od případů, kdy pro trvalý nebo opakovaný minulý děj používáme paratatikos a kdy takový děj charakterizují neurčité výrazy ενώ, συχνά, τακτικά ap., je souborně chápaný minulý děj označován určitým časovým výrazem: δύο, τρία, πέντε ... χρόνια; δύο, τρεις, πέντε ... πολλές φορές.

Πέρασα πέντε χρόνια στην Ελλάδα. Strávil jsem pět let v Řecku.
Αυτό το βιβλίο διάβασα τρεις φορές. Tuto knihu jsem četl třikrát.

5) Tzv. aorist gnómický se zachoval v příslovích:

Ο περήφανος έφυγε καβάλα και γύρισε πεζός.
Pyšný člověk odjíždí na koni a vrací se pěšky. Pýcha předchází pád.

V češtině tento aorist překládáme prezentem.

6) Idiomatické použití aoristu:

Κατάλαβα. Rozumím.
Φύγαμε. Jdeme, odcházíme.
Έφτασα. Už jsem tu.
Πεινάσαμε. Máme hlad.

Tvoření příslovčí odvozených od adjektiv

- 1) Příslowce odvozená od adjektiv na -ος, -η, -ο; -ος, -α, -ο; -ος, -ια, -ο; -ύς, -ιά, -ύ; -ης, -α, -ικο se tvarem rovnají nominativu plurálu neutra příslušného tvaru:

καλός	dobrý	καλά	dobře
ωραίος	krásný	ωραία	krásně
ακριβός	drahý	ακριβά	draze
μακρύς	dlouhý	μακριά	daleko
πεισματάρης	tvrdohlavý	πεισματάρικα	tvrdohlavě

V některých případech existují i u těchto adjektiv tvary na -ως (které byly pravidlem ve staré řečtině):

σπάνιος	vzácný	σπάνια i σπανίως	vzácně
βέβαιος	jistý	βέβαια i βεβαίως	jistě

nebo jen tvar na -ως:

κακός	špatný	κακώς	špatně
-------	--------	-------	--------

případně každý z těchto tvarů má jiný význam:

ευχαρίστως	rád	ευχάριστα	příjemně
άμέσως	hned, okamžitě	άμεσα	přímo

Tvar na -ως od adjektiva καλός se zachoval jen ve výrazu:

Καλώς ήρθατε, καλώς ορίσατε. Bud'te vítáni!

- 2) Příslowce odvozená od adjektiv na -ης, -ης, -ες tvoří příslowce pouze na -ως:

ακριβής	přesný	ακριβώς	přesně
---------	--------	---------	--------

Ασκήσεις

1. *Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με το σωστό τύπο του ρήματος στον παρατατικό που είναι στην παρένθεση:*
- Το ρολόι μου τρεις η ώρα. (δείχνω)
 Όταν μικρά παιδιά μαζί. (είμαι, παίζω)
 Ο θεός μας στη γιορτή μας ωραία βιβλία. (χαρίζω)
 Με το Θανάση και τη Μαρία στην ίδια τάξη στο δημοτικό σχολείο. (πηγαίνω)
 Κάθε φορά που στο Λονδίνο (ταξιδεύω, βρέχω)
 Όταν φοιτητές συχνά έξω και χωρίς πολλά χρήματα. (είμαι, βγαίνω, διασκεδάζω)
 Χθες οι Γιάννηδες και οι Γιάννες. (γιορτάζω)
 Σπάνια οι φίλοι ψέματα σε μένα. (λέω)
 πάντα με το πρωινό τρένο των 9. (φεύγω)
 Το ξενοδοχείο μας τόσο κοντά στη θάλασσα που τα βράδια τα κύματά της μέχρι τη βεράντα. (είμαι, φτάνω)
 Πάντα άσχημα αλλά τώρα γράφει ακόμα πιο άσχημα. (γράφω)
 Τα φρούτα του ζωγραφικού πίνακα με αληθινά. (μοιάζω)
 Από το μπαλκόνι του δωματίου της την κίνηση στο δρόμο. (κοιτάζω)
 Όταν νέοι δε σημασία σ' αυτά που μας οι γονείς μας. (είμαι, δίνω, συμβουλεύω)
2. *Να συμπληρώσετε τα επιρρήματα των επιθέτων:*
- καλός, κακός, ψηλός, κοντός, συνεπής, αληθινός, μακρύς, φαρδύς, βέβαιος, γκρινιάρης, διαρκής, ήσυχος, πλατύς, ειλικρινής, γλυκός, τεμπέλης, φυσικός.
3. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τα επιρρήματα:*
- Ο καθηγητής μας μιλάει πάντα (σοβαρός)
 Έρχεται πάντα στην ώρα του. (ακριβής)
 Τα ωραία πράγματα κοστίζουν πάντα (ακριβός)
 Οι εργατές κάθονται στο καφενείο γιατί κάνει ζεστή. (τεμπέλης)
 Μετακομίζουμε στην Πάτρα (οικογενειακός)
 Με κοιτάνε όταν περνά μπροστά τους. (περίεργος)
 Μιλάς αλλά κανένας δε σε πιστεύει. (σωστός)
 δεν καταλαβαίνω τι μου λες. (αληθινός)
 Τα παιδιά παίζουν στον κήπο με τους φίλους τους. (χαρούμενος)
 Ελάτε στο σπίτι, κάνει κρύο έξω. (γρήγορος)
 Ταξιδεύουμε όλοι μαζί και ποτέ δεν περνάμε (άσχημος)
 Δουλεύει και (προσεκτικός, σωστός)

- ή δεν μπορούμε να κάνουμε (καλός, κακός, διαφορετικός)
 Το Πανεπιστήμιο είναι στο σπίτι μου. (κοντός)
 Παίζουμε ποδόσφαιρο στο γήπεδο. (καθημερινός)
4. *Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των ρημάτων που είναι στην παρένθεση:*
- Καθώς δεν τον που στη γωνία. (τρέχω, προσέχω, στρίβω)
 Συχνά τα καλοκαίρια το μάνιο μας στη θάλασσα το πρωί και το απόγευμα. (παίρνω)
 Όταν φοιτητές οι γονείς μου μια επιταγή κάθε μήνα. (είμαι, στέλνω)
 Από καιρό να πάω στην έκθεση βιβλίων αλλά δεν ποτέ την κατάλληλη στιγμή. (θέλω, βρίσκω)
 Τη στιγμή που στην πόρτα έτοιμοι να φύγουν κάποιος επισκέπτης, ξαφνικά, στο σπίτι. (είμαι, φτάνω)
 Κάθε φορά που μια θεατρική παράσταση πόσο κουραστικό είναι το επάγγελμα του ηθοποιού. (βλέπω, καταλαβαίνω)
 Όση ώρα στην παρέα μας χαρά και γέλιο γύρω της. (μένω, σκορπίζω)
 Την ώρα που η αυλαία όλα τα φώτα (ανοίγω, σβήνω)
 Ενώ μια χαριτωμένη κωμωδία ο κόσμος δε (είμαι, διασκεδάζω)
 Μόλις το μάθημα τα βιβλία μας και (τελειώνω, κλείνω, φεύγω)
 Επειδή δεν εύκολα σε ποιο έργο θα πάμε κορόνα – γράμματα. (αποφασίζω, ρίχνω)
 Καθώς το κέντρο της Αθήνας εισιτήρια για το Φεστιβάλ. (διασχίζω, αγοράζω)
 Τους μόνους τους γιατί διαφορετικά δεν (αφήνω, δουλεύω)
 Με τον Πέτρο πάντα σπουδαία πράγματα να πούμε το πρωί και το βράδυ. (έχω, αρχίζω, τελειώνω)
 Όταν στις δέκα το βράδυ στην ταβέρνα δεν ούτε μία καρέκλα αδειανή. (έρχομαι, υπάρχω)
5. *Κλίνετε στον παρατατικό τα ρήματα:*
- καίγομαι, λέγομαι, φέρνομαι, χαίρομαι, προετοιμάζομαι

6. *Na μεταφράσετε από τα ελληνικά στα τσεχικά:*

Ο θεατρικός χώρος

Τα πρώτα θέατρα ήταν υπαίθρια, δηλαδή άστεγα. Οι αρχαίοι Έλληνες τα έχτιζαν στις πλαγιές χαμηλών λόφων και ειδικά σε χώρους με καλή ακουστική, αρχικά ξύλινα και έπειτα από πέτρα ή μάρμαρο. Οι θεατές είχαν θέσεις σ' έναν ημικυκλικό χώρο (το κοίλον) και έβλεπαν τους ηθοποιούς και το χορό που έπαιζαν σ' έναν επίπεδο χώρο, την ορχήστρα. Πίσω από την ορχήστρα υπήρχε η σκηνή. Τα πιο μεγάλα αρχαία θέατρα ήταν της Μεγαλόπολης (40 χιλιάδες θεατές), της Επιδαύρου (14 χιλ. θεατές), της Δωδώνης και της Αθήνας.

Απόσπασμα από την *Εγκυκλοπαίδεια ΑΥΛΟΣ*, τόμος Ε', σελ. 1640.

7. *Ξέρετε το τραγούδι «Τα θερινά σινεμά»;*

Φεύγουν τα καλύτερά μας χρόνια
ώρα με την ώρα βιαστικά,
χρόνια που περνούν και δεν ξαναγυρνούν
και κείνο που μοιάζει και μένει τελικά
είναι κάτι νύχτες με φεγγάρι
μεσ' στα θερινά τα σινεμά,
νύχτες που περνούν και δεν ξαναγυρνούν
μ' αγιόκλημα και γιασεμιά.

8. *Časujte v paratativu aktivní slovesa:*

βάζω, βλέπω, δίνω, διαβάζω, κοιτάζω, περιμένω

9. *Časujte v paratativu pasivní slovesa:*

βγάζω, βρέχω, κλίνω, παίρνω, επιστρέφω

10. *Časujte výraz:*

έβλεπα και είδα

11. *Přeložte:*

Zavíral jsem ty dveře, ale nezavřel jsem je dobře. Díval jsem se z okna celé odpoledne, ale neviděl jsem ho. Když jsem studoval, cestoval jsem každé prázdniny do zahraničí. Psal jsi pravidelně rodičům, když jsi byl v Řecku? Vždy, když přšelo, jsme zůstali doma. Zatím co četl, někdo telefonoval. Celý den přšelo. Včera v noci přšelo. Znáš ten film, už jsem ho viděl pětkrát. Moji rodiče bydleli pět let v Praze. Přišel právě, když jsme chtěli odejít. Často jsem chodil do parku blízko našeho domu. Tento spisovatel napsal tři knihy.

12. *Tvořte příslovce od adjektiv:*

γλυκός, βαθύς, βαρύς, δίκαιος, μάταιος, συνήθης, κοινός, κρυφός, μέτριος, τσεχικός

13. *Přeložte:*

Obyčejně chodím do kina v sobotu. Neučíme se zbytečně cizí jazyky. Letos studuje velmi pilně. Vidím ho často. Dobře, že jsi přišel, vítáme tě! Našel jsem ho snadno. Včera přišel přesně. Odešel hned.

14. *Přeložte:*

Divadlo

V zimě chodíme do divadla dost často. V Národním divadle hrají opery i dramata. Program hledáme na plakátech nebo ho nacházíme v novinách. Na začátku měsíce nacházíme na plakátech program na celý měsíc. Lístky kupujeme v předprodeji nebo telefonujeme do pokladny, kde nám lístky rezervují. Nekupujeme si drahé lístky do lóží nebo do první řady v přízemí, dobrá místa jsou i v prvních řadách na balkóně. Dívám se, kteří herci hrají hlavní role a kdo je režisér. O přestávce chodíme do baru, pijeme kávu nebo džus. U nás není mnoho letních divadel nebo kin, protože to nedovoluje podnebí. O prázdninách v Řecku navštěvujeme představení antických tragédií nebo komedií ve starých řeckých divadlech v Epidauru a v Aténách. Existují i na jiných místech v Řecku i na Kypru.

Řecký film

Situace kinematografie v Řecku není dobrá. V Aténách je sice mnoho biografů, zvláště v centru města, a hrají tu i řecké filmy, většinou však americké, francouzské nebo italské s titulky. Produkce řecké kinematografie je dost velká, ale ne příliš kvalitní (přel. dobré kvality) ve srovnání se zahraniční produkcí. Dobří řečtí režiséři odcházejí do zahraničí a působí v cizině, ve Francii nebo v Americe (např. M. Kakojannis, Th. Angelopoulos). Jejich filmy se účastní i mezinárodních festivalů a získávají tu ceny.

15. *Rozhovor:*

A: Viděl jsi už nějaký řecký film?

B: Ano, v České Republice dávali filmy Kakojannisovy, např. Elektru, Stellu a jiné filmy s Melinou Merkuri a v poslední době filmy Thea Angelopula Krajina v mlze a Odysseův pohled.

A: Jak se líbily vašemu publiku?

B: Hráli je ve filmových klubech. Nejsou to filmy pro široké publikum. Zabývají se nesnadnými problémy.

A: Je u vás hodně filmových klubů?

B: Dost. A řecké filmy promítají také v Klubu přátel Řecka.

Λεξιλόγιο

αγιόκλημα, *το bot.* zimolez
αδειανός, *-ή, -ό* prázdný, volný
ακουστική, *η* akustika
αναφέρω, *-ομαι* zmiňuji se, uvádím, udávám; hlásím, sděluji, oznamuji
αληθινός *-ή, -ό* skutečný, opravdový, pravdivý
απομένο zbýnám, zůstávám
απόσπασμα, *το* útržek, úlomek; část, kus; úryvek, fragment, citát
απόψε dnes večer
άστεγος, *-η, -ο* nemající střechu, nemající přístřeší
ατμόσφαιρα, *η* ovzduší, atmosféra; prostředí
αυλαία, *η* opona
αύξηση, *η (εις)* augment (přímnožek)
γέλιο, *το* smích, úsměv
γήπεδο, *το* hřiště
γιασεμί, *το* jasmín
διάθεση, *η (εις)* rozmístění; dispozice; sklon, náchyllost, nálada
δροσιά, *η* rosa, vláha, chládek, svěžest
εξάλλου kromě toho, mimo jiné, navíc, ostatně
επίπεδος, *-η, -ο* plochý, plošný, rovinný; horizontální
έργο, *το* práce (úsilí i výsledek), dílo
ημικυκλικός, *-ή, -ό* půlkruhový
Ηρώδειο, *το* Herodeion, divadlo Heroda Attika
θεατής, *ο* divák, pozorovatel
κοινός, *-ή, -ό* obecný, společný, veřejný
κολακευτικά lichotivě
κριτικός, *ο* kritik
κύμα, *το* vlna
λεμονάδα, *η* citronáda, limonáda

λιγοστεύω ubýnám
Λονδίνο, *το* Londýn
λύση, *η (εις)* řešení
μαθηματικά, *τα* matematika
μάρμαρο, *το* mramor
ξαφνικά neočekávaně, náhle
ξύλινος, *-η, -ο* dřevěný
ορχήστρα, *η* orchestr; orchestra
παράσταση, *η (εις)* předvedení, podání; představení
πασατέμπο, *το* pražená tyknoná zrnka
περήφανος, *-η, -ο* pyšný, hrdý
περίεργος, *-η, -ο* zvědavý, podivný
πέτρα, *η* kámen
πρασινάδα, *η* zezeň
πρεμιέρα, *η* premiéra
προβολή, *η* promítání, předvedení
προσπάθεια, *η* snaha, úsilí
προτείνω navrhuji, předkládám, nabízím
πρωταγωνιστής, *ο* hlavní hrdina
σινεμά, *το* kino
σκηνή, *η* stan; jeviště, scéna
σκηνοθέτης, *ο* scénárista, režisér
σπάνιος, *-α, -ο* vzácný, nevšední
στιγμή, *η* chvíle, okamžik
συμβαίνει děje se, stává se
τακτικός, *-ή, -ό* řádný, pravidelný
τόμος, *ο* díl, část, svazek
υπαίθριο σινεμά letní kino
υπαίθριος, *-α, -ο* venkovní, venkovský, provinciální
φεγγάρι, *το* měsíc, luna
χαριτωμένος, *-η, -ο* půvabný, líbezný, roztomilý
χορός, *ο* tanec, ples; chór, sbor

 Ιδιωτισμοί – Εκφράσεις

Πέφτω φαρδιά πλατιά. Natáhnout se jak široký, tak dlouhý.
 Ρίχνω κορόνα γράμματα. Házet „panna – orel“.
 Το παίζω κορόνα γράμματα. Riskuji to.
 άνθρωπος γραμμάτων spisovatel, literát
 άνθρωπος τέχνης umělec